

PRZEDSIĘBIORSTWO PROJEKTOWO-REALIZACYJNE

dom sp. z o.o.

ul. Kościuszki 34G
83-200 Starogard Gdański
tel/fax (058) 562-20-57, (058) 561-14-78
e-mail: pprdom@pprdom.pl

OBIEKT	G M I N A SMĘTOWO GRANICZNE
NAZWA OPRACOWANIA	STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ZMIANA – AKTUALIZACJA (dotyczy obszaru całej gminy w granicach administracyjnych)
	ZMIANA STUDIUM DLA FRAGMENTU WSI KOPYTKOWO (uchwała Nr X/75/2011 Rady Gminy w Smętowie Granicznym z dnia 28.12.2011r.)
	Zmiana nr 2 – dot. dz. 95 i 98 w Kopytkowie oraz dz. 29/2 w Smętówku
	Zmiana nr 3 - ZMIANA STUDIUM DLA FRAGMENTU WSI KOPYTKOWO
	Zmiana nr 4 celem określenia nowych obszarów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, krajowym – budowy dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń
RODZAJ OPRACOWANIA	PROJEKT STUDIUM część tekstowa ZMIANY do Studium uchwalonego Uchwałą Rady Gminy Smętowo Graniczne Nr XVI/99/2000 z dnia 29 września 2000r.
	ZMIANA do Studium uchwalonego uchwałą Rady Gminy Smętowo Graniczne Nr XXXII/218/10 Rady Gminy w Smętowie Granicznym z dnia 25 lutego 2010r.
ZLECENIODAWCA	WÓJT GMINY Smętowo Graniczne
GŁÓWNY PROJEKTANT	mgr inż. arch. Maria Kielb-Stańczuk (upr. nr 1334/93 wpis do Północnej Okręgowej Izby Urbanistów nr G-006/2002)
OPRACOWANIE	mgr inż. arch. Maria Kielb-Stańczuk z zespołem dr Maria Piotrkowska- demografia, program mgr Andrzej Piotrkowski - program mgr Tomasz Mackun- komunikacja mgr inż. Barbara Jodłowska- inżynieria mgr inż. arch. Justyna Czyszek- środ. kulturowe dr hab. Maciej Przewoźniak i zespół „Proeko”-środ. przyrodnicze mgr Aneta Makuch- prace asystenckie mgr Małgorzata Głodek- prace asystenckie, grafika mgr Karina Mańkowska- prace asystenckie, grafika stud. geografii Aleksandra Stańczuk- prace asystenckie stud. geografii Paweł Przygodzki – prace asystenckie
KIEROWNIK PRACOWNI	mgr inż. arch. Maria Kielb-Stańczuk
AUTOR ZMIANY	mgr inż. arch. Małgorzata Ossowska
NUMER UMOWY	28/2007 z dnia 21 maja 2007r
DATA	Styczeń 2010r. / grudzień 2011/ zmiana marzec 2012/ zmiana 2014-2015

Załącznik nr 1
do uchwały Nr X/57/2015 Rady Gminy Smętowo Graniczne
z dnia 22 lipca 2015 r.

w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne.

Tekst jednolity Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne z wyróżnieniem wprowadzonej zmiany kolorem ciemnoczerwonym.

Cześć graficzna zmiany Studium (Załącznik nr 2 do uchwały) stanowi rysunek złożony z czterech części, których układ przedstawia schemat.

1	2
4	3

Zmiany w części graficznej wprowadzono w częściach 2 i 3 rysunku.

Załącznik nr1
Do uchwały Nr XXVIII/220/2013 Rady Gminy w Smętowie Granicznym
z dnia 13 grudnia 2013 r.

w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne” dla fragmentu wsi Kopytkowo, gmina Smętowo Graniczne

Tekst jednolity „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne” z wyróżnieniem uchwalonej zmianami kursywą, kolor czcionki ciemnozielony ARIAL.

Załącznik nr 1
Do uchwały Nr XVIII/151/2012 Rady Gminy w Smętowie Granicznym
z dnia 28 grudnia 2012r.

w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne” dla fragmentu wsi Kopytkowo- dz. geod. 95, 98 i fragmentu wsi Smętówko- dz. geod. 29/2

Tekst jednolity Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne ” z wyróżnieniem uchwalanej zmiany.

UWAGA – zmiany nr 2 (czerwiec 2012 r. - dot. dz. 95 i 98 Kopytkowo i 29/2 Smętówko) w części tekstowej oznaczone zostały kursywą, kolor czcionki ciemnoniebieski Arial, wyróżnione.

ZMIANA

(AKTUALIZACJA dokumentu z roku 2000, dotyczy obszaru całej gminy w granicach administracyjnych)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne

ZESPÓŁ AUTORSKI :

*Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne “DOM” Sp z o. o.
ul. Kościuszki 34 G, 83-200 Starogard Gdański*

prowadzenie tematu-koordynacja międzybranżowa:

mgr inż. arch. Maria Kielb-Stańczuk - upr. urb. nr 1334/93, wpis do Północnej Okręgowej Izby Urbanistów nr G-006/2002

urbanistyka:

mgr inż. arch. Maria Kielb-Stańczuk

zagadnienia programowe, gospodarcze i społeczne:

*mgr inż. Andrzej Piotrkowski
dr Maria Piotrkowska*

komunikacja

mgr inż. Tomasz Mackun

zagadnienia inżynierskie :

mgr inż. Barbara Jodłowska

środowisko przyrodnicze:

dr hab. Maciej Przewoźniak i zespół firmy “Proeko” Gdańsk

środowisko kulturowe:

mgr inż arch Justyna Czyszek

prace asystenckie, graficzne :

*mgr Aneta Makuch
mgr Małgorzata Głodek
mgr Karina Mańkowska
student geografii Paweł Przygrodzki
studentka geografii Aleksandra Stańczuk*

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne dla fragmentu wsi Kopytkowo, gmina Smętowo Graniczne

opracowana przez CKK Architekci Biuro Projektowe s.c. z siedzibą w Gdyni,
główny projektant mgr inż. arch, Małgorzata Ossowska

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą:

1) części tekstowej Studium:

a) Część I – Uwarunkowania rozwoju przestrzennego; Rozdział 1. Uwarunkowania ponadlokalne, wynikające z położenia oraz ze strategii rozwoju gminy; 1.1. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju województwa pomorskiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa i Rozdział 16. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych; 16.2 Zadania samorządowe określone przez sejmik województwa pomorskiego. Na obszarze objętym zmianą studium obowiązuje nowy plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (uchwała nr 1004/XXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009r), gdzie zawarto zadania służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, stanowiące zadania samorządu województwa zawarte w programach rozwoju województwa uchwalonych przez sejmik Woj. Pomorskiego;

b) Część II – Kierunki rozwoju przestrzennego, polityka przestrzenna; Rozdział 7. Obszary przeznaczone do zabudowy i zainwestowania; 7.1. Zainwestowanie nowych terenów inwestycyjnych, w którym została zmieniona powierzchnia terenów oznaczonych symbolami 11.MN,U i 18. P,U oraz wprowadzone ustalenia dla nowego terenu oznaczonego symbolem 44.U,UT;

2) części graficznej Studium: Rysunek nr 2- Kierunki zagospodarowania przestrzennego, został określony zakres przestrzenny terenów pod nowe zainwestowanie, oznaczonych symbolami: 11.MN,U; 18.P,U; 44.U,UT.

Zmiany w części tekstowej zostały oznaczone kursywą i czcionką ARIAL.

ZMIANA nr 2

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne dla dz. 95 i 98 we wsi Kopytkowo i dla dz. 29/2 we wsi Smętówko

- **Na podstawie Uchwały Nr XII/98/2012 Rady Gminy w Smętowie Granicznym z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne, dz. geod. 95, 98 obręb Kopytkowo, dz. nr 29/2 obręb Smętówko.**

Opracowana przez Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne „DOM” Sp. z o.o. w Starogardzie Gdańskim

Projektant prowadzący – mgr inż arch Maria Kielb-Stańczuk - upr. urb. nr 1334/93, wpis do Północnej Okręgowej Izby Urbanistów nr G-006/2002

Prace asystenckie- mgr Karina Mańkowska

UWAGA – zmiany nr 2 w części tekstowej oznaczone zostały kursywą, kolor czcionki ciemnoniebieski Arial, wyróżnione.

ZMIANA nr 3

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne dla fragmentu wsi Kopytkowo, gmina Smętowo Graniczne

opracowana przez CKK Architekci Biuro Projektowe s.c. z siedzibą w Gdyni,
główny projektant mgr inż. arch, Małgorzata Ossowska

Na podstawie Uchwały Nr XVII/141/2012 Rady Gminy w Smętowie Granicznym z dnia 28 listopada 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne dla fragmentu wsi Kopytkowo, gmina Smętowo Graniczne

Zmiany nr 3 w części tekstowej zostały oznaczone zostały kursywą, kolor czcionki ciemnozielony ARIAL.

ZMIANA nr 4

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne

opracowana przez PLANOSFERA Alicja Zawadzka, ul. Tadeusza Kościuszki 20/3, 80-445 Gdańsk, główny projektant: dr inż. arch. Alicja Zawadzka,
środowisko przyrodnicze: mgr Krzysztof Kopeć.

Zgodnie z § 1.2 uchwały nr XXXVII/278/2014 Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia 31 lipca 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne, zmiana Studium obejmuje dwa fragmenty obszaru gminy. Celem zmiany Studium jest określenie nowych obszarów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, krajowym – budowy dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń.

Zmiany nr 4 w części tekstowej zostały wprowadzone kolorem ciemnoczerwonym. Zmiany w części graficznej wprowadzono w częściach 2 i 3 rysunku.

ZMIANA

(AKTUALIZACJA dokumentu z roku 2000, dotyczy obszaru całej gminy w granicach administracyjnych)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne

0.Wstęp. Część ogólna

Niniejszy dokument Studium stanowi zmianę, aktualizację dotychczasowego dokumentu studium uchwalonego Uchwałą Nr XVI/99/2000 Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia 29 września 2000r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to **dokument własny samorządu Gminy Smętowo Graniczne**, sporządzany przez Wójta Gminy, na podstawie Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późniejszymi zmianami) oraz Uchwały Nr V/28/2007 Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia 26 lutego 2007r. o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Dokonanie zmiany Studium było uzasadnione:

1) zmianą wielu przepisów prawa, w tym w szczególności ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz Rozporządzenia Min. Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Przepisy te ustaliły inny niż dotychczas wymagany zakres oraz formę opracowania.

2) wnioskami o zmianę przeznaczenia terenów

3) zmianami w zainwestowaniu i zagospodarowaniu terenów, które zaszły w ostatnich latach

4) wnioskami z opracowania „Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym w gminie Smętowo Graniczne”, wykonane we wrześniu 2006r. , którego przedmiotem była analiza stanu zagospodarowania gminy w latach 2002-2006 , w tym takie zagadnienia jak

- podstawy prawne zagospodarowania przestrzennego
- charakterystyka zmian w zagospodarowaniu na podstawie analizy gminnych aktów planistycznych tj. Studium i planów miejscowych
- ocena aktualności dokumentu Studium
- ocena aktualności planów miejscowych
- zestawienie zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy na podstawie wydanych decyzji i skali ruchu budowlanego
- ocena zjawisk w zagospodarowaniu przestrzennym gminy
- wnioski i sugestie dotyczące opracowań planistycznych do wykonania

Ze względu na wymogi ustawy z 2003r. odnoszące się do zawartości studium zaszła konieczność sporządzenia jednolitego tekstu i rysunku studium, aktualizacji obejmującej całość obszaru gminy.

0.1.Wstęp

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy prawnej wydawanych decyzji administracyjnych. **Stanowi jednak wykładnię - zapis polityki przestrzennej gminy** i wg obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest jedynym dokumentem, w którym gmina określa zasady rozwoju przestrzennego jako całości w swoich granicach administracyjnych. Studium służyć ma także jako **materiał koordynujący** w zakresie gospodarowania przestrzenią, zwłaszcza dla planów miejscowych sporządzanych dla fragmentów gminy. Jest to **dokument sporządzany obligatoryjnie** dla każdej gminy w granicach administracyjnych.

Studium, zgodnie z art. 9 ust. 2, sporządza się uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju przestrzennego i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy.

W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z (Art. 10. ust. 1.):

- 1) *dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;*
- 2) *stanu ład przestrzennego i wymogów jego ochrony;*
- 3) *stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;*
- 4) *stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;*

- 5) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
- 6) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- 7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy;
- 8) stanu prawnego gruntów;
- 9) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- 10) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- 11) występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych;
- 12) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- 13) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- 14) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Trzeba także pamiętać, że przy wszelkich rozstrzygnięciach dotyczących zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z treścią art. 1 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, uwzględniać należy zwłaszcza:

- 1) wymagania ład przestrzennego, w tym urbanistyki i architektury;
- 2) walory architektoniczne i krajobrazowe;
- 3) wymagania ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych;
- 4) wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) wymagania ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także potrzeby osób niepełnosprawnych;
- 6) walory ekonomiczne przestrzeni;
- 7) prawo własności;
- 8) potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa;
- 9) potrzeby interesu publicznego.

Powyższe czynniki stanowią wraz z zasadą zrównoważonego rozwoju grupę uwarunkowań ogólnych.

Polityka przestrzenna gminy, sposób zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni winna przyjmować zasadę zrównoważonego rozwoju jako podstawę wszelkich działań (zgodnie z art. 1 ustawy). Zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń (wg Ustawy Prawo ochrony środowiska).

Samorząd gminy winien dążyć do poprawnego i zgodnego z wymogami ochrony środowiska kreowania nowych terenów zainwestowania, ale także do poprawy jakości i atrakcyjności obszaru gminy rozumianego jako środowiska życia jej mieszkańców.

Najważniejsze cele dotyczące środowiska to:

- minimalizacja zużycia przestrzeni i zasobów naturalnych,
- oszczędne i racjonalne, efektywne gospodarowanie zasobami i energią,
- zapewnienie równego dostępu do zasobów i dóbr, do usług,
- ochrona zdrowia mieszkańców,
- podtrzymanie, zachowanie kulturowej i społecznej różnorodności.

Niniejsze opracowanie wykonano w oparciu o przeprowadzone studia i analizy wyjściowe wielobranżowe, obejmujące swym zasięgiem obszar gminy, a w wybranych elementach szerszy zakres przestrzenny. Skojarzono oddzielnie analizowane wcześniej składowe przestrzeni. Zaprezentowano stany, czynniki, zjawiska i procesy w wielu sferach, które mają obecnie i które będą miały wpływ na kształtowanie przestrzeni Gminy Smętowo Graniczne.

Studium składa się z następujących części:

- I- uwarunkowania, opracowanej w postaci ustaleń tekstowych i graficznych
- II- kierunki, opracowanej w postaci ustaleń tekstowych i graficznych
- III- synteza ustaleń studium, uzasadnienie rozwiązań

- Kierunki zagospodarowania przestrzennego stanowią drugą (z dwóch zasadniczych: uwarunkowania i kierunki, określonych w Ustawie) część prac nad Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Smętowo Graniczne.

- Na podstawie Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późniejszymi zmianami) – Art. 10. pkt. 2:

2. W studium określa się w szczególności:

- 1) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
- 2) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;
- 3) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- 4) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- 7) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;
- 8) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2.000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej;
- 9) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- 10) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 11) obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych;
- 12) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- 13) obszary pomników zglądy i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zglądy (Dz. U. Nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271);
- 14) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji;
- 15) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- 16) inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

-

- Na podstawie założeń projektowych omówionych w części I (uwarunkowania) niniejszego opracowania sformułowano:

- zasady ochrony i kształtowania cennych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego
- wytyczono tereny pod nową zabudowę
- określono tereny do opracowań planistycznych

0.2. Podstawa opracowania

- Umowa z Gminą Smętowo Graniczne nr 28/07 z dnia 21 maja 2007r
- Uchwała Nr V/28/2007 Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia 26 luty 2007r. o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
- Przepisy prawne obowiązujące dotyczące zagospodarowania przestrzennego

Część I- UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

1. Uwarunkowania ponadlokalne, wynikające z położenia oraz ze strategii rozwoju gminy

Gmina Smętowo Graniczne położona jest w południowo – wschodniej części powiatu starogardzkiego. Sąsiaduje od północy z gminą Morzeszczyn, od północnego zachodu z gminą Skórcz, od północnego wschodu z gminą Gniew, a od zachodu z gminą Osiek, a od południa z gminą Nowe (powiat świecki). Południowa granica gminy jest również granicą pomiędzy dwoma województwami: pomorskim i kujawsko – pomorskim.

Gmina ma powierzchnię 86km², stanowiącą 6,71% powierzchni powiatu, zamieszkuje w niej 5243 mieszkańców (stan wg danych UG na XII 2006), co stanowi 4,3 % ludności powiatu starogardzkiego, gęstość zaludnienia 60,9 osób/km². Według danych z roku 2005¹ średni dochód na mieszkańca wynosił 1772,65 zł. Użytki rolne zajmują 73 % powierzchni, lasy jedynie 18%.

W skład gminy wchodzi 11 wsi obrębowych: Bobrowiec, Czerwińsk, Frąca, Kamionka, Kopytkowo, Kościelna Jania, Lalkowy, Leśna Jania, Smętowo Graniczne, Smętówko, Rynkówka.

Ze względu na swoje walory naturalne (bogate gleby, sprzyjający klimat) podstawą jej rozwoju jest rolnictwo, które jest głównym źródłem dochodów ludności.

Na kształtowanie się układu osadniczego gminy wpływ miały szlaki komunikacyjne wschód - zachód Skórcz-Kolonia Ostrowicka oraz szlak północ-południe tzw. Cystersów (obecna droga nr 1). Obecny układ osadniczy gminy ukształtował się w długotrwałym procesie historycznym, a wsie zachowały do dziś fragmenty dawnych układów przestrzennych. Na rozwój gminy wpływ miała także kolej, z przystankiem w Smętowie.

Smętowo Graniczne położone jest w niewielkiej (ok.30km) odległości od takich większych miejscowości jak: Skórcz, Starogard Gdański, Gniew, Kwidzyn.

Przez obszar gminy przebiega autostrada A1(aktualnie w realizacji), którą prowadzony będzie ruch tranzytowy pomiędzy północą a południem kraju. Prawdopodobnie inwestycja wpłynie pozytywnie na rozwój gminy poprzez zagospodarowanie obszarów zlokalizowanych przy węźle autostrady (Kopytkowo) na tereny o funkcji usługowej, magazynowej, przemysłowej.

Gmina Smętowo odgrywa znaczną rolę w transporcie kolejowym na terenie województwa. Przebiega tędy linia kolejowa nr 131 o znaczeniu krajowym łącząca Smętowo Graniczne z węzłem kolejowym w Tczewie, a dalej biegnąca w kierunku Trójmiasta i na zachód, przez Słupsk w kierunku woj. zachodniopomorskiego. Na południe linia ta prowadzi do Laskowic Pomorskich.

1.1. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju województwa pomorskiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa

Położenie w strukturze funkcjonalno-przestrzennej województwa

Gmina leży na obszarach leśno-pojezziernych, w wielofunkcyjnej strefie o charakterze rolniczym, w rejonie predysponowanym do prowadzenia wysokotowarowej gospodarki rolnej. Jest to obszar peryferyjnie położony pod względem gospodarczym do Trójmiasta, usytuowany w obrębie korytarza transportowego nr VI oraz w bezpośrednim zasięgu korytarza autostrady A1.

Gmina wchodzi w skład wyróżnionych w planie województwa obszarów problemowych: „obszarów zaniedbań w infrastrukturze technicznej terenów wiejskich” oraz „otoczenia doliny i delty Wisły”.

Główne problemy w tych obszarach to:

- brak dostępności do urządzeń kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków
- zagrożenia zasobów i stanu środowiska przyrodniczego w wyniku niskiego poziomu infrastruktury ochrony środowiska
- potencjalne zagrożenie środowiska naturalnego ze strony oddziaływań komunikacyjnych
- ograniczona dostępność pasma autostrady A1.

Szansą przełamania zapóźnienia cywilizacyjnego będzie potencjał środowiska przyrodniczego. Wskazania dla gminy – środowisko przyrodnicze podstawą dynamizacji rozwoju kompleksu społeczno-ekonomicznego,

¹ Wg Wikipedia – Źródła danych geograficznych i statystycznych Polska

rozwoju turystyki, a także leśnictwa i rolnictwa oraz komplementarnej do nich infrastruktury społecznej i technicznej. Główne czynniki aktywizujące obszar gminy to sama autostrada A1 z węzłem Kopytkowo oraz Kwidzyn- węzeł osadniczy regionu.

Rola w sieci osadniczej.

Gmina położona w strefie aktywizacji związanej z autostradą A1. Znajdują się na jej obszarze pasma zurbanizowane Kwidzyn-Skórcz-Starogard Gdański, o przewadze funkcji mieszkaniowej. Główne elementy sieci osadniczej to wieś Smętowo Graniczne (powyżej 1000 mieszkańców) i Kopytkowo (500-1000 mieszkańców). Wg planu województwa wieś Smętowo pełnić ma rolę ośrodka gminnego z usługami ponadgminnymi. Pozostałe wsie nie będą pełniły istotnej roli w strukturze osadniczej regionu.

Plan województwa przewiduje wzrost liczby miejsc pracy głównie w strefie oddziaływania autostrady, blisko węzłów. Smętowo jest jedną z miejscowości o przewidywanej najwyższej dynamice wzrostu ze względu na korzystne położenie w stosunku do węzłów autostradowych. Plan wskazuje na pożądane kierunki przekształceń, którymi powinna być:

- strukturalizacja sieci osadniczej tak, by nowe tereny mieszkaniowe lub nowe łącznie z istniejącymi, tworzyły skupione jednostki osadnicze wyposażone w ośrodki usługowe przynajmniej poziomu podstawowego, o racjonalnej do nich dostępności;
- wykorzystanie rezerw w infrastrukturze technicznej i społecznej ze względu na skalę przyrostu ludności i zabudowy mieszkaniowej
- planowanie wzrostu w miejscowościach posiadających usługi poziomu podstawowego;
- zapewnienie ochrony walorów kulturowych obszarów wiejskich, a także przestrzeni rolniczej o wysokich walorach agroekologicznych przed rozpraszaniem zabudowy i powstawaniem struktur amorficznych;

Rozwój pasm zurbanizowanych powinien uwzględniać cechy i walory środowiska przyrodniczego, przy zachowaniu wymogów dotyczących ich ochrony i spójności, nie powinien pogarszać środowiska w wyniku rozwoju przestrzennego i gospodarczego.

Infrastruktura transportowa

Gmina znajduje się w korytarzu transportowym nr VI Gdańsk/Gdynia –Warszawa-Katowice-Zwardoń. Przez gminę biegnie droga wojewódzka 231 Skórcz-Kolonia Ostrowicka, linia kolejowa państwowego znaczenia nr 131 Chorzów Batory -Tczew oraz linia kolejowa nr 218 Prabuty-Szlachta (z obecnie zawieszonym ruchem). W obszarze gminy znajduje się węzeł autostrady w Kopytkowie. Plan województwa zakłada modernizację dróg dojazdowych do węzła m. inn drogi wojewódzkiej 231 do klasy drogi głównej, na odcinku Skórcz- autostrada-Kolonia Ostrowicka. Planowana jest także modernizacja linii kolejowej nr 131 Tczew-Bydgoszcz –Katowice.

Infrastruktura techniczna

Na obszarze gminy znajdują się elementy infrastruktury technicznej, takie jak: linia energetyczna 220kV Jasieniec-Gdańsk, linia energetyczna 110kV, dalekosiężny kabel telefoniczny, ujęcia wody (Smętowo, Stara Jania, Leśna Jania, Frąca, Lalkowy), komunalne składowisko odpadów w Bobrowcu. W gminie wyznaczono tzw. obszar aglomeracji ściekowej Smętowo Graniczne z oczyszczalnią w Kopytkowie, aglomeracja obejmuje miejscowości Smętowo, Smętówko, Łakowy, Kopytkowo, Czerwińsk, Bobrowiec.

Plan województwa i wykonane na jego potrzeby „Studium możliwości rozwoju energetyki wiatrowej” nie wskazują obszaru gminy jako preferowanego dla lokalizacji elektrowni wiatrowych.

W gminie występują tereny zamknięte- linie kolejowe oraz teren zamknięty w użytkowaniu MON- w Rynkówce. Plan województwa przewiduje budowę gazociągu wysokiego ciśnienia z gminy Gniew w kierunku Gm. Smętowo Graniczne oraz stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia. Zakłada konieczność dalszej rozbudowy urządzeń kanalizacyjnych, wodociągowych, a w zakresie zaopatrzenia w ciepło zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł ciepła.

Zgodnie z wojewódzkim planem gospodarki odpadami przewiduje się, że gmina Smętowo Graniczne będzie obsługiwana przez międzygminny zakład zagospodarowania odpadów w Starym Lesie (na terenie Gm. wiejskiej Starogard Gdański).

Ochrona środowiska przyrodniczego

Gmina położona jest w dorzeczu Wisły, w zlewniach rzek: Struga Młyńska, Wierzyca, Wda oraz Mątawa. Zachodnia część gminy położona jest w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich, stanowiących płat ekologiczny rangi krajowej. Stanowi on regionalny element składowy Pojezierza Południowopomorskiego rangi ponadregionalnej. Ważny w sieci ekologicznej jest też lokalny łącznik –pas lasów w dolinach Węgiernicy – Janki- Bielicy- Strugi Młyńskiej, łączący centralną część korytarza Wierzyca z korytarzem Wisły. Na terenie gminy znajduje się obszar Natura 2000-Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Bory Tucholskie PLB 220009. Występują chronione prawnie grunty rolne i leśne oraz niewielkie obszary słabszych gruntów rolnych proponowanych do zalesienia ze względów ekologicznych.

Ochrona środowiska kulturowego

Gmina położona jest na obszarze wyróżnionych w planie województwa regionów historyczno-kulturowych ziemia świecka i ziemia pelplińska (północno-wschodni fragment gminy), jest to obszar o wybitnych walorach środowiska kulturowego. Ważniejsze obiekty zabytkowe wymienione przez plan województwa to założenia dworsko-parkowe (Stara Jania, Leśna Jania, Kopytkowo, Smętowo Graniczne, Smarzewo) oraz zabytki sakralne (Kościelna Jania, Lalkowy).

Turystyka

Gmina położona w strefie pojeziernej, z wiodącą formą turystyki krajoznawczej i agroturystyki.

Zadania służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejmik Woj.Pomorskiego, dotyczące gminy :

- 1) zadania z programu operacyjnego rozwoju regionalnego woj.pomorskiego na lata 2001 -2002:
  - modernizacja dróg wojewódzkich nr 231 i 232 łączących most koło Kwidzyna z węzłem Kopytkowo
  - realizacja inwestycji poprawiających stan środowiska i bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
  - wdrożenie programu odnowy wsi pomorskiej
- 2) w programie operacyjnym woj.pom. PHARE 2002 i 2003 Spójność społeczna i gospodarcza- nie ujęto zadań odnoszących się do gminy

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (uchwała nr 1004/XXXIX/2009 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009 roku w sprawie zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa Pomorskiego) umieszczono zadania samorządu województwa służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych zawarte w programach rozwoju województwa uchwalonych przez Sejmik Województwa Pomorskiego.

W odniesieniu do obszaru gminy Smętowo Graniczne Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego wymienia zadanie samorządu województwa zawarte w Wieloletnim Programie Inwestycyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2008-2013 pn. "Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 231 stanowiącej dojazd do autostrady A-1 - węzeł "Kopytkowo".

1.2. Uwarunkowania wynikające z powiązań zewnętrznych gminy z otoczeniem**Uwarunkowania wynikające ze Strategii rozwoju powiatu starogardzkiego**

Strategia rozwoju powiatu starogardzkiego –uchwalona w 2002r. podkreśla funkcję rolnicze, tożsamość kulturową Kociewia, potencjał turystyczny powiatu tkwiący w środowisku przyrodniczym oraz znaczących zasobach środowiska kulturowego (unikatowa odrębność kulturowa Kociewia), a także wynikający z położenia w VI korytarzu transportowym TINA, blisko trójmiasta i skrzyżowania dr. 22 i 50 z drogą 1 oraz autostradą A1.

Strategia formułuje cztery cele strategiczne:

- 1-Podniesienie spójności społecznej i poziomu wykształcenia
- 2- Wykorzystanie i rozwinięcie odrębności kulturowej Kociewia i jego walorów przyrodniczych, w celu rozwoju społecznego i gospodarczego
- 3- Wzrost inwestycji zewnętrznych
- 4-Pomyślne dostosowanie rolnictwa do wymogów UE i poprawa wsparcia dla MSP

oraz odpowiednie, przypisane celom programy i zdania realizacyjne.

Powiat zamierza między innymi:

- wspierać inicjatywy lokalne na terenach wiejskich, zwłaszcza pobudzających aktywność społeczności wiejskiej (programy „odnowy wsi”),
- poprawić dostępność do obiektów turystycznych (poprawa stanu dróg powiatowych, odpowiednie oznakowanie tras i obiektów turystycznych),
- rozwinąć agroturystykę jako alternatywną formę wypoczynku,
- wspierać rozwój twórczości artystycznej,
- stworzyć małą infrastrukturę turystyczną (parkingi, trasy piesze i ścieżki rowerowe, miejsca biwakowe, szlaki kajakowe itp.),
- zainicjować i wdrożyć program promowania budownictwa jednorodzinnego opartego o dawne tradycje architektoniczne Kociewia,
- koordynować i organizować działania związane z ochroną środowiska (dot. zwłaszcza gospodarki odpadami),
- przygotować i wdrożyć plan gospodarki leśnej dla lasów prywatnych (np. program zalesienia),
- wspólnie promować turystykę (poprzez centrum informacji i promocji turystycznej),

- przygotować wspólną dla gmin ofertę inwestycyjną (z wykorzystaniem systemu informacji o nieruchomościach).

Z racji peryferyjnego położenia względem większych ośrodków miejskich województwa znaczenia nabierają dla gminy kontakty i powiązania z miastem powiatowym- Starogardem Gdańskim.

Najistotniejsze uwarunkowania wynikające z opracowań ponadlokalnych są następujące:

- gmina jest położona peryferyjnie w skali województwa pomorskiego i żadna miejscowość w gminie nie pełni ważnej roli w sieci osiedleńczej regionu,
- gmina posiada spore walory środowiska przyrodniczego, w tym część obszaru jest objęta ochroną prawną przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu), nawet na najwyższym poziomie (obszary Natura 2000),
- dziedzictwo kulturowe jest ważną sferą świadczącą o odrębności lokalnej i budującą tożsamość kulturową,
- stan infrastruktury technicznej nie jest w pełni zadowalający i wymaga nowych inwestycji, m. in. w sieć gazową, rozbudowę sieci kanalizacyjnej
- gmina posiada bardzo dobre warunki dla rozwoju rolnictwa , przeciętne dla turystyki, bardzo dobre dla nowych funkcji gospodarczych związanych z lokalizacją węzła autostradowego

Główne zewnętrzne szanse rozwojowe gminy tkwią w:

1. **potencjałe położenia gminy w głównym korytarzu transportowym**, poprzez tworzenie warunków do lokalizacji inwestycji przy autostradzie i zmodernizowanej drodze wojewódzkiej 231 (Konieczne jednak uzbrojone tereny oraz ich promocja),
2. **w walorach naturalnych środowiska przyrodniczego i wartościach środowiska kulturowego** co predysponuje ją do rozwoju turystyki, zwłaszcza turystyki krajoznawczej i kwalifikowanej oraz jako dodatkowej - turystyki rowerowej i agroturystyki.

1.3. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju gminy oraz innych opracowań, programów dotyczących gminy

Strategia rozwoju gminy Smętowo Graniczne do roku 2015

- opracowana została w 2001r., autorzy Agata Chodyńska, Michał Górski, Janusz Bachrański, Janusz Karczewski, Fundacja „Agencja Rozwoju Regionalnego” Gdańsk.

Opracowanie powstało w wyniku uspołecznionej procedury planowania strategicznego przeprowadzonej na terenie gminy, w tym na podstawie seminarium w dn. 20.01.2001r. (praca w grupach –zespołach roboczych)

Wizja gminy zapisana w Strategii :

- Gmina jako zaplecze mieszkalne dla pobliskich ośrodków uprzemysłowionych (np. Kwidzyna, Starogardu, Tczewa)- należy spodziewać się znacznego wzrostu liczby mieszkańców
- Specjalnością gminy będzie rolnictwo i drobna przedsiębiorczość, a także obsługa ruchu kołowego związana z autostradą, zwiększy się liczba dużych towarowych wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych
- Na nowych terenach przeznaczonych pod inwestycje pojawi się przemysł (zwłaszcza w rejonie autostrady)
- Zagospodarowane zostaną wolne obiekty, w tym na cele mieszkalne
- Smętowo Graniczne będzie centrum handlowo-usługowym oraz oświatowo-kulturalnym dla okolicznych gmin, prowadzić będzie działalność turystyczną, agroturystyczną i rekreacyjną dla mieszkańców miast, rozwinie się sieć dróg rowerowych i szlaków turystycznych
- Warunki życia ulegną poprawie, poszerzy się oferta pracy, rozbudowane zostaną elementy infrastruktury technicznej (zwłaszcza kanalizacja), bezpieczeństwo ulegnie poprawie

Z dokumentu wynikają następujące wnioski do opracowań planistycznych:

- potrzeba rezerw terenowych na cele mieszkaniowe (przy czym teza o znacznym wzroście liczby mieszkańców nie znajduje potwierdzenia w wykonanych na potrzeby Studium prognozach

demograficznych, nowe tereny mieszkaniowe będą potrzebne raczej ze względu na spodziewany wzrost gospodarstw domowych oraz potrzeby poprawy standardów zamieszkiwania)

- potrzeba przygotowanych infrastrukturalnie terenów inwestycyjnych, na cele nierolnicze - w tym przemysłowych oraz obsługi ruchu kołowego- np. w formie Centrum Obsługi Samochodów na kilkudziesięciu ha w rejonie węzła autostradowego ze stacją paliw, restauracjami, barami, zapleczem socjalnym i rozrywkowym, sklepami i hurtowniami branży samochodowej, giełdą części, składem złomu, parkingiem, a także z inwestycjami towarzyszącymi takimi jak np. otwarta giełda warzywna i spożywcza produktów rolnych
- rozwój infrastruktury turystycznej, w tym dla turystyki przyjazdowej
- dalszy rozwój infrastruktury technicznej (sieć kanalizacji, gazociąg, utwardzenie nawierzchni dróg lokalnych, problem gospodarki odpadami)

Priorytetem na lata 2001-2003 wg dokumentu było m. inn. „Opracowanie nowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy „ (str 31 dokumentu), a także ukończenie budowy sieci wodociągowej w gminie.

Wg zapisów Strategii powinna ona stać się podstawą opracowania nowego planu miejscowego dla gminy. Ustalenia zapisane w strategii rozwoju gminy należy wziąć pod uwagę przy aktualizacji Studium, gdyż wg art. 9 ust.2 nowej ustawy z 2003r. w studium uwzględnia się „ustalenia strategii rozwoju gminy, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem”..

Dotychczas **nie zaktualizowano** wyżej omówionego opracowania strategicznego.

Wieloletni plan inwestycyjny

W oparciu o w/wym strategię opracowano wieloletni plan inwestycyjny dla gminy Smętowo, zakładający horyzont czasowy do roku 2009.

WPI – opracowano w 2000r., autor: Janusz Karczewski, Michał Karczewski przy współpracy i współfinansowaniu LGPP /USAID/ i Fundacji Agencja Rozwoju Regionalnego w Gdańsku.

Opracowanie zawiera raport –projekcję budżetu Gminy do roku 2006, oparta jest o dotychczasowe Studium z 2002r. i założenia do Strategii.

Na lata **2000-2009** planowane były wg tego opracowania następujące inwestycje:

- Modernizacja sieci wodociągowej
- Budowa oczyszczalni ścieków
- Budowa gimnazjum publicznego
- Budowa kolektorów ściekowych i punktów zlewnych na kolektorach
- Budowa drogi gminnej Kopytkowo-Fraża
- Budowa drogi w Lalkowach
- Budowa ulic Ogrodowej i Okrężnej w Smętowie
- Budowa biooczyszczalni w Kamionce, Kościelnej Jani, Lalkowach (przy ob. szkolnych)
- Budowa parkingu w Kopytkowie przy ośrodku zdrowia

Opracowanie wymaga aktualizacji ze względu na upływ czasu, zwłaszcza wskazania najistotniejszych działań na kolejne lata po roku 2009.

Program gospodarki ściekowej dla Gminy Smętowo Graniczne- opracowanie MAS INWREST Mirosław Sierdzan, Gdynia- luty 2000r.

Opracowanie oparto o informacje o stanie istn. w roku 1999 i 2000, a także o planowane kierunki rozwoju zawarte w dokumencie Studium, horyzont czasowy programu- do roku ok. 2010.

Przy zmianie Studium należałoby zweryfikować ponownie bilanse zaproponowane w opracowaniu, zwłaszcza przy wyznaczaniu znacznych powierzchniowo lub o dużym, bogatym programie funkcjonalnym nowych terenów inwestycyjnych. Ponadto szereg ustaleń tego studium wymaga rewizji ze względu na nowe koncepcje dotyczące gospodarki ściekowej gminy.

Program ochrony środowiska część I Plan gospodarki odpadami na terenie powiatu starogardzkiego na lata 2003-2010- opracowanie „Arkadis Ekokonrem Sp zo.o. Wrocław-grudzień 2002r.

Opracowanie zawiera część- Aktualny stan środowiska (dane na lata 2001-2002)- **wymagałaby ona aktualizacji.**

Program ochrony środowiska na lata 2003-2010 - opracowanie w ramach projektu pt. „Program ochrony środowiska powiatu starogardzkiego i gmin powiatu na lata 2003-2010” - autor- „Arkadis Ekokonrem Sp. z o.o. Wrocław, styczeń 2003r.

W gminie funkcjonuje komunalne wysypisko odpadów w m. Bobrowiec o pow. ok. 1,2 ha. Przewiduje się docelowo wprowadzenie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi w ramach całego powiatu starogardzkiego, w oparciu o ZUO w Starym Lesie (Gm. Starogard Gd.). Istniejące wysypisko wymaga docelowo rekultywacji, po zakończeniu eksploatacji.

Projekt założeń do planu zaopatrzenia Gminy Smętowo Graniczne w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe –opracowanie Instytut Energetyki Jednostka Badawczo-Rozwojowa Oddział Gdańsk – Gdańsk kwiecień 2004r. , autor Leszek Bronk

Z opracowania wynikają między innymi wnioski:

- na terenie gminy brak korzystnych uwarunkowań dla energetyki wiatrowej,
- gmina aktualnie nie charakteryzuje się dużą gęstością cieplną, zatem włączenie jej do systemu gazu sieciowego może być na razie mało opłacalne, realnym wydaje się ew. włączenia największych miejscowości np. Smętowa, Kopytkowa, czy przyszłej strefy ekonomicznej przy węźle autostrady;
- wskazane ponowne przeanalizowanie uwarunkowań dot. koncepcji zaopatrzenia w gaz obszaru gminy;
- powstanie nowego centrum usługowo-handlowego w Kopytkowie może istotnie zmienić zapotrzebowanie na różne rodzaje energii, a najatrakcyjniejsze tereny dla zainwestowania nierolniczego to poza Kopytkowem przede wszystkim Smętowo Graniczne

Wszystkie posiadane przez Gminę opracowania o charakterze strategicznym wymagają aktualizacji lub kontynuacji (np. wieloletni plan inwestycyjny)

2. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

2.1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego stanu zainwestowania i użytkowania terenów

2.1.1. Smętowo Graniczne.

Obszar obrębu geod. 403,1 ha. Smętowo Graniczne jest największą wsią w gminie, w której skupionych jest większość usług publicznych skierowanych do mieszkańców Smętowa, a także obsługujących pozostałych mieszkańców gminy.

Dominującą formą zagospodarowania terenu wsi jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, skupiona wzdłuż głównych dróg przecinających wieś, w formie zwartych osiedli. Tylko niewielka część gospodarstw odznacza się typowo rolniczym charakterem, które wraz z całym zapleczem budynków gospodarczych zaliczyć można do typu zabudowy zagrodowej. Występują one głównie wzdłuż ul. Wybudowania oraz ul. Starogardzkiej.

Zabudowa wielorodzinna, przeważnie 3-kondygnacyjna, występuje na dawnych obszarach kolejowych, tj. wzdłuż ul. Kolejowej oraz Dworcowej.

Większość usług zlokalizowanych jest w centrum wsi, wzdłuż ul. Dworcowej. Do usług publicznych znajdujących się na terenie Smętowa należą: Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, przychodnia lekarska, Szkoła Podstawowa, Przedszkole, Szkoła Gospodarki Żywnościowej, Biblioteka Gminna, Ochotnicza Straż Pożarna, Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, Towarzystwo Pomocy im. Brata Alberta, „Samopomoc Chłopska”, Urzędowe Badanie Mięsa, lecznica dla zwierząt, poczta, Dworzec PKP, Kościół.

Poza tym w Smętowie Granicznym znajduje się 8 sklepów spożywczo-przemysłowych, sklep mięsno-wędliniarski, 2 kwaciarnie, Dom Handlowy, kiosk, solarium, punkt ksero, biuro rachunkowe, warsztat ślusarki, warsztat remontowy, punkt wymiany opon, sprzedaż kurczaków, sklep z artykułami technicznymi AGROMAR, apteka, salon fryzjerski oraz punkty wymiany butli.

Stosunkowo duży obszar wsi przeznaczony jest na teren sportu i rekreacji. Zlokalizowany jest on wzdłuż ul. Sportowej, przy Gminnym Ośrodku Kultury, Sportu i Rekreacji. Obszar jest zadbane, znajdują się tam boiska do piłki nożnej, siatkówki, bieżnia, korty. Drugi teren przeznaczony na funkcje sportu i rekreacji znajduje się przy Szkole Podstawowej. Obszar jest dobrze zagospodarowany i utrzymany w dobrym stanie (boisko do piłki nożnej, koszykówki, bieżnia).

Zabudowa jednorodzinna w centralnej, starszej części wsi to głównie domy 2-kondygnacyjne z płaskimi dachami, raczej w dobrym stanie technicznym. Tereny rozwojowe wsi, gdzie w ostatnich latach powstało najczęściej nowych budynków, to południowo-wschodnia część Smętowa, na południe od ul. Gdańskiej, a także północna część wsi (ul. Podlesie), okolice ul. Kosznickiego i Wałowej. Nowe budownictwo to zazwyczaj większe domy, o dachach wielospadowych 2 lub 3-kondygnacyjne, najczęściej wg powtarzalnych projektów typowych.

Obszarem o najgorszym stanie technicznym jest zabudowa ul. Przy Torze, gdzie dawne budynki kolejowe zostały zaadaptowane jako mieszkalne i obecnie są to obiekty o bardzo niskim standardzie.

Zabudowa techniczna i przemysłowa zlokalizowana jest na zachód od linii kolejowej, wzdłuż ul. Wybudowania. Stosunkowo duży obszar zajęty jest tam przez obiekty obecnie nieużytkowane, o bardzo złym stanie technicznym, częściowo w rozbiórce. To samo dotyczy terenu przy ul. Ogrodowej, po zachodniej stronie torów, gdzie zlokalizowane były budynki przemysłowe, magazyny, najprawdopodobniej związane z koleją, obecnie są to obiekty o bardzo złym stanie technicznym, w rozbiórce. Dawny układ ruralistyczny wsi folwarcznej w zaniku, nieczytelny układ dawnego folwarku. Wieś wielodrożna, pierwotnie ulicówka. Widoczny układ związany z osadą kolejową z pocz. XX wieku Smętowo-Czerwińsk, zachowana zabudowa związana z koleją.

2.1.2. Smętówko

Obszar obrębu geod. 320,9ha. Odmianą część obrębu geodezyjnego Smętówko stanowią grunty rolne. Zabudowa rozmieszczona jest głównie wzdłuż drogi gminnej przecinającej obręb. Nie jest to zwarty ciąg zabudowy, a rozmieszczone w dość chaotyczny sposób zagrody, pozostałości dawnej wsi ulicowej oraz tzw. „poniatówek”. Dyspozycja dawnego historycznego założenia słabo już czytelna. Zachowany dwór i częściowo park z pozostałościami starodrzewia.

Punktem centralnym jest miejsce lokalizacji małego sklepu spożywczo-przemysłowego oraz przystanku autobusowego. W pobliżu znajduje się dom jednorodzinny 2-kondygnacyjny (z niewykończoną elewacją) oraz parterowy budynek wielorodzinny o kiepskim standardzie.

Ciekawym obiektem jest dwór, obecnie zaadaptowany na funkcje mieszkaniową. Dwór odnowiony jest tylko z jednej strony, od ulicy. Pozostałe części wymagają renowacji. W sąsiedztwie znajduje się budynek mieszkalny, wielorodzinny, a także budynki gospodarcze o bardzo złym stanie technicznym. Wieś ma znaczne walory krajobrazowe. Drogi obsadzone starodrzewiem. Stan zachowania historycznej zabudowy zły.

2.1.3. Rynkówka

Obszar obrębu geod. 764,10ha. Wieś Rynkówka odznacza się zwartą zabudową mieszkaniową wzdłuż drogi przebiegającej przez wieś (ulicówka folwarczna, zabudowana dwustronnie, układ siedlisk luźny). Przeważają budynki starsze, jednak dobrze zachowane. W ostatnich latach powstał nowy budynek jednorodzinny na wjeździe od strony Leśnej Jani. Poza zwartą zabudową w centrum wsi, w granicach obrębu znajdują się pojedyncze zagrody. Przeważająca część obrębu zajęta jest przez agrocenozy.

Usługi znajdujące się w Rynkówce to 2 sklepy spożywczo-przemysłowe, Ochotnicza Straż Pożarna oraz punkty wymiany butli, przy budynkach mieszkalnych.

Obiektem charakterystycznym we wsi jest odrestaurowany pałac wraz z parkiem wokół. Obecnie przeznaczony jest on na funkcję mieszkaniową. W pobliżu pałacu znajduje się gospodarstwo wraz z licznymi obiektami gospodarczymi, związanymi z hodowlą zwierząt oraz produkcją rolną. Zabudowa jest zróżnicowana, z różnych okresów i w różnej skali, w różnym stanie technicznym. Walory krajobrazowe niewielkie, ze względu na brak dobrej ekspozycji. Jedynie kompleks parkowo-palacowy od strony dróg śródpolnych eksponowany-dominanta przestrzenna. Drogi obsadzone starodrzewiem.

2.1.4. Kamionka

Obszar obrębu geod. 260,50ha. Obręb geodezyjny Kamionka charakteryzuje się występowaniem licznych, rozproszonych gospodarstw rolnych. W jednym z nich znajduje się tartak. Większość obszaru to tereny rolne.

Wieś odznacza się zwartą zabudową wzdłuż drogi o charakterystycznym przebiegu. Czytelny układ ruralistyczny, pierwotnie wieś rzędówka, jednak przekształcony znacznie. Większość budynków to obiekty jednorodzinne lub wielorodzinne w starszym budownictwie, często są to domy ceglane. W zachodniej części wsi znajdują się budynki zdecydowanie nowsze, w lepszym stanie technicznym. W północnej części wsi dość dobrze

zachowany układ zabudowy. Wieś atrakcyjnie położona krajobrazowo, jednak sprawiająca wrażenie nieuporządkowanej.

Przez środek wsi, po zachodniej stronie drogi ciągnie się pas nieużytków oraz drobne pola uprawne.

Do nowopowstałych, ważnych obiektów we wsi zaliczyć należy Szkołę Podstawową, wraz z boiskiem, a także Kościół stanowiący charakterystyczny obiekt we wsi.

Od niedawna istnieje tu także spory teren sportu i rekreacji- boisko przy drodze na Rychławę.

Usługi publiczne zlokalizowane w Kamionce to: Kościół, Szkoła Podstawowa, Świątlica. Do pozostałych usług należą: sklepy spożywczo-przemysłowe, usługi montażu okien, skup runa leśnego oraz punkt wymiany butli.

2.1.5. Czerwińsk

Obszar obrębu geod. 1124,4ha. Na terenie obrębu geodezyjnego Czerwińsk brak większego ośrodka o zwartej zabudowie. Dawny układ przestrzenny zanikł, praktycznie brak jest m. Czerwińsk (pozostała jedynie nazwa obrębu geodezyjnego). Przeważają chaotycznie rozmieszczone gospodarstwa lub skupione w przysiółkach: Smarzewo, Luchowo, Kulmaga. Poszczególne zagrody są zazwyczaj duże, z dużym zapleczem gospodarczym, jednak w wielu przypadkach są one podniszczone.

Największym skupiskiem jest przysiółek Smarzewo, gdzie poza zabudową zagrodową, występuje także niewielka zwarta zabudowa mieszkaniowa. W Smarzewie wyodrębniono także niewielki teren zielony o przeznaczeniu sportowo-rekreacyjnym. Układ zabudowy zachował czytelność. Najwartościowszy jest zespół dworsko-parkowy, z zachowanymi piwnicami dworu (wpisane do rejestru zabytków). Część dróg z zachowanym starodrzewiem.

Sporym problemem jest stan techniczny dróg, które w większości stanowią drogi gruntowe, biegnące pomiędzy terenami rolnymi, w związku z czym dojazd do poszczególnych gospodarstw jest utrudniony.

Przysiółek Luchowo odznacza się także bardziej zwartą zabudową mieszkaniową. Występują tam pojedyncze budynki zabudowy wielorodzinnej, a także wiele rozproszonych zagród malowniczo wpisanych w teren. Zachowane elementy zespołu folwarku i gorzelni. Zabudowa charakterystyczna typowa, znaczna część dawnej zabudowy przekształcona lub zniszczona. Wieś Luchowo o znacznych walorach krajobrazowych.

W m. Kulmaga- zabudowa historyczna znacznie przekształcona, zmodernizowana. Przeważają zabudowania rozproszone. Teren atrakcyjny krajobrazowo.

W całym obrębie brak usług publicznych. Jediną usługę stanowią punkty wymiany butli przy pojedynczych gospodarstwach. Nie stanowi to jednak aż tak dużego problemu, gdyż obręb Czerwińsk leży w niedalekiej odległości od Smętowa Granicznego, które obsługuje mieszkańców okolicznych przysiółków i gospodarstw.

2.1.6. Frąca

Obszar obrębu geod. 638,1ha. Wieś Frąca nastawiona jest wyraźnie na przetwórstwo, hodowlę i produkcję związaną z hodowlą zwierząt. Znajduje się tu duży obszar zajęty przez zabudowę techniczno-przemysłową. Obiekty te są w dalszym ciągu użytkowane, jednak ich stan techniczny jest wątpliwy.

Cechą charakterystyczną wsi jest zabudowa mieszkaniowa, w większości wielorodzinna. Krajobraz wsi stanowią 3 i 2-kondygnacyjne bloki mieszkalne, przez co wieś ta zdecydowanie różni się od pozostałych w gminie. Domy jednorodzinne jeśli występują to pojedyncze i w złym stanie technicznym. Poza blokami występują tu także domy wielorodzinne o innym charakterze. Czytelny układ dawnego majątku ziemskiego i wsi dworskiej. Dwór jednak nie istnieje, a dawny folwark z zabudową z XIX w. uzupełniono zabudową wielokubaturową z II poł. XX w., większość zabudowy pozbawiona dawnych cech. Zespół wsi o znacznych walorach krajobrazowych, dominujący w rolniczym otoczeniu. Drogi w większości obsadzone starodrzewiem.

We wsi brak większych usług, występują tu tylko 2 sklepy spożywczo-przemysłowe.

2.1.7. Lalkowy

Obszar obrębu geod. 931,7ha. Wieś Lalkowy odznacza się zwartą zabudową jednorodziną wzdłuż głównej drogi. Budynki są dość stare, często parterowe lub 2-kondygnacyjne z dwuspadowym dachem. Praktycznie brak tu nowopowstałych budynków mieszkalnych.

Do nowszej zabudowy zaliczyć można obiekt Szkoły Podstawowej. Do pozostałych usług na terenie wsi należy: kościół (charakterystyczny obiekt we wsi, w centralnej jej części), 2 sklepy spożywczo-przemysłowe oraz punkt wymiany butli.

W południowej części wsi zlokalizowane są domy wielorodzinne- bloki, dawne PGR-y. Budynki są podniszczone i nie pasują wizualnie do pozostałej części wsi.

W pobliżu bloków znajduje się duży obszar o zabudowie techniczno-produkcyjnej. Niektóre z budynków w dalszym ciągu są w użyciu, jednak większość sprawia wrażenie opustoszałych i zaniedbanych. To samo dotyczy obiektów gorzelni, których stan techniczny jest bardzo zły. Niektóre z obiektów zostały zaadaptowane na szopy, magazyny. Walory krajobrazowe są niewielkie. W panoramie dominuje kościół,

dominantą przestrzenną jest też zespół dworsko-parkowy usytuowany na wzgórzu. Drogi dojazdowe obsadzone starodrzewiem.

2.1.8. Kopytkowo

Obszar obrębu geod. 686,2ha. Kopytkowo to druga pod względem wielkości oraz wyposażenia w usługi wieś w gminie Smętowo. Wieś ma sporą szansę rozwoju w związku z budowaną autostradą A1 i węzłem zlokalizowanym w jej pobliżu. Kopytkowo posiada także spory potencjał przez zlokalizowane we wsi obiekty produkcyjne i przemysłowe firmy PAKMET. Sporą szansą poprawy wizerunku wsi jest zespół parkowo-pałacowy, pałac jednak wymaga gruntownej renowacji.

Zdecydowaną większość budynków we wsi stanowią domy mieszkalne wielorodzinne. W krajobrazie wyróżnia się osiedle bloków 3-kondygnacyjnych, które zaburzają charakter dawnej wiejskiej zabudowy. Poza tym zabudowa wielorodzinna występuje tu także po prawej stronie wzdłuż drogi prowadzącej do Bobrowca. Pozostałą zabudowę mieszkaniową stanowią domy jednorodzinne. Układ przestrzenny dawnej wsi zdegradowany, miejski w charakterze (bloki), pobawiony indywidualności, przeskalowany. Wieś o niewielkich walorach krajobrazowych.

W Kopytkowie zlokalizowanych jest sporo usług, także usług publicznych: Przychodnia lekarska, Okręgowa Stacja Kontroli Pojazdów, Szkoła Podstawowa oraz punkt urzędowego badania mięsa. Pozostałe usługi to: 2 sklepy spożywczo-przemysłowe, sklep mięsno-wędliniarski, apteka, sklep z zaopatrzeniem technicznym dla rolników, stacja tankowania gazem, punkty wymiany butli.

Na skraju wsi znajdują się ogródki działkowe oraz spory teren zajęty przez budynki gospodarcze. W pobliżu znajduje się także oczyszczalnia i ciepłownia.

Radni z sołectwa Kopytkowo dokładają dużych starań, aby stworzyć we wsi tereny sportu i rekreacji dla ludności, np. pełnowymiarowego boiska do piłki nożnej.

2.1.9. Bobrowiec

Obszar obrębu geod. 497,4ha. Obręb geodezyjny Bobrowiec w ogromnej części zajęty jest przez tereny rolnicze. W związku z tym występuje tu w dużej mierze zabudowa zagrodowa, która skupiona jest wzdłuż dróg (wieś ulicówka dwustronna w luźnej zabudowie).

W samej wsi zabudowa jest zwarta, jednorodzinna, wraz z zapleczem budynków gospodarczych. Znajduje się tu kilka budynków nowszych, jednak zdecydowana większość to stare domy jednorodzinne, dość dobrze zachowane w zadawalającym stanie technicznym.

W Bobrowcu znajdują się 2 sklepy spożywczo-przemysłowe, usługi stolarskie, świetlica oraz punkt wymiany butli. Wyodrębniono także obszar przeznaczony na plac zabaw dla dzieci i boisko do siatkówki.

Główna droga prowadząca z Bobrowca jest asfaltowa, jednak pozostałe drogi stanowią drogi gruntowe o słabej jakości.

Na północny-wschód od wsi zlokalizowane jest wysypisko śmieci i składowisko opon.

2.1.10 Kościelna Jania

Obszar obrębu geod. 1815,4ha. W obrębie geodezyjnym Kościelna Jania wyodrębnić można dwie wsie: Stara Jania i Kościelna Jania. Wsie różnią się od siebie charakterem. W Starej Jani wciąż dużą rolę odgrywa produkcja i hodowla zwierzęca, dziś już nieco podupadła, jednak wciąż istniejąca. Kościelna Jania to natomiast wieś, gdzie dominuje funkcja mieszkaniowa.

Zabudowa mieszkaniowa w Starej Jani to przede wszystkim domy jednorodzinne, znajdujące się wzdłuż drogi prowadzącej do Kościelnej Jani. Większość to domy jednokondygnacyjne z poddaszem użytkowym, o dwuspadowych dachach. Charakterystyczną zabudowę wsi stanowią budynki wielorodzinne po obu stronach drogi, na wjeździe od strony Skórcza. Na tyłach budynków znajdują się budynki gospodarcze.

Na uwagę zasługuje dworek, zlokalizowany w parku, tuż obok terenu zabudowy produkcyjno-przemysłowej. Dworek zachowany jest w dobrym stanie, obecnie przeznaczony jest na funkcję mieszkaniową.

Kompleks zabudowy produkcyjno-przemysłowej obecnie jest zaniedbany, spora część jest nieużytkowana ze względu na bardzo słaby stan techniczny budynków. Część budynków jest w stanie ruiny.

Usługi zlokalizowane w Starej Jani to: 2 sklepy spożywczo-przemysłowe oraz punkt wymiany butli.

Zwarta zabudowa Kościelnej Jani ciągnie się wzdłuż głównej drogi biegnącej przez wieś. Większość budynków mieszkalnych to stare domy jednorodzinne, lecz budynki mają różny charakter. Większość zabudowy to stare obiekty zbudowane z czerwonej cegły. Nowsze to przede wszystkim 2-3 kondygnacyjne domy o płaskich lub lekko spadzistych dachach. Kościelna Jania to wieś ulicówka, w znacznej części jednostronna, ze względu na usytuowanie na skarpach rzeki Janki. Zabudowa historyczna w części zachowana. Wieś o znaczących walorach krajobrazowych, o dobrej ekspozycji od strony wschodniej, z drogami obsadzonymi starodrzewiem.

Najbardziej charakterystycznym obiektem we wsi jest stary, ceglany kościół, widoczny od razu przy wjeździe do wsi. Do budynków usługowych zaliczyć należy stary, ceglany budynek poczty oraz

nowowyprowadzony obiekt Szkoły Podstawowej. Inne usługi to: sklep spożywczo-przemysłowy, punkty wymiany butli.

W środku wsi występuje pas nieużytku. W pobliżu Kościelnej Jani zlokalizowane jest także duże boisko do piłki nożnej, cmentarz, a w sąsiedztwie szkoły- plac zabaw dla dzieci.

W obrębie Kościelna Jania zlokalizowana jest także Ochotnicza Straż Pożarna przy drodze prowadzącej z Bobrowca do Starej Jani. Wzdłuż drogi występują liczne gospodarstwa zagrodowe.

2.1.11 Leśna Jania

Obszar obrębu geod. 1154,7ha. Leśna Jania charakteryzuje się zwartą zabudową jednorodziną oraz wielorodziną, której budynki występują zarówno w postaci 2-kondygnacyjnych bloków, jak i domach starego typu. Zabudowa jednorodzinna to domy w dużej mierze 2-kondygnacyjne o dwuspadowych dachach, starsze, lecz w dobrym stanie technicznym.

W środku wsi, za rzędem zabudowy, znajduje się pas nieużytków, a także boisko do siatkówki oraz teren rekreacyjny dla mieszkańców wsi.

Na terenie wsi znajduje się duży obszar zabudowy produkcyjno-przemysłowej, nieco zaniedbany, jednak w dalszym ciągu funkcjonujący. W środku wsi znajduje się także teren z magazynami, związane jest to ze sprzedażą pasz, a także funkcjonującą tu stacją paliw.

W niedużej odległości od wsi zlokalizowany jest znacznej wielkości obszar z zabudową produkcyjno-przemysłową, obecnie opustoszały, w bardzo złym stanie technicznym.

Ciekawym elementem zabudowy wsi jest zespół dworsko-parkowy, zabudowania są w trakcie remontu.

Do usług zlokalizowanych na terenie Leśnej Jani należą: Ochotnicza Straż Pożarna, 2 sklepy spożywczo-przemysłowe, stacja paliw, sprzedaż pasz, punkty wymiany butli, a także leśniczówka zlokalizowana na terenie obrębu.

Dokładna lokalizacja usług w poszczególnych wsiach przedstawiona została na załączniku graficznym- Inwentaryzacja urbanistyczna w skali 1;10000 (materiały planistyczne na potrzeby Studium).

Tabela usług we wsiach (nr została uwidoczniła także na planszy graficznej uwarunkowań w skali 1:10000)

L.p.	Rodzaj usługi
Czerwińsk	
1.	Punkt wymiany butli
2.	Punkt wymiany butli
3.	Punkt wymiany butli
4.	Punkt wymiany butli
Smętowo Graniczne	
1.	Punkt wymiany butli
2.	Składowisko opon- punkt wymiany opon
3.	Punkt wymiany butli
4.	Punkt wymiany butli
5.	Punkt wymiany butli
6.	Punkt wymiany butli
7.	Sklep spożywczo-przemysłowy
8.	Warsztat remontowy (samochodowy)
9.	Sprzedaż kurczaków
10.	Punkt wymiany butli
11.	AGROMAR- gazy techniczne/oleje, smary itp.
12.	Sprzęt techniczny (dmuchawy)
13.	Towarzystwo Pomocy im. Brata Alberta
14.	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji
15.	Punkt wymiany butli
16.	Punkt wymiany butli
17.	Dworzec PKP
18.	Poczta
19.	Urząd Gminy/ Ośrodek Pomocy Społecznej
20.	Sklep spożywczo-przemysłowy
21.	Dom Handlowy
22.	Sklep spożywczo-przemysłowy x2, Kwaciarnia
23.	Sklep mięsno- wędliniarski

24.	Ksero
25.	Przychodnia lekarska, Apteka
26.	Sklep spożywczo-przemysłowy
27.	Sklep spożywczo-przemysłowy
28.	Sklep spożywczo-przemysłowy, Kwaciarna
29.	Salon fryzjerski
30.	Warsztat ślusarski
31.	Punkt wymiany butli
32.	Sklep spożywczo-przemysłowy
33.	Sprzedaż kurczaków
34.	Szkoła Gospodarki Żywnościowej
35.	Ochotnicza Straż Pożarna
36.	Szkoła Podstawowa, Przedszkole
37.	Biblioteka Gminna
38.	Punkt wymiany butli
39.	Biuro Rachunkowe
40.	"Samopomoc Chłopska"
41.	Solarium
42.	Kiosk
43.	punkt urzędowego badania mięsa, Lecznica dla Zwierząt
44.	Kościół
Smętówko	
1.	Sklep spożywczo-przemysłowy
2.	Punkt wymiany butli
Rynkówka	
1.	Sklep spożywczo-przemysłowy
2.	Ochotnicza Straż Pożarna
3.	Punkt wymiany butli
4.	Punkt wymiany butli
5.	Sklep spożywczo-przemysłowy
6.	Punkt wymiany butli

Kamionka	
1.	Sklep spożywczo-przemysłowy
2.	Kościół
3.	Świetlica
4.	Tartak
5.	Szkoła Podstawowa
6.	Montaż okien plastikowych i aluminiowych
7.	Skup runa leśna
8.	Sklep Spożywczo-przemysłowy
9.	Punkt wymiany butli
10.	Sklep spożywczo- przemysłowy
Frąca	
1.	Sklep spożywczo-przemysłowy
2.	Sklep spożywczo-przemysłowy
Lalkowy	
1.	Szkoła Podstawowa
2.	Sklep spożywczo-przemysłowy
3.	Sklep spożywczo-przemysłowy
4.	Kościół+cmentarz
5.	Punkt wymiany butli
Bobrowiec	

1.	Punkt wymiany butli
2.	Sklep spożywczo-przemysłowy
3.	Świetlica
4.	Usługi stolarskie
5.	Sklep spożywczo-przemysłowy
Kopytkowo	
1.	Punkt wymiany butli
2.	Punkt wymiany butli
3.	Szkoła Podstawowa
4.	Sklep spożywczo-przemysłowy
5.	Punkt wymiany butli
6.	Punkt wymiany butli
7.	Sklep spożywczo-przemysłowy, Apteka
8.	Sklep miesno-wędliniarski
9.	Przychodnia lekarska
10.	Okręgowa Stacja Kontroli Pojazdów
11.	Punkt wymiany butli
12.	Urzędowe Badanie Mięsa
13.	Sklep- Techniczne Zaopatrzenie Rolnika
14.	stacja tankowania gazem
Kościelna Jania	
1.	Ochotnicza Straż Pożarna
2.	Punkt wymiany butli
3.	Punkt wymiany butli
4.	Sklep spożywczo-przemysłowy
5.	Kościół
6.	Punkt wymiany butli
7.	Poczta
8.	Szkoła Podstawowa
9.	Sklep spożywczo-przemysłowy
10.	Sklep spożywczo-przemysłowy
11.	Punkt wymiany butli

Ludność wg wsi (stan na czerwiec 2007, dane UG wg stanu osób zameldowanych na pobyt stały)

Smętowo Graniczne-	1519 osób
Bobrowiec	202 osoby
Fraça	334 osoby
Kamionka	351 osób
Kopytkowo	874 osoby
Kościelna Jania	189 osoby
Kulmaga	57 osób
Lalkowy	273 osób
Leśna Jania	379 osoby
Luchowo	150 osób
Rudawki	74 osób
Rynkówka	194 osoby
Smarzewo	69 osób
Smetówko	256 osób
Stara Jania	392 osoby
Razem	5313 osób

2.2. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego i planowanego przeznaczenia terenów

Dotychczasowy najistotniejszy dokument planistyczny gminy Smętowo Graniczne to Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne - zatwierdzony uchwałą Nr XXII/108/ 1992 r. Rady Gminy w Smętowie Gr. (Dz.U. Woj. Pomorskiego Nr. 20 poz. 113 z dnia 11.09.1992 r.) **stracił ważność 31.12.2002 r.**, wraz z jego aktualizacjami- zmianami (także sporządzane przed 01.01.1995r); autor planu- mgr inż arch Maria Landowska, Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne „DOM” Sp. z o.o. Starogard Gdański .

Po 01.01.1995r nie sporządzono żadnego nowego opracowania planistycznego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne opracowane przez PAU-line Pracownia Architektury i Urbanistyki Sopot, mgr Krystyna Bobrowicz **styczeń-luty 2000r.**, główny projektant –mgr inż arch Zbigniew Bobrowicz – uchwalone **Uchwała Nr XVI/99/2000** Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia **29 września 2000r.**

Opracowanie to zawierało:

- Część tekstowa – część I-Uwarunkowania, część II- Kierunki ,
- Mapy problemowe – zał. graficzne w skali **1:25000** do części I-Uwarunkowania -9 map problemowych
- Mapy dla wsi obrębowych w skali 1:10000 dotyczące :bonitacji gleb (11map), Rolnictwa- stanu władania (11map), Rolnictwa- inne użytkowanie (11map)

Uwarunkowania :

Raport I-II- Sytuacja społeczno-ekonomiczna i struktura funkcjonalno-przestrzenne obszaru. Diagnoza stanu . sierpień-wrzesień 1999r.

Raport III-Waloryzacja środowiska przyrodniczego

Raport IV- Uwarunkowania zagospodarowania przestrzeni rolniczej

Raport V-System komunikacji drogowej

Raport VI- Infrastruktura techniczna

Kierunki :

Część tekstowa:- główne cele rozwoju społ.-gosp. gminy; przegląd możliwych scenariuszy rozwoju na tle uwarunkowań zewnętrznych , główne kierunki rozwoju, polityka przestrzenna (w tym propozycje ustaleń do projektów mpzp)

Część graficzna – **Mapa podstawowa w skali 1;25000** –Kierunki zagospodarowania

Mapy problemowe w skali 1;50000 stanowiące zał. do cz. tekstowej -10 map

Obszar gminy nie ma zatem obowiązujących planów miejscowych, co utrudnia inwestowanie, gdyż wg obecnych regulacji ustawowych (ustawa z dn 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym- Dz. U. z 2003r.Nr 80 poz. 717) każdorazowo należy przeprowadzać procedurę sporządzania decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego.

W obecnym stanie prawnym, po 01 stycznia 2003r., **Gmina może wydawać decyzje dla obszarów, które nie mają planów miejscowych tzw. „nowych”** (jako decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub jako decyzje o warunkach zabudowy), **przy spełnieniu określonych w ustawie wymogów – zawartych w rozdz. 5 nowej ustawy.** Ważny jest tu głównie **art. 61** nowej ustawy z 2003r., praktycznie uniemożliwiający inwestowanie dla terenów niezabudowanych, z dala od dróg oraz istniejącego lub projektowanego uzbrojenia inżynierskiego. Istniejące faktycznie sąsiedztwo działki, dla której wnioskowana jest lokalizacja inwestycji, przesądza także o możliwości lokowania konkretnych funkcji czy formy zabudowy (gabaryty, cechy, parametry). Uniemożliwia to całkowicie w wielu przypadkach ustalenie warunków zabudowy i zagospodarowania dla znacznej liczby potencjalnych inwestorów. Nie jest też możliwe większe zamierzenie inwestycyjne realizowane na np. kilku działkach.

Projekty takich decyzji musi opracowywać **uprawniony urbanista (wg ustawy z 2003r- od 11 lipca 2003r.- członek Izby Urbanistów lub Izby Architektów)**, a taka osoba nie jest zatrudniona etatowo w Urzędzie Miasta i Gminy. Gmina zleca te czynności na zewnątrz.

Brak planów miejscowych powoduje, że gmina nie zapewnia przygotowanych prawnie terenów dla rozwoju nowych funkcji, w tym zwłaszcza dla mieszkalnictwa, turystyki, rekreacji oraz dla działalności gospodarczej.

Brak jest zatem przygotowanej prawnie oferty lokalizacyjnej dla różnych funkcji.

Wg obowiązującego dokumentu Studium w obszarze gminy znajdują się potencjalnie atrakcyjne dla inwestowania obszary, brak dla nich planów miejscowych uniemożliwia ich wykorzystanie.

W latach 2003-2008 inwestycje realizowane były na podstawie indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenów. W związku z tym dotyczą one terenów zabudowanych, zainwestowanych, bądź położonych w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy. Nie powoduje to konieczności ponoszenia przez gminę nakładów na realizację dróg publicznych czy uzbrojenia inżynierskiego.

Rocznie przygotowanych było: ok. 20-30 decyzji, przeważnie dotyczących obszarów już zabudowanych, w bieżącym roku (2008) obserwuje się nieznaczne zwiększenie liczby wniosków o wydanie decyzji o warunkach zabudowy. Wnioski dotyczą głównie następujących miejscowości: Smętowo, Kamionka, Kościelna Jania, Kopytkowo, Stara Jania, Rynkówka, Bobrowiec. Znaczące dla zagospodarowania przestrzennego są decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dla np. wodociągów, kanalizacji sanitarnej, dróg, boisk i terenów rekreacyjnych, przebudów obiektów oświatowych i ochrony zdrowia.

Przedmiotem decyzji o warunkach zabudowy, na wnioski osób fizycznych, są przede wszystkim budownictwo mieszkaniowe, rozbudowy istn. zabudowy, zmiany sposobów użytkowania, drobne usługi, inwestycje w zabudowie zagrodowej, sporadycznie inwestycje związane z inną działalnością gospodarczą. Niemal wszystkie decyzje są pozytywne, jedynie kilka było przedmiotem rozstrzygnięcia przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze.

Ruch budowlany należy ocenić jako niewielki, nie zagrażający w istotny sposób ładowi przestrzennemu. Przeważają drobne prywatne realizacje głównie budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego, zagrodowego oraz sporadycznie związanego z działalnością gospodarczą. Generalnie procesy inwestycyjne w obszarze gminy w analizowanym okresie przebiegały w zgodzie z dotychczasowym dokumentem Studium.

Ze względu na brak planów miejscowych dla większych obszarów, w gminie praktycznie brak prawnie przygotowanych do inwestowania terenów ofertowych.

Wg danych ze Starostwa Powiatowego w Starogardzie (wydaje pozwolenia na budowę od 01.01.2004r), rocznie wydawano przeciętnie kilka –kilkanaście pozwoleń na budowę, przede wszystkim dotyczących budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego, a także inwestycji drobnych infrastrukturalnych, usytuowanych głównie w Smętowie, Kamionce, Kopytkowie, Leśnej Jani.

Inwestycje publiczne -W latach 2002-2008 (do czerwca), mimo braku aktualnych planów miejscowych udało się przygotować do realizacji szereg inwestycji gminnych z zakresu inwestycji publicznych, zwłaszcza dotyczących infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja sanitarna) oraz dróg lokalnych (modernizacje, budowy, przebudowy), realizowanych na podstawie decyzji ustalających lokalizację inwestycji celu publicznego oraz „spec-ustawy” dotyczącej dróg publicznych.

Zjawiska zachodzące w zagospodarowaniu przestrzennym

Można zaobserwować mimo stosunkowo niewielkiego ruchu budowlanego wzrost zainteresowania budownictwem mieszkaniowym. Realizowane są zarówno nowe inwestycje w pobliżu terenów zabudowanych i uzbrojonych, jak też dokonuje się przebudów, rozbudów, remontów istniejącej substancji budowlanej. Obserwuje się, podobnie jak w innych obszarach, także w Gminie Smętowo wzrost cen nieruchomości –działek budowlanych. Jest to wynik ogólnej aktualnej tendencji. Brak jest przygotowanych ofert lokalizacyjnych dla większych zespołów zabudowy mieszkaniowej ze względu na brak planów miejscowych.

W obszarach rolniczych wstępują częściej niż dawniej inwestycje polegające na modernizacji zabudowy zagrodowej, związane np. z budową nowych obiektów gospodarczych, inwentarskich, a także zbiorników na odchody zwierzęce i płyt gnojowych. Wiąże się to z możliwościami otrzymania na te cele dotacji finansowych.

Grunty rolne w pobliżu projektowanego węzła autostradowego znajdują się w znacznej mierze w rękach osób fizycznych, które dysponują sporym ich arealem korzystnie położonym. W pobliżu węzła znacznymi powierzchniami dysponuje także Agencja Nieruchomości Rolnych. Obserwuje się wzrost zainteresowania właścicieli tych nieruchomości potencjalną możliwością korzystnego zbycia tych gruntów.

Stan własności w tym rejonie obszaru gminy może mieć istotne znaczenia dla zagospodarowania planowanych ofert inwestycyjnych.

2.3. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Układ osadniczy gminy został ukształtowany w długim procesie historycznym. Do dziś widoczne są w przestrzeni zachowane elementy dawnych układów osadniczych. Najbardziej przekształcona jest wieś Smętowo, której rozwój zdeterminowany był przede wszystkim powstaniem i funkcjonowaniem linii kolejowej.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy wyraźnie odzwierciedla się główna funkcja- rolnictwo. W krajobrazie dominuje otwarty krajobraz rolniczy, z bardzo charakterystycznymi alejami drzew. Aleje te stanowią jednak często jedyne pozytywne akcenty estetyczno-krajobrazowe.

Mieszkalnictwo skupione jest w dawnych wsiach, raczej w formach dość zwartych oraz w postaci rozproszonej zabudowy zagrodowej usytuowanej przy drogach. Nowe realizacje, często w formach obcych tradycji wiejskiej, występują głównie w Smętowie (niemal 60% zrealizowanych w ostatnich kilkunastu latach budynków), a także w dawnych ośrodkach PGR-owskich (tu także zabudowa blokowa, wielorodzinna, o niskich standardach estetycznych).

Charakterystyczne dawne zabudowania gospodarcze- folwarki są niestety zazwyczaj mocno zdegradowane, często nieużytkowane, zniszczone.

Obiekty usługowe są zazwyczaj niewielkiej skali, większość usług skupia się w miejscowości gminnej, pozostałe wsi mają raczej charakter wsi elementarnych, z co najwyżej pojedynczymi usługami. Usługi o charakterze publicznym mieszczą się przede wszystkim w Smętowie.

Ze względu na niewystarczające nakłady na eksploatację i bieżące remonty część zasobów mieszkaniowych jest już mocno wyeksploatowana. Występuje znaczna ilość mieszkań i domów substandardowych, w złym stanie technicznym i estetycznym. Nie występuje w szerszym zakresie zjawisko znacznej liczby nowych realizacji mieszkaniowych powszechne w innych gminach- skala nowego budownictwa jest niewielka. W ocenie samych mieszkańców stan ładu, porządku i czystości w ich miejscowościach jest zadowalający, mieszkańcy zwracają jednak uwagę na braki w zakresie stanu technicznego dróg, melioracji, kanalizacji, wodociągów. Generalnie stan zabudowy i zagospodarowania gminy w wielu miejscach sprawia wrażenie przestrzeni nieuporządkowanej, zaniedbanej, zniszczonej.

W krajobrazie gminy coraz wyraźniej jest widoczna budująca się autostrada A1.

Z analizy uwarunkowań kulturowych wynika, że dawne zespoły zabudowy wymagają odpowiedniej ochrony, przekształceń i rewitalizacji, tak by wykorzystać ich potencjał oraz istotnie poprawić stan ładu przestrzennego.

Stan ładu przestrzennego w gminie nie jest zadowalający – dotyczy to zwłaszcza terenów zabudowanych i zainwestowanych. Polityka przestrzenna w zakresie lokalizacji nowej zabudowy i zagospodarowania w ostatnich latach była prowadzona wyłącznie na podstawie indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy. To narzędzie bardzo ograniczone w zakresie możliwości kształtowania ładu przestrzennego, zwłaszcza w sposób całościowy odnoszący się np. do całej miejscowości. Pożądanym byłoby sporządzenie planów miejscowych dla znacznych obszarów poszczególnych wsi, szczególnie tych, które posiadają wyjątkowe wartości kulturowe, a z drugiej strony posiadają potencjał rozwojowy.

2.4. Stan uzbrojenia inżynierskiego obszaru gminy

Zagadnienie omówiono w pkt 15 oraz w pkt 6.2.3. Generalnie stan uzbrojenia nie jest w pełni zadowalający, brak sieci gazowej, wyposażenie w sieć wodociagową i kanalizacyjną sanitarną jest nieco lepszy niż w sąsiednich lub porównywalnych gminach (np. w gminie Skórcz, Osiek) .

3. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska oraz wymogów jego ochrony

3.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego

Środowisko abiotyczne

Pojezierze Starogardzkie – charakterystyka regionu i obszaru gminy

Na Pojezierzu Starogardzkim przeważają duże, względnie jednorodne powierzchnie wysoczyzn morenowych falistych i równinnych, wzniesione średnio 60-100 m n.p.m. Zbudowane są one przeważnie z glin, z żyznymi glebami brunatnymi, użytkowanymi jako grunty orne. Podstawowe urozmaicenie struktury środowiska przyrodniczego wprowadzają tu doliny rzek, a zwłaszcza doliny Wierzycy i jej dopływów: Wietcisy, Węgiermucy i Janki oraz dolina Motławy i jej dopływu Szpegawy. W rejonie dolin ma miejsce największe zróżnicowanie ukształtowania terenu. Występuje tu także koncentracja lasów, wśród których przeważają zbiorowiska liściaste: buczyny, grądy i łęgi. Charakterystyczną cechą Pojezierza Starogardzkiego jest mała jeziorność. Skupienie kilku większych jezior (Godziszewskie, Damaszką, Duży Mergiel, Zduńskie i in.) ma miejsce na północ od Starogardu Gdańskiego. Na południowo-zachodnim krańcu regionu, w strefie przejściowej

z Borami Tucholskimi, występuje zespół jezior: Borzechowskie Wielkie, Sumińskie, Steklin i kilka mniejszych zbiorników.

Środowisko przyrodnicze Pojezierza Starogardzkiego jest w dużym stopniu zantropizowane. Wynika to przede wszystkim z wielowiekowego użytkowania rolniczego większości obszaru regionu. Rejony silnej antropizacji środowiska stanowią miasta: Starogard Gdański, Skarszewy i Pelplin oraz na obrzeżach regionu Tzew i Gniew.

Pojezierze Starogardzkie obejmuje dwa regionalne korytarze ekologiczne: Doliny Wierzycy i górny odcinek Doliny Motławy. Ponadto występuje tu kilka rozbudowanych korytarzy subregionalnych. Nie ma na pojezierzu struktur przyrodniczych o charakterze regionalnych płatów ekologicznych. Południowo-wschodnie obrzeża regionu należą natomiast do krajowego korytarza ekologicznego Doliny Wisły.

Ukształtowanie Pojezierza Starogardzkiego i mała lesistość powodują, że krajobraz ma tu w przewadze charakter rozległych, sfalowanych panoram terenów rolniczych. Ochronie głównie krajobrazu regionu służą cztery obszary chronionego krajobrazu: Doliny Wierzycy, Doliny Wietcisy, Gniewski i częściowo Nadwiślański.

Środowisko przyrodnicze wysoczyzny pojeziernej w granicach gminy Smętowo Graniczne reprezentowane jest w przewadze przez morenę denną falistą, rzadziej pagórkowatą i płaską, wznoszącą się średnio 80-100 m n.p.m. (z najwyższym wzniesieniem w Rynkówe w południowej części gminy 125,8 m n.p.m.), opadającą generalnie z południowego-zachodu na północny-wschód. Jej ukształtowanie urozmaicają liczne zagłębienia wytopiskowe o bardzo zróżnicowanej powierzchni. W podłożu moreny dennej przeważają gliny i piaski gliniaste zalegające na glinach, rzadziej występują piaski słabogliniaste i gliniaste lekkie. W dnach zagłębień wytopiskowych, o płytkim zaleganiu pierwszego poziomu wody gruntowej wykształciły się torfy i utwory mułowo-torfowe. Przeważa autochtoniczny typ reżimu wodnego, a w obiegu wody po stronie rozchodu dominuje ewapotranspiracja na terenach gliniastych i infiltracja na terenach piaszczystych. Pierwszy poziom wody gruntowej występuje na zróżnicowanej głębokości, tworząc warstwę nieciągłą. Jedynie w dnach zagłębień wytopiskowych, o allochtonicznym typie stosunków wodnych można mówić o ciągłości poziomu wodonośnego na głębokości 0,5 – 1,0 m p.p.t. Charakterystyczną cechą terenów morenowych w granicach gminy jest duży udział obszarów bezodpływowych i słabe wykształcenie sieci hydrograficznej. Obszary bezodpływowe to głównie obszary ewapotranspiracyjne, częściowo wypełnione wodami niewielkich zbiorników. Obszary bezodpływowe występują przede wszystkim w strefach wododziałowych wierzchołków wysoczyzn morenowych. Świadczą one o słabym stopniu wykształcenia sieci odpływu powierzchniowego.

Głównym ciekim gminy Smętowo Graniczne jest Janka (dopływ Wierzycy), przepływająca przez zachodnią część gminy. Przez południowo-wschodnią część gminy przepływa Młyńska Struga uchodząca do Wisły w rejonie Jażwisk. Największym zbiornikiem wodnym w gminie jest Jez. Smarzewskie (częściowo w gm. Gniew). Na pozostałym obszarze gminy występują jedynie niewielkie oczka wodne.

Obszar moreny dennej użytkowany jest głównie rolniczo. Sprzyjają temu niewielkie deniwelacje terenu i żyzne w przewadze gleby – brunatne wylugowane i właściwe. Ze względu na niewielkie i umiarkowane nachylenia stoków spływ powierzchniowy nie powoduje istotnego zagrożenia erozyjnego gleb, z wyjątkiem nielicznych stoków użytkowanych rolniczo, o spadku powyżej 10°.

Bory Tucholskie

Granica między Borami Tucholskimi a Pojezierzem Starogardzkim jest trudna do jednoznacznego wyznaczenia, gdyż sandry biorą początek na obszarach pojeziernych - występuje tu szeroka strefa przenikania się struktur morenowych i sandrowych.

Bory Tucholskie, tworzą rozległe pola sandrowe, częściowo wykształcone w postaci poziomów terasowych. Ukształtowanie powierzchni równinnych sandrów urozmaicają rynny subglacialne, doliny rzeczne i liczne wytopiska. Głównym ciekim regionu jest Wda (poza obszarem gminy).

Na obszarze gminy swój zasięg ma wschodni skraj Borów Tucholskich.

Równina sandrowa Borów Tucholskich Wschodnich, o deniwelacjach w granicach kilku metrów rozpościera się w zachodniej części gminy na wysokości 100-110 m n.p.m. W jej podłożu występują piaski i żwiry wodnolodowcowe. Specyfiką tego obszaru jest bardzo słabe wykształcenie odpływu powierzchniowego i w efekcie bardzo duży udział obszarów bezodpływowych – chłonnych (infiltracja). Przewaga infiltracji po stronie rozchodu w lokalnym obiegu wody, będąca efektem dużej przepuszczalności podłoża, pogłębia deficyt wody. Pierwszy poziom wody gruntowej występuje na terenie sandru najczęściej poniżej 3 m p.p.t., tworząc z reguły ciągle, swobodne zwierciadło, podlegające wahaniom w zależności od opadów atmosferycznych.

Ubogie pod względem mineralogicznym podłoże, jego skład mechaniczny sprzyjający infiltracyjnemu typowi stosunków wodnych w glebie i stosunkowo głębokie zaleganie pierwszego poziomu wody gruntowej warunkują małą żyzność siedlisk sandrowych. W użytkowaniu ziemi dominują tu dlatego lasy, jedynie strefa przejściowa między wysoczyzną morenową a sandrem użytkowana jest rolniczo. Pokrywę glebową tworzą tu na terenach leśnych gleby bielcowe i rdzawe, na rolniczych także brunatne wylugowane.

Wśród zbiorowisk leśnych przeważa bór świeży, rzadziej występuje bór suchy i bór mieszany świeży. We wszystkich dominującym gatunkiem lasotwórczym jest sosna. Podstawowe różnice występują w składzie florystycznym runa i podszytu.

Środowisko przyrodnicze Borów Tucholskich Wschodnich jest w umiarkowanym stopniu zantropizowane. Główną przyczyną antropizacji jest gospodarka leśna i związane z nią sztucznie nasadzone drzewostany sosnowe oraz gospodarka rolna i sieć osadnicza.

Generalnie równinne ukształtowanie terenu i duża lesistość powodują, że krajobraz Borów Tucholskich Wschodnich jest umiarkowanie zróżnicowany, ale bardziej niż Borów Tucholskich Zachodnich. W rejonach dużych polan nieleśnych występują tu rozległe panoramy widokowe, a koncentracja lokalnych walorów krajobrazowych ma miejsce w rejonach zbiorników wodnych i typowych polan śródleśnych, tworzących wnętrza krajobrazowe.

Na obszarze gminy równina sandrowa Borów Tucholskich niemal w całości porośnięta jest lasami. Powierzchnia równiny wykazuje tu zróżnicowanie ukształtowania (formy wytopiskowe), będące następstwem fazowej recesji łądolołu. Wschodnią granicę stanowi tu dolina rzeki Janki.

Warunki klimatyczne

Klimat w rejonie gm. Smętowo Graniczne ma charakter przejściowy między klimatem pojezierzy (chłodniejszym, o większej liczbie opadów) a klimatem terenów równinnych rozciągających się na południe. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (18°), najchłodniejszym luty (-3°). Sumy opadów rocznych wynoszą 500-560 mm. Największe opady występują w miesiącach letnich. Rozkład głównych kierunków wiatrów jest zdominowany przez wiatry z sektora zachodniego (SW, W i NW) - prawie 45% występowań.

Środowisko biotyczne

Ekosystemy obszaru gminy Smętowo Graniczne reprezentują cztery podstawowe grupy:

- zbiorowiska nawiązujące do naturalnych, jak torfowiskowe, szuwarowe, niektóre łąkowe, wrzosowiskowe i zróżnicowane ekosystemy leśne;
- ekosystemy związane z krajobrazem porolnym, cechujące się małą zgodnością drzewostanów z warunkami siedliskowymi;
- ekosystemy związane z krajobrazem wiejskim, tj. pola i ugory, łąki i pastwiska, otoczenie zabudowań - przydomowe ogrody i sady, podwórka;
- trzecia grupa to ekosystemy terenów przekształconych antropogenicznie, zwłaszcza poeksploatacyjnych i wysypisk odpadów, a także związanych z terenami wokół obiektów przemysłowych i dużych gospodarstw rolnych.

Występowanie dużego zestawu typów ekosystemów związane jest przede wszystkim ze zróżnicowaniem środowiska abiotycznego, do którego cech nawiązują układy biotyczne. Najwartościowszą przyrodniczo grupą ekosystemów tworzą ekosystemy leśne, wodne i nadwodne (hydrogeniczne).

Zbiorowiska leśne w gminie Smętowo Graniczne zajmują łącznie ok. 20% jej powierzchni, a ich rozmieszczenie jest bardzo nierównomierne. Skupiają się one głównie w zachodniej części gminy oraz na jej północnych krańcach. Na pozostałym obszarze występują niewielkie kępy drzewostanów na terenach porolnych. Ekosystemy leśne gminy Smętowo Graniczne reprezentowane są przez następujące typy zbiorowisk: żyzne lasy dębowo-grabowe (grądy); ubogie lasy bukowe i dębowo-bukowe; lasy łęgowe; bory świeże i suche; bory i brzeziny bagienne, olsy i zarośla wierzbowe; porolne i rekultywacyjne nasadzenia drzew.

Żyzne lasy dębowo-grabowe występują z reguły w rozproszeniu w obrębie żyznych, leśnych siedlisk mineralnych. Większe powierzchnie grądy zajmują jedynie wokół Jez. Smarzewskiego i w zachodniej części gminy (oddz. 208 – 209 Obrębu Drewniaczki, Nadleśnictwa Lubichowo). Na obszarze gminy Smętowo Graniczne występują dwa zbiorowiska grądów: grąd subkontynentalny i nizinny las dębowo-grabowy. Drzewostany lasów dębowo-grabowych budują przede wszystkim dęby a domieszkuje lipy drobnolistne. W skład niższego piętra drzew wchodzi głównie grab. Występują również: klon, jawor, olsza czarna, jesion, wiąz górski, brzoza, świerk, sosna i osika. Silnie rozwinięta jest warstwa krzewów. Charakterystyczne jest także bogate runo. Najmniej zniekształcone zbiorowiska grądowe w obrębie gminy Smętowo Graniczne występują przy szosie Smętowo – Kolonia Ostrowiecka w miejscowości Luchowo, a także lokalnie w oddziale 209 Obrębu Drewniaczki Nadleśnictwa Lubichowo. Ponadto zbiorowiska tego typu silnie przekształcone występują na krawędzi sandru na wschód od Czerwińska oraz jako obecne są w obrębie licznych zaniedbanych cmentarzy i parków podworskich itp. (m.in. w Lasku Kopyckim, uroczysku Dziki Sadek).

Ubogie lasy bukowe i bukowo-dębowe zajmują znaczne powierzchnie w zachodniej części gminy oraz w wąskim pasie lasów wzdłuż północnej granicy. Oba zespoły występują zarówno na obszarach sandrowych, jak i na terenach morenowych. Zajmują one siedliska uboższe i bardziej zakwaszonych niż grądy i żyzne buczyny, najczęściej na glebach rdzawych bielcowych, brunatnych kwaśnych i brunatnych bielcowanych. Kwaśne dąbrowy przeważnie rozwijają się w pobliżu jezior i torfowisk W drzewostanie kwaśnych buczyn dominuje buk ze słabo rozwiniętym runem, towarzyszą mu klon zwyczajny, jawor i sosna. W lasach bukowo-dębowych oprócz

buka występuje także dąb szypułkowy i bezszypułkowy oraz sosna z bardziej urozmaiconym podrostem i runem. Stan zachowania tych zbiorowisk jest dość zróżnicowany. Zniekształcone płaty kwaśnej buczyny występują wzdłuż szosy Leśna Jania - Jaszczerek. Lepiej zachowane płaty dąbrowy występują na obszarach morenowych w pobliżu leśniczówki Kopytkowo.

Lasy łęgowe w gminie Smętowo Graniczne występują sporadycznie. Większe ich płaty porastają jar strumienia na wschód od Starego Bobrowca i obniżenia terenu na południe od Jez. Smarzewskiego. Drobne płaty tego zbiorowiska występują na łąkach wzdłuż rowów odwadniających. Ich drzewostan buduje olsza czarna oraz domieszkowo świerk, w podroście obserwuje się bogatą warstwę krzewów z kruszyną pospolitą, bzem czarnym i czeremchą. Siedliska lasów łęgowych zostały w większości wylesione i zajęte przez użytki zielone.

Bory świeże i suche dominują powierzchniowo wśród zbiorowisk leśnych zachodniej części gminy Smętowo Graniczne (na glebach mineralnych na sandrze). Zasobność i wilgotność podłoża decyduje o rozwoju jednego z dwóch zbiorowisk suboceanicznego boru świeżego lub śródłądowego boru suchego. Drzewostany borów buduje głównie sosna, czasem z domieszką brzozy, w podszyciu występuje niekiedy kruszyna pospolita, jarzębina, dąb szypułkowy oraz jałowiec. Różnice między oboma zespołami zaznaczają się w runie. Runo zasobniejszych borów świeżych złożone jest przede wszystkim z borówki czernicy i borówki brusznicy, śmiałka pogiętego i wrzosu, a suchych z porostów i mchów.

Bory i brzeziny bagienne zajmują znaczne powierzchnie w zachodniej części gminy Smętowo Graniczne, zajmując tereny o płytkim i bardzo płytkim poziomie wód gruntowych. Ich siedliska są w znacznym stopniu przekształcone wyniku osuszających prac melioracyjnych. W skład drzewostanów borów wchodzi sosna i brzozy – brodawkowata i omszona oraz świerk. Odwrotne proporce mają miejsce w brzezinach. Oba zbiorowiska najczęściej współwystępują z torfowiskami (torfy wysokie i przejściowe oraz mursze torfowe). W przeszłości ta grupa zbiorowisk zajmowała znaczny areal na obszarze gminy Smętowo Graniczne. Aktualnie bór bagienny zajmuje niewielkie izolowane płaty np. w oddziałach 177/178 i 185. Nieco większe powierzchnie zajmują brzeziny bagienne.

Olsy i zarośla wierzbowe występują dość często, ale na małych powierzchniach na całym obszarze gminy. Drzewostan buduje zwykle olsza czarna z domieszkami brzozy. Niższą warstwę tworzy podrost tych drzew, a także wierzby i kruszyna. W składzie runa tylko na niewielkich powierzchniach występuje charakterystyczny zestaw gatunków, na pozostałych runo budowane jest przez gatunki obce siedliskowo. Na terenie gminy najczęściej występują zbiorowiska olsu porzeczkowego, którego największe powierzchnie znajdują się na południe od Jez. Smarzewskiego (oddziały 199-205 Obrębu Drewniaczki Nadleśnictwa Lubichowo).

Również zbiorowiska zarośli wierzbowych występują dość często na obszarze gminy. Często stanowią stadia degeneracyjne, ale też regeneracyjne terenów podmokłych. Zarośla wierzbowe budują dwa gatunki wierzb - *Salix cinerea* i *pentandra* z domieszkami kruszyny i brzozy. W skład runa wchodzi głównie gatunki łąkowe, szuwarowe i olsowe. Zwykle zbiorowiska tego typu występują w kompleksach z szuwarami, np. na uroczysku Robacze, na Dużych Łąkach, w licznych miejscach na południe od Smarzewa.

Porolne nasadzenia drzew występują na obszarze całej gminy, tworząc znaczne powierzchniowo kompleksy. Wyróżniają się jednakowym wiekiem drzewostanu, brakiem podszytu, miejscami słabo rozwiniętym runem i regularnym często zwartym rozmieszczeniem drzew. Gatunkami, które tworzą nasadzenia porolne są zwykle sosny rzadziej świerk i modrzew. Biocenotyczna wartość monokultur jest dość ograniczona, duże znaczenie posiada za to jako urozmaicenie krajobrazowe i ostoja dla fauny. Ich płaty występują na zachód od Starego Bobrowca, na północny wschód od Kościelnej Jani i na zachód od Jez. Smarzewskiego.

Zbiorowiska leśne pełnią istotne funkcje fizjotaktyczne, ekologiczne i krajobrazowe. Najważniejsze funkcje fizjotaktyczne to:

- hydrologiczna (wzrost retencji, ograniczenie spływu, wyrównanie stanów wód);
- glebotwórcza i gleboochronna (utrwalenie podłoża, ochrona przed erozją wodną i wietrzną);
- klimatotwórcza (specyficzne warunki klimatyczne wnętrza lasu i jego otoczenia);
- higieniczna (pochłanianie zanieczyszczeń atmosferycznych, dźwiękochłonność, ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych).

Funkcja ekologiczna lasów polega przede wszystkim na tworzeniu wartościowych nisz ekologicznych dla wielu gatunków zwierząt oraz na stymulowaniu migracji roślin i zwierząt w różnych skalach przestrzennych. Funkcja krajobrazowa wynika ze znaczenia zbiorowisk leśnych dla kształtowania fizjonomii terenu.

Wartość przyrodnicza występujących na obszarze gminy Smętowo Graniczne, ekosystemów hydrogenicznych wynika z ich znaczenia dla różnicowania środowiska przyrodniczego w sensie materialnym oraz z ich roli w funkcjonowaniu środowiska, zwłaszcza w zakresie obiegu wody i procesów biologicznych. Spośród występujących ekosystemów najistotniejsze znaczenie dla funkcjonowania środowiska posiadają torfowiska oraz łąki i pastwiska, a także zbiorowiska nadrzeczne.

Rozległe powierzchnie w gminie Smętowo Graniczne zajmują agrocenozy. Żyzne, bogate w składniki pokarmowe gleby uwarunkowały zestaw preferowanych upraw oraz towarzyszące im zbiorowiska chwastów segetalnych. Ugory pokrywa uboga roślinność z gatunkami ruderalnymi.

Zabudowie wiejskiej towarzyszą ogrody i sady, ze stosunkowo bogatymi zestawem roślinności. Są to zarówno typowe zbiorowiska ruderalne, jak też rośliny hodowlane - ogrodowe.

Skrajnym przykładem przekształcenia (dewastacji) pokrywy roślinnej są tereny powyrobiskowe oraz tereny przemysłowo-składowe (w tym duże obiekty gospodarki rolnej) i komunikacyjne (np. wzdłuż torów kolejowych). Tereny te są całkowicie pozbawione roślinności lub występują tam różne stadia sukcesji roślinności ruderalnej.

3.2. Uwarunkowania wynikające ze struktury środowiska przyrodniczego

W gminie Smętowo Graniczne w użytkowaniu terenu dominują użytki rolne zajmujące ok. 76% jej powierzchni. Pozostałe formy użytkowania zajmują lasy (16% powierzchni gminy), łąki i pastwiska (3% powierzchni gminy), nieużytki (2% powierzchni gminy), nieużytki (2% powierzchni gminy), wody (1% powierzchni gminy) i tereny zabudowane (2% powierzchni gminy).

Na przeważającym obszarze gminy występują bardzo dobre warunki agroekologiczne (gleby kompleksów przydatności rolniczej 1-3), co determinuje rolnicze użytkowanie terenu. Ze względu na lokalne urozmaicenie rzeźby terenu gminy i znaczne kąty nachylenia stoków gleby obszarów rolniczych zagrożone są erozją wietrzną, wodną i wąwozową.

W zachodniej części gminy, na ubogich terenach sandrowych, dominują kompleksy leśne wchodzące w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bory Tucholskie”. Lasy odgrywają istotną rolę hydrologiczną (retencja wody), klimatyczną, stabilizującą podłoże, ekologiczną i krajobrazową.

Środowisko przyrodnicze obszaru gminy Smętowo Graniczne wykazuje istotne zróżnicowanie struktury i w efekcie odporności na obciążenie antropogeniczne i zdolności do regeneracji.

Najmniej odporne na bodźce kinetyczne są tereny o największym nachyleniu, (zagrożenie erozją przede wszystkim wodną). Powierzchnie o takim charakterze są przeważnie ustabilizowane przez roślinność leśną i murawową. Zachowanie roślinności jest szczególnie istotne, gdyż jej zniszczenie spowodowałoby ewolucję środowiska w kierunku denudowanych stoków.

Mało odporne ze względu na akumulację zanieczyszczeń zwłaszcza stałych (bodźce materialne), jest środowisko przyrodnicze podmokłych zagłębień terenu (w szczególności bezodpływowych), w małym stopniu włączonych w obieg materii.

Największa odporność środowiska występuje w naturalnych warunkach w obrębie terenów wierzchowinowych. Jednak w wyniku działalności człowieka i wywołanych nią przekształceń środowiska w wielu rejonach nastąpiło znaczne obniżenie potencjału samoregulacyjno-odpornościowego tych terenów. Zdolność do regeneracji jest ograniczona przede wszystkim ze względu na zubożenie ekologiczne.

Istotną rolę w odporności środowiska przyrodniczego na obciążenie antropogeniczne oraz zdolności do regeneracji odgrywa stopień synantropizacji szaty roślinnej, pośrednio odzwierciedlający stan antropizacji środowiska.

Istotnym przejawem synantropizacji zbiorowisk roślinnych na siedliskach hydrogenicznych (bory bagienne i olsy oraz torfowiska) jest prowadzenie prac melioracyjnych, co powoduje degradację i degenerację siedlisk. Przekształcenia (w skrajnych przypadkach degradacja) torfowisk związane ze zmianą stosunków wodnych polegają głównie na zaburzeniu struktury gatunkowej (ujednolicenie, zubożenie). Istotnym na terenie gminy zjawiskiem degradacji terenów hydrogenicznych jest eksploatacja torfu (duże powierzchnie poeksploatacyjne na północny-zachód od Kopytkowa).

W przypadku torfowisk izolowanych do czynników degradujących dochodzi wpływ powierzchniowy i dopływ zanieczyszczeń, np. z niewłaściwie stosowanego nawożenia. Przekształcone (zdegradowane) torfowiska tracą zdolność do regeneracji.

Synantropizacja zbiorowisk łąk i pastwisk związana jest głównie z wadliwie prowadzonymi zabiegami melioracyjnymi i nadmiernym wypasem, jak i z wprowadzaniem „szlachetnych traw”. Ostateczną formą degeneracji jest zaorywanie całych powierzchni i wprowadzanie monokultur traw, a więc skrajnie uproszczenie i ujednolicenie biocenoz. Odporność takich struktur przyrodniczych na obciążenie antropogeniczne jest wyraźnie mniejsza niż struktur naturalnych.

Odlesienie i rolnicze użytkowanie gruntów w znacznym stopniu przekształciło siedliska, które uległy wyjąłowieniu. Zmianie uległy gleby, a zwłaszcza górne części ich profili, których naturalny układ poziomów, w tym warstwy próchnicy, został zniszczony przez powstawanie warstwy płuźnej. Zmiany dotyczące odmiennej niż w glebach leśnych aeracji, zatrzymywania wody czy też innego składu organizmów glebowych, zostały pogłębione współcześnie przez stosowanie nawozów mineralnych, a zwłaszcza przez skażenie wszelkiego

rodzaju pestycydami („Studium uwarunkowań i kierunków... 1999-2000). Funkcjonowanie tych terenów podtrzymywane jest sztucznie przez zabiegi agrotechniczne. Zaprzestanie uprawy prowadzi do sukcesji roślinności ugorów, na które po latach wkraczają drzewa. Docelowo możliwe jest wykształcenie ekosystemów leśnych.

Trwałym elementem roślinności synantropijnej są sady, ogrody przydomowe i niektóre uprawy. Jest to roślinność kulturowa, sztucznie wprowadzona i pielęgnowana przez człowieka. Pod tym względem podobnym składnikiem środowiska są inne wprowadzone przez człowieka elementy szaty roślinnej, jak aleje przy drogach i zadrzewienia śródpolne.

3.2. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska

Warunki aerosanitarne

Najbliższe stanowisko pomiarowe WIOŚ znajduje się w Starogardzie Gdańskim. Na podstawie badań, przeprowadzonych w 2001 roku stwierdzono, że stężenia średnioroczne jak i okresowe podstawowych substancji zanieczyszczających powietrze tj. dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu, nie przekraczają dopuszczalnych stężeń². Wyniki pomiarów nie są reprezentatywne dla obszaru gminy Smętowo Graniczne.

Ze względu na ukształtowanie terenu, obszar gminy jest dobrze przewietrzany, zanieczyszczenia nie stagnują w dolinach rzecznych i obniżeniach. Przy dominujących wiatrach zachodnich na teren gminy napływają zanieczyszczenia z Zakładów Płyt Pilśniowych w Czarnej Wodzie, rzadziej zanieczyszczenia z zakładów celulozowo-papierniczych Frantschach Świecie S.A. (przy sporadycznie występujących wiatrach z południowego-wschodu).

Pogorszenie stanu czystości powietrza jest związane z sezonem grzewczym i wzrostem w tym okresie udziału emisji niskiej.

Na podstawie analizy materiałów archiwalnych oraz kartowania terenowego za główne źródła zanieczyszczeń do atmosfery w gminie Smętowo Graniczne uznano: indywidualne źródła ciepła zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej; lokalne kotłownie ogrzewające zakłady obsługi rolnictwa, obiekty użyteczności publicznej, obiekty usługowe oraz osiedla zabudowy wielorodzinnej; zanieczyszczenia komunikacyjne (emisja liniowa, wzdłuż ciągów komunikacji samochodowej i kolejowej przebiegających przez teren gminy); emisję niezorganizowaną pyłu z terenów pozbawionych roślinności i z terenów o utwardzonej nawierzchni, głównie komunikacyjnych i wyrobisk; emisje niezorganizowane pochodzące z ferm hodowlanych, głównie w zakresie tlenków azotu oraz odorów; napływ zanieczyszczeń, z terenów z sąsiednich gmin (głównie z Zakładów Płyt Pilśniowych w Czarnej Wodzie i zakładów celulozowo-papierniczych Frantschach Świecie S.A.).

Na obszarze gminy występują liczne lokalne kotłownie, stanowiące źródła ciepła pojedynczych obiektów lub całych osiedli. Są to urządzenia w różnym stanie technicznym i o zróżnicowanej sprawności, w znacznym stopniu wykorzystujące jako paliwo węgiel kamienny i olej opałowy. Źródła olejowe to najczęściej nowe piece, charakteryzujące się wysoką sprawnością rzędu 90%. Natomiast źródła węglowe w większości są w złym stanie technicznym.

Indywidualne (małe) źródła ciepła obiektów mieszkaniowych to najczęściej systemy grzewcze o mocy do 25 kW i sprawności 52-58 %. Struktura wykorzystywania paliw w tych źródłach ciepła przedstawia się następująco („Projekt założeń...” 2004): węgiel kamienny – 77% (udziału w produkcji ciepła); drewno – 20%; gaz płynny LPG i olej opałowy – łącznie 3%.

Źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego o wzrastającym znaczeniu jest komunikacja samochodowa. Rozkład i natężenie zanieczyszczeń związany jest przede wszystkim z przebiegiem tras komunikacyjnych. Wielkość wpływu na środowisko komunikacji samochodowej w zakresie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego uwarunkowana jest natężeniem ruchu pojazdów. Gmina charakteryzuje się dobrze rozwiniętą siecią dróg, jednak ze względu na małą szerokość jezdni nie spełniają one wymagań normatywnych. Drogą o największym znaczeniu jest droga wojewódzka nr 231 Smętowo Graniczne – Skórcz (przebiegająca w układzie równoleżnikowym, przez środkową część gminy). Ponadto źródłem emisji zanieczyszczeń jest linia kolejowa Śląsk-Porty, przebiegająca przez wschodnią część gminy.

Komunikacyjne zanieczyszczenia atmosfery mogą powodować niekorzystne zmiany wartości produkcyjnej gleb i wpływać niekorzystnie na roślinność przydrożną (drzewa, krzewy i roślinność zielną) oraz na zdrowie mieszkających w otoczeniu dróg ludzi. To negatywne oddziaływanie spowodowane jest emisją spalin zawierających m.in. metale ciężkie, dwutlenek siarki i tlenki azotu oraz pył. Motoryzacyjne zanieczyszczenia atmosfery są związkami toksycznymi, powodującymi osłabienie fotosyntezy, degradację chlorofilu, zakłócenia

² Na podstawie: „Programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego i gmin powiatu na lata 2003-2010” (2003).

w transpiracji i oddychaniu, przebarwienia, chlorozę, nekrozę liści, szybsze ich starzenie, upośledzenie wzrostu oraz zmniejszenie odporności na choroby i szkodniki.

Emisja niezorganizowana pochodząca z obiektów hodowlanych, głównie bydła i trzody chlewnej powoduje przede wszystkim wzrost zawartości w powietrzu atmosferycznym tlenków azotu oraz odorów. Uciążliwość wymienionych obiektów koncentruje się głównie w najbliższym ich sąsiedztwie, powodując pogorszenie warunków aerosanitarnych. W przypadku zespołów kilku ferm oddziaływanie może osiągnąć większe rozmiary i oddziaływać na znaczny obszar.

- **Promieniowanie elektromagnetyczne**

Przez teren gminy przebiegają linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV. Linie elektroenergetyczne stwarzają uwarunkowania szkodliwe w zakresie promieniowania elektromagnetycznego dla kształtowania środowiska, polegające na ograniczeniu terenu dla zabudowy - zasięg stref o ograniczeniach inwestycyjnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami, wymaga rozpoznania pomiarowego, a zasady ich wykonywania określają odpowiednie przepisy szczegółowe (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymywania tych poziomów, Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

Zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. „*pomiary przeprowadza się w szczególności w tych miejscach, w których, na podstawie uprzednio przeprowadzonych obliczeń, stwierdzono występowanie pól elektromagnetycznych o poziomach zbliżonych do poziomów dopuszczalnych*”.

- **Warunki akustyczne**

Hałas i wibracje stanowią specyficzne formy uciążliwości antropogenicznych dla środowiska, wpływając przede wszystkim na warunki życia ludności i funkcjonowanie organizmów zwierzęcych. Źródła hałasu związane są przede wszystkim ze skupiskami ludności i formami jej działalności gospodarczej. Na terenie gminy Smętowo Graniczne głównymi źródłami uciążliwości pogarszającymi warunki akustyczne w skali lokalnej są: pojedyncze obiekty przemysłowo-rolnicze o lokalnym, przyobiektowym charakterze uciążliwości; ruch kołowy odbywający się wzdłuż głównej drogi wojewódzkiej nr 231 Smętowo Graniczne-Skórcz, przecinającej równoleżnikowo obszar gminy, w środkowej jej części.

Wg „Programu ochrony środowiska gminy Smętowo Graniczne na lata 2003-2010” (2003) przekroczenie dopuszczalnych norm poziomu hałasu jest znaczne i wynosi do 15 dB. Ponadto prognozuje się wzrost tego wskaźnika ze względu na przebieg planowanej autostrady A1, przez środkową część gminy, w kierunku południkowym (N-S).

Dla całego terenu gminy brak jest pomiarów dokumentujących poziom natężenia hałasu, zarówno „punktowych”, jak i tras komunikacyjnych.

- **Stan zanieczyszczenia wody i przekształcenia jej obiegu**

Przez teren gminy Smętowo Graniczne przepływa rzeka Janka, będąca prawostronnym dopływem Wierzycy. W zlewni Wierzycy położona jest przeważająca, centralna część gminy. Jej wschodnia część należy do zlewni Strugi Młyńskiej, natomiast niewielki, zachodni kraniec w zlewni Wdy.

Badania stanu czystości wód rzeki Janki przeprowadzone zostały przez WIOŚ w Gdańsku w 2005 r. (Raport o stanie środowiska województwa pomorskiego w 2005 roku, 2006). Jedyne punkty pomiarowe zlokalizowane jest w rejonie ujścia Janki do Wierzycy, poza obszarem gminy Smętowo Graniczne. Według badań wody Janki zostały zakwalifikowane generalnie do III klasy – jakość zadowalająca. W IV klasie notowano okresowo stężenia selenu, chemiczne zapotrzebowanie tlenu (ChZT – Cr) oraz stan sanitarny (liczba bakterii Coli typu fekalnego).

Obecny stan zanieczyszczenia wód powierzchniowych na terenie gminy Smętowo Graniczne warunkują przede wszystkim:

- brak prawidłowej gospodarki ściekowej w większości wsi i gospodarstw na terenie gminy, co przejawia się w szczególności brakiem sieci kanalizacji sanitarnych, powiązanych z systemami oczyszczania i odprowadzania oczyszczonych ścieków;
- funkcjonowanie przemysłowych źródeł zanieczyszczeń – gorzelnie (w miejscowościach Smętowo Graniczne, Kopytkowo, Lalkowy, Leśna Jania);
- małe możliwości oczyszczania wód powierzchniowych;
- spływy powierzchniowe z terenów rolniczych gminy;
- rolnicze wykorzystywanie gnojowicy niezgodne z wymogami sanitarnymi.

W gminie Smętowo Graniczne funkcjonuje 1 biologiczna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w miejscowości Kopytkowo. Jej przepustowość wynosi 166 m³/d. Ilość mieszkańców podłączonych do kanalizacji stanowi tylko ok. 13 % ogółu mieszkańców gminy. Oczyszczalnia obsługuje mieszkańców Kopytkowa i Smętowa Granicznego.

Najistotniejszymi przekształceniami obiegu wody na terenie gminy Smętowo Graniczne jest melioracja znacznych terenów w celu przystosowania ich do wykorzystania rolniczego.

Przekształcenia litosfery

Do podstawowych przekształceń litosfery na obszarze gminy Smętowo Graniczne należą:

- zniszczenia geomechaniczne spowodowane lokalizacją dużych obiektów kubaturowych – dotyczy to głównie obiektów hodowli zwierząt i obsługi rolnictwa (dawnych PGR-ów);
- geomechaniczne zniszczenia powierzchni terenu typowe dla terenów zabudowy wiejskiej, przejawiające się przede wszystkim w przekształceniach przypowierzchniowej warstwy litosfery, a w szczególności deniwelacje, wykopy i nasypy, związane z posadowieniem budynków, lokalizacją infrastruktury technicznej itp.
- zniszczenia litosfery związane z gromadzeniem odpadów;

Na obszarze gminy nie występują udokumentowane złoża kruszyw. W dolinie rzeki Janki występują złoża torfu. Są to złoża rozpoznane i udokumentowane, jednak w większości pozabilansowe, nie mające znaczenia gospodarczego³.

Największe powierzchniowe przekształcenia środowiska przyrodniczego na terenie gminy Smętowo Graniczne związane są z realizacją autostrady A1. Ponadto na północny-zachód od Kopytkowa występują duże powierzchnie przekształceń związanych z eksploatacją torfu.

Gospodarka odpadami

Odpady komunalne składowane są na gminnym składowisku odpadów we wsi Bobrowce (północna część gminy). Składowisko zostało oddane do użytku w 1995 r., zajmuje powierzchnię 1,2 ha. Otoczone jest pasem zieleni izolacyjnej o szerokości 20 m. Dno wyłożone jest powłoką hydroizolacyjną z geomembraną grubości 1,5 mm. Eksploatacja składowiska przewidziana jest na 30 lat. Obecne napełnienie wynosi 11 397 m³, ilość wytworzonych odpadów w roku 2000 wyniosła 1 162m³. W 1996 roku na terenie gminy rozpoczęto segregację odpadów szklanych i tworzywa sztucznego. Na terenie gminy w ostatnich latach notuje się wzrost ilości dzikich składowisk.

Istotną kategorię przekształceń litosfery stanowią tereny nowego zainwestowania mieszkaniowego i usługowego. Głównymi przekształceniami są w tym przypadku zaburzenia w przypowierzchniowych strukturach geologicznych w związku z robotami ziemnymi (wykopy pod fundamenty i dla potrzeb uzbrojenia terenu, zmiany aktualnego pokrycia terenu, likwidacja części roślinności, zmiany w lokalnym obiegu wody przez ograniczenie i wzrost parowania (wprowadzenie sztucznych nawierzchni). Zakres przekształceń jest zróżnicowany (posadowienie budynków, wytyczenie dojazdów i dojazdów).

Znaczący wpływ na przekształcenia gleb ma gospodarka rolna. W wyniku rolniczego użytkowania terenów nastąpiło znaczne zintensyfikowanie procesów erozyjnych prowadzące do degradacji gleb. Z gospodarką rolną związana jest również degradacja gleb w wyniku nadmiernego osuszania terenów rolniczych oraz przekształceń fizyko-chemicznych gleb (m.in. związanych ze stosowaniem nawozów sztucznych i środków ochrony roślin).

Obiekty szczególnie szkodliwe dla środowiska

Obiekty szczególnie szkodliwe dla środowiska oraz pogarszające jego stan (w tym potencjalne źródła nadzwyczajnych zagrożeń środowiska) nie występują na terenie gminy Smętowo Graniczne (Raport o stanie środowiska województwa pomorskiego 2005, 2006).

3.3. Ekofizjograficzne uwarunkowania rozwoju gminy

Potencjał transurbacyjny

Potencjał transurbacyjny środowiska przyrodniczego uwarunkowany jest przede wszystkim charakterem podłoża geologicznego, głębokością zalegania pierwszego poziomu wody gruntowej, ukształtowaniem terenu i stosunkami biotopoklimatycznymi - są to uwarunkowania fizjograficzne. Drugą podstawową grupę

³ Na podstawie: „Program ochrony środowiska gminy Smętowo Graniczne na lata 2003-2010” (2003).

uwarunkowań tworzą właściwości ekologiczne terenu - rola poszczególnych ekosystemów w funkcjonowaniu środowiska na poziomie lokalnym lub regionalnym.

Ocenę potencjału transurbacyjnego gminy Smętowo Graniczne wykonano dla otoczenia wszystkich wsi o zwartej zabudowie.

Progi te ograniczają tereny, dla których nie występują istotne ograniczenia fizjograficzne lub ekologiczne, mogące utrudnić procesy inwestycyjne lub skomplikować funkcjonowanie przyszłych struktur osadniczych. Za progami znajdują się tereny, których zajmowanie na cele inwestycyjne, ze względu na uwarunkowania fizjograficzne (przede wszystkim spadki terenu, grunty nienośne, płytki 1. poziom wody gruntowej) i uwarunkowania ekologiczne (przede wszystkim występowanie ekosystemów leśnych i hydrogenicznymi) **jest nieuzasadnione**. Większość wsi w gminie Smętowo Graniczne charakteryzuje się częściowymi ograniczeniami fizjograficznymi rozwoju, wynikającymi przede wszystkim z lokalnego występowania gruntów nienośnych i podmokłych związanych z dnami dolin i rynien subglacjalnych oraz z występowania barier w postaci wystromionych zboczy dolinnych.

W ogólnej ocenie potencjał transurbacyjny gminy Smętowo Graniczne można określić jako duży w otoczeniu większości wsi.

Potencjał agroekologiczny

Na obszarze gminy Smętowo Graniczne występują kompleksy rolniczej przydatności gleb od 1. pszenno-bardzo dobrego do 9. - zbożowo-pastewnego słabego oraz kompleksy użytków zielonych 2z - średnie i 3z - słabe i bardzo słabe.

Do grupy o największym potencjale agroekologicznym w gminie Smętowo-Graniczne należą kompleksy 1. - pszenno-bardzo dobry, 2. - pszenno-dobry, 3. - pszenno-wadliwy zajmujące blisko 50% wszystkich gruntów ornych w gminie. Znaczny jest również udział kompleksów 4. - żytni bardzo dobry i 8. zbożowo-pastewny mocny, które charakteryzują się niewiele niższym potencjałem agroekologicznym.

Kompleks 1. pszenno-bardzo dobry obejmuje najlepsze gleby, zasobne w składniki pokarmowe, o odczynie obojętnym, głębokim poziomie próchnicznym, dobrej strukturze, przepuszczalne, przewiewne. Osiąga się na nich wysokie i dość wierne plony, nawet najbardziej wymagających roślin. Kompleks 2. pszenno-dobry charakteryzuje się trochę gorszymi warunkami glebowymi, przeważają tu gleby bardziej zwięzłe i cięższe do uprawy. Gleby te nie należą jednak do gleb wadliwych, gdyż ujemne cechy występują w nich tylko w nieznacznym stopniu. Na zaliczanych do tego kompleksu glebach udają się wszystkie rośliny uprawne, lecz otrzymywanie wysokich plonów uzależnione jest w pewnym stopniu od poziomu agrotechniki i przebiegu pogody.

Gleby kompleksu 3. - pszenno-wadliwego obejmują gleby, które nie są zdolne do magazynowania większych ilości wody i w pewnych okresach wykazują jej niedobór. Takie układy stosunków wodnych powodują bardzo duże wahania plonów roślin. W latach mokrych plony mogą być wysokie, w latach suchych zaś bardzo niskie. W skład kompleksu 4. - wchodzi najlepsze gleby wytworzone z piasków gliniastych mocnych i gliniastych. W wyniku zabiegów agrotechnicznych gleby te potrafią osiągać wysoki stopień kultury umożliwiający uprawy roślin charakterystycznych dla kompleksów pszenno-bardzo dobrych. Kompleks 8. zbożowo-pastewny mocny obejmuje gleby potencjalnie żyzne, ale wadliwe na skutek nadmiernego okresowego uwilgotnienia, plony są z reguły wyższe w latach suchych.

Kompleks 5. - żytni dobry wraz z kompleksem 6. - żytni słaby - stanowią razem niewielki odsetek gruntów, występując w postaci płatów w obrębie gruntów wyższych kompleksów. Kompleks żytni dobry obejmuje gleby dość wrażliwe na suszę, przeważnie wylugowane i zakwaszone. Gleby te uważamy za typowo żytnio-ziemniaczane. Kompleks żytni słaby charakteryzuje się glebami nadmiernie przepuszczalnymi, mającymi słabą zdolność zatrzymywania wody, przez co dobór roślin uprawnych jest bardzo ograniczony, a plony zależą w dużym stopniu od ilości i rozkładu opadów.

Najmniejszy potencjał agroekologiczny charakteryzuje kompleksy: 7. - żytni bardzo słaby i 9. - zbożowo-pastewny słaby oraz 14. - gleby przeznaczone pod zalesienie. Gleby kompleksu 7. są piaszczyste, ubogie w składniki pokarmowe, trwale za suche. Są to gleby żytnio-ziemniaczane, dające niskie plony, a ekonomiczna opłacalność ich uprawy jest zerowa lub ujemna. Gleby najsłabszych kompleksów występują na obszarze gminy niewielkimi izolowanymi płatami zajmując łącznie 105 ha (ok. 1,9% powierzchni gruntów ornych).

Kompleks 2z. użytków zielonych średnich obejmuje łąki dwukośne o wydajności siana 2,5 - 3 t z ha. Pastwiska mają wydajność wystarczającą na wyżywienie 2 krów przez 130 dni (Gleboznawstwo, 1981). Kompleks 3z. użytków zielonych słabych i bardzo słabych obejmuje użytki na glebach zbyt suchych lub zbyt wilgotnych. Jednokośne łąki dają plon około 1,5 t siana. Pastwiska mogą wyżywić 1 krowę w ciągu 120 dni.

W gminie Smętowo Graniczne przeważają tereny o wysokim i bardzo wysokim potencjale agroekologicznym (załącznik kartograficzny). Posiadają one znaczny udział w powierzchni gminy, marginalne znaczenie mają tereny o małym i najmniejszym potencjale agroekologicznym.

- W ogólnej ocenie potencjał agroekologiczny gminy Smętowo Graniczne jest duży.

- - **Potencjał leśny**

Na podstawie nielicznych danych na temat produkcji biomasy w zbiorowiskach leśnych Polski oraz danych fitosocjologicznych dotyczących charakterystyki poszczególnych zespołów leśnych gminy Smętowo Graniczne, zestawień można przybliżyć podział układów leśnych na 4 grupy - od posiadających największy potencjał produkcji biomasy w ciągu sezonu wegetacyjnego, po najniższy.

Pierwszą grupę zbiorowisk, cechujących się relatywnie bardzo dużą produktywnością biomasy, tworzą zespoły grądu i łęgów. Układy te posiadają zasadniczo zwarty, wielowarstwowy, liściasty drzewostan, o wysokiej produkcji zarówno drewna, jak i masy listowia. Ma tu również znaczenie udział buka w drzewostanie, gdyż jest to drzewo w starszych klasach wieku światłożądne, szybko wypełniające wolną przestrzeń swoimi koronami. Zespoły z tej grupy cechuje także bogate, wielogatunkowe runo, dające również znaczny przyrost biomasy. Runo, szczególnie w grądach i łęgach, posiada dodatkowo aspekty sezonowe - wiosenny i letni, zwiększające roczny bilans produkcji biomasy runa. W płatach tych zespołów obecna jest często zwarta warstwa krzewów, dorzucająca do bilansu produkowanej biomasy znaczny wkład.

Lasy łęgowe na obszarze gminy Smętowo Graniczne występują sporadycznie, głównie w dnach dolin cieków, czasem również na ich zboczach, w miejscach wysięków wód gruntowych. Grądy występują z reguły w rozproszeniu, większe powierzchnie zajmując jedynie wokół Jez. Smarzewskiego i w zachodniej części gminy (oddz. 208 – 209 Obrębu Drewniaczki, Nadleśnictwa Lubichowo)

Zbiorowiska tych grup są z reguły znacznie przekształcone w wyniku prowadzonej gospodarki leśnej. Wprowadzenie nasadzeń sosny i innych obcych siedliskowo i geograficznie gatunków drzew spowodowało zniekształcenie, zubożenie składu i uproszczenie struktury warstwowej charakterystycznych tu zbiorowisk, co w skrajnych przypadkach doprowadziło do degradacji siedlisk.

Drugą grupę, o dużej produkcji biomasy, tworzą zbiorowiska acidofilnych dąbrów, czyli ubogich lasów dębowo-bukowych, z udziałem sosny. Drzewostan bukowy lub ze znacznym udziałem buka warunkuje duży przyrost zarówno masy drewna, jak i listowia. Mniejszą rolę odgrywa tu warstwa krzewów, tylko niekiedy występująca w postaci podrostu buka, a także stosunkowo uboższe runo.

Zbiorowiska ubogich lasów bukowych zajmują w gminie Smętowo Graniczne znaczne powierzchnie w zachodniej części gminy oraz w wąskim pasie lasów wzdłuż północnej granicy.

Trzecia grupa zbiorowisk - o znacznej produkcji biomasy, to bory świeże, bory i brzeziny bagienne, a także zarośla wierzbowe i olsy. Posiadają one mniejsze zwarcie drzewostanu niż wcześniej przedstawione zbiorowiska, a także udział drzew szpilkowych w drzewostanie, głównie sosny i świerka. Olsy mają często mniejsze zwarcie drzewostanu, spowodowane specyficzną strukturą lasu - z kępami drzew i zabagnionymi przestrzeniami pomiędzy nimi.

Bory i brzeziny bagienne zajmują znaczne powierzchnie w zachodniej części gminy, ale ich siedliska są silnie przekształcone.

Olsy i zarośla wierzbowe występują na terenie gminy dość często, ale w postaci małych płatów, nad ciekami i zbiornikami wodnymi.

Ostatnią grupę układów leśnych, o małej produkcji biomasy, stanowią bory suche i nasadzenia drzew iglastych (rzadziej liściastych) na siedliskach porolnych. Wprowadzone zostały one na różnorodne siedliska. Uboższe siedliska warunkują na ogół słabsze przyrosty masy drzewnej nasadzonych iglaków. Warstwa krzewów jest najczęściej znikomą, podobnie jak runo, lepsze niekiedy w kwaśnej dąbrowie. Czasem w runie występują chwasty porolne (np. łubin). Zbiorowiska porolne występują powszechnie.

Przedstawione zaszerogowanie zbiorowisk do grup produktywności biotycznej oraz sekwencja tych grup odnoszą się do cech przeciętnych fitocenozy. Poszczególne płaty mogą wykazywać jednak dość znaczne różnice, w zależności od zwarcia drzewostanu, jego wieku, przestojów starych drzew, obecności drzew szpilkowych, stanu runa i warstwy krzewów. Dlatego możliwe, że grupy zazębiają się pod względem produktywności biotycznej.

Na obszarze gminy powierzchniowy udział gruntów leśnych jest niewielki wynosi ok. 18,4%. Z tego powodu udział gospodarki leśnej w strukturze społeczno-ekonomicznej gminy jest mały.

Ogólnie potencjał leśny gminy Smętowo Graniczne należy określić jako mały.

Potencjał wodny

Potencjał wodny dotyczy zarówno wód powierzchniowych jak i podziemnych.

Na terenie gminy Smętowo Graniczne, jedynym dużym obiektem hydrograficznym, jest położone w jej północno-wschodniej części Jezioro Smarzewskie. Nie ma tu również większych cieków. Największą rzeką jest Janka, która podobnie jak inne przepływające przez obszar gminy strumienie, stanowi ciek o niewielkim przepływie i stosunkowo dużym stopniu zanieczyszczenia. W gminie znajdują się również liczne zgłębienia powytopiskowe, często bezodpływowe lub o utrudnionym odpływie powierzchniowym. Wody powierzchniowe w gminie zajmują łącznie 40 ha (niespełna 0,5% powierzchni gminy).

Potencjał wodny gminy w zakresie wód podziemnych jest umiarkowany. Na obszarze gminy występuje głównie czwartorzędowe piętro wodonośne. Wody w utworach trzeciorzędowych są słabo rozpoznane. Piętro trzeciorzędowe reprezentowane jest przez oligoceński i mioceński poziom wodonośny.

Głównym poziomem eksploatowanym dla potrzeb komunalnych jest poziom czwartorzędowy. Główne ujęcie wody pitnej znajduje się w Smętowie Granicznym. Woda z tego ujęcia wymaga uzdatnienia – odżelazienia. Wodociąg ten zaopatruje w wodę miejscowości: Bobrowiec; Luchowo; Smarzewo; Kulmaga; Czerwińsk; Kopytkowo (w części).

Ponadto na terenie gminy ujęcia wody (zakładowe) i lokalne przyłączone do nich wodociągi znajdują się w miejscowościach: Kopytkowo; Kościelna Jania / Stara Jania; Leśna Jania; Fraça; Lalkowy.

Stopień zwodociągowania gminy wynosi 78 %, a długość sieci wodociągowej – 56,9 km. Ponad to do celów komunalnych wykorzystywane są wody ujmowane studniami kopalnymi przy gospodarstwach domowych. Charakteryzują się one znacznymi zanieczyszczeniami bakteriologicznymi i chemicznymi („Program ochrony środowiska...” 2003).

Potencjał rekreacyjny

Potencjał rekreacyjny środowiska przyrodniczego gminy Smętowo Graniczne jest mały.

Jest to wynikiem przede wszystkim ubogich pod względem powierzchni kompleksów leśnych oraz braku zbiorników wodnych i niewielkim udziale cieków o możliwościach rekreacyjnego użytkowania.

Potencjał rekreacyjny gminy tworzą przede wszystkim:

- rejon północno-wschodni – predysponowany do rozwoju agroturystyki - część gminy obejmująca okolice wsi Smarzewo i Kulmaga;
- rejon zachodni – leśny, o dużych przyrodniczych walorach do ekstensywnego wykorzystania rekreacyjnego i o dużych walorach krajobrazowych, w obrębie którego występują korzystne warunki środowiska przyrodniczego dla aktywnych form turystyki i rekreacji.

Potencjał rekreacyjny gminy należy ocenić jako mały, sprzyjający głównie aktywnym formom rekreacji i turystyki kwalifikowanej.

Potencjał surowcowy

Gmina Smętowo Graniczne nie posiada udokumentowanych złóż kopalin i nie prowadzi się na jej terenie eksploatacji surowców na skalę przemysłową.

Na obszarze gminy, w dolinie rzeki Janki znajdują się złoża torfu. Są to złoża rozpoznane i udokumentowane jednak w większości pozabilansowe, nie mające znaczenia gospodarczego.

4. Uwarunkowania wynikające z wymogów ochrony przyrody

4.1. Ustanowione formy ochrony przyrody

W gminie Smętowo Graniczne, spośród form ochrony przyrody występują :

Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich;

obszar Natura 2000 specjalnej ochrony ptaków „Bory Tucholskie” PLB 220009;

pomniki przyrody.

Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich obejmuje przeważającą część Borów Tucholskich w granicach województwa pomorskiego. Podstawowe cechy tego obszaru to równinne ukształtowanie (sandry), urozmaicone przez formy wklęsłe (ryny, doliny rzeczne, wytopiska), dominacja borów sosnowych w użytkowaniu ziemi i znaczna jeziorność. Głównym ciekim jest Czarna Woda, do której zlewni należy duża część Obszaru. Wyróżniającymi cechami są: mały stopień antropizacji środowiska przyrodniczego i seminaturalność krajobrazu.

Na obszarze gminy w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich znajdują się kompleksy leśne w zachodniej części gminy.

Granice wskazano na zał. graficznym ekofizjografii oraz na zał. graf.... studium

Obszary Natura 2000⁴

Obszar Natura 2000 specjalnej ochrony ptaków „Bory Tucholskie” PLB 220009 obejmuje kompleks leśny Borów Tucholskich z nieleśnymi enklawami.

⁴ Na podstawie informacji zawartych na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska (www.mos.gov.pl)

W obrębie obszaru stwierdzono (Sidło, Błaszowska, Chylarecki - red. 2004) występowanie co najmniej 29 gatunków ptaków wymienionych z załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebności 7 gatunków (łabędź krzykliwy, żuraw, bielik, kania czarna, kania ruda, puchacz, zimorodek) mieszczą się w kryteriach wprowadzonych przez Bird Life International. Ponadto, 9 ze stwierdzonych tu gatunków (bielik, kania czarna, kania ruda, puchacz, bąk, podgorzałka, błotniak zbożowy, rybołów, rybitwa białowąsa) znajduje się na liście zagrożonych gatunków w „Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt”. W okresie sezonowych migracji w ostoi występują znaczne koncentracje żurawia (przeszło 1800 osobników). Znajduje się tu najważniejsze w kraju łęgowisko ginącego w Polsce szlachara (poza obszarem planu – jeziora Wdzydzkie). Jest to także jedno z ważniejszych w kraju miejsc gniazdowania nurogęsia i gągoła oraz jedno z najważniejszych na Pomorzu miejsc zimowania łabędzia krzykliwego.

Obszar ma objąć m. in. Park Narodowy „Bory Tucholskie” i Parki Krajobrazowe Tucholski oraz Zaborski.

Ze względu na proponowany, niezwykle duży zasięg przestrzenny, utworzenie tego obszaru jest dyskusyjne.

Granice wskazano na zal. graficznym ekofizjografii oraz na zal. graf..... studium

Pomniki przyrody

Według danych znajdujących się w posiadaniu Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Gdańsku (WKP), w gminie Smętowo Graniczne znajduje się 10 zatwierdzonych pomników przyrody – pojedynczych drzew i ich grup (tab. 1, *wskazane na planszy graficznej opracowania ekofizjograficznego oraz na planszach graficznych Studium- zal. 2-uwarunkowania i zal. 3- Kierunki zagospodarowania oraz polityka przestrzenna*).

• Tabela 1 Wykaz pomników przyrody w gminie Smętowo Graniczna

Nr	Przedmiot ochrony	Obwód	Wyso-kość	Wiek	Położenie
358	Buk zwyczajny	• 4 3 0	• 2 4	• 2 0	• Leśniczówka Leśna Jania
715	Lipa drobnolistna	• 3 0 5	• 2 5	• 1 8 0	• Smętowo
784	Dąb szypułkowy Dąb szypułkowy Sosna wejmutka	• 3 4 4 • 3 5 8 • 2 8 0	• 2 3 • 2 4 • 2 4	• 1 8 0 • 1 8 0 • 1 8 0	• Kopytkowo park
785	Dąb szypułkowy Dąb szypułkowy	• 3 9 2 • 3 0 0	• 2 4 • 2 1	• 2 0 0 • 1 8 0	• Leśna Jania park
786	• Buk zwyczajny • Buk zwyczajny • Świerk pospolity	• 3 5 4 • 3 3 0 • 3 4 4	• 2 3 • 2 3 • 2 6	• 1 8 0 • 1 8 0 • 1 8 0	• Leśna Jania park
787	• Kasztanowiec zw.	• 4 6 8	• 2 4	• 2 2 0	• Rynkówka park
788	• Lipa drobnolistna	• 5 4 7	• 2 5	• 2 2 0	• Rynkówka park

789	• Sosna wejmutka	• 3 4 0	• 2 4	• 2 0 0	• Rynkówka park
790	• Grab zwyczajny	• 2 3 7	• 1 7	• 1 8 0	• Rynkówka park
791	• Buk zwyczajny	• 3 5 0	• 2 2	• 1 8 0	• Rynkówka park

Źródło: Rejestr Regionalnego Konserwatora Przyrody w Gdańsku

4.2. Planowane formy ochrony przyrody

Obszar chronionego krajobrazu

Tereny leśne w północno-zachodniej części gminy proponuje się objąć ochroną jako Kociewski Obszar Chronionego Krajobrazu (Kostarczyk, Przewoźniak 2002, „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” 2002).

Kociewski OChK ma obejmować doliny Wierzycy i Motławy i ich dopływów (przede wszystkim ze względu na ich funkcję korytarzy ekologicznych) oraz północną część Poj. Starogardzkiego (ze względu na znaczenie ekologiczne i rekreacyjne). Ze względu na planowany zasięg OChK (na styku gmin) ta forma ochrony przyrody powinna być wprowadzona raczej przez Wojewodę.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Obszar położony na wschód od wsi Smętowo Graniczne (rejon wsi Smarzewo i Kulmaga) został określony w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne” (1999-2000) jako „teren o największych walorach przyrodniczych”. W „Programie ochrony środowiska gminy Smętowo Graniczne na lata 2003 – 2010” (2003) obszar ten został określony jako Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Kulmaga”. Obszar ten może być utworzony rozporządzeniem Wojewody lub uchwałą Rady Gminy.

Granice obszaru OCHK oraz zespołu przyrodniczo-krajobrazowego wskazano na zał. graficznym ekofizjografii oraz na zał. graf..... studium

4.3. Inne wartościowe przyrodniczo obszary, ośnwa ekologiczna obszaru gminy

W regionalnym otoczeniu gminy występują:

- rezerваты przyrody:
  - „Jezioro Udzierz” – w minimalnej odległości ok. 1,5 km na południowy-zachód od granic gminy;
  - „Opalenie Górne” i „Opalenie Dolne” – w minimalnej odległości ok. 2,5 km na wschód od granic gminy;
  - „Wiosło Duże” i „Wiosło Małe” – w minimalnej odległości ok. 5 km na wschód od granic gminy;
  - „Czapli Wierch” - w minimalnej odległości ok. 5 km na zachód od granic gminy;
- Nadwiślański Park Krajobrazowy – w minimalnej odległości ok. 2,5 km na południowy-wschód od granic gminy (w województwie kujawsko-pomorskim);
- Wdecki Park Krajobrazowy – w minimalnej odległości ok. 6 km na południowy-zachód od granic gminy (w województwie kujawsko-pomorskim);
- obszary chronionego krajobrazu:
  - Nadwiślański OChK – w minimalnej odległości ok. 1,5 km na wschód od granic gminy;
  - Gniewski OChK – w minimalnej odległości ok. 8 km na północny-wschód od granic gminy;
  - OChK Doliny Kwidzyńskiej – w minimalnej odległości ok. 5,5 km na południowy-wschód od granic gminy;

- Wschodni OChK Borów Tucholskich – w bezpośrednim sąsiedztwie południowej granicy gminy (w województwie kujawsko-pomorskim);
- **Obszary Natura 2000:**
  - Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Dolnej Wisły” (PLB 040003) – w minimalnej odległości ok. 4 km na wschód od granic gminy;
  - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Dolna Wisła” (PLH 220033) – w minimalnej odległości ok. 4 km na wschód od granic gminy;
  - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Krzewiny” (PLH 040022) – w minimalnej odległości ok. 1,5 km na południe od granic gminy;
  - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Sandr Wdy” (PLH 040017) – w minimalnej odległości ok. 6,5 km na zachód od granic gminy.

Osnowę ekologiczną obszaru gminy Smętowo Graniczne tworzą:

- **Regionalne składowe systemu:**
  - fragmenty płatów ekologicznych dużych kompleksów leśnych. Są to położone w zachodniej części gminy, kompleksy leśne, będące częścią rozległego kompleksu leśnego Borów Tucholskich oraz kompleksy leśne w północno-wschodniej części gminy ciągnące się aż po Dolinę Wisły. Kompleksy te pełnią istotną rolę w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego gminy, głównie z powodu ich zwartości oraz z faktu tworzenia ekologicznych połączeń z otoczeniem, a także poprzez wypełnianie następujących przyrodniczych funkcji: ekologicznej, hydrologicznej, klimatycznej i pedologicznej. Obszary te charakteryzują się także dużymi walorami fizjonomicznymi w zdominowanym użytkowaniu rolniczym krajobrazie gminy.
- **Subregionalne składowe systemu**
  - **korytarze ekologiczne Janki i Młyńskiej Strugi:** hydrogeniczne doliny rzeczne z użytkami zielonymi w dnie, stanowiące połączenia ekologiczne osnowy gminy z jej otoczeniem (w tym z doliną Wierzyicy i doliną Wisły);
- **Lokalne składowe systemu:**
  - **korytarze ekologiczne ciągów dolinnych:** doliny użytkowane rolniczo (użytki zielone), częściowo hydrogeniczne, stymulujące powiązania ekologiczne, wzmacniające ciągłość przestrzenną osnowy;
  - **mikroplaty ekologiczne drobnych kompleksów leśnych i semileśnych:** enklawy leśne i semileśne w krajobrazie rolniczym, różnicujące jego strukturę biotyczną i modyfikujące przebieg procesów przyrodniczych, charakteryzujące się dużymi walorami fizjonomicznymi w krajobrazie rolniczym;
  - **mikroplaty ekologiczne hydrogenicznych zagłębień terenu, w tym zbiorników wodnych:** tereny hydrogeniczne z zaroślami i szuwarami (tereny podmokłe i bagienne, jak wilgotne łąki, torfowiska, trzcinowiska itp. o dużej roli w zróżnicowaniu nisz ekologicznych i w całościowo ujmowanym funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego, a zwłaszcza w zakresie regulacji bilansu wodnego).
  - **aleje i szpalery drzew** – stanowiące swoiste „korytarze” ekologiczne oraz pełniące ważną funkcję krajobrazową.

Osnowa ekologiczna przedstawiona została na planszach graficznych ekofizjografii oraz na zał. graf. Studium .

5. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

5.1. Zabytki w rejestrze zabytków oraz w ewidencji konserwatorskiej

5.1.1. Zabytki archeologiczne

Przedmiotem ochrony są stanowiska i obiekty archeologiczne wpisane do rejestru zabytków woj.pom. Są to obiekty o znanej lokalizacji, dużych walorach poznawczych dla regionu i trwale wpisane w krajobraz kulturowy.

L.P.	MIEJSCOWOŚĆ	RODZAJ STANOWISKA	CHRONOLOGIA	NUMER REJESTRU
1.	Kościelna Jania	Osada	Kultura wschodnio – pomorska	139/A . 26.03.1971
2.	Kościelna Jania	Osada	Okres rzymski	141/A 31.03.1971
3.	Kościelna Jania	Cmentarzysko płaskie		142/A 31.03.1971
4.	Kościelna Jania	Osada otwarta		171/A 21.11.1971
5.	Leśna Jania	Cmentarzysko i osada	Wczesna epoka żelaza	432/A 18.12.1987
6.	Stara Jania	Cmentarzysko płaskie	Wczesna epoka żelaza	243/A 712.1972

Źródło; Dane z Urzędu Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków / Muzeum Archeologiczne w Gdańsku / Opracowanie Autora na podstawie udostępnionej dokumentacji. Weryfikacja – grudzień 2009/.

5.1.2. Zabytki nieruchomości – rejestrowe

Rejestr zabytków nieruchomości woj. pomorskiego z obszaru gminy Smętowo Graniczne

Lp	Nr decyzji Stary	Nr decyzji nowy	Data wpisu do rejestru zabytków	Obiekt	Miejscowość
1	298	303	06.08.1962	Kościół parafialny p.w. Św Trójcy	Kościelna Jania
2	239	300	06.08.1962	Kościół parafialny p.w. Św Barbary	Lalkowy
3	739	854	15.01.1977	Pałac	Rynkówka
4	746	862	25.04.1977	Piwnice dworu i oficyny wraz z łącznikiem	Smarzewo
5	878	1026	24.06.1983	Zespół pałacowo – parkowy (pałac, park)	Kopytkowo
6	976	1030	26.08.1986	Zespół dworsko – parkowy (dwór, spichlerz, park)	Leśna Jania
7	977	1131	26.08.1986	Zespół dworsko – parkowy z folwarkiem (dwór, park, kurnik, piwniczka, lodownia, magazyn, oficyna, dom, 3 obory, stodoła, brama)	Stara Jania
8	1191	1671	04.08.1998	Zespół kościoła parafialnego p.w. Krwi Pańskiej z plebanią	Smętowo graniczne

5.1.3. Pozostałe zabytki w gminie Smętowo Graniczne - wg dokumentacji konserwatorskiej Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku

KARTY CMENTARZY

Lp	Miejscowość	Cmentarz – wyzwanie	Czas założenia
1	Bobrowie	poewangelicki	początek XX w.
2	Czerwińsk	komunalny	początek XX w.
3	Frąca	poewangelicki	początek XIX w. (1832r)
4	Kopytkowo	podworski - ewangelicki	(1838r)
5	Kopytkowo	poewangelicki	połowa XIX w.
6	Kościelna Jania	przykościelny - katolicki	(1773 r.)

7	Kościelna Jania	parafialny - katolicki	początek XX w.
8	Lalkowy	przykościelny - katolicki	1864 r.
9	Lalkowy	parafialny - katolicki	początek XX w.
10	Leśna Jania	podworski - ewangelicki	XIX w.
11	Smarzewo	podworski - ewangelicki	połowa XIX w.
12	Smętowo Graniczne	ewangelicki	XIX / XX w.
13	Smętowo	podworski - ewangelicki	XIX w.
14	Stara Jania	podworski - ewangelicki	1838r.
15	Stara Jania	poewangelicki	XIX w.

KATALOG PARKÓW - DOKUMENTACJA EWIDENCYJNA

Lp	Miejscowość	Rodzaj dokumentacji	Autorzy
1	Stara Jania	Zespół parkowo - dworski	BPP Z. Grochowska (Techniol Gdańsk 1982)
2	Stara Jania	Studium kompozycji zespołu pałacowo - parkowego	M. Nadolski (Gdańsk 1979 r.) K. Rozmarynowska
3	Stara Jania	Studium historyczne	H. Domańska (Technird Gdańsk 1978 r.)
4	Stara Jania	Inwentaryzacja urbanistyczna zieleni	K. Rozmarynowska (Technird Gdańsk 1978 r.)
5	Frąca	Katalog parków województwa Ewidencja Alei	Z. Borowski i zespół (NOT 1987 r.)
6	Leśna Jania - Stara Jania	Katalog parków Aleja	Z. Borowski i zespół (NOT 1987 r.)
7	Smętowo – przez Kopytkowo – Stara Jania	Katalog parków Aleja	Z. Borowski i zespół (NOT 1987 r.)
8	Kopytkowo	Dokumentacja ewidencyjna założeń parkowych Zespół pałacowo – dworski	BPP Z. Grochowska (Techniol Gdańsk 1982)
9	Leśna Jania	Leśna Jania	BPP Z. Grochowska (Techniol Gdańsk 1982)

KARTY BIAŁE

L.p.	miejscowość	Rodzaj obiektu	Czas powstania	autor	Data opracowania
1.	Kopytkowo	Zespół dworsko – parkowy z folwarkiem	Trzecia ćwierć XIX w.	B. Jakubowska K. Babnis	1999
2.	Dwór - Kopytkowo	Dwór i park	Trzecia ćwierć XIX w.	Z. Grochowska	1982
3.	Kopytkowo -Spichlerz		Druga połowa XIX w. (188? r.)	K. Babnis	1999
4.	Kościelna Jania	Kościół parafialny	Połowa XIX w. (1622 r.)	K. Babnis	1998
5.	Lalkowy	Kościół parafialny p.w. Świętej M...	Druga połowa XIV w. 1863 – 1866 r.	K. Babnis	1998
6.	Leśna Jania - Dwór		1882	Z. Grochowska	1982
7.	Leśna Jania - Spichlerz			Z. Grochowska	
8.	Rynkówka	gotyckie piwnice	(XIV, XV w. - koniec XVI w. Czapski neogotyck po 1885r.)	Z. Grochowska	
9.	Smętowo Graniczne	Kościół	1904r.	J. Potylicka	1990

		ewangelicki obecnie parafia Rzymsko – Katolicka p.w. Ciała Krwi Pańskiej			
10.	Postołówko	Obecnie plebania	1904 r.	J. Potylicka	1990
11.	(droga Bobrowiec – Smętowo kolejowe)	Wiadukt drogowy	1909	Leszek Budych	
12.	Smętowo	pałac	XVII / XIX w. Druga połowa XIX w.	K. Babnis B. Jakubowska	1994
13.	Stara Jania	Zespół dworsko – parkowy z folwarkiem	Połowa XIX w.	E. Borucka T. Lebieź - Gruda	1998
		Pomnik I -szy wojewoda pomorski Jan z Jani			
14.	Stara Jania	dwór	Połowa XIX w.	Z. Grochowska	198?
15.	Stara Jania	Budynek gospodarczy - kurnik	1914	E. Borucka T. Lebieź - Gruda	1998

Ewidencja konserwatorska (tzw. wojewódzka)

Gmina Smętowo Graniczne nie sporządziła dotąd własnej gminnej ewidencji zabytków.

Tzw. wojewódzka ewidencja konserwatorska (przekazana gminom informacja z 2003r. przez wojewódzkiego konserwatora zabytków) zawiera 355 pozycji. Spis wymaga aktualizacji, w tym sprawdzenia stanu zachowania wielu obiektów.

Wykaz załączono do opracowania : Studium kulturowe dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Smętowo Graniczne – opracowanie Justyny Czeszek i „Dom”-u , Gdańsk-Starogard Gdański, czerwiec 2008r.

Gminna ewidencja zabytków

Gmina sporządziła zgodnie z ustawą (rok 2009- styczeń 2010) **gminną ewidencję zabytków oraz gminny program opieki nad zabytkami na lata 2010-2013**, uchwalenie programu planowane jest na początek roku 2010.

Wykaz – spis obiektów w gminnej ewidencji zabytków dołączono jako aneks do niniejszego opracowania.

5.2. Strefy ochrony konserwatorskiej

Strefy ochrony konserwatorskiej funkcjonujące dotychczas na podstawie zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (plan ogólny gminy z 1992r.) nie obowiązują, gdyż plan ten przestał obowiązywać (z mocy prawa, na skutek wejścia w życie ustawy z 2003r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) z dniem 01.01.2003r. Nie sporządzono także żadnego innego planu miejscowego po 01.01.1995r. , w którym takie strefy można by utrwalić, bądź ustanowić na nowo.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków nie posiadają wyznaczonych stref ochrony konserwatorskiej.

Dotychczasowy plan ustanawiał strefy ochrony konserwatorskiej dla miejscowości: Stara Jania, Leśna Jania, Smętowo, Lalkowo, Fraça, Smarzewo. Dla stref tych obowiązywały zasady powszechnie stosowane w planach miejscowych z lat 80-tych- ustalono dla nich wymóg uzgodnień działań inwestycyjnych z konserwatorem zabytków. Plan nie zawierał szczegółowych zasad zabudowy i zagospodarowania dla tak wyznaczonych stref, nie różnicował też wymagań dla poszczególnych miejscowości. Plan wskazywał także strefy ochrony ekspozycji zespołów ruralistycznych, bez szczegółowych zasad dot. ich zagospodarowania, a dodatkowo strefy te były wyznaczone schematycznie i teoretycznie. W planie wskazano do ochrony zespoły dworsko-parkowe. Plan ogólny wskazywał też lokalizację szeregu stref ochrony archeologicznej.

W dotychczasowym Studium z 2000r. wskazano w części graficznej następujące wsie jako obszary objęte ochroną konserwatorską: Lalkowy, Kamionka, Kościelna Jania. W części tekstowej wskazywano tzw. strefy ochrony pośredniej konserwatorskiej (bez ustalenia w nich konkretnych zasad zagospodarowania) – wokół wsi Smarzewo, wokół obszaru zabudowy wsi Frąca, wokół wsi Kamionka, wokół wsi Kopytkowo, wokół wsi Kościelna Jania i Stara Jania, wokół wsi Lalkowy, wokół wsi Leśna Jania, wokół obszaru skupionej zabudowy wsi Rynkówka, wokół wsi Smętowko. Strefy te jednak nie zostały wskazane w części graficznej Studium.

5.3. Strefy ochrony archeologicznej, obszary i obiekty archeologiczne chronione

Zasoby archeologicznego dziedzictwa kulturowego – w granicach wyznaczonych na rysunku studium i zwaloryzowane pod względem wartości kulturowych, zlokalizowane zostały na podstawie opracowania mgr inż. arch Justyny Czyszek (opracowanie Studium kulturowe dla potrzeb Studium... Gminy Smętowo Graniczne- czerwiec 2008r) na mapach w skali 1:10 000 stanowiących rysunek studium.

Teren Gminy Smętowo Graniczne na znacznej jej części został rozpoznany archeologicznie w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Ponadto w latach 1198-2003 przeprowadzono archeologiczne badania ratownicze w pasie budowy autostrady A-1. Na opisywanym obszarze znanych było 14 stanowisk archeologicznych – rozpoznanych w końcu XIX wieku. Stanowiska te posiadają swoje – karty, jest to zasób archiwalny. Część stanowisk z tego rozpoznania pokrywa się ze stanowiskami przedstawionymi na arkuszach AZP i ze stanowiskami wpisanymi do rejestru zabytków archeologicznych.

Lokalizacja część z nich uwzględniona została na mapie Studium.

Arkusze AZP, nr 25 – 44 oraz 26 – 44 obejmują tereny następujących wsi: Smętowo, Kopytkowo, Czerwińsk, Lalkowy, Frąca, Kamionka. Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa w kierunku północ – południe oraz autostrada A-1 (obecnie w budowie), także w kierunku północ – południe.

Dla Arkusza nr 25 -44

Teren ten jest pagórkowaty, dominuje morena denną, falista o łagodnej rzeźbie. Znajduje się tu dużo oczek polodowcowych i obszarów bagiennych. Brak jest większych cieków. Do ciekawszych stanowisk należą: Frąca 27, 30, 36; Smętowo 9; Lalkowy 45, 55, 59; Rynkówka 71; Kamionka 81.

Dla arkusza nr 26 -44

Wokół wsi Kamionki teren jest równinny bądź pagórkowaty, podmokły, bagienny. Stanowiska znajdują się w obrębie elementów tworzących tu układ hydrograficzny. Na omawianym terenie występują w największej ilości stanowiska z późnego średniowiecza, z przełomu średniowiecza i czasów nowożytnych. W znacznie mniejszej ilości z okresów wcześniejszych.

Wskazane stanowiska w dużej mierze rozłożone są na obszarze nieregularnie – występują głównie na wyniesieniach, wzdłuż cieków. Nie są w zasadzie zagrożone zniszczeniem. Stanowiska zlokalizowane na terenie pól, zagrożone są działaniami wynikającymi z uprawy roli.

Badania Ratownicze w pasie Autostrady A-1

Teren przewidziany pod budowę Autostrady, został przebadany przez Muzeum Archeologiczne w latach 1998 – 2003. Wyniki badań z powyższych prac, nie przedstawiono w formie muzealnych kart katalogowych i nie figurują także one na arkuszach AZP. Wobec powyższego nie odniesiono się do tego zasobu – ze względów formalnych .

Przedmiotem ochrony są strefy ochrony archeologicznej obejmujące stanowiska i obiekty archeologiczne (płaskie) o dużych walorach poznawczych i potwierdzonej wartości zabytkowej.

Wykaz stanowisk archeologicznych – według archiwalnych kart katalogowych

Bobrowiec

Oznaczenia na planszy	Rodzaj	Chronologia
B ₃	/ brak wpisu /	Młodsza epoka żelaza
B ₁ B ₂	osada	Mezolit Wczesne średniowiecze

Fraça

Oznaczenia na planszy	Rodzaj	Chronologia
F ₁	luźne	Późne średniowiecze
F ₂	luźne, grób skrzynkowy	Okres wczesnośredniowieczny okres halsztacki

Kopytkowo

Oznaczenia na planszy	Rodzaj	Chronologia
K ₁	luźne	Wczesne i późne średniowiecze

Kościelna Jania

Oznaczenia na planszy	Rodzaj	Chronologia
KJ ₁	luźne	Wczesna epoka żelaza
KJ ₂	luźne	Wczesna epoka żelaza Okres żelaza
KJ ₃	osada	Neolit i kultura pucharów lejkowych
	luźne	Wczesna epoka żelaza

Leśna Jania –

/ w materiałach archiwalnych istnieje informacja o grodzisku – obiektu nie zlokalizowano /

Oznaczenia na planszy	Rodzaj	Chronologia
LK ₃	luźne	
LK ₂	osada	Młodsza epoka żelaza
	luźne - cmentarzysko	Wczesna epoka żelaza Kultura wschodniopomorska
	skarb	brąz
	luźne	
	Cmentarzysko – groby skrzynkowe	Kulturapomorska
LK ₁	Osada	Kultura pomorska
	luźne	Okres lateński Wczesny okres wpływów rzymskich

Stara Jania

Oznaczenia na planszy	Rodzaj	Chronologia
SJ ₁	Cmentarzysko – groby skrzynkowe	Okres lateński

Wykaz stanowisk archeologicznych według AZP**ARKUSZ 25 - 44**

Arkusz AZP Nr stanowiska na obszarze	Miejscowość	Rodzaj obiektu	Chronologia
1	Kopytkowo	skarb monet	wczesne średniowiecze
2	Kopytkowo	punkt osadniczy	średniowiecze / późne średniowiecze
3	Kopytkowo	punkt osadniczy	późne średniowiecze / nowożytny
4	Kopytkowo	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
5	Kopytkowo	punkt osadniczy	późne średniowiecze
6	Kopytkowo	śląd osadnictwa	prapolska / wczesne średniowiecze
7	Kopytkowo	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
8	Smętowo	skarby monet	okres rzymski
9	Smętowo	osada	późne średniowiecze

10	Smętowo	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
11	Czerwińsk	śląd osadnictwa	prapolska / wczesne średniowiecze
12	Czerwińsk	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
13	Czerwińsk	śląd osadnictwa	prapolska / wczesne średniowiecze
14	Czerwińsk	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
15	Czerwińsk	śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
16	Czerwińsk	śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
17	Czerwińsk	śląd osadnictwa	neolit
		śląd osadnictwa	prapolska / wczesne średniowiecze
18	Czerwińsk	punkt osadniczy	późne średniowiecze / nowożytne
19	Czerwińsk - Luchowo	śląd osadnictwa	pomorska, wczesna epoka żelaza
20	Frąca	cmentarzysko	pomorska, wczesna epoka żelaza
21	Frąca	cmentarzysko	pomorska, wczesna epoka żelaza
22	Frąca	śląd osadnictwa	pomorska, wczesna epoka żelaza
		śląd osadnictwa	prapolska / wczesne średniowiecze
23	Frąca	śląd osadnictwa	wielbarska, okres rzymski
		śląd osadnictwa	średniowiecze
24	Frąca	śląd osadnictwa	średniowiecze
25	Frąca	śląd osadnictwa	pomorska, wczesna epoka żelaza
		śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
26	Frąca	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
27	Frąca	śląd osadnictwa	wielbarska, okres rzymski
		osada	późne średniowiecze / nowożytne
28	Frąca	śląd osadnictwa	pomorska, wczesna epoka żelaza
		punkt osadniczy	późne średniowiecze
29	Frąca	śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
30	Frąca	punkt osadniczy	późne średniowiecze / nowożytne
31	Frąca	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
32	Frąca	śląd osadnictwa	pomorska, wczesna epoka żelaza
		punkt osadniczy	średniowiecze, późne średniowiecze
33	Frąca	punkt osadniczy	średniowiecze / nowożytne
34	Frąca	śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
35	Frąca	śląd osadnictwa	nowożytne
36	Frąca	śląd osadnictwa	pomorska, wczesna epoka żelaza
		śląd osadnictwa	prapolska / wczesne średniowiecze
		śląd osadnictwa	późne średniowiecze
37	Frąca	śląd osadnictwa	prapolska / wczesne średniowiecze
38	Frąca	śląd osadnictwa	prapolska / wczesne średniowiecze
		śląd osadnictwa	późne średniowiecze
39	Frąca	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
40	Frąca	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
41	Frąca	śląd osadnictwa	pradzieje
42	Lalkowy	Lużne	epoka kamienia
43	Lalkowy	cmentarzysko	pomorska, wczesna epoka żelaza
44	Lalkowy	punkt osadniczy	późne średniowiecze
45	Lalkowy	osada	późne średniowiecze / nowożytne
46	Lalkowy	śląd osadnictwa	prapolska / wczesne średniowiecze
47	Lalkowy	punkt osadniczy	późne średniowiecze / nowożytne
48	Lalkowy	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		śląd osadnictwa	pradzieje
		punkt osadniczy	prapolska / wczesne średniowiecze

49	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
50	Lalkowy	śląd osadnictwa	prapolska / wczesne średniowiecze
		osada	późne średniowiecze / nowożytne
51	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
52	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
53	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
54	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
55	Lalkowy	śląd osadnictwa	epoka brązu
		śląd osadnictwa	pomorska, wczesna epoka żelaza
		osada	późne średniowiecze
56	Lalkowy	punkt osadniczy	późne średniowiecze
57	Lalkowy	punkt osadniczy	późne średniowiecze
58	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
59	Lalkowy	śląd osadnictwa	epoka brązu
		śląd osadnictwa	pomorska, wczesna epoka żelaza
		osada	późne średniowiecze
60	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
61	Lalkowy	punkt osadniczy	prapolska / wczesne średniowiecze
		śląd osadnictwa	późne średniowiecze
62	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
63	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
64	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
65	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
66	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
67	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
68	Rynkówka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
69	Rynkówka	śląd osadnictwa	pradzieje
		osada	późne średniowiecze / nowożytne
70	Rynkówka	punkt osadniczy	późne średniowiecze / nowożytne
71	Rynkówka	śląd osadnictwa	pradzieje
		śląd osadnictwa	prapolska / wczesne średniowiecze
		osada	późne średniowiecze / nowożytne
72	Rynkówka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
73	Rynkówka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
74	Rynkówka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
75	Rynkówka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
76	Rynkówka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
77	Rynkówka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
78	Rynkówka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze / nowożytne
79	Kamionka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
80	Kamionka	punkt osadniczy	późne średniowiecze / nowożytne
81	Kamionka	punkt osadniczy	późne średniowiecze / nowożytne
82	Kamionka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
110	Lalkowy	punkt osadniczy	późne średniowiecze
111	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
112	Lalkowy	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
113	Czerwińsk - Luchowo	cmentarzysko	pomorska, wczesna epoka żelaza
114	Frąca	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
115	Frąca	cmentarzysko	wczesny i późny okres lateński

ARKUSZ 26 – 44

Nr stanowiska na planszy	Miejscowość	Rodzaj stanowiska	Chronologia
1.	Kamionka	cmentarzysko	neolit, kultura ceramiki sznutowej
2.	Kamionka	śląd osadniczy , punkt osadniczy	późne średniowiecze nowożytne
3.	Kamionka	punkt osadniczy	późne średniowiecze
4.	Kamionka	śląd osadniczy, punkt osadniczy	epoka kamienia, późne średniowiecze
5.	Kamionka	osada	późne średniowiecze
6.	Kamionka	osada	późne średniowiecze
7.	Kamionka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze, nowożytne
8.	Kamionka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
9.	Kamionka	śląd osadniczy , punkt osadniczy	późne średniowiecze
10.	Kamionka	śląd osadniczy , punkt osadniczy	późne średniowiecze
11.	Kamionka	śląd osadniczy , punkt osadniczy	późne średniowiecze
12.	Kamionka	śląd osadniczy , punkt osadniczy	wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, nowożytne
13.	Kamionka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
14.	Kamionka	śląd osadniczy , punkt osadniczy	późne średniowiecze, nowożytne
15.	Kamionka	punkt osadniczy	późne średniowiecze
16.	Kamionka	śląd osadniczy , punkt osadniczy	późne średniowiecze
17.	Kamionka	śląd osadniczy , punkt osadniczy	późne średniowiecze
18.	Kamionka	śląd osadniczy , punkt osadniczy	późne średniowiecze, nowożytne
19.	Kamionka	śląd osadniczy , punkt osadniczy	późne średniowiecze
20.	Kamionka	śląd osadniczy , punkt osadniczy	późne średniowiecze
21.	Kamionka	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
22.	Kamionka	śląd osadniczy , punkt osadniczy	późne średniowiecze, nowożytne
23.	Kamionka	osada	późne średniowiecze , nowożytne
24.	Kamionka	śląd osadniczy , punkt osadniczy	późne średniowiecze

5.4. Krajobraz kulturowy. Elementy tożsamości kulturowej gminy

Gmina Smętowo Graniczne przynależy do Kociewia i jego tradycji budowlanej. Na terenie gminy występują charakterystyczne typy budownictwa wiejskiego. Wprowadzone zostały na obszar ten stosownymi przepisami pruskimi w II połowie XIX wieku. Zabudowa kociewska – reprezentująca dokonania miejscowych warsztatów budowlanych w zasadzie nie istnieje. Z tradycyjnego budownictwa zachował się jedynie dawny dwojak podworski w Smarzewie. (budynek nr7).

Tradycyjne budownictwo Kociewia posługiwało się: drewnem, gliną i kamieniem. W II połowie XIX wieku – wprowadzono i stosowano powszechnie nie otynkowaną cegłę. Tradycyjne pokrycie stanowiła słoma, trzcina, sznydle lub gonty. Dla budownictwa murowanego z rzadka stosowano dachówkę ponieważ była zbyt droga. Dla dachów półpłaskich powszechnie stosowano papę.

Budynki charakteryzują się zwartą bryłą, założoną na planie prostokąta. Wysokość ścian przyziemi w najstarszych wynosił nieco ponad 2 m. Nadawało to budynkom przysadzisty charakter. W budynkach murowanych z ceglanych z drugiej połowy XIX wieku, wysokość ścian nieco się zwiększyła. Podwyższone też został cokół.

Dach tradycyjnego domu był stosunkowo wysoki, dwuspadowy. W drugiej połowie XIX wieku na murowanych domach pojawiły się powszechnie dachy: o kącie nachylenia 45st, dachy półpłaskie i dachy pulpitowe.

Detal architektoniczny- na terenie gminy tradycyjne chaty kociewskie nie zachowały się. Budynki murowane, ceglane, powszechnie wykorzystywały wachlarz zdobień przynależnych głównie neorenesansowi; opaski okienne i drzwiowe, boniowania, zdobienia stolarki okiennej i drzwiowej. Jednakże gro budynków posiadało skromne elewacje bez zdobień.

W krajobrazie gminy zdecydowanie dominuje zabudowa murowana. Domy mieszkalne – murowane z czerwonej cegły – to reprezentatywne przykłady pruskiego budownictwa. Występują powszechnie dwa typy domów mieszkalnych: szerokofrontowy - parterowy i 1,5 kondygnacyjne z tzw. „erklem”. Domy te są niewielkie w skali.

Jako typ występuje też „poniatówka” – niewielka zagroda osadnika składająca się z drewnianych budynków: domu mieszkalnego, stodoły i obory .

Odrębną grupę, mieszczącą się w typie domu szerokofrontowego są dawne dwojaki dworskie. Murowane, przysadziste ze stromymi dachami, kształtowały niegdyś jednorodną przestrzeń wsi dworskich .

Pojedynczo występują obiekty większe. W centrum Leśnej Jani powstały miejskie kamienice z magazynami w przyziemiu. W Kościelnej Jani dom handlowy, w Starej Jani i Kopytkowie, pojedyncze, kilkurodzinne domy mieszkalne z początku XX w.

Zabudowa folwarków i gorzelni XIX wieczna, murowana z czerwonej cegły. Utrzymana w stylistyce typowej, pruskiej architektury przemysłowej – po części wykorzystywała ówczesne katalogowe wzorce. Podobnie także wzorce wykorzystano przy budowie zespołu młyńskiego w Kościelnej Jani.

Na terenie gminy zachowały się w większości dawne siedziby ziemiańskie .Obszerne formalnie raczej dwory niż pałace - klasycyzujące w Starej Jani i Kopytkowie. Neogotycka Rynkówka posadowiona została na gotyckich fundamentach. Rozmachem imponuje klasycyzujący pałac w Smętówku i okazały – neogotycki pałac w Leśnej Jani.

Obiekty te zachowały się w różnym stopniu. Przez lata wiele z nich utraciło swój pierwotny wygląd. Modernizowane i przystosowywane do potrzeb swoich właścicieli bądź użytkowników, dzisiaj jedynie formą i skalą zabudowy dają świadectwo swojego historycznego pochodzenia i dawnej świetności. Są ważnym elementem krajobrazu kulturowego, także świadectwem jego przekształcania się.

Występują też obiekty i zespoły, które zachowały wiele dawnych walorów. Współtworzą wyrazisty – historycznie ukształtowany obraz przestrzeni. Jest ich jednak niewiele. Te, proponuje się objąć ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Parki, jako tereny nieprodukcyjne, pozostawione same sobie i zapobiegliwości PGR-owskich i po-PGR – owskich mieszkańców, utraciły wiele ze swych dawnych walorów kompozycyjnych i przyrodniczych. Przez lata stały się miejscem towarzyskich spotkań i źródłem opalowego drewna. Nie pielęgnowane, zarosły chwastami i samosiejkami, a istniejące w nich urządzenia ogrodowe i systemy wodne zostały zniszczone.

W większości przypadków czekają na lepsze czasy. Parki, powiązane z pobliskimi ciekami, w znacznym stopniu zachowały starodrzew, a po cmentarzach dawnych właścicieli pozostały ułamki nagrobków.

Folwarki – Stanowiły nieodłączny element majątku ziemskiego. Stara, produkcyjna zabudowa, została mocno wyeksploatowana. W części układów stare budynki zastąpiono nowymi – w II poł. XX w. Tym samym zmienił się częściowo ich historyczny układ przestrzenny. Po 1989 roku zmiana własności, brak środków finansowych na kontynuację produkcji, zmiana uwarunkowań gospodarczych, spowodowały dalszą ich degradację. Nieużytkowane obiekty popadły w ruinę.

Zaprzestano produkcji, rozmontowano lub zniszczono w znacznej mierze wyposażenie techniczne. Los taki spotkał w głównej mierze gorzelnie, funkcjonujące dotychczas w większości dóbr dworskich. Ich skorodowane ponad 100 letnie mury pozbawione opieki, rozsypują się. Niektóre rozbierane są na materiał budowlany.

Zagrody samotnicze - powstały na rozparcelowanych terenach dworskich. Powstały głównie w drugiej połowie XIX w, wokół Leśnej Jani, Rynkówki, Starej Jani .

A terenie gminy dość licznie występują: „poniatówki” – realizowanej przez rząd polski akcji osadniczej w latach 1935-11939.

Architektura ulega ciągłym zmianom. Domy mieszkalne obmurowywane, ocieplane, i rozbudowywane, tracą swój pierwotny charakter. Zdekaptalizowane zabudowania gospodarcze zastępowane są nowymi.

Poniżej zebrano najistotniejsze elementy świadczące o tożsamości kulturowej gminy

Osadnictwo prehistoryczne	Otwarte osadnictwo prehistoryczne rozpoznane od czasów neolitycznych po nowożytnie. Domniemanie istnienie grodziska / nie zlokalizowane / w Leśnej Jani/
Układy wiejskie	Wsie lokacyjne- o średniowiecznej lokacji Kościelna Jania, Leśna Jania , Lalkowy, Kamionka Wsie dworskie – folwarczne , związane z majątkami Frąca , Kopytkowo, Rynkówka , Stara Jania , Leśna Jania , Smarzewo
Osadnictwo	Osadnictwo rozproszone – zarody samotnicze - wolnych chłopów, XIX – XX w. – rugi z dóbr szlacheckich , parcelacja dóbr , osadnictwo kolonistów niemieckich. Kolonizacja rządu polskiego – „poniatówki „ – 20 – lecie międzywojenne XX w.
Dobra szlacheckie – majątki ziemski	Dobra rycerskie o średniowiecznej lokacji , nadania Książąt Pomorskich, Zakonu Krzyżackiego i Króla Rzeczypospolitej Odzwierciedlają dawną strukturę własności , kondycje gospodarczą regionu, porządek społeczny.
Dwory	Zachowane z połowy XIX wieku – w większości klasycyzujące. Leśna Jania, Rynkówka – neogotyki. Kontynuują tradycję siedzib rycerskich i szlacheckich od wieków średnich. Rynkówka – neogotycki pałac posadowiony na średniowiecznych fundamentach, prawdopodobnie na pozostałościach dawnej siedziby obronnej.
Folwarki dworskie	Folwarki – dobra kościelne, szlacheckie –lokacje XVI, XVII, XVIII wieczne. Wielkoprzestrzenne , z wielkokubaturową zabudową do produkcji rolnej Gorzelnie w większości majątków: Bobrowiec, Kopytkowo, Stara Jania, Leśna Jania, Lalkowy, Luchowo, Rynkówka, Smarzewo.
Folwarki	Folwarki – od XVI w. wydzielane jako specjalizujące się gospodarstwa rolno – hodowlane .
Parki	Rozległe , związane z siedzibami właścicieli ziemskich. Kształtowane w XVIII i XIX wieku. Wykorzystują walory krajobrazowe przestrzeni i istniejące układy wodne.
Kościoły	Parafialne o średniowiecznej lokacji – Kościelna Jania, Lalkowy Kościół poewangelicki – początek XX w.- Smętowo Graniczne.
Cmentarze .	Przykościelne – katolickie, zakładane w wiekach średnich. Poewangelickie – pozostałe po zamieszkującej w XIX i I poł. XX wieku ludności niemieckiej poza układami osadniczymi. Rodzinne właścicieli dóbr ziemskich - w parkach podworskich.
Kapliczki, krzyże	Kapliczki i krzyże we wsiach i na rozstajach dróg. Liczne , XIX i XX wieczne. XX wieczne – modernistyczne o rozbudowanych i niepowtarzalnych formach.
Tablice pamiątkowe	Nieliczne - upamiętniające walkę z okupantem niemieckim. Pomnik - upamiętniający rycerza ziemi smętowskiej – Jan z Jani.
Krajobraz	Krajobraz otwarty – rolniczy o stosunkowo niewielkiej intensywności osadniczej z harmonijnie wpisaną weń przestrzenną strukturą. Odległe panoramy głównie zwartych układów osadniczych - wsi lokacyjnych i dworskich . Dominanty przestrzenne – dużych majątków ziemskich. Osadnictwo rozproszone – stosunkowo niewielkie zagrody samotnicze pośród pól, kolonizacja XIX i XX wieczna Krajobraz poprzecinany siecią dróg obsadzonych starodrzewem – szpalery i aleje.
Wartości niematerialne	Tradycja walki o polskość Legendy i podania Rycerski etos Jana z Jani

5.5. Dobra kultury współczesnej

Na terenie gminy Smętowo Graniczne nie występują dobra kultury współczesnej wskazane do ochrony.

6. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia

6.1. Ludność

6.1.1. Rozwój ludnościowy Smętowa Granicznego

Smętowo Graniczne położone jest na południowym krańcu województwa pomorskiego. Wchodzi w skład powiatu starogardzkiego. Graniczy z gminami: Osiek, Skórcz Morzeszczyn i Gniew a od południa z gminami województwa kujawsko-pomorskiego.

Powierzchnia gminy wynosi 86 km²

W końcu 2006 r. w 16 miejscowościach gminy Smętowo wg Głównego Urzędu Statystycznego zamieszkiwało 5243 osoby, co stanowiło:

- 0,24% ludności województwa
- 4,3% ludności powiatu starogardzkiego.

Tabl. 1 Zmiany liczby ludności Smętowa Granicznego w latach 1996-2006

Rok	Liczba ludności	Dynamika zmian	
		rok 1996 = 100	rok poprzedni = 100
1996	5256	100,0	
1997	5171	98,4	98,4
1998	5192	98,8	100,4
1999	5222	99,4	100,6
2000	5200	98,9	99,6
2001	5209	99,1	100,2
2002	5213	99,2	100,1
2003	5250	99,9	100,7
2004	5246	99,8	99,9
2005	5282	100,5	100,7
2006	5243	99,8	99,3

W Smętowie Granicznym rejestruje się stabilizację liczby mieszkańców. W ciągu jedenastu lat liczba ta praktycznie nie uległa zmianie. Jest to spowodowane głównie ujemnym saldem migracji, jakie notuje się od lat na terenie gminy

Gęstość zaludnienia gminy jest znacznie wyższa niż gęstość w gminach porównywalnych: Kaliska, Skórcz, Morzeszczyn.

Wyszczególnienie	Gęstość zaludnienia osób na km ² stan na 31.12.2006 r.
powiat starogardzki	91
Gmina Smętowo Graniczne	61
Gmina Kaliska	46
Gmina Skórcz	47

gmina Morzeszczyn	42
-------------------	----

6.1.2. Rozmieszczenie ludności

W 16 miejscowościach na terenie 12 sołectw gminy Smętowo Graniczne w dniu 31.10.2007 r wg Urzędu Gminy zameldowanych było na pobyt stały 5350 mieszkańców. Rozmieszczenie mieszkańców wyglądało następująco:

Sołectwo	Miejscowość	Liczba mieszkańców
Bobrowiec	Bobrowiec	201
Luchowo	Luchowo	148
	Czerwińsk	51
	Kulmaga	57
	Smarzewo	70
Frąca	Frąca	335
Kamionka	Kamionka	349
Kopytkowo	Kopytkowo	868
Kościelna Jania	Kościelna Jania	189
Lalkowy	Lalkowy	264
Leśna Jania	Leśna Jania	381
Rynkówka	Rynkówka,	190
	Rudawki	73
Smętówko	Smętówko	258
Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	1535
Stara Jania	Stara Jania	381

6.1.3. Przyrost naturalny

Tabl. 1 Ruch naturalny w gminie Smętowo Graniczne w latach 1996-2006

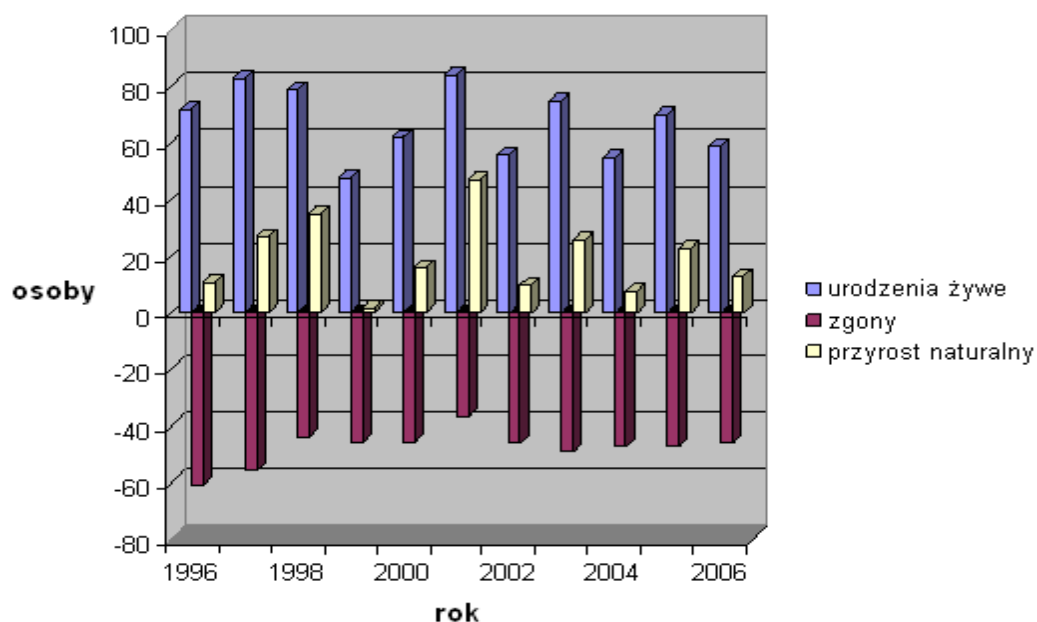
Rok	Ruch naturalny						saldo migracji
	osób			osób na 1000 ludności			
	urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny	urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny	
1996	72	61	11	13,7	11,6	2,1	-36
1997	83	56	27	16,1	10,8	5,2	-96
1998	79	44	35	15,2	8,5	6,7	-13
1999	48	46	2	9,2	8,8	0,4	-50
2000	62	46	16	11,9	8,8	3,1	-56
2001	84	37	47	16,1	7,1	9,0	-25
2002	56	46	10	10,7	8,8	1,9	-2
2003	75	49	26	14,3	9,3	5,0	-9
2004	55	47	8	10,5	9,0	1,5	-5
2005	70	47	23	13,3	8,9	4,4	-4
2006	59	46	13	11,3	8,8	2,5	-63

W przedstawionej powyżej tabeli widać, że pomimo dodatniego przyrostu naturalnego wzrost liczby ludności nie następuje; jest to spowodowane ujemnym saldem migracji.

Tabl. 2 Ruch naturalny w gminie Smętowo Graniczne na tle województwa oraz gmin porównywalnych w roku 2006

	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost
	na 1000 ludności			
województwo pomorskie	6,3	11,0	8,5	2,5
powiat starogardzki	6,4	11,4	8,4	3,1
gmina Smętowo Graniczne	8,2	11,1	8,6	2,4
gmina Kaliska	6,9	8,9	10,0	-1,2
gmina Skórcz	7,7	11,6	9,9	1,7
gmina Morzeszczyn	8,8	11,9	7,2	4,6

Wskaźniki ruchu naturalnego w gminie są zbliżone do przeciętnych wojewódzkich, tylko wskaźnik małżeństw jest wyższy, co jest łatwe do wytłumaczenia- w miastach jest mniejsza skłonność do zawierania małżeństw.

Współczynnik dynamiki demograficznej wyrażony stosunkiem liczby urodzeń do liczby zgonów w gminie w 2006r. był podobny do współczynnika dla województwa pomorskiego. Z porównywanych gmin wyższą dynamikę posiada tylko gmina Morzeszczyn charakteryzująca się wysokim przyrostem naturalnym. Dla pełnego obrazu należałoby porównywać ww. współczynnik na przestrzeni paru lat.

Tabl. 3 Współczynniki dynamiki demograficznej w 2006 r.

Wyszczególnienie	Współczynnik dynamiki demograficznej
województwo pomorskie	1,3
powiat starogardzki	1,4
gmina Smętowo Graniczne	1,2
gmina Kaliska	0,9
gmina Skórcz	1,0
gmina Morzeszczyn	1,6

6.1.4. Ruch migracyjny

W ostatniej dekadzie ruch migracyjny na terenie gminy wykazywał saldo ujemne. Był on przyczyną braku przyrostu liczby ludności. Prawie 62% w ujemnym saldzie migracji stanowią kobiety. Jest to charakterystyczne dla gmin o charakterze rolniczym. Do roku 2005 ruch migracyjny zamykał się tylko w ruchu wewnętrznym. Rok 2006 pokazuje, że zaistniały większe możliwości wymeldowania się na pobyt stały za granicę. Zjawisko odpływu ludności za granicę najprawdopodobniej utrzyma się jeszcze przez następne lata.

Rok	Saldo w ruchu wewnętrznym			Saldo w ruchu zewnętrznym			Saldo ogółem
	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	
1997	-60	-36	-96	0	0	0	-96
1998	-9	-4	-13	0	0	0	-13
1999	-27	-23	-50	0	1	1	-49
2000	-30	-27	-57	0	1	1	-56
2001	-13	-12	-25	0	0	0	-25
2002	-7	4	-3	0	1	1	-2
2003	-9	0	-9	0	0	0	-9
2004	-10	5	-5	0	0	0	-5
2005	-3	-1	-4	0	0	0	-4
2006	-27	-27	-54	-4	-5	-9	-63

6.1.5. Struktura wieku ludności

Tabl.1. Ludność gminy Smętowo Graniczne w 2006 r. według społeczno-ekonomicznych grup wieku (dane wg U.S.)

GRUPA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA	Wiek	Ludność	
		Liczba	%
1. żłobkowa	0-2	173	3,3
2. przedszkolna, w tym:	3-5	182	3,5
	6	55	1,0
3. szkoły podstawowej	7-12	409	7,8
4. gimnazjalna, w tym:	13-15	249	4,7
	13-14	157	3,0
	15	92	1,8
5. liceum profilowanego, szkoły zawodowej w tym:	16-18	280	5,3
	16-17	186	3,5
	18	94	1,8
6. studencka	19-24	643	12,3
7. wieku przedprodukcyjnego	0-17	1254	23,9
8. wieku produkcyjnego	18-59K/64M	3337	63,6
9. wieku poprodukcyjnego	60K/65M i więcej	652	12,4

Struktura wieku w gminie jest bardzo podobna do struktury w całym powiecie starogardzkim. Nie można powiedzieć, że gmina Smętowo jest gminą o młodej strukturze wieku, gdyż

udział grupy w wieku przedprodukcyjnym jest w gminach porównywalnych znacząco wyższy.

Tabl. 2 Udział ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w gminie Smętowo Gr. na tle gmin porównywalnych.

Wyszczególnienie	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny
województwo pomorskie	21,3	64,5	14,2
powiat starogardzki	24,0	63,2	12,8
gmina Smętowo Graniczne	23,9	63,6	12,4
gmina Kaliska	25,8	61,7	12,6
gmina Skórcz	25,8	62,2	12,0
gmina Morzeszczyn	27,5	62,4	10,1

Podobnie, jak to się dzieje na przeważającym obszarze Polski, również w Smętowie następuje proces starzenia się społeczeństwa wyrażający się spadkiem udziału wieku przedprodukcyjnego, a wzrostem udziału starszych grup wieku. Fakt ten obrazują dane w tabeli poniżej.

	Udział w ludności ogółem w % w latach		
	1995 r.	2000 r.	2006 r.
wiek przedprodukcyjny	32,8	29,9	23,9
wiek produkcyjny	54,5	57,3	63,6
wiek poprodukcyjny	12,7	12,8	12,4

Odnosząc liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym otrzymujemy obciążenie osobami nieprodukcyjnymi przypadające na 100 osób w wieku produkcyjnym. Obciążenie to w Smętowie wynosi 57,1 i jest najniższe w porównywalnych gminach. Trzeba jednak nadmienić, iż średnio dla całego województwa jest jeszcze niższe i wynosi ono 54,9. Wysokie obciążenie przedprodukcyjnymi grupami wieku rzutuje na sytuację materialną rodzin.

Wyszczególnienie	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
województwo pomorskie	54,9	33,0
powiat starogardzki	58,1	37,9
gmina Smętowo	57,1	31,6
gmina Kaliska	62,2	41,8
gmina Skórcz	60,7	41,1
gmina Morzeszczyn	60,2	44,1

6.1.6. Struktura płci

W gminie na 100 mężczyzn przypada 100 kobiet. Jest to skutkiem wyjazdów kobiet. Udział kobiet w liczbie mieszkańców (50,1%) gminy jest niższy niż w porównywalnych gminach.

Tabl. 1 Struktura płci mieszkańców gminy na tle struktury powiatowej i wojewódzkiej

	gmina Smętowo Graniczne		powiat	województwo
	osób	%	%	%
ogółem	5243	100,0	100,0	100,0
mężczyźni	2615	49,9	48,2	48,6
kobiety	2628	50,1	51,8	51,4

6.1.7. Struktura wykształcenia

Informacje dostępne na temat wykształcenia mieszkańców mamy tylko dla momentów przeprowadzania Narodowych Spisów Powszechnych. Wg NSP 2002 na terenie gminy ludność w wieku 13 lat i więcej legitymowała się następującym wykształceniem

wykształcenie	gmina Smętowo Graniczne		gmina Kaliska	gmina Skórcz	gmina Morzeszczyn
	osoby	%	%	%	%
Wyższe	158	3,7	3,6	3,0	2,7
średnie (ogólnokształcące, zawodowe, policealne)	1053	25,0	20,5	17,4	17,6
zasadnicze zawodowe	1213	28,8	31,0	33,1	31,5
podstawowe ukończone	1669	39,6	41,7	43,5	44,3
bez wykształcenia	124	2,9	3,1	3,0	3,8

Na tle gmin porównywanych społeczność Smętowa wykazuje się stosunkowo niezłym poziomem wykształcenia. Jednak na tle województwa struktura ta jest słaba; około 40% ludności w wieku powyżej 13 lat posiada co najwyżej ukończoną szkołę podstawową, podczas gdy w całym województwie średnio odsetek ten wynosi 32%. Udział osób z wyższym wykształceniem w województwie wynosi 11,2 %, w gminie 3,7.

wykształcenie	mężczyźni	kobiety
wyższe	36,7	63,3
średnie (ogólnokształcące, zawodowe, policealne)	43,7	56,3
zasadnicze zawodowe	66,3	33,7
podstawowe ukończone	43,7	56,3
bez wykształcenia	46,0	54,0

Znamiennym jest fakt, że wyższy udział procentowy wśród osób wyżej wykształconych stanowią kobiety.

6.1.8. Gospodarstwa domowe

Narodowy Spis Powszechny 2002 wykazał, że na terenie gminy Smętowo Graniczne było 1480 gospodarstw domowych; 1229 to gospodarstwa rodzinne z czego 91,3% z nich stanowiły gospodarstwa jednorodzinne.

Tabl.1 Gospodarstwa domowe według liczby osób

Liczba osób w gospodarstwie		
1	224	15,1
2	277	18,7
3	271	18,3
4	319	21,6
5 i więcej	389	26,3

Przeciętna liczba osób w gospodarstwie w gminie wynosiła 3,5.

Gospodarstwa domowe wg typu gospodarstwa i liczby rodzin w gospodarstwie na podstawie NSP 2002:

Ogółem	jednorodzinne	dwurodzinne	jednoosobowe	nierodzinne
1480	1122	106	224	27

1208 gospodarstwo mieszkało samodzielnie w mieszkaniu, z czego 923 we własnym.

Źródła utrzymania

W 52% gospodarstwach domowych głównym źródłem utrzymania jest praca najemna i na własny rachunek, a w 48% inne źródła dochodu w tym głównie emerytury i renty.

Tabl.1 Główne źródło utrzymania gospodarstwa domowego

Wyszczególnienie	Liczba	%
Ogółem	1480	100,0
Praca najemna w sektorze publicznym, poza rolnictwem	294	19,9
Praca najemna w sektorze prywatnym, poza rolnictwem	265	17,9
Praca na własny rachunek, poza rolnictwem	39	2,6
Praca w swoim gospodarstwie rolnym	175	11,8
Emerytury: pracownicza, kombatancka itp.	215	14,5
Emerytury rolnicza	58	3,9
Renty	235	15,9
Zasiłki	61	4,1
Inne niezarobkowe źródła utrzymania	47	3,2

6.2. Stan mieszkalnictwa**6.2.1. Wielkość zasobów mieszkalnictwa rodzinnego**

Wg GUS w końcu 2006 r. na terenie gminy Smętowo Graniczne było
 mieszkań 1455
 o liczbie 5909 izb,
 o łącznej powierzchni użytkowej 117 270 m²

Tabl. 1 Wskaźniki zamieszkiwania – w gminie Smętowo Graniczne na tle województwa i gmin porównywanych.

	Liczba mieszkań na 1000 ludności	Przeciętna powierzchnia w m ² użytkowa na osobę	Przeciętna liczba osób		Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania ¹
			na mieszkanie	na izbę	
województwo pomorskie	330,7	22,6	3,0	0,8	68,2
powiat starogardzki	300,1	22,4	3,3	0,8	74,8
gmina Smętowo	277,5	22,4	3,6	0,9	80,6
gmina Kaliska	298,3	23,6	3,4	0,8	79,0
gmina Skórcz	261,1	22,4	3,8	0,9	86,0
gmina Morzeszczyn	255,0	20,2	3,9	1,0	79,2

Liczba mieszkań w gminie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (277) jest niższa niż w województwie jak i w powiecie starogardzkim. Porównując z gminami jest wyższa niż w gminach Skórcz i Morzeszczyn, a niższa niż w gminie Kaliska. Z tabeli wynika, że średnia wielkość mieszkania w gminie jest podobna do mieszkań w gminach Kaliska i Morzeszczyn. Natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę jest podobna do średniej dla województwa i powiatu starogardzkiego.

Nowe mieszkania powstają głównie w wyniku budowy domów jednorodzinnych. Fakt ten ma wpływ na przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania (80,6 m²).

6.2.2. Jakość życia mieszkańców- ocena warunków zamieszkiwania

	NSP 1970	NSP 1978	NSP 1988	NSP 2002
liczba mieszkań na 1000 ludności	218,5	248,0	256,2	261,5
przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę	12,6	14,7	17,2	20,7
przeciętna liczba osób na mieszkanie	4,56	4,03	3,90	3,82
przeciętna liczba osób na izbę	1,34	1,17	1,07	0,95
liczba gospodarstw domowych w jednym mieszkaniu	1,16	1,12	1,07	1,09

Warunki zamieszkiwania w Smętowie nie są zadawalające, jednak porównując wskaźniki zamieszkania z NSP w poprzednich latach widzimy jak warunki tu ulegają ciągłej poprawie. Natomiast zestawiając liczby oddanych na terenie gminy w latach 2002- 2006 mieszkań 49 (wg G.U.S.) z liczbą zawartych w tym czasie w małżeństwach 171 można wnioskować, że tylko co czwarte zawarte w tych latach małżeństwo miało teoretycznie szansę na własne mieszkanie.

6.2.3. Stopień wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej

Na ocenę warunków zamieszkiwania wpływa stopień wyposażenie w infrastrukturę techniczną; w przypadku terenów miejskich wyrażaną udziałem ludności (% ogółu ludności) korzystającej z sieci wodociągowej, gazowej i kanalizacji. Natomiast na terenach wiejskich często wyrażaną długością sieci.

Tabl. 1 Wyposażenie mieszkań zamieszkiwanych w gminie Smętowo Graniczne na tle innych gmin

	gmina Smętowo Graniczne	gmina Kaliska	gmina Skórcz	gmina Morzeszczyn
wodociąg	94,4	97,4	95,9	90,5
ustęp splukiwany	83,1	85,9	76,0	79,3
łazienka	81,2	81,6	75,5	78,1
centralne ogrzewanie	63,6	62,4	55,5	60,2
gaz z sieci	0,0	0,0	0,0	0,0

Z tabeli powyżej wynika, że stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną (wodociąg, kanalizację itd.) w gminie jest trochę lepszy niż w porównywanych gminach zwłaszcza w gminie Skórcz.

6.3. Stan rynku pracy. Sfera gospodarcza

6.3.1. Rynek pracy. Aktywność zawodowa ludności

Informacje na temat aktywności zawodowej mieszkańców gminy znamy tylko dla momentów przeprowadzania Narodowych Spisów Powszechnych. Aktywność zawodowa ludności w trakcie NSP 2002 przedstawiała się następująco:

wyszczególnienie	ogółem
aktywni ekonomicznie w wieku 15 lat i więcej	4046
aktywni zawodowo	ogółem
	pracujący
	bezrobotni
bierni zawodowo	1747
nieustalony status na rynku pracy	36
współczynnik aktywności zawodowej w %	55,9
współczynnik aktywności zawodowe grupy w wieku produkcyjnym w %	72,2
wskaźnik zatrudnienia w %	42,6
stopa bezrobocia w %	23,9

6.3.2. Wielkość i struktura bezrobocia

W końcu października 2007 r. w gminie Smętowo było zarejestrowanych 329 bezrobotnych, z czego kobiety stanowiły 66%.

Stopa bezrobocia w gminie kształtuje się powyżej średniej wojewódzkiej, gdyż wynosi 13,7%.

Osoby długotrwale bezrobotne stanowią około 66%.

Walce z bezrobociem nie sprzyjało niskie tempo wzrostu gospodarczego. Obecny już stosunkowo duży wzrost przekłada się w znacznym stopniu na powstawanie nowych miejsc pracy. Niebagatelny wpływ na spadek bezrobocia ma ostatnio również migracja zarobkowa za granicę.

Struktura bezrobotnych w gminie w zależności od poziomu wykształcenia przedstawiała się w sposób następujący:

wykształcenie: wyższe	2,1 %
policealne i średnie zawodowe	26,1%
średnie ogólnokształcące	7,9%
zasadnicze zawodowe	27,4%
gimnazjalne i poniżej	36,5%

Struktura ta jest dowodem, jak istotny argument w znalezieniu pracy w obecnych warunkach stanowi wykształcenie.

Tab. 1 Liczba bezrobotnych w gminie Smętowo Graniczne. w ostatnich latach

Rok	Ogółem	rok 2003 = 100	rok poprzedni = 100	kobiety	
				Liczba	%
2003	619	100,0		291	47,0
2004	598	96,6	96,6	297	49,7
2005	508	82,1	84,9	286	56,3
2006	477	77,1	93,9	286	60,0
31.10.2007	329	53,2	69,0	217	66,0

W przedstawionej powyżej tabeli widać jak znacząco w ostatnich latach w szczególności w ostatnim roku spadło bezrobocie na terenie gminy. Jednocześnie następuje procentowy wzrost udziału kobiet w liczbie bezrobotnych.

6.3.3. Miejsca pracy

Liczbę miejsc pracy w gminie Smętowo Graniczne szacuje się na ok. 1,5 tys. osób, z tego około ok. 360 to pracujący w podmiotach gospodarczych o zatrudnieniu powyżej 9 osób (stan na 31.12.2006). Pozostałe miejsca pracy są w podmiotach małych o zatrudnieniu do 9 osób i w rolnictwie. Szacuje się, że w małych podmiotach gospodarczych, a więc podmiotach nie podlegającej statystyce zatrudnionych jest ok. 310 osób.

Tabl. 1 Pracujący w gospodarce narodowej (w podmiotach o zatrudnieniu powyżej 9 osób). Stan w dniu 31.12. 2006 r

Wyszczególnienie	Liczba	%
Ogółem	356	
Rolnictwo leśnictwo i rybołówstwo	56	15,7
Wytwarzanie energii	3	0,8
Handel i naprawy	51	14,3
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	8	2,2
Pośrednictwo finansowe	15	4,2
Obsługa nieruchomości itp.	12	3,4
Administracja publiczna, ubezpieczenia	21	5,9
Edukacja	109	30,6
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	71	19,9
Pozostała działalność usługowa	10	2,8

Na 1000 mieszkańców gminy przypada 66 miejsc pracy w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób. Taka liczba miejsc pracy w mieście nie daje szans pełnego zatrudnienia mieszkańców na miejscu, dlatego też znaczna ilość osób musi wyjeżdżać do pracy poza jego teren.

Tabl.2 Osoby fizyczne prowadzące działalność na 1000 mieszkańców
Stan w dniu 31.12. 2006 r.

	gmina Smętowo Graniczne	gmina Kaliska	gmina Skórcz	gmina Morzeszczyn
Ogółem	34,9	59,5	32,4	38,0
Przetwórstwo przemysłowe	5,9	8,2	5,7	11,3
Budownictwo	7,1	9,5	5,5	6,3
Handel, naprawy	11,3	20,0	10,6	10,5
Hotele i restauracje	1,1	1,6	1,1	0,3
Transport, gospodarka magazynowa, łączność	2,1	4,9	2,0	1,6
Pośrednictwo finansowe	1,5	1,2	0,0	1,0
Obsługa nieruchomości itp.	1,5	4,3	3,5	3,1

Z tabeli powyżej wynika, że mieszkańcy gminy Smętowo nie należą do najbardziej przedsiębiorczych. Ilość osób fizycznych prowadząca działalność gospodarczą przypadająca na 1000 mieszkańców jest tu znacząco niższa niż w gminie Kaliska

Główne miejsca pracy w gminie to praca w rolnictwie, edukacji i handlu.

6.3.4. Bilans zasobów pracy

Bilans zasobów pracy może być dokonywany jedynie szacunkowo, gdyż taki charakter ma liczba zawodowo aktywnych. Szacunkowy charakter ma zatem wielkość salda dojazdów do pracy i liczba pracujących w gminie (sprawozdawczość GUS nie obejmuje pracujących w podmiotach o zatrudnieniu do 9 osób).

Liczba aktywnych zawodowo	2350
Liczba bezrobotnych	480
Liczba miejsc pracy	1470
Saldo dojazdów do pracy	ok. 400

Bilans ten opiera się na podstawie danych na koniec roku 2006.

Liczba miejsc pracy w gminie pokrywa w ok. 60% potrzeby lokalnego rynku pracy. Saldo dojazdów do pracy jest ujemne tzn. występuje przewaga wyjazdów do pracy poza gminę nad przyjazdami. Świadczy to o braku na terenie gminy wystarczającej liczby miejsc pracy dla aktywnych zawodowo jej mieszkańców.

6.3.5. Sfera gospodarcza

Na koniec 2006 r. na terenie gminy Smętowo zarejestrowanych było 248 podmioty gospodarki narodowej w tym 232 w sektorze prywatnym.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie zarejestrowanych w rejestrze Regon wg sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD):

Dział gospodarki narodowej	Ilość podmiotów
Rolnictwo łowiectwo i leśnictwo	15
Przetwórstwo przemysłowe	35
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię i gaz	1
Budownictwo	38
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa	65
Hotele i restauracje	6
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	11
Pośrednictwo finansowe	9
Obsługa nieruchomości, usługi związane z prowadzeniem działalności	12
Administracja publiczna, obrona narodowa obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	6
Edukacja	8
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	9
Pozostała działalność usługowa komunalna społeczna i indywidualna	33

Zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy zarejestrowanych jest 183. Struktura ich wg sekcji przedstawia się następująco:

Dział gospodarki narodowej	Liczba	%
Razem	183	16,9
Przetwórstwo przemysłowe	31	20,2
Budownictwo	37	32,2
Handel i naprawy	59	3,3
Hotele i restauracje	6	6,0
Transport gospodarka magazynowa i łączność	11	4,4
Pośrednictwo finansowe	8	4,4
Obsługa nieruchomości i firm	8	16,9

Najważniejsze zakłady produkcyjne na terenie gminy to:
 Gminna Spółdzielnia w Somoninie,
 Przedsiębiorstwo Rolno - Przemysłowe w Kopytkowie,
 Przedsiębiorstwo Produkcyjne PAKMET w Kopytkowie,
 Spółdzielnia Produkcyjna „Rozwój” we Froncy,
 Zakłady Rolne w Starej i Leśnej Jani.

6.4. Usługi dla ludności

6.4.1. Handel

Na terenie gminy istnieje około 30 sklepów. Znaczna część z nich zlokalizowana jest na terenie Smętowa. Większość z nich to typowe dla terenów wiejskich sklepy spożywczo-przemysłowe. Największym sklepem jest wielobranżowy, przemysłowy sklep Bodo w Smętowie. Usługi bankowe na terenie gminy świadczy Bank Spółdzielczy w Smętowie.

6.4.2. Oświata i wychowanie

Wychowanie przedszkolne

Na terenie gminy Smętowo Graniczne działa jedno podporządkowane samorządowi przedszkole z 55 miejscami. Ilość oddziałów – 3. Uczęszcza do niego 59 dzieci. Dodatkowo do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w końcu 2006 roku uczęszczało 27 dzieci. Łącznie więc na terenie gminy korzysta z zajęć przedszkolnych 86 dzieci w tym 55 to sześciolatki.

Wg Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2006 r. dzieci w wieku 3-5 lat było 237, a 6-latków – 55. Stopień uczestnictwa w opiece przedszkolnej dzieci z grupy wiekowej 3-5 wynosi 17%. Jest to wskaźnik zdecydowanie niesatysfakcjonujący.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

Na terenie gminy w roku szkolnym 2007/2008 działają ogółem 3 szkoły podstawowe. Podlegają są one samorządowi gminnemu. Łącznie dysponują 34 pomieszczeniami. W 24 oddziałach uczy się 429 dzieci. Średnio na jeden oddział przypada 17,8 uczniów.

Natomiast w gimnazjum w 12 pomieszczeniach uczy się 265 uczniów w 12 oddziałach. Tutaj średnio na jeden na oddział przypada 22 uczniów.

Szkoła	Adres	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	L. etatów nauczycieli
PSP Smętowo	Smętowo	203	11	14
PSP Kopytkowo	Kopytkowo	131	7+”0”	10
PSP Kamionka	Kamionka	95	6+”0”	8
PG Smętowo	Smętowo	265	12	16

Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Szkoła	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Uwagi
Ponadgimnazjalne technikum dla młodzieży	199	6	w gestii powiatu
Licea profilowane dla dorosłych	38	2	
Uzupełniające liceum ogólnokształcące dla dorosłych	78	2	

Szkolnictwo inne

Na terenie gminy nie ma szkolnictwa o innym profilu.

6.4.3. Ochrona zdrowia i opieka społeczna**Zakłady Opieki Zdrowotnej**

Na terenie gminy znajdują się dwa świadczące podstawową opiekę lekarską Ośrodki Zdrowia.

Gminny Ośrodek Zdrowia w Kopytkowie plus filia w Smętowie

Niepubliczny Ośrodek Zdrowia w Smętowie.

Apteki

Na terenie gminy w końcu 2006 r. działały 2 apteki. Liczba mieszkańców przypadająca na aptekę to 2650. W powiecie starogardzkim wynosi ona 3700 i jest zbliżona do średniej dla całego województwa (3780).

Na terenie porównywanych gmin Skórcz i Morzeszczyn nie ma aptek, a w gminie Skórcz jest jedna i przypada na nią 5150 mieszkańców.

Żłobki

Na terenie gminy nie ma żłobka.

Ośrodki pomocy społecznej

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zajmuje się on głównie rozdziałem zasiłków: (renty socjalne, zasiłki stałe, zasiłki wyrównawcze, zasiłki celowe) realizując dwie ustawy w ramach zabezpieczenia społecznego:

Ustawa o pomocy społecznej

Ustawa o świadczeniach społecznych

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w 2006 roku na terenie gminy przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	831	337	1.260
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	26	25	56
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	816	328	1.246
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej		88	280

Udzielone świadczenia pomocy społecznej – pieniężne, w naturze i usługach

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zadania zlecone:					

Zasiłki stałe ogółem	26	248	66.307	25	56
Zadania własne:					
Zasiłki okresowe ogółem	119	532	86.360	115	477
Schronienie					
Posiłek	355	46.614	70.961	166	826
Usługi opiekuńcze ogółem	15	14.980	169.315	15	19
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	4	4	3.593	4	12
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	494		92.559	312	1.108
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	1	3	3.019	1	1

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi w Kopytkowie Środowiskowy Dom Samopomocy. Na dziennych zajęciach niepełnosprawna młodzież przygotowywana jest do samodzielnego życia. Ponadto w świetlicy socjoterapeutycznej dla osób niepełnosprawnych organizowane są warsztaty terapii zajęciowej. Zajęcia te mają na celu umożliwić osobom tym w przyszłości otrzymanie pracy w zakładach pracy chronionej.

6.4.4. Kultura i sport. Obsługa turystyki

Obiekt kulturalne

Na terenie gminy głównymi instytucjami krzewiącymi życie kulturalne są Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Smętowie oraz Gminna Biblioteka Publiczna.

Biblioteki

Na terenie Smętowa funkcjonuje dobrze wyposażona Gminna Biblioteka Publiczna. Biblioteka i jej filia w Kopytkowie zapewnia obsługę biblioteczną mieszkańców gminy. Służy rozwijaniu i zaspakajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury. Jest to placówka w miarę nowoczesna. Skupia się w niej znacząca działalność kulturalna gminy. Posiada sprzęt audiowizualny, 5 zestawów komputerowych podłączonych do internetu. Łączny księgozbiór biblioteki i filii wynosi 22,2 tys. woluminów.

Liczba czytelników systematycznie korzystających to ok. 700 osób a łączna roczna liczba wypożyczeń wynosi około 22 tys. Na terenie biblioteki znajduje się czytelnia, w których dodatkowo można skorzystać z czasopism.

Wskaźniki czytelnictwa: wyglądają tu następująco:

liczba czytelników przypadająca na 1000 mieszkańców gminy - 130,

liczba osób przypadająca na placówkę biblioteczną – 2700

księgozbiór bibliotek przypadający na 1000 osób – 4100

Dodatkowo na w każdej ze szkół na terenie gminy istnieją biblioteki szkolne.

Obiekty sportowe i rekreacyjne

Życie sportowe gminy zdecydowanie skupia się wokół Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji. Dysponuje on całym wachlarzem możliwości uprawiania różnych dyscyplin sportowych. Umożliwia lepszy dostęp do zajęć sportowo rekreacyjnych zarówno młodzieży, jak i ludziom dorosłym, w tym również osobom niepełnosprawnym. Obiekty te stanowi miejsce wypoczynku i rozrywki mieszkańców gminy.

W skład ośrodka wchodzi:

kompleks stadionowy stanowi pełnowymiarowa, trawiasta płyta boiska,

bieżnia 400 m o nawierzchni żużlowej,

amfiteatr,

boisko do piłki ręcznej i koszykówki

korty tenisowe,

świetlica socjoterapeutyczna dla dzieci upośledzonych,

pawilon z zapleczem technicznym.

Baza noclegowa

Na terenie praktycznie nie ma bazy o charakterze hotelowo noclegowym. Jedynym obiektem noclegowym jest baza agroturystyczna w Dworku Rynkówka.

Obiekty sakralne

Na terenie gminy znajdują się następujące obiekty sakralne – parafie p.w.

Ciała i Krwi Pańskiej w Smętowie
 Świętej Barbary w Lalkowych
 Świętego Andrzeja Boboli w Kamionce
 Trójcy Przenajświętszej w Kościelnej Jani.

Cmentarze

Gmina dysponuje czterema cmentarzami, które zlokalizowane są przy wyżej wymienionych parafiach.

6.5. Prognoza demograficzna do roku 2025

6.5.1. Założenia do prognozy

Prognozę ludności gminy Smętowo Graniczne sporządzono przy następujących danych wyjściowych:

- strukturę ludności wg płci i wieku dla przyjęto na dzień 31 XII 2006 r. (dane Urzędu Statystycznego)
- tablice trwania życia wyznaczające długość życia:
 kobiety – 78,0 do 79,8 lat
 mężczyźni – 71,0 – 74,0 lat

Tablice długości trwania życia na okres do roku 2012 były dobierane do rejestrowanej w gminie liczby zgonów. Przyjęto optymistyczną wersję i założono stopniowe wydłużanie się średniej długości życia mieszkańców gminy. Wartości współczynników płodności kobiet przyjęte do prognozy urodzeń otrzymano również z „dopasowania” do wykazywanej obecnie liczby urodzeń w gminie. Przyjęte do prognozy współczynniki wyznaczają dzietność dla kobiet w gminie - 1,59 w najbliższych latach, a następnie wzrost do 1,80. Przyjęto, że ten poziom dzietności utrzyma się do 2025 r. Jest to dzietność jednak nie zapewniająca nawet reprodukcji prostej (zastępowalności pokoleń).

Dużą trudność sprawia przyjęcie założenia dot. wielkości strumienia migracji na terenie gminy. W związku ze zmniejszającym się saldem migracji w ostatnich latach (wyjątek stanowi rok 2006) postanowiono wykonać prognozę w dwóch wariantach:

- optymistyczny – prognoza biologiczna, można utożsamiać z przyjęciem założenia o zerowym saldzie migracji i założenia, że struktura wieku osób wymeldowujących się i wmeldowujących się w gminie zasadniczo się nie różni
- pesymistyczny - wariant z utrzymującym się w dalszym ciągu ujemnym saldem migracji a uśredniona jego wielkość to 30 osób rocznie.

6.5.2. Wyniki prognozy liczby ludności

Według wariantu optymistycznego prognozy, liczba mieszkańców gminy w 2025 roku będzie tylko nieznacznie wyższa od obecnej i wyniesie około **5,6 tys. osób**. Jest to wzrost w porównaniu z 2006r. o 6,7%. Według wariantu pesymistycznego liczba ludności w całym prognozowanym okresie będzie ulegała stopniowemu zmniejszaniu, aby w 2025 roku osiągnąć około **4,9 tys.** Jest to spadek rzędu 7,5%

Tabl. 1 Prognoza liczby ludności gminy Smętowo Graniczne według ekonomicznych grup wieku (wariant pesymistyczny)

Grupa	Rok	2006	2010	2015	2020	2025
	Ogółem	5243	5206	5141	5028	4845
żłobkowa	0-2	173	203	196	169	134
przedszkolna, w tym:	3-5	182	187	200	182	151
	6	55	48	65	63	54
szkoły podstawowej	7-12	409	346	350	378	350
gimnazjalna, w tym:	13-14	157	145	104	112	122
	15	92	58	51	59	61
liceum profilowanego, szkoły zawodowej w tym:	16-17	186	150	112	101	117
	18	94	75	68	42	57
studencka	19-24	643	556	416	330	279
produkcyjna w tym:	18-59K/64M	3337	3378	3253	3000	2781
mobilna	18-24	737	631	483	371	336
	25-44	1412	1528	1592	1572	1437
niemobilna	45-59/64	1188	1219	1177	1057	1009

poprodukcyjna	60/65 i więcej	652	692	811	963	1073
---------------	----------------	-----	-----	-----	-----	------

Następowały będą istotne zmiany w strukturze wieku ludności. Będą one rzutowały na potrzeby społeczne i możliwości ekonomiczne gmina. Prognoza wykazuje, że zarówno liczba dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) jak i grupa produkcyjna (18-59k/64m) do 2025 roku będzie ulegała stopniowemu zmniejszaniu. W grupie szkoły podstawowej (7-12) w porównaniu z rokiem 2006 w przypadku prognozy optymistycznej nie nastąpią znaczące zmiany, które występują w pesymistycznym wariantcie. Tu spadek jest 12% a w grupie wiekowej (7-17) nawet 23%. Nie ma więc konieczności rozbudowy bazy szkolnictwa. Największe zmiany nastąpią jednak w grupie poprodukcyjnej (60/65 i więcej) Nastąpi gwałtowny przyrost liczebności (powyżej 60%) w tych rocznikach. Fakt starzenia się ludności będzie wymuszał zwiększoną potrzebę rozwoju opieki nad tą grupą wiekową tj. zwiększone zapotrzebowanie na usługi ochrony zdrowia, jak i domy opieki i pobytu dziennego.

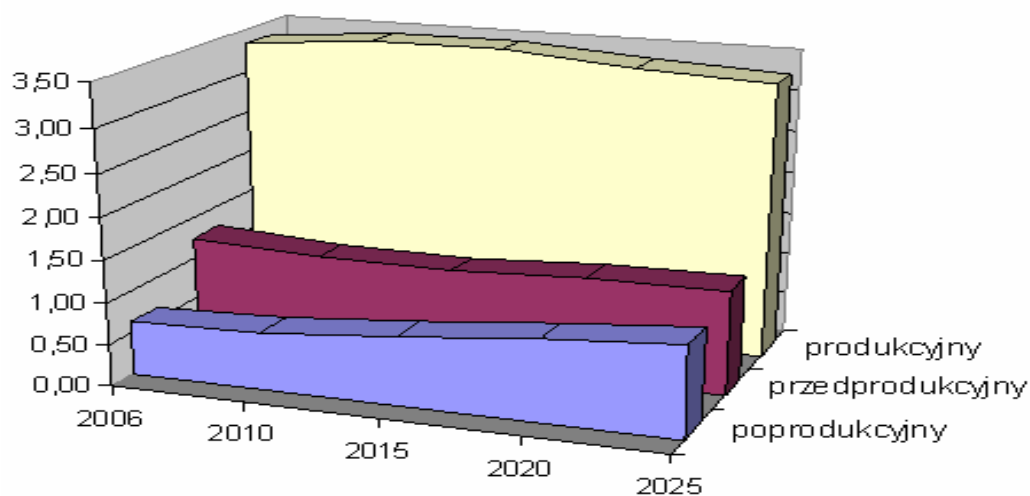
Tabl. 2 Prognoza liczby ludności gminy Smętowo Graniczne według ekonomicznych grup wieku (wariant optymistyczny)

Grupa	Rok	2006	2010	2015	2020	2025
	Ogółem	5243	5330	5437	5543	5595
żłobkowa	0-2	173	207	212	219	189
przedszkolna, w tym:	3-5	182	189	211	214	206
	6	55	50	68	71	73
szkoły podstawowej	7-12	409	360	374	418	429
gimnazjalna, w tym:	13-14	157	149	114	124	141
	15	92	60	55	65	69
liceum profilowanego, szkoły zawodowej w tym:	16-17	186	155	123	118	136
	18	94	79	74	52	66
studencka	19-24	643	577	460	387	352
produkcyjna w tym:	18-59K/64M	3337	3468	3468	3349	3264
mobilna	18-24	737	656	533	439	419
	25-44	1412	1580	1713	1768	1702
niemobilna	45-59/64	1188	1233	1222	1141	1143
poprodukcyjna	60/65 i więcej	652	692	811	967	1087

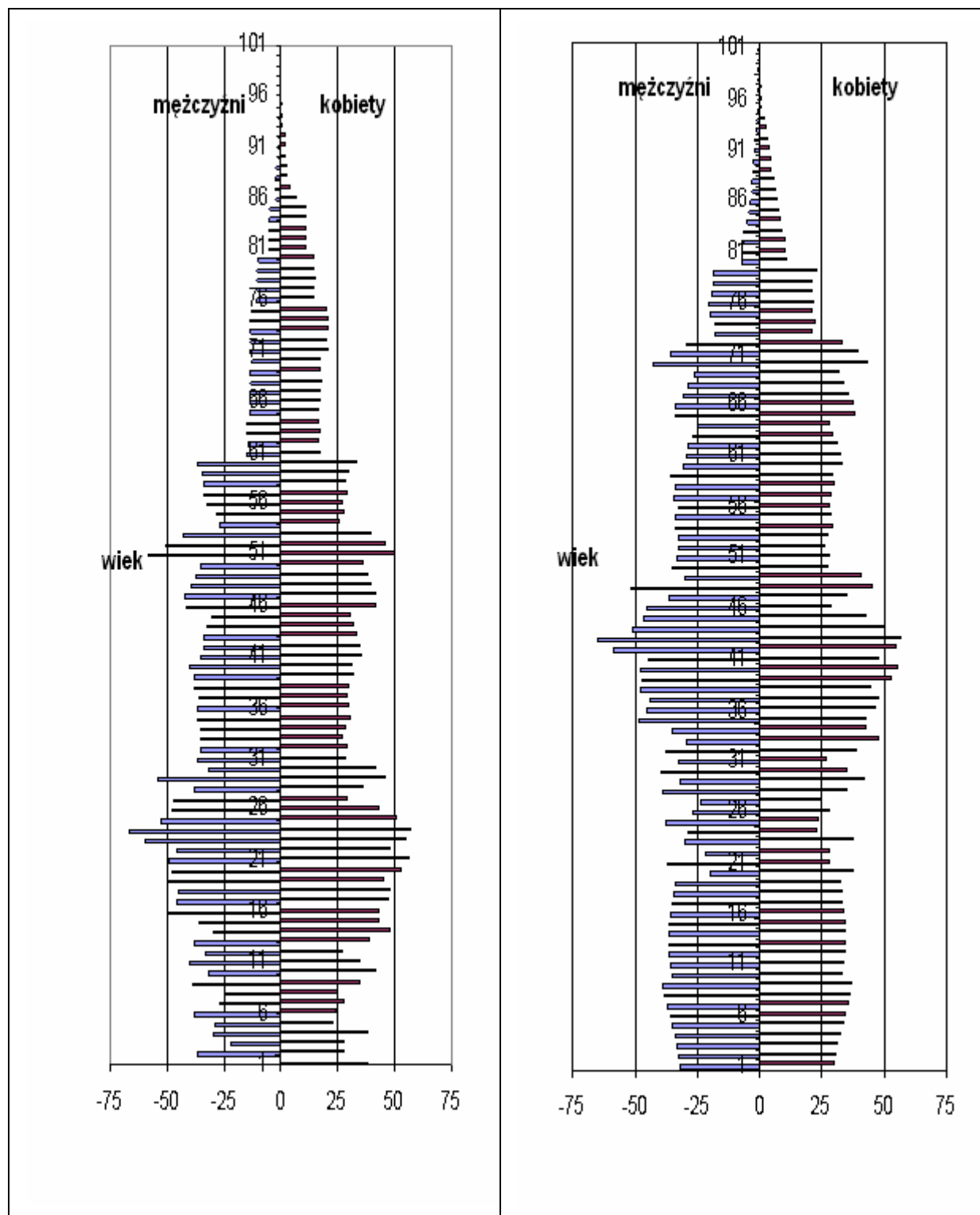
Ryc. 1 Zmiany liczby ludności w grupach wiekowych w gminie Smętowo Graniczne w latach 2006-2025 (wariant

optymistyczny)

Ludność w tys.

Ryc. 1 Ludność według płci i wieku w gminie Smętowo Graniczne według prognozy optymistycznej w roku:
2006 2025

Tabl.3 Dynamika zmian liczby ludności w gminie wg prognozy optymistycznej

	2006	2010	2015	2020	2025
ogółem	100,0	101,6	103,7	105,7	106,7
0-17	100,0	93,2	92,3	97,9	99,2
7-17	100,0	85,7	78,9	85,8	91,9
18-59/64	100,0	103,9	103,9	100,3	97,8
60/65 i więcej	100,0	106,1	124,4	148,3	166,7

6.5.3. Prognoza liczby osób aktywnych zawodowo

W prognozie przyjęto założenie, że skłonność do aktywności zawodowej mieszkańców gminy będzie podobna do wykazywanej w trakcie spisu powszechnego 2002.

Tabl.4 Prognoza aktywnych zawodowo

	Wariant optymistyczny			Wariantu pesymistyczny		
	Aktywni zawodowo	Dynamika wzrostu rok 2006=100	Okres poprzedni = 100%	Aktywni zawodowo	Dynamika wzrostu rok 2006=100	Okres poprzedni = 100%
2006 szac.	2350	100,0		2350	100,0	
2010	2450	104,3	104,3	2380	101,3	101,3
2015	2450	104,3	100,0	2300	97,9	96,6
2020	2370	100,9	96,7	2150	91,5	93,5
2025	2300	97,9	97,0	2000	85,1	93,0

Według wariantu optymistycznego po wzroście w najbliższym dziesięcioleciu liczba aktywnych zawodowo powróci do obecnego poziomu. Według wariantu pesymistycznego po wzroście w najbliższych latach będzie następował spadek do 85% obecnego poziomu w 2025.

6.5.4. Prognoza liczby gospodarstw domowych

W prognozie gospodarstw domowych założono, iż obniżyć się będzie średnia wielkość gospodarstwa domowego i przeciętna liczba osób dorosłych przypadająca na jedno gospodarstwo domowe. Założenia te są uzasadnione wzrostem liczby gospodarstw osób starszych (proces wdowienia) oraz silną skłonnością ludzi młodych do usamodzielniania się. Zjawisko to powszechne w Europie będzie zachodziło i u nas w miarę poprawy warunków mieszkaniowych.

W prognozie oparto się na następujących założeniach:

Rok	Średnia liczba osób w gospodarstwie
2006	3,37
2010	3,20
2015	3,05
2020	2,92
2025	2,79

Tabl.4 Prognoza gospodarstw domowych

	Wariant optymistyczny			Wariantu pesymistyczny		
	Liczba gospodarstw	Dynamika wzrostu rok 2006=100	Okres poprzedni = 100%	Liczba gospodarstw	Dynamika wzrostu rok 2006=100	Okres poprzedni = 100%
2006 szac.	1550	100,0		1550	100,0	
2010	1650	106,5	106,5	1620	104,5	104,5
2015	1750	112,9	106,1	1680	108,4	103,7
2020	1850	119,4	105,7	1720	111,0	102,4
2025	1950	125,8	105,4	1730	111,6	100,6

Do 2025 przewiduje się na terenach gminy bardzo duży wzrost liczby gospodarstw domowych. Według wariantu optymistycznego jest to wzrost o **400**. Według wariantu pesymistycznego wzrost o **180** gospodarstw domowych. Przyrost liczby gospodarstw spowoduje zwiększenie zapotrzebowania na nowe mieszkania.

6.6. Syntetyczna ocena jakości życia mieszkańców gminy

O jakości życia mieszkańców gminy decyduje zarówno jakość przestrzeni fizycznej (jakość środowiska przyrodniczego, jego potencjał, jakość osnowy ekologicznej, stan funkcjonowania środowiska, ekologiczne warunki życia), jakość środowiska kulturowego i krajobrazu, sposób zagospodarowania przestrzennego (funkcje i ich rozmieszczenie, układ komunikacyjny i infrastruktura techniczna), jakość sfery gospodarczej jak i standardy, wskaźniki dotyczące sfery społecznej, a także powiązania zewnętrzne (dostępność komunikacyjna, dostępność do usług ponadlokalnych, inne powiązania z otoczeniem).

Generalnie można ocenić jakość życia mieszkańców gminy jako **zadowolającą**.

6.7. Uwarunkowania funkcjonowania przestrzeni rolniczej gminy

Znaczną część powierzchni gminy zajmują użytki rolne- z bardzo wysokim udziałem gruntów ornych (ponad 65%) i niewielkim udziale trwałych użytków zielonych (ok. 7%). Wg wskaźnika bonitacji opracowanego przez Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach rolnicza przestrzeń produkcyjna wynosi 78,0pkt, jest on znacznie wyższy niż średnia w województwie. Decydują o tym głównie wysoka ocena przydatności rolniczej gleb, zwłaszcza gruntów ornych, korzystne warunki wodne gleb, dobry agroklimat, korzystna rzeźba terenu. Bardzo wysoki jest udział gleb klasy II-IV w ogólnej powierzchni gruntów ornych (ok.90%). Największy odsetek gruntów marginalnych klas V-VI znajduje się w obrębach Rynkówka i Frąca. Grunty te rozmieszczone są nierównomiernie – punktowo lub w dużych rozłogach.

Użytki rolne stanowią w przewadze własność prywatną, Agencja Nieruchomości Rolnych włada coraz mniejszym arealem (w 1990 – ok. 22%, obecnie k. 859ha tj. 10%), większość ośrodków produkcji rolnej została sprywatyzowana i zrestrukturyzowana, jest przeważnie wykorzystywana rolniczo lub także jako tereny przemysłowe (np. Kopytkowo), część gruntów wydzierżawiono istniejącym wcześniej gospodarstwom indywidualnym. Ogółem w gminie znajduje się 374. użytkowników gospodarstw rolnych powyżej 1ha. Największa liczba (109 sztuk) dotyczy gospodarstw niewielkich o pow. 1-2ha, 75 szt to gospodarstwa o pw. 2-5ha, 56sztuk o pow. 5-10ha, 41 szt o pow. 5-10ha, 41sztuk o pow. 10-15ha, 93 szt to gosp. powyżej 15ha. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosiła w 2000r 15,8ha, obecnie (2008r) ok. 15,0ha i jest wyższa niż średnia dla gmin w województwie.

W uprawach dominują zboża oraz ziemniaki i pastewne. Plony są zazwyczaj wyższe niż średnio w województwie. W hodowli dominuje trzoda chlewna, w tym w dużych stadach. Kierunki produkcji roślinnej są dostosowane do prowadzonej hodowli oraz chłonności dostępnego rynku. Warunki przyrodnicze umożliwiają wprowadzenie intensywnej produkcji. Potencjał produkcyjny przestrzeni rolniczej nie jest w pełni wykorzystany. Przemysł rolny w otoczeniu gminy jest rozwinięty dostatecznie i może zagospodarować produkcję rolną. Położenie gminy oraz dość dobra sieć dróg umożliwia kontakty z różnymi rynkami zbytu. Rolnictwo jest nadal ważną działalnością gospodarczą na terenie gminy. Udział gospodarstw towarowych jest znaczny. Rolnicy stale podnoszą swoje kwalifikacje. Niewystarczająca jest jednak baza przetwórcza na terenie gminy.

7. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i ich mienia

7.1. Zagrożenia technologiczne

Na obszarze gminy nie występują obiekty przemysłowe mogące stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa ludności i mienia. Potencjalnym źródłem zagrożeń technologicznych w sytuacjach awaryjnych mogą być przebiegające przez obszar gminy ciągi komunikacyjne drogowe (autostrada, droga wojewódzka) i kolejowe, stanowiące jednocześnie trasy przewozu materiałów niebezpiecznych.

W związku z tranzytem mogą wystąpić:

- awarie pojemników z izotopami promieniotwórczymi przewożonymi przez teren gminy, a uszkodzonymi w trakcie wypadków drogowych (skażenia promieniotwórcze);
- zanieczyszczenie rzek, jezior, kanałów, cieków wodnych oraz gruntu w wyniku awarii cystern drogowych i kolejowych, przewożących materiały ropopochodne, ścieki przemysłowe, toksyczne odpady;

Również awarie urządzeń w oczyszczalniach ścieków (istn. oczyszczalnia w Kopytkowie) mogą spowodować niekontrolowany zrzut ścieków do cieków wodnych. Ryzyko wystąpienia awarii dotyczy także stacji paliwowych oraz w miejscach składów i obiektów dystrybucji gazu propan-butan.

7.2. Zagrożenia ze strony środowiska przyrodniczego

Znaczące zagrożenia ze strony środowiska przyrodniczego nie występują na terenie gminy Smętowo Graniczne nie występują obszary zagrożone powodzią lub obsuwaniem się mas ziemnych.

8. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

W gminie dominuje własność prywatna. Własność komunalna obejmuje głównie grunty pod drogami, obiektami użyteczności publicznej. Niewiele jest terenów niezabudowanych stanowiących własność gminną, co istotnie ogranicza możliwości bezpośredniego wpływu na zagospodarowanie i zabudowę. Większe obszary fragmenty terenów, pojedyncze działki wolne od zabudowy występują jedynie w miejscowości Bobrowiec.

Ze względu na występowanie w poprzednim okresie w obszarze gminy państwowych gospodarstw rolnych – nadal pozostało sporo arealów stanowiących własność Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, są to przeważnie grunty rolne niezabudowane. Najistotniejsze znaczenia dla możliwości rozwojowych gminy mają grunty położone w sąsiedztwie planowanego węzła autostradowego A1 w Kopytkowie, jednak są to przeważnie grunty wysokich klas bonitacyjnych (RIV, RIII), głównie w rekach osób prywatnych .

Podstawowa struktura własności gruntów w gminie wg ewidencji przedstawia się następująco (stan na dzień 1 stycznia 2006r.- dane Starostwo Powiatowe Starogard Gdański)

	rodzaj własności	powierzchnia gruntów [ha]	% w ogólnej powierzchni
1	własność Skarbu Państwa	3040	35,36
2	własność Skarbu Państwa, w użytkowaniu wieczystym	22	0,25
3	własność komunalna	191	2,22
4	własność komunalna w użytkowaniu wieczystym	7	0,08
5	własność prywatna osób fizycznych	5179	60,24

6	własność kościołów i związków wyznaniowych	66	0,77
7	własność spółek prawa handlowego, partii politycznych	12	0,14
8	Własność spółdzielni rolniczych	71	0,83
9	Własność powiatu	9	0,10
	RAZEM	8597	100%
	Pow. wyrównawcza	4	
	Ogółem wg danych statystycznych	8601	

Wśród gruntów Skarbu Państwa (3040ha) grunty Agencji Własności Rolnej SP zajmują 859ha tj. ok. 10% pow. gminy. Wśród gruntów osób fizycznych (5179ha-ponad 60% pow. gminy) aż 4892ha stanowią grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych, a tylko 287ha nie stanowi gosp. rolnych.

Grunty komunalne w gminie Smętowo Graniczne to 424 działki geodezyjne stanowiące 89 nieruchomości o łącznej powierzchni ok. 197,46 ha⁵ powierzchni terenu (tj. 2,3% ogólnej powierzchni gminy), w tym znaczna część to grunty pod drogami lub obiektami użyteczności publicznej. Największe areale gruntów komunalnych znajdują się w obrębach geod. Bobrowiec (ok. 49,26ha), Smętowo (ok. 32,29ha), Kościelna Jania (ok. 22,64ha), Czerwińsk (ok. 23,80ha), Frąca (ok. 18,36ha). Część gruntowo oddana jest w dzierżawy.

Z punktu widzenia projektowania nowego zagospodarowania i zainwestowania ważne są grunty niezabudowane, korzystnie położone w stosunku do sieci komunikacji i infrastruktury technicznej. Gmina nie posiada dużej ilości gruntów komunalnych wolnych od zainwestowania, lecz niektóre z nich są atrakcyjnie położone, np. w Bobrowcu.

9. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy

W trakcie sporządzania studium zebrano szereg wniosków mieszkańców dotyczących przyszłego zagospodarowania i zabudowy. Obrazują one potrzeby mieszkańców. W większości dotyczą lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz mieszkaniowo-usługowej, na gruntach dotychczas rolnych. Wnioski złożyły głównie osoby fizyczne. Przeważają wnioski dotyczące wsi Smętowo Graniczne, Kopytkowo, Kamionka. Znakomita większość wniosków została w projekcie zmian Studium uwzględniona.

Rozmieszczenie przestrzenne wniosków oraz ich zestawienie przedstawiono w materiałach planistycznych, w tym na mapie topograficznej oraz ewidencyjnej. .

Analizowano także wnioski zebrane przez Urząd Gminy w poprzednich kilku latach, dotyczące zmian w planie miejscowym dotychczas (do roku 2003) obowiązującym.

Zmiana nr 2

W celu poprawy jakości życia mieszkańców potrzebne jest zrealizowanie w wybranych miejscowościach terenów przestrzeni publicznych sportowo-rekreacyjnych, np. placów zabaw dla dzieci, lokalnych centrów sportowo-rekreacyjnych.

⁵ Wg danych z ewidencji gruntów –Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gdańskim

10. Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

W obszarze gminy występują chronione elementy środowiska przyrodniczego, wymienione w pkt. 4, środowiska kulturowego wymienione w pkt. 5, chronione grunty rolne i leśne, omówione w pkt. 3.3.

11. Uwarunkowania wynikające z występowania naturalnych zagrożeń geologicznych

Na terenie gminy nie występują uwarunkowania wynikające z występowania naturalnych zagrożeń geologicznych.

12. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych

Gmina Smętowo Graniczne nie posiada udokumentowanych złóż kopalin i nie prowadzi się na jej terenie eksploatacji surowców na skalę przemysłową.

Na obszarze gminy, w dolinie rzeki Janki znajdują się złoża torfu. Są to złoża rozpoznane i udokumentowane jednak w większości pozabilansowe, nie mające znaczenia gospodarczego.

Na terenie gminy Smętowo nie występują uwarunkowania wynikające z występowania zasobów wodnych- nie występują obszary głównych zbiorników wodnych.

13. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarze gminy Smętowo nie występują tereny górnicze.

14. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji

14.1. Drogi

14.1.1. Zestawienie nr, długość, szerokość, klasyfikacja, stan techniczny

Główną tranzytową osią transportową relacji północ – południe jest autostrada A1 (Gdańsk – Cieszyn). W obszarze gminy, w jej centralnym punkcie znajduje się jedyna lokalizacja powiązania sieci drogowej gminy z autostradą - węzeł „Kopytkowo”. Węzeł „Kopytkowo” wiąże A1 z drogą wojewódzką nr 231 (Skórcz – Kolonia Ostrowicka). Zarząd Dróg Wojewódzkich w Gdańsku zarządza także dojazdem drogowym o nr 1510, dojazd ten służy skomunikowaniu Stacji PKP (Stacja Kolejowa Smętowo Graniczne) z siecią dróg wojewódzkich. Autostradę można przekroczyć w ośmiu miejscach – średnio co 1150 m, obiektami prowadzącymi drogi pod i nad trasą – jednak bez możliwości włączenia się.

DW 231 jest transportową osią wschód – zachód gminy. Droga ta są klasy technicznej Z i pełni funkcje powiązań regionów.

Podstawowy układ drogowy gminy Smętowo Graniczne stanowią powyższe drogi wraz z drogami powiatowymi:

2728G (stary nr 10486) Frąca – Lalkowy (klasa D)

2729G (stary nr 10487) Stara Jania – Leśna Jania – Kamionka (klasa Z)

2730G (stary nr 10489) Kopytkowo – Bobrowiec – Smętowo Graniczne (klasa D)

2727G Leśna Jania – Frąca – Kamionka – granica województwa (klasa Z)

oraz drogami gminnymi:

245001G (stary nr 1033001) – DW 231 – Smętówko (klasa D)

245004G (stary nr 1033005) – Kościelna Jania – Stara Jania (klasa D)

245017G (stary nr 1033018) – Smętówko – Lalkowy (klasa L)

Pozostałe 29 dróg gminnych o nawierzchni gruntowej, brukowej, żuźlowej jest drogami dojazdowymi. Podstawowy układ drogowy gminy Smętowo Graniczne ma charakter tranzytowy, DW 231 Skórcz – Kolonia Ostrowicka jest łącznikiem miasta Skórcz z drogą krajową nr 1, przebiega przez centrum gminy i miejscowość Smętowo Graniczne, gdzie łączy się z drogą 1510 (dojazd do linii kolejowej).

Tablica 1. Zestawienie dróg powiatowych

Nowy nr drogi	Nazwa Drogi (przebieg drogi)	Długość [km]	Rodzaj nawierzchni [km]					Szer. jezdni [m]	Korona jezdni [m]	Nośność nawierzchni [kN/oś]
			MB Bitumiczna	BR Brukowa	TŁ tłuczniowa	GŻ Gruntowa Ulep. żwir	GR Gruntowa naturalna			
2727G	Leśna Jania-Fraça-Kamionka-granica województwa	5,494	5,494	-	-	-	-	5,0-6,0	8,0	80
2728G	Fraça-Lalkowy	3,270	2,449	0,821	-	-	-	5,0-6,0	6,5-10,0	< 80
2729G	Stara Jania-Leśna Jania-Rynkówka-Kamionka	7,762	7,762	-	-	-	-	5,5-6,0	6,0-10,0	80
2730G	(Przewodnik)-DW nr 214-Kopytkowo-Bobrowiec-Smętowo Graniczne/ul. Sportowa/	18,371	15,142	0,069	0,786	-	2,374	4,0-5,0	5,0-9,5	< 80

Tablica 2. Zestawienie dróg gminnych

Lp.	Nr drogi	Opis przebiegu drogi (ulicy)	Nr drogi (stary)	Długość drogi
1.	245001G	Od drogi woj. Nr 231 przez wieś Smętówko	1033001	0,9 km bitumiczna
2.	245002G	Lalkowy droga pow. nr 2728- granica woj. Kujawsko - Pomorskiego (kier. Tw. Góra)	1033002	2,4 km gruntowa
3.	245003G	Czerwińsk droga gm. nr 245006G – Smarzewo droga gm. nr 245013G	1033004	1,4 km gruntowa
4.	245004G	Stara Jania Wyb. droga gm. nr 245010G – Kościelna Jania droga gm. nr 245009G	1033005	1,4 km gruntowa
5.	245005G	Stara Jania droga woj. nr 231- Stara Jania Wyb. Droga gm. nr 245010G	1033006	1,6 km brukowo – gruntowa
6.	245006G	Czerwińsk/Smętowo droga woj. nr 231 – Smętowo droga pow. nr 2730G	1033007	1 km gruntowa
7.	245007G	Kopytkowo droga pow. nr 2730G – Bobrowiedz droga pow. nr 2730G	1033008	1,4 km gruntowa
8.	245008G	Smarzewo droga gm. nr 245012G – granica gm. Morzeszczyn (kier. Bielsk)	1033009	1,7 km gruntowa
9.	245009G	Kopytkowo droga pow. nr 2730G – Kościelna Jania droga gm. nr 245004G	1033010	3,9 km gruntowa
10.	245010G	Bobrowiec droga pow. nr 2730G – Stara Jania Wyb. Droga gm. nr 245005G	1033011	2,2 km gruntowa
11.	245011G	Bobrowiec droga pow. nr 2730G – granica gm. Morzeszczyn (kier. Lipia Góra)	1033012	1,5 km gruntowa
12.	245012G	Smętowo droga pow. nr 2730G – Smarzewo droga gm. nr	1033013	2,1 km brukowo –

		245008G		gruntowa
13.	245013G	Smarzewo droga gm. nr 245012G – Luchowo droga woj. nr 231	1033014	2,0 km gruntowa
14.	245014G	Smarzewo droga gm. nr 245012G – Kulmaga droga woj nr 231	1033015	2,7 km gruntowa
15.	245015G	Luchowo droga woj. nr 231 granica gm. Gniew (kier. Ostrowite)	1033016	1,6 km gruntowa
16.	245016G	Czerwińsk droga woj. nr 231 – Lalkowy droga pow. nr 2728G	1033017	4,1 km gruntowa
17.	245017G	Smętówko droga woj. nr 231 – Lalkowy droga pow. nr 2728G	1033018	2,0 km bitumiczna
18.	245018G	Kopytkowo droga pow. nr 2730G – Lalkowy droga gm. nr 245017G	1033019	3,2 km gruntowa
19.	245019G	Kopytkowo droga pow. Nr 2730G – Frąca droga pow. nr 2727G	1033020	2,0 km tłuczniowo – gruntowa
20.	245020G	Frąca droga pow. nr 2727G – Rynkówka droga pow. Nr 2729G	1033022	2,2 km gruntowa
21.	245021G	Rynkówka droga pow. nr 2729G – granica gm. Osiek (kier. Cisowy)	1033023	0,9 km brukowo – gruntowa
22.	245022G	Leśna Jania droga pow. nr 2730G – granica gm Osiek (kier. Słuchacz)	1033024	1,4 km gruntowa
23.	245023G	Stara Jania droga pow. nr 231 – granica gm. Osiek (kier. Czarne)	1033025	1,1 km gruntowa
24.	245024G	Lalkowy droga gm. nr 245016G – Granica gm. Gniew (kier. Włosienica)	1033026	1,0 km gruntowa
25.	245025G	Lalkowy droga gm. nr 245016G – Granica gm. Gniew (kier. Pieniążkowo)	1033027	1,0 km gruntowa
26.	245026G	Lalkowy droga gm. nr 245016G – granica gm. Gniew (kier. Ostrowite)	1033028	1,0 km gruntowa
27.	245027G	Luchowo droga gm. nr 245013G – Granica gm Gniew (kier. Rakowiec)	1033029	0,8 km gruntowa
28.	245028G	Kopytkowo droga woj. nr 231 – Kopytkowo Wyb. Droga pow. Nr 2730G	1030030	2,1 km gruntowa
29.	245029G	Kamionka droga pow. nr 2727 – granica gm. Osiek (kier. Lisówko)	1033031	2,1 km gruntowa
30.	245030G	Leśna Jania droga pow. nr 2729G – granica gm. Osiek (kier. Słuchacz)	1033032	1,7 km gruntowa
31.	Brak nadanego numeru	Rynkówka – granica gm. (kier. Lisówko)		
32.	Brak nadanego numeru	Smętowo Graniczne – Stary Bobrowiec		

14.1.2. Bezpieczeństwo ruchu drogowego

Gmina Smętowo Graniczne liczy 5,2 tys. mieszkańców i obejmuje obszar 86 km². W latach 2002-2006 odnotowano 83 zdarzenie drogowe, w tym 23 wypadki. W wypadkach tych zginęły 2 osoby a 28 odniosło

obrażenia. Łączny koszt zdarzeń drogowych szacuje się na 9,7 mln zł. Liczba kolizji, od roku 2003, sukcesywnie rośnie. Od roku 2002 wzrosła o 125%.

Tablica 3. Dane ogólne o zdarzeniach drogowych w gminie Smętowo Graniczne w latach 2002-2006

Rok	Zdarzenia	Kolizje	Wypadki	Ofiary ranne	Ofiary śmiertelne	Ofiary	Koszty [mln PLN]
2002	14	8	6	6	1	7	2,4
2003	12	5	7	9	0	9	1,9
2004	15	12	3	4	1	5	2,4
2005	19	17	2	2	0	2	1,2
2006	23	18	5	7	0	7	1,8

Wskaźnik ciężkości, liczony na 100 wypadków, wyniósł w 2006 roku 140 ofiar rannych/100 wypadków, wskaźnik demograficzny natomiast, będący miernikiem ofiar na 100 tysięcy mieszkańców wyniósł 136 ofiar rannych.

Najczęściej rejestrowane zdarzenia to:

- zderzenie pojazdów w ruchu boczne – 31 zdarzeń, w tym 3 wypadki drogowe,
- najechanie na drzewo, słup bądź inny obiekt drogowy – 13 zdarzeń, w tym 5 wypadków, w których 1 osoba zginęła, 5 zostało rannych.

Najczęściej rejestrowane wypadki drogowe to najechanie na pieszego, w 6 takich wypadkach 7 ofiar zostało rannych.

W 89% do zdarzeń drogowych przyczynili się kierujący pojazdami. Główną przyczyną zdarzeń spowodowanych przez kierowców było niedostosowanie prędkości do warunków ruchu drogowego. 20 kolizji, 7 wypadków drogowych, w których 9 osób zostało rannych, jedna odniosła obrażenia śmiertelne. Również częstymi przyczynami były: nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu (16 zdarzeń) oraz nieprawidłowe manewry (14 zdarzeń).

Eksploracja zdarzeń na poszczególnych drogach w gminie wykazała, że najczęściej rejestrowano zdarzenia na drodze wojewódzkiej nr 231 – 46 zdarzeń drogowych, w tym 16 wypadków drogowych. W wypadkach tych 20 osób zostało rannych, a jedna zginęła. Na drogach powiatowych odnotowano 16 zdarzeń drogowych (w tym 13 wypadków), na drogach gminnych 13 zdarzeń drogowych (w tym 12 wypadków).

Tablica 4 Zestawienie danych o zdarzeniach drogowych na poszczególnych drogach w gminie Smętowo Graniczne w latach 2002-2006

Rodzaj drogi	Zdarzenia		Kolizje		Wypadki		Ofiary ranne		Ofiary śmiertelne		Ofiary	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Droga wojewódzka DW 231	46	55,4	30	50,0	16	69,6	20	71,4	1	50,0	21	70,0
Drogi powiatowe	16	19,3	13	21,7	3	13,0	4	14,3	0	0,0	4	13,3
Drogi gminne	13	15,7	12	20,0	1	4,3	0	0,0	1	50,0	1	3,3
Niesklasyfikowane drogi powiatowe i gminne	8	9,6	5	8,3	3	13,0	4	14,3	0	0,0	4	13,3
Suma	83	100,0	60	100,0	23	100,0	28	100,0	2	100,0	30	100,0

14.1.3. Ruch, przekroje

W 2005 roku na sieci dróg wojewódzkich w województwie pomorskim przeprowadzono pomiar średniego dobowego ruchu. Wyniki przedstawiają wielkość ruchu pojazdów ogółem oraz strukturę rodzajową pojazdów samochodowych.

Średni dobowy ruch w punktach pomiarowych w 2005 r.

Nr drogi	Długość	Nazwa	Pojazdy ogółem	Struktura rodzajowa ruchu pojazdów samochodowych						
				Motoc.	Sam. osob., mikrobusy	Sam. dost.	Sam. cięż.	Sam. cięż. z przycz.	Autobusy	Ciągniki
231	8,0	Skórcz (skrzyżowanie z DW 222) – Stara Jania	1302	5	1104	99	36	33	21	4
231	9,6	Stara Jania – Kolonia Ostrowicka	1056	11	914	53	24	11	32	11

14.1.4. Trasy rowerowe

Przez gminę Smętowo Graniczne nie przebiegają wyznaczone trasy rowerowe międzynarodowe, międzyregionalne ani regionalne.

W przekrojach dróg w gminie Smętowo Graniczne brak wydzielonych dróg rowerowych.

Turystyczne oznakowane szlaki rowerowe przebiegają wzdłuż dróg powiatowych na trasach:

Frąca – Leśna Jania

Frąca – Kamionka – Rynkówka – Leśna Jania

Frąca – Lalkowy (z Lalkowych skręca w stronę Twardej Góry)

Leśna Jania – Stara Jania

Kopytkowo – Bobrowiec – Smętowo Graniczne

14.1.5. Ruch pieszy, chodniki.

W miejscowościach gminy Smętowo Graniczne ruch pieszy odbywa się po chodnikach zlokalizowanych niejednokrotnie po jednej stronie jezdni. Występują braki ciągłości chodników a szerokość i stan techniczny w większości nie zapewnia bezpieczeństwa i komfortu pieszego szerokość i stan techniczny.

14.2. Koleje

14.2.1. Zestawienie linii

Przez teren gminy Smętowo Graniczne przebiegają dwie linie kolejowe:

Nr 131 **Tczew – Laskowice Pomorskie – Tarnowskie Góry – Gliwice – Pszczyna.**

Linia znaczenia państwowego, czynna dwutorowa, zelektryfikowana, o wskaźniku $2,5 < w < 4$ oznaczającym, iż jest to odcinek o prędkości rozkładowej i ograniczeniach prędkości niższymi od 80% i większymi lub równymi od 50% prędkości konstrukcyjnej linii,⁶

Linia kolejowa nr 131 (oznaczenie międzynarodowe CE65) jest linią magistralną, która wraz z budowaną Autostradą A1 leży w południowym paśmie podstawowym układu transportowego województwa pomorskiego. Wynika to z przynależności tego pasma do Korytarza nr VI Transeuropejskiej Sieci Transportowej.

Nr 218 **Prabuty – Szlachta.**

Jest to linia znaczenia lokalnego, nieczynna, nieelektryfikowana, jednotorowa, dla której wydano decyzje o likwidacji bądź przekazaniu jednostkom samorządu terytorialnego⁷. Linia ta na odcinku od Smętowo do Kwidzyna była dwutorowa, obecnie pozostał jeden tor, brak jest także mostu na Wiśle.

Obecnie linia na odcinku Smętowo – Kopytkowo udostępniona jest do ruchu towarowego z uwagi na budowę Autostrady A1 przebiegającej przez teren gminy. Niemniej na dalszym odcinku występują

⁶ Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego Województwa Pomorskiego

⁷ Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego Województwa Pomorskiego

znaczne braki w infrastrukturze, co więcej – nie przewidziano bezkolizyjnego skrzyżowania linii z autostradą co wyklucza przebieg linii kolejowej na tym odcinku.

Na terenie gminy jedyna czynna stacja kolejowa znajduje się w Smętowie Granicznym. Stacja ta zlokalizowana jest na skrzyżowaniu w/w linii. Stacja Stara Jania z uwagi na likwidację linii jest nieczynna.

Na stacji Smętowo z 13 torów wyłączono z ruchu 3 boczne ze względu na niewielki ruch towarowy „loco”. Na pozostałych torach, w tym 6 zelektryfikowanych, istnieje przede wszystkim ruch towarowy, tranzytowy i pasażerski oraz odbywa się obsługa punktów ładunkowych (ładowni i ramp).

Stan techniczny torów określa się jako dobry na stacji Smętowo Graniczne, stan pozostałych jest zróżnicowany i gorszy.

14.2.2. Przewozy, częstotliwość

Przez stację Smętowo w okresie szczytowym (zgodnie z rozkładem jazdy) przejeżdża 20 par pociągów pasażerskich, oraz dwa dodatkowe w kierunku Tczewa. W Smętowie zatrzymuje się 9 par osobowych pociągów pasażerskich. Poza ruchem pasażerskim przez stację Smętowo odbywa się tranzytowy ruch pociągów towarowych oraz występuje obsługa punktów ładunkowych stacji. Dokonuje się także obsługi bocznic w Małej Karczynie (miejscowość między Smętowem a Opaleniem Tczewskim).

Występujące rezerwy na stacji Smętowo, w układzie torowym, wykorzystaniu ładowni i ramp pozawala na zwiększenie obciążenia. Wykorzystywane jest to obecnie (2006 – 2008) do obsługi pociągów towarowych zaopatrujących budowę Autostrady A1 – węzeł Kopytkowo i leżące przy nim odcinki budowy. W celu umożliwienia obsługi węzła ruchem kolejowym – towarowym uruchomiona została czasowo linia kolejowa Prabuty – Szlachta na odcinku Smętowo – Kopytkowo.

Utrzymanie ruchu na linii nr 131 Tczew – Tarnowskie Góry czyli linii Porty – Śląsk nie budzi żadnych wątpliwości.

Wznowienie ruchu na linii Smętowo – Skórcz – Szlachta, nie mówiąc o ruchu przez Wisłę w stronę Prabut, wydaje się mało prawdopodobne, z uwagi choćby na znaczne braki w infrastrukturze.

14.3. Komunikacja zbiorowa-PKS

14.3.1. Trasy i przystanki

Obszar gminy pod kątem komunikacji autobusowej obsługiwany jest przez Przedsiębiorstwo PKS ze Starogardu Gdańskiego oraz przez prywatnego przewoźnika Owsiak z Pelplina.

Komunikacja autobusowa łączy gminę m.in. ze Skórczem, Starogardem Gdańskim, Nowem, Grudziądzem, Tczewem, Pelplinem, Opaleniem i Gdańskiem. Główne trasy przebiegają drogą wojewódzką, obecnie z uwagi na budowę Autostrady A1, z objazdem przez Leśną Janię, oraz drogami powiatowymi.

14.3.2. Standard przystanków

Przystanki autobusowe w większości przypadków zlokalizowane są bezpośrednio przy jezdni, bez zatoki autobusowej, utwardzonego miejsca postojowego dla oczekujących. Większość zaopatrzona jest w rozkład jazdy.

Wiaty przystankowe znajdują się w miejscowościach Smętówko II (na trasie ze Smętowa do Kopytkowa – w kierunku Smętowa), Kopytkowo, Rynkówka (pętla autobusowa), Lalkowy (w kierunku miejscowości Frąca), Leśna Jania (w kierunku Smętowa), Leśna Jania wyb. (w kierunku Skórcza), Stara Jania. Stan techniczny wiat w niektórych przypadkach budzi zastrzeżenia.

W miejscowości Smętowo Graniczne główny przystanek autobusowy znajduje się przy budynku stacji kolejowej.

Komunikacja autobusowa zapewnia obsługę większości obszaru gminy. Izochrony dojazdu do przystanku autobusowego w ciągu 30 minut obejmują prawie cały obszar – za wyjątkiem zachodnich (Bory Tucholskie) i północnych fragmentów gminy (miejscowość Bobrowiec).

14.4 Podsumowanie

Gmina Smętowo Graniczne posiada wystarczającą ilość powiązań w sieci, jednak stan techniczny nie pozwala na całkowitą obsługę transportem zbiorowym oraz na komfortowe i bezpieczne przemieszczanie się pojazdami kołowymi oraz pieszo.

Dodatknie cechy układu:

- Dobre powiązanie gminy w skali regionalnej w kierunkach północ – południe w układzie kolejowym i drogowym,
- Przynależność budowanej Autostrady A1 oraz linii kolejowej nr 131 do podstawowego układu transportowego województwa pomorskiego, kraju i Korytarza VI Transeuropejskiej Sieci Transportowej,
- Budowa autostrady A1 może zwiększyć dostępność komunikacyjnej obszaru gminy i spowodować większy rozwój gospodarczy gminy, wymagana jest inwestycja w budowę dojazdów do autostrady – modernizację drogi wojewódzkiej nr 231,
- Istniejące rezerwy obciążenia stacji kolejowej Smętowo,
- Dość gęsta sieć dróg dojazdowych i lokalnych,
- Dość dobrze działająca i rozwinięta sieć linii komunikacji autobusowej.

Ujemne cechy układu:

- Słabe powiązanie równoleżnikowe z sąsiednimi gminami,
- Brak utwardzonych dróg dojazdu z nielicznych wsi do stolicy powiatu,
- Drzewa w skrajni drogi na wielu odcinkach – również drogi wojewódzkiej,
- Zła nawierzchnia na wielu odcinkach, niejednokrotnie uniemożliwiająca poruszanie się z dopuszczalną prędkością, (np. Frąca – Lalkowy, Lalkowy, Kopytkowo – odcinek drogi powiatowej w kierunku skrzyżowania z drogą do Leśnej Jani, Kopytkowo – Bobrowiec, Bobrowiec – Smętowo Graniczne)
- Nieuporządkowane przekroje jezdni (zmiany w szerokości na jednym odcinku),
- Zmiany nawierzchni z bitumicznej, na brukową lub gruntową na jednym odcinku,
- Brak odpowiedniej ilości chodników w poszczególnych miejscowościach (braki ciągłości, nieodpowiednia szerokość i stan techniczny),
- Brak dróg rowerowych,
- Nieodpowiednia organizacja przystanków i miejsc dla oczekujących na komunikację,
- Brak miejsc parkingowych w pobliżu budynków użyteczności publicznej, kościołów (parkowanie wzdłuż ulicy utrudnia ruch pojazdów na jezdni, ogranicza widoczność użytkownikom ruchu),(Smętowo),
- Nieodpowiednia organizacja ruchu, przystanków, przejść dla pieszych w pobliżu szkół (Kamionka, Smętowo),
- Duża ilość zdarzeń drogowych – szczególnie na DW 231.

Miejsca niebezpieczne

Na obszarze gminy stwierdzono w sieci ulicznej miejsca niebezpieczne, wymagające podjęcia działań. Miejsca oznaczono na planszy graficznej - Transport – Uwarunkowania:

- *1 – Przejazd w ostrym łuku pod wiaduktem kolejowym – zalecana przebudowa drogi wojewódzkiej,
- *2 – skrzyżowanie dróg powiatowych zamiejskich z łamanym pierwszeństwem jazdy – zalecana przebudowa na skrzyżowanie typu rondo,
- *3 – wjazd do miejscowości Kamionka, przy szkole brak chodników, brak azylu dla pieszych, wąski przekrój jezdni bez poboczy, brak wydzielonych zatok autobusowych – zalecana przebudowa całego przekroju z budową chodników od przystanków do szkoły, budowa przejścia dla pieszych z azylem.

15. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

15.1. Zaopatrzenie w wodę

W chwili obecnej prawnie cała gmina jest zaopatrywana w wodę z wodociągu grupowego, którego ujęcie jest zlokalizowane w Smętowie Granicznym. Ujęcie jest podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę dla wsi: Smętowo Graniczne, Smętówko, Czerwińsk, Kopytkowo, Bobrowiec, Kościelna Jania, Frąca, Kamionka, Rynkówka, Smarzewo, Luchowo i Kulmaga. Ponadto z tego ujęcia zaopatrywane są m. Kolonia Ostrowicka w gm. Gniew oraz m. Lisówko w gm. Osiek.

Do niedawna w gminie funkcjonowało kilka ujęć zakładowych (po dawnych PGR-ach). W tej chwili jeszcze m. Stara Jania i Leśna Jania korzystają z takich ujęć, ale istnieją już zatwierdzone projekty budowlano-wykonawcze budowy sieci wodociągowej włączające te miejscowości do istniejącego wodociągu grupowego z ujęcia w Smętowie Granicznym. Istniejące ujęcie w m. Stara Jania ulegnie likwidacji, natomiast ujęcie

w Leśnej Jani zostanie przejęte przez Urząd Gminy w Smętowie i po modernizacji będzie eksploatowane jako ujęcie wspomagające.

Ujęcie wody w Smętowie Granicznym

Składa się z 2 studni głębinowych, stacji uzdatniania i 2 zbiorników wyrównawczych po 150 m³ każdy.

Teren ujęcia jest własnością Gminy Smętowo Graniczne i zajmuje działki nr 108/25 – studnia Nr 3, nr 108/8 – SUW i zbiorniki wodociągowe.

Ujęcie posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych z utworów trzeciorzędowych w wysokości Q=110,0 m³/h, decyzją Wojewody Gdańskiego z dnia 10.03.1978 r. Nr OŚ-IV-8535/7802/78

- studnia Nr 2 wykonana w 1977 r. posiada głębokość 197,0 m i Qe=91,0 m³/h,

- studnia Nr 3 wykonana również w 1977 r. posiada głębokość 191,0 m i Qe=110,0 m³/h,

- stacja uzdatniania zlokalizowana jest w budynku wolnostojącym i jest wyposażona w 6 odzłaziaczy i 2 hydrofory (wyłączone z eksploatacji). Pompowanie wody odbywa się w układzie II stopniowym. Studnie pracują przemiennie. Obok stacji uzdatniania zlokalizowane są zbiorniki wyrównawcze. Ujęcie posiada pozwolenie wodno-prawne na pobór wód i eksploatację urządzeń w ilości:

Ośr. dob.=756,6 m³/d,

Omax dob.=953,9 m³/d,

Omax godz.=81,9 m³/h,

wydane przez Starostę Starogardzkiego Decyzją Nr Os-6223-12/2/W/2002 z dnia 8 sierpnia 2002 r.

Ujęcia zakładowe

Ujęcie wody w Starej Jani

Składa się z 1 studni głębinowej i stacji wodociągowej.

Parametry studni:

- zatwierdzone zasoby Q=77,0 m³/h,

- depresje s=5,9 m,

- głębokość otworu – 43,5 m,

- rok budowy – 1967.

Ujęcie po rozbudowie wodociągu gminnego ulegnie likwidacji.

Ujęcie wody w Leśnej Jani

Składa się z 2 studni głębinowych i stacji wodociągowej

Parametry studni:

- zatwierdzone zasoby Q=77,5 m³/h,

- depresje s=6,6 m,

- głębokość otworu – 47,0 m i 48,0 m,

- rok budowy – 1966 i 1975.

Sieć wodociągowa

Sieć wodociągowa posiada średnice ϕ 225, 200, 160, 110 i 90, jej przebieg pokazano na mapie uzbrojenia w skali 1:10 000.

Ogólna długość sieci wodociągowej w gminie – stan na 31 XII 2006:

- długość czynnej sieci rozdzielczej – 61,7 km,

- długość przyłączy – 20,4 km,

- liczba przyłączy – 798 szt.

Dane dotyczące eksploatacji istniejących wodociągów – stan na 31 XII 2006 r.

Dobowa zdolność produkcyjna ujęć – 1274 m³/d,

Woda pobrana z ujęć – ogółem – 677,8 m³/d,

w tym na własne cele technologiczne – 121,9 m³/d,

straty wody – 40,5 m³/d,

sprzedaż hurtowa wody – 27,1 m³/d.

Zużycie wody ogółem – 488,2 m³/d,

w tym:

- gospodarstwa domowe i rolne, zbiorowe i indywidualne – 439,5 m³/d,

- na cele produkcyjne ———

- pozostałe cele – 48,7 m³/d.

15.2. Odprowadzenie ścieków sanitarnych

W Gminie Smętowo funkcjonuje 1 oczyszczalnia ścieków, zlokalizowana we wsi Kopytkowo, do której planuje się docelowo odprowadzać wszystkie ścieki z gm. Smętowo. Na dzień dzisiejszy zorganizowany system k.s. posiada miejscowość Kopytkowo i część zachodnia m. Smętowo Gr. Istniejąca k.s. pracuje w systemie grawitacyjno-pompowym. Ścieki ze Smętowa tłoczone są kol. tł. śr. $\phi 160$ do k.s. w Kopytkowie, dalej wraz ze ściekami z Kopytkowa przepompowywane są k. tł. $\phi 160$ na oczyszczalnię ścieków. W stanie istniejącym w Smętowie funkcjonują 2 przepompownie ścieków i w Kopytkowie – 2 i w Smętówku – 1.

Jeśli chodzi o pozostałe miejscowości w gminie brak jest systemowych rozwiązań gospodarki ściekowej. Ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, których stan techniczny większości jest niezadowalający.

Oczyszczalnia ścieków

Jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana na działce nr 77 w Kopytkowie. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rowu melioracyjnego R-A wpadającego do cieku podstawowego o nazwie Struga Lipigórska.

Projektowana docelowa przepustowość oczyszczalni wynosi $1400 \text{ m}^3/\text{d}$.

Gmina Smętowo Gr. posiada pozwolenie wodno-prawne na odprowadzenie ścieków po oczyszczeniu do odbiornika jak wyżej w ilości:

$$\begin{aligned} Q_{\text{sr. dob.}} &= 166,0 \text{ m}^3/\text{d}, \\ Q_{\text{max dob.}} &= 203,0 \text{ m}^3/\text{d}, \\ Q_{\text{max godz.}} &= 23,0 \text{ m}^3/\text{h}. \end{aligned}$$

Decyzja Nr Os. 6223-2/3/S/05 z dnia 15.04.2005 r. wydana przez Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gd.

Istniejąca oczyszczalnia ścieków jest po modernizacji, istniejące przepompownie ścieków oraz sieć k.s. są nowowytbudowane.

Schemat technologiczny oczyszczalni:

droga ścieków:

- studnia z pomiarem przepływu,
- osadnik wstępny,
- zbiornik operacyjny,
- reaktor biologiczny (SBR) typu Aquarius,
- kanał odpływowy i wylot do rowu,

droga osadni:

- reaktor biologiczny (SBR),
- osadnik Imhoffa,
- wywóz uwodnionego osadu do dalszej przeróbki na oczyszczalni w Skórczu (w przyszłości osad będzie odwadniany na miejscu).

Zestawienie podstawowych parametrów oczyszczalni:

Lp.	Przepływ lub wskaźnik	Jednostki	Wartość	
			obecnie	w przyszłości
1.0.	<u>Przepływy charakterystyczne</u>			
1.1.	przepływ średniodobowy $Q_{\text{sr.}}/\text{d}$	m^3/d	166,0	670,0
1.2.	przepływ max dob. Q_{max}/d	m^3/d	203,0	856,0
1.3.	przepływ max godz. Q_{max}/h	m^3/h	23,0	80,6
2.0.	<u>Dobowe ładunki zanieczyszczeń</u>			
2.1.	BZT5	kgO_2/d	85,30	341,0
2.2.	ChZP	kgO_2/d	174,0	694,0
2.3.	Zawiesina ogólna	kg/d	81,20	325,0
2.4.	Azot ogólny	kgN/d	18,0	72,0
2.5.	Fosfor ogólny	kgP/d	3,0	12,40

Ilość ścieków odprowadzonych, na dzień 31 XII 2007, na oczyszczalnię – $43,0 \text{ m}^3/\text{d}$.

Sieć kanalizacyjna

Przebieg i średnice oraz lokalizacje przepompowni oraz przebieg i średnice kol. tłocznych pokazano na mapie uzbrojenia w skali 1:10 000.

Ogólna długość istniejącej sieci kanalizacyjnej:

- PCV 250 – 1292,0 mb
- PCV 200 – 5770,0 mb
- PCV 160 – 2448,0 mb
- Razem: **9510,0 mb**
- rurociąg tłoczny $\phi 160$ – 1545,0 mb
- rurociąg tłoczny $\phi 110$ – 246,0 mb
- studzienki kanalizacyjne – 311 szt.

15.3. Odprowadzenie ścieków opadowych

Generalnie w gminie nie ma rozległych zorganizowanych systemów k.d. Fragmentaryczny układ k.d. występuje w centralnej części wsi Smętowo Gr. Kanały deszczowe $\phi 300$, 400 i 600 – z wlotem do rowu melioracyjnego.

15.4. Uwarunkowania rozwoju w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

W zakresie zaopatrzenia w wodę

Gmina Smętowo Graniczne w chwili obecnej zaopatrywana jest w wodę prawie w całości (za wyjątkiem wsi Stara Jania i Leśna Jania) z grupowego wodociągu, którego ujęcie zlokalizowane jest w miejscowości Smętowo Graniczne.

Wyżej wymieniony wodociąg grupowy zaopatruje w wodę następujące wsie: Smętowo Gr., Smętówko, Kopytkowo, Bobrowiec, Kościelna Jania, Frąca, Kamionka, Rynkówka, Smarzewo, Luchowo i Kulmaga oraz Kolonia Ostrowicka w gm. Gniew oraz Lisówko w gm. Osiek.

Jeśli chodzi o wsie Stara Jania i Leśna Jania niebawem zostaną włączone również w układ wodociągu grupowego – istnieją już opracowane projekty budowlano-wykonawcze na powyższe inwestycje. Istniejące ujęcie w Leśnej Jani po modernizacji zostanie wykorzystane jako ujęcie wspomagające.

Ujęcie wody w Smętowie Granicznym ma zatwierdzone zasoby w wysokości $Q=110,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Istnieje możliwość docelowego zaopatrzenia w wodę z tego ujęcia całej gminy, w tym m. Stara Jania i Leśna Jania, zabudowy rozproszonej oraz terenów rozwojowych. W wieloletnim programie inwestycyjnym Gminy na lata 2008-2010 przewidziana jest modernizacja ujęcia w zakresie technologii uzdatniania dotycząca redukcji związków amoniaku. Ponadto ujęcie jest w dobrym stanie technicznym i ma możliwości rozbudowy (ewentualnej studni zamiennej).

Jeśli chodzi o sieć wodociągową, przeważająca część została wybudowana po 1990 r. i ta jest w dobrym stanie technicznym. Natomiast sieci rozdzielcze w obrębie dawnych wsi PGR-wskich wymagają w różnym stopniu przebudowy ze względu na nienormatywne średnice, zastosowane materiały (rury a-c) oraz ogólny zły stan techniczny.

Szczegółowe informacje dotyczące urządzeń i sieci wodociągowych zostały zawarte w części opracowania pt. „Opis i ocena stanu istniejącego”.

W zakresie odprowadzenia ścieków

Gm. Smętowo ma duże potrzeby w zakresie systemowych rozwiązań gospodarki ściekowej. Funkcjonujące w latach 70 – 90-tych zakładane oczyszczalnie ścieków (w byłych PGR-ach) uległy wraz z ich likwidacją całkowitej dewastacji. W latach 2000-2002 istniejąca oczyszczalnia zakładowa w Kopytkowie została zmodernizowana i przewidziana docelowo do roli gminnej oczyszczalni. W chwili obecnej odprowadzane do niej są ścieki z Kopytkowa i części zachodniej (do torów PKP) wsi Smętowo Gr. – systemem grawitacyjno-pompowym. Wg zestawienia zadań z wieloletniego programu inwestycyjnego na lata 2006-2010 dla granicy Smętowo przewiduje się:

- budowę k.s. w Smętowie i Kopytkowie – etap II,
- rozbudowę oczyszczalni ścieków w Kopytkowie – etap II,
- rozbudowę systemu k.s. dla m. Smętówko, Bobrowiec, Lalkowy i Frąca.

Jeśli chodzi o budowę k.s. w pozostałych miejscowościach gminy Smętowo – w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego z 2000 r. przewidziano:

odprowadzenie ścieków systemem grawitacyjno-pompowym na oczyszczalnię w Kopytkowie ścieków ze wszystkich miejscowości gminy za wyjątkiem m. Kościelna Jania i Stara Jania, dla których zaproponowano budowę odrębnej oczyszczalni w Kościelnej Jani. Wg planów Gminy Smętowo planuje się odprowadzenie

docelowo ścieków ze wszystkich miejscowości gminy do oczyszczalni w Kopytowie po jej dalszej rozbudowie, stosownie do potrzeb.

Aglomeracja ściekowa

Zgodnie z przepisami ustawy prawo wodne wyznaczono w gminie Smętowo Graniczne obszar aglomeracji z oczyszczalnią w Kopytkowie. Obszar jej obejmuje położone w gminie miejscowości Bobrowiec, Kopytkowo, Lalkowy, Smętówko, Smętowo Graniczne, Czerwińsk. W obszarze tym obowiązuje zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz art. 208 ust 2 ustawy prawo wodne obowiązek realizacji kanalizacji sanitarnej. Obszar aglomeracji przyjęto **Uchwałą Nr XXVI/145/ 2005** Rady Gminy w Smętowie Granicznym z dnia 31 marca 2005 roku w sprawie przyjęcia projektu granic aglomeracji dla Gminy Smętowo Graniczne w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Obszar i granice aglomeracji zgodne z Rozp. Nr 15/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 12 stycznia 2006r. (Dz.Urz. Woj.Pom. z 2007r. Nr 10 poz. 167) pokazano na załączniku graficznym studium.

15.5. Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy brak jest sieci gazowych. Zaopatrzenie w gaz odbywa się za pomocą dystrybucji gazu butlowego.

Planowana jest wg opracowań regionalnych sieć gazowa wysokiego ciśnienia biegnąca przez obszar gminy. W sytuacji objęcia systemem gazu sieciowego obszaru gminy mógłby być on używany także dla celów grzewczych. Wymagana byłaby budowa stacji redukcyjnej gazu I stopnia.

15.6. Zaopatrzenie w ciepło

Na obszarze gminy zapotrzebowanie na ciepło realizowane jest z kotłowni lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła, głównie na paliwo stałe.

15.7. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy funkcjonuje składowisko odpadów stałych w Bobrowcu (pozwolenie na budowę z 1992r) o pow. ok. 1,2 ha, objętości geometrycznej ok. 15,7tys m³, chłonności ok. 35,3 tys m³, przewidywane na 30 lat eksploatacji.

15.8. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Gmina jest zasilana w energię elektryczną z GPZ przyłączonych do linii 110kV: GPZ Majewo powiązany z GPZ Lignowy oraz GPZ Warlubie. Przez teren gminy przebiegają linie energetyczne najwyższych napięć: napowietrzna 220kV Gdańsk-Jasieniec /Bydgoszcz/ o przekroju przewodów roboczych 3 x 350AFLmm² z dwoma przewodami odgromowymi na słupach kratowych; napowietrzna linia 110kV Majewo-Warlubie o przekroju przewodów roboczych 3 x 240mm² AFL z jednym przewodem odgromowym na słupach kratowych; Obie te linie będą tranzytem przez obszar gminy i nie mają większego znaczenia dla odbiorców energetycznych gminy. Odbiorcy energii elektrycznej z gminy Smętowo zasilani są ze stacji transformatorowej 110/15kV GPZ Majewo z zainstalowanymi transformatorami 2 x 16MVA linią napowietrzną 15kV nr 062700 Majewo-Warlubie o przekroju przewodów 3 x 70mm² AFL na słupach betonowych wraz z odgałęzieniem nr 62705 o przekroju przewodów 3x 35 mm² AFL w miejscowości Kopytkowo i łączącej się w pobliżu miejscowości Osiek z linią napowietrzną 15kV nr 060400 GPZ Skórcz-Osiek o przekroju 3 x 50mm² AFL. Linia 15kV Majewo-Warlubie jest ponadto powiązana w miejscowości Kopytkowo z linią 15kV nr 067700 GPZ Skórcz-Kopytkowo o przekroju przewodów 3 x 50mm² AFL. Linie magistralne 15kV są wykonane na słupach betonowych, linie odgałęźne na słupach betonowych i drewnianych. Linie odgałęźne wykonane są przekrojami przewodów 3x35mm² AFL oraz 3 x 25 mm²AFL. Linie te są na ogół w dobrym stanie technicznym, modernizowane na bieżąco. Stacje transformatorowe 15/0,4kV są w większości typu STS z transformatorami od 30 do 160kVA. Sieć rozdzielcza niskiego napięcia wyprowadzona ze stacji transformatorowych jest wykonana w przewodzie na słupach drewnianych i betonowych o zróżnicowanych przekrojach przewodów. Na terenach zwartej zabudowy wsi do sieci rozdzielczej 0,4kV są także podwieszane przewody oświetlenia zewnętrznego. Istniejące linie energetyczne i stacje transformatorowe pokrywają zapotrzebowanie na energię elektryczną, są systematycznie rozbudowywane zgodnie z potrzebami odbiorców.

Gmina nie ma dobrych warunków naturalnych do lokowania elektrowni wodnych, nie posiada dobrych warunków wietrzności zatem nie ma korzystnych uwarunkowań dla lokowania elektrowni wiatrowych na jej terenie.

Stan zasilania gminy w energię elektryczną jest zadowalający. Szacuje się że wzrost zużycia energii w obszarze gminy będzie na poziomie ok.30% z ok. 4,3GWh w roku 2002 do ok. 5,9GWh w roku 2020⁸.

16. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych

16.1. Zadania rządowe służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych dotyczące gminy

~~Nie zarejestrowano żadnych zadań rządowych dotyczących ponadlokalnych celów publicznych odnoszących się do obszaru gminy Smętowo Graniczne.~~

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (zatwierdzonego Uchwałą Nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku województwa pomorskiego z dnia 26 października 2009 roku) wskazano, że stan techniczny linii elektroenergetycznych 400 i 220 kV jest dobry, wymagają one jednak modernizacji ze względu na konieczność zwiększenia ich zdolności przesyłowych; w ramach tych działań przewiduje się zmianę napięcia z 220 kV na 400 kV (PZPW, s. 117). W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną planuje się budowę, rozbudowę i modernizację elektroenergetycznej sieci przesyłowej najwyższych napięć w tym m.in.:

- budowę nowych linii elektroenergetycznych 400 kV Żydowo – Słupsk, Żydowo – Stężycza, Stężycza – Pelplin, Pelplin – Grudziądz, Żarnowiec – Stężycza;
- przebudowę istniejących linii 220 kV na 400 kV na odcinku: Żydowo – Stężycza. (PZPW, s. 253).

16.2. Zadania samorządowe określone przez sejmik województwa pomorskiego

~~Sejmik Woj. Pomorskiego w swoich ostatnich dokumentach nie określił zadań samorządowych odnoszących się do obszaru gminy Smętowo Graniczne.~~

Zadania samorządowe województwa służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych odnoszących się do obszaru gminy Smętowo Graniczne, zawarte w programach rozwoju województwa uchwalonych przez sejmik Woj. Pomorskiego:

- 1) zadania z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego 2007-2013: przebudowa drogi wojewódzkiej nr 231 stanowiącej dojazd do autostrady A1- węzeł „Kopytkowo” ;
- 2) Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego 2007-2013: przebudowa drogi wojewódzkiej nr 231 (węzeł Kopytkowo).

17. Ocena jakości przestrzeni gminy Smętowo Graniczne – synteza

Uwarunkowania rozwoju w sferze problemów społecznych, socjalnych, czy gospodarczych w znacznym stopniu są determinowane przez czynniki wewnętrzne, które wynikają z obecnego potencjału gminy, w tym; poziomu warunków życia, „jakości” gospodarki lokalnej oraz walorów położenia i środowiska naturalnego.

Miernik	Ocena
Środowisko przyrodnicze	
Potencjał transurbacyjny	Umiarkowany, zadowalający, w otoczeniu większości wsi duży
Potencjał surowcowy	Niski, brak surowców
Potencjał wodny	W zakresie wód podziemnych umiarkowany W zakresie wód powierzchniowych – bardzo niski
Potencjał biotyczny – agroekologiczny - leśny	Bardzo dobry, wysoki niski

⁸ Wg Projekt założeń do planu zaopatrzenia gminy Smętowo Gr. w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe – oprac. Instytut Energetyki o/Gdańsk, Gdańsk, IV 2004r.

Potencjał rekreacyjny	Umiarkowany, raczej mały, dot. głównie cz. zach. gminy i półn-wsch.
Osnowa ekologiczna	
Prawna ochrona przyrody – występowanie form objętych ochroną	Występują: obszar chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, obszar Natura 2000 Potencjalnie – nowy OChK, nowe pomniki-aleje drzew, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, użytki ekologiczne
System osnowy ekologicznej	Elementy regionalnej osnowy- lasy OCHK Borów Tucholskich, korytarze ekologiczne Janki i Młyńskiej Strugi; elementy lokalne – niewielkie laski, aleje przydrożne, liczne parki , korytarze ekologiczne ciągów dolinnych i zagłębień terenu Słaba ciągłość lokalnej osnowy ekologicznej
Funkcjonowanie środowiska	
Zanieczyszczenie atmosfery, warunki aerosanitarne	Bez przekroczenia norm, dobry stan przewietrzania, nieliczne źródła emisji z kotłowni lokalnej, ale także z komunikacji (istn. i projektowana), obiektów hodowlanych
Klimat akustyczny	Brak pomiarów, ale klimat dość dobry, w sąsiedztwie komunikacyjnych tras przekroczenia norm poziomu hałasu, prognozowany wzrost hałasu (głównie autostrada)
Zanieczyszczenie wód powierzchniowych	Stan średni, jakość wód cieków zadowalająca (zanieczyszczenia głównie spowodowane brakiem systemów oczyszczania ścieków oraz wód opadowych, systemy gospodarki rolnej)
Przekształcenia litosfery i szaty roślinnej	Generalnie nieznaczne, aktualnie duże ze względu na budowę autostrady Sporo terenów rolnych zagrożonych erozją
Nadzwyczajne zagrożenia, zjawiska katastroficzne	Brak obiektów szczególnie szkodliwych Brak zagrożeń powodziowych i związanych z osuwaniem się mas ziemi, zagrożenia niemal wyłącznie naturalnymi zjawiskami
Ekologiczne warunki życia	
Tereny aktywne biologicznie, w tym rekreacyjne	Występują tereny sportowo-rekreacyjne w większości miejscowości, liczne parki podworskie - potencjalna zieleń publiczna
Potencjał behawioralny środowiska przyrodniczego	Część dawnych parków zdewastowana Dość korzystne warunki bioklimatyczne Stosunkowo wysokie walory krajobrazu otwartego (rolniczy, z atrakcyjnymi alejami)
Środowisko kulturowe i krajobraz	
Rejestr zabytków (budynki, zespoły, układy przestrzenne)	Występują obiekty rejestrowe- 8 obiektów i zespołów
Rejestr zabytków archeologicznych	Występuje 5 obiektów (osady, cmentarzyska)
Cenne historyczne układy przestrzenne	Występują wsie o cennych układach historycznych (o średniowiecznej tradycji oraz wsie dworskie-folwarczne), zachowane folwarki, jednak nie wpisane do rejestru i nie objęte ustanowionymi strefami ochronnymi, często przekształcone i w wielu wypadkach już nieczytelne
Zespoły zabytkowych budynków i pojedyncze obiekty o wartościach historycznych	W ewidencji konserwatorskiej 355 pozycji, 15 obiektów ma tzw. białe karty, 15 cmentarzy historycznych w ewidencji, 9 parków historycznych, Bardzo liczne stanowiska, obiekty i obszary archeologiczne wskazywane do ochrony
Historyczne elementy zagospodarowania oraz zachowana tradycja miejsca	Widoczne ślady tradycyjnego budownictwa Kociewia, zachowane parki i zespoły dworsko-parkowe, w wielu miejscach nadal czytelna tradycyjna dyspozycja

	przestrzeni , wiele cennych cmentarzy Zachowane tradycje
Wartościowy krajobraz (np.tradycyjna organizacja przestrzeni, pozytywne dominanty i akcenty krajobrazowe)	Widoczne w przestrzeni elementy krajobrazu historycznego, charakterystyczne dominanty- aleje przydrożne bardzo wartościowe i atrakcyjne krajobrazowo , dawne majątki – dominanty w przestrzeni; liczne kapliczki krzyże przydrożne Atrakcyjny harmonijny krajobraz otwarty, widoczne panoramy wsi,
Zagospodarowanie przestrzenne	
Jakość zagospodarowania, rozmieszczenie funkcji- udział terenów otwartych w stosunku do zainwestowanych	Przewaga terenów otwartych, zabudowa raczej skupiona oraz usytuowana wzdłuż dróg, w sposób dość uporządkowany Stan ładu przestrzennego- niezadowolający w większości wsi
Rozmieszczenie usług podstawowych	Dość dobry dostęp do usług podstawowych, przewaga usług w miejscowości gminnej, w pozostałych miejscowościach jedynie usługi elementarne i w niewielkiej liczbie; Handel- dość dobra obsługa Oświata i wychowanie – dobra obsługa, niewystarczający udział opieki przedszkolnej Działa ośrodek zdrowia, 2 apteki, ośrodek opieki społecznej, środowiskowy dom samopomocy, świetlica terapeutyczna dla osób niepełnosprawnych, gminny ośrodek kultury, biblioteka, obiekty sportowe i rekreacyjne, kościoły (4) i cmentarze parafialne Brak usług hotelowych
Potencjał terenów rozwojowych,	W dotychczasowym studium znaczne tereny rozwojowe, jednak bez planów miejscowych- tych brak
Funkcjonowanie komunikacji zbiorowej	Bardzo dobra dostępność do komunikacji zbiorowej autobusowej (sieć rozwinięta i dobrze działająca), nieodpowiednia organizacja przystanków, dostęp do komunikacji kolejowej-przystanek w Smętowie
Jakość dróg	Dość duża gęstość, ale słaba jakość, głównie drogi gminne, braki utwardzenia , nieuporządkowane przekroje jezdni, zły stan techniczny wielu dróg Droga wojewódzka wymagająca modernizacji (trwa przygotowanie do przebudowy), dr. powiatowe wymagają remontów, budująca się autostrada z węzłem
Ruch rowerowy i pieszy	Brak tras wyznaczonych międzynarodowych, międzyregionalnych lub regionalnych Trasy rowerowe oznakowane wzdłuż dróg powiatowych, brak przygotowanych dróg rowerowych Ruch pieszy- niebezpieczny (braki w chodnikach)
Ilość i jakość ogólnodostępnych parkingów	niezadawalająca liczba miejsc w sąsiedztwie usług publicznych
Dostęp do sieci infrastruktury technicznej	Dość dobra – zaopatrzenie w wodę Niewystarczająca dot. kanalizacji sanitarnej, mimo wyznaczonego obszaru aglomeracji i istn. oczyszczalni gminnej Brak gazu sieciowego
Opracowania planistyczne –ilość, jakość, aktualność	Brak obowiązujących planów miejscowych, brak prawnie przygotowanych terenów potencjalnie inwestycyjnych, rozwojowych
Sfera społeczno-gospodarcza	
Demografia-ludność, potencjał społeczny i	Ustabilizowana liczba mieszkańców

zbilansowana struktura demograficzna	Ujemne saldo pomimo dodatniego przyrostu naturalnego, zbliżony do średniej woj. wskaźnik dynamiki demograficznej, zbliżona do średniej powiatowej struktura wieku (nie jest to gmina o młodej strukturze), wysokie obciążenie przedprodukcyjnymi grupami wieku, stosunkowo niezły poziom wykształcenia
Rynek pracy	Rynek nie zbilansowany, spore bezrobocie, większe niż średnio w powiecie, współczynnik aktywności zawodowej 55,9%, w grupie w wieku produkcyjnym 72,2% aktywnych zawodowo, zbyt mała liczba miejsc pracy na terenie gminy-konieczność wyjazdów (ok. 400 osób), tylko ok. 60% potrzebnych miejsc pracy znajduje się na terenie gminy
Warunki życia- mieszkalnictwo	Niższe niż średnie wskaźniki mieszkań na 1000 mieszkańców, wielkość pow. mieszkań zbliżona do średniej w woj., warunki niezadawalające, ale ulegające stałej poprawie, zbyt mało nowych mieszkań w stosunku do zawieranych małżeństw
Usługi	Występują zróżnicowane usługi podstawowe
Poziom społecznienia mieszkańców – udział mieszkańców w tworzeniu dokumentów strategicznych, stopień zachowania lokalnych tradycji, więź społeczna	Społeczność lokalna dość aktywna
Jakość gospodarki – podmioty gospodarki	248 podmiotów wg regon (na koniec 2006r), głównie w handlu, budownictwie, przetwórstwie przemysłowym; 183 podmioty osób fizycznych; stan porównywalny z podobnymi gminami rolniczymi
Sytuacja w rolnictwie	Dość dobra, z przewagą gospodarstw średnich i dużych, o dobrej dochodowości
Otoczenie biznesu	Słabe, brak instytucji wspierających biznes na terenie gminy
Budżet gminy	Dochody niższe niż średnio w woj. dla gmin wiejskich, duży udział wydatków na opiekę socjalną, niski poziom wydatków inwestycyjnych
Udział gminy w przedsięwzięciach finansowanych ze środków pozabudżetowych	Realizowane są projekty i inwestycje korzystające ze środków zewnętrznych pozabudżetowych
Powiązania zewnętrzne	
Dostępność komunikacyjna	Obecnie i w przyszłości dobra mimo oddalenia od głównych ośrodków – ze względu na budującą się autostradę z węzłem oraz modernizację dr. woj. 231,
Powiązania drogowe	powiązania dobre w skali regionu w kierunku północ-południe w układzie kolejowym i drogowym, korzystne, położenie w korytarzu VI Transeuropejskiej Sieci Transportowej dość słabe powiązania w układzie równoleżnikowym z sąsiednimi gminami, stan dróg wiążących z siedzibą powiatu niezadawalający
Powiązania kolejowe	Bardzo dobre – linia kolejowa magistralna znaczenia państwowego, z przystankiem, rezerwy obciążenia stacji
Inne powiązania	Ścieżka rowerowa ponadlokalna proponowana w planie woj. , ale brak urządzonych dróg rowerowych
Dostępność i odległość do usług ponadlokalnych	Szpital w powiecie, dostępność do lekarzy specjalistów w powiecie; Szkoły ponadpodstawowe i wyższe w Starogardzie Gd., gimnazjum i szkoła ponadgimnazjalna także w gminie
Powiązania przyrodnicze	Występują formy ochrony przyrody (OCHK, Natura 2000), osnowa ekologiczna powiązana z otoczeniem

Powiązania kulturowe	Położenie w regionie etnograficznym i kulturowym Kociewia , dość silne związki z otoczeniem
Inne specyficzne typy powiązań	Nie występują

Słabe i mocne strony rozwoju gminy

Z przeprowadzonej analizy i diagnozy sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy Smętowo Graniczne można wysunąć wnioski co do silnych i słabych stron stanowiących czynniki korzystne /szanse/ oraz czynniki niekorzystne / zagrożenia / dla dalszego jej rozwoju. Są one następujące ;

Potencjał społeczny gminy (cechy struktury demograficznej, aktywność zawodowa mieszkańców)

Silne strony ;

- relatywnie tania siła robocza
- stosunkowo niezły stan wykształcenia

Słabe strony ;

- stabilizacja liczby mieszkańców
- pomimo dodatniego przyrostu naturalnego nie następuje wzrost liczby mieszkańców
- ujemne saldo migracji, powiększające się
- nie jest to gmina o młodej strukturze wieku
- przeciętne wskaźniki ruchu naturalnego , podobny do średniego wojew. współczynnik dynamiki demograficznej
- niski poziom aktywności zawodowej i zatrudnienia
- słaby przyrost miejsc pracy
- dość wysoki wskaźnik bezrobocia
- duży odsetek osób utrzymywanych / nie utrzymujących się z pracy /
- mała aktywność społeczno-kulturowa mieszkańców
- mała ilość podmiotów gospodarczych
- postępujące procesy starzenia mieszkańców

Poziom warunków życia (warunki cywilizacyjne, ogólny poziom zamożności)

Silne strony ;

- dość korzystne warunki środowiska przyrodniczego dla zamieszkiwania
- poprawiający się wskaźnik samodzielności zamieszkiwania gospodarstw domowych
- położenie w sieci osadniczej gwarantujące większą dostępność do usług i do miejsc pracy / autostrada z węzłem)
- dość korzystne warunki wyposażenia w infrastrukturę techniczną (kanalizacja, wodociąg)
- dość dobra sieć dróg
- dość dobry poziom opieki zdrowotnej
- dobry poziom obsługi w zakresie sportu i rekreacji , dość dobry stan oświaty

Słabe strony ;

- przeciętny standard zamieszkiwania , nie zadawalające warunki zamieszkiwania
- większe niż przeciętne w woj. zagęszczenie powierzchni mieszkalnej
- braki w ofercie usług oświaty , usług kultury, sportu,
- małe wpływy /w tym dochody własne/ budżetowe, a w konsekwencji małe wydatki na gospodarkę komunalną i mieszkaniową
- duże potrzeby w opiece socjalnej osłabiające budżet i ograniczające inwestycje w rozwój gminy
- słaba jakość dróg lokalnych
- niewystarczający poziom opieki przedszkolnej
- brak bazy noclegowej dla turystyki

Jakość gospodarki (sytuacja gospodarza, stan finansów gminy, aktywność gospodarza mieszkańców, funkcje, sposoby zagospodarowania)

Silne strony ;

- położenie gminy w pobliżu głównych szlaków komunikacyjnych,
- możliwości wyznaczenia znaczących terenów pod inwestycje nierolnicze, korzystnie położonych względem tras komunikacyjnych
- korzystne warunki dla funkcji turystyczno-wypoczynkowej w części zachodniej gminy i w rejonie wschodnim
- dość korzystna struktura obszarowa gospodarstw rolnych
- bardzo korzystne uwarunkowania dla rolnictwa

Słabe strony ;

- mało zróżnicowana struktura sektorowa gospodarki lokalnej (głównie rolnictwo)
- nieduża aktywność zawodowa i znaczny udział w strukturze osób utrzymujących się z innych, poza pracą, źródeł dochodów
- brak w budżecie środków na inwestycje stwarzające warunki dla rozwoju gminy
- brak bazy noclegowej i gastronomicznej dla rozwoju turystyki
- słaba przedsiębiorczość mieszkańców
- duża ilość zaniedbanych, niewykorzystanych terenów

Środowisko przyrodnicze

Silne strony:

- wysoki potencjał agroekologiczny gminy
- korzystne warunki przyrodnicze dla produkcji rolnej
- dobry stan środowiska (małe zanieczyszczenia atmosferyczne)
- znaczne walory przyrodnicze: położenie w granicach OCHK, obszary przyrodniczo cenne w granicach gminy, zach. część jako obszar Natura 2000
- liczne torfy o dużym znaczeniu dla środowiska
- liczne założenia parkowe, atrakcyjny wartościowy starodrzew przydrożny o charakterze zabytkowych alei- elementy wzbogacające potencjał biocenotyczny gminy, determinujące krajobraz
- rozległe obszary do wykorzystania dla turystyki kwalifikowanej, w tym przyrodniczej, proekologicznej

Słabe strony:

- ograniczenia rozwoju przestrzennego - bardzo dobre gleby wysokich klas
- słaba sieć hydrograficzna, brak zbiorników wodnych rekreacyjnych, niewielka możliwość samooczyszczania się wód powierzchniowych
- niedostateczna obudowa biologiczna cieków – potencjalny wzrost zagrożenia erozyjnego, brak barier dla spływu zanieczyszczeń powierzchniowych
- niewielka lesistość gminy
- mała zgodność drzewostanów z warunkami siedliskowymi zwłaszcza w zalesieniach porolnych
- brak udokumentowanych złóż łatwo eksploatowanych surowców naturalnych (np. żwiru, piasku)

Środowisko kulturowe

Silne strony:

- zachowany, nieprzeinwestowany, atrakcyjny krajobrazowo otwarty krajobraz rolniczy
- zachowane atrakcyjne krajobrazowo-historyczne układy przestrzenne, zachowane układy wsi

lokacyjnych

- liczne zachowane zespoły dworsko-parkowe
- stosunkowo dobrze zachowana zabudowa historyczna –wiejskie siedliska, kościoły, dwory
- zachowana tradycja, obyczaje
- działająca izba regionalna,

Słabe strony:

- brak promocji walorów kulturowych
- brak infrastruktury turystycznej
- niewykorzystane możliwości/ walory turystyczne, krajobrazowe
- liczne przekształcenia, w tym raczej negatywne substancji budowlanej historycznej
- zdegradowane przestrzenie dawne wsie, o często nieczytelnych już układach

Stan komunikacji i infrastruktury technicznej

Silne strony:

- bardzo dobra dostępność komunikacyjna gminy dzięki autostradzie z węzłem w Kopytkowie
- bardzo dobre powiązania komunikacyjne drogowe i kolejowe
- rozwijająca się systematycznie sieć kanalizacyjna, obejmująca znaczną część gminy
- dobra sieć komunikacji zbiorowej
- czynna linia kolejowa z przystankiem
- dość dobrze ukształtowana i dość gęsta sieć drogowa

Słabe strony:

- słaba jakość dróg lokalnych, znaczna część nieutwardzonych
- niewystarczający dostęp do Internetu
- nadal niewystarczająca kanalizacja sanitarna i wodociągi
- brak dostępu do gazu sieciowego

- niewłaściwe parametry drogi wojewódzkiej
- niedoinwestowanie drogi, o słabych parametrach technicznych (niewielkie szerokości, zła jakość i stan nawierzchni jezdni)

Część II- KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO, POLITYKA PRZESTRZENNA

1. Wpływ uwarunkowań na ustalenia kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego. Problemy dotyczące zagospodarowania

Smętowo Graniczne może w najbliższych latach dzięki autostradzie A1 (z węzłem w Kopytkowie) zyskać nowe impulsy rozwojowe:

- W rejonie węzła powstać może sporo nowych miejsc pracy opartych o nowe tereny rozwojowe dla działalności gospodarczej-produkcyjnej, magazynowej, przetwórczej itp.
- Ożywienie gospodarcze wokół autostrady i zmodernizowanego do niej dojazdu- droga wojewódzka , przyczynić może się także do wzrostu atrakcyjności osiedleńczej miejscowości gminnej –Smętowa oraz Kopytkowa i Kościelnej Jani tj. miejscowości najkorzystniej położonych względem układu komunikacyjnego;
- Istniejące liczne dawne folwarki mogą stanowić potencjalne tereny dla rozwoju różnorodnej działalności gospodarczej, bez konieczności zajmowania gruntów rolnych wysokich klas;
- Zachodnia i wschodnia część gminy ma stosunkowo wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe, które można wykorzystać rekreacyjnie, turystycznie, wzbogacając dotychczasowe funkcje gminy;
- Liczne parki podworskie, interesujący starodrzew, atrakcyjny krajobraz otwarty mogą także sprzyjać rozwojowi turystyki, w powiązaniu z eksponowaniem walorów kulturowych;
- Konieczne jest podniesienie standardów technicznych, poprawa stanu technicznego zabudowy,
- budownictwo mieszkaniowe nie może być lokomotywą rozwojową, gdyż ludność nie dysponuje zasobami kapitałowymi. Jednocześnie brak rozwiązań instytucjonalnych na budownictwo mieszkaniowe dla osób średnio i gorzej uposażonych.
- Jakość środowiska jest średnia; niewystarczający jest stopień skanalizowania gminy
- Mieszkańcy gminy nie należą do społeczności przedsiębiorczej; pod tym względem plasują się nisko - znacznie poniżej wartości przeciętnych. Niska przedsiębiorczość przejawia się niewielką liczbą podmiotów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, bardzo małym ruchem budowlanym, a w rezultacie stosunkowo wysokim poziomem bezrobocia i niskimi dochodami gmin.
- miejsc pracy w gminie jest mało,

Ogólnie gmina Smętowo Graniczne nie należy do gmin o dużej koncentracji problemów.

Problemy strukturalne

- brak ofertowych przygotowanych infrastrukturalnie i prawnie (plany miejscowe aktualne), uzbrojonych terenów, możliwych do wykorzystania pod działalność inwestycyjną,
- brak zainwestowania w zakresie infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej,
- stosunkowo niski standard obiektów mieszkalnych na terenach predysponowanych do rozwoju agroturystyki, raczej zły stan większości zabudowy o cechach historycznych, zabytkowych
- znaczny udział małych wsi stwarzających poważną barierę ich rozwoju społeczno-gospodarczego.

Problemy w zakresie środowiska przyrodniczego i kulturowego:

- konieczność zachowania wysokich walorów przyrodniczo-krajobrazowych z uwagi na położenie gminy w obrębie: Obszaru Chronionego Krajobrazu Wschodniego Borów Tucholskich, obszaru Natura 2000 w zachodniej części obszaru gminy, co jednocześnie stwarza poważne ograniczenia dla procesów inwestycyjnych
- znaczne zasoby środowiska kulturowego, jednak nie wykorzystane, nawet nie uświadomione i niewystarczająco promowane

- potrzeba ochrony i odnowy zasobów o wysokich walorach kulturowych, predysponowanych do objęcia strefami ochrony konserwatorskiej i ochrony archeologicznej, wraz z koniecznością prowadzenia dalszych prac nad rozpoznaniem archeologicznym, przy jednoczesnym ciągłym braku środków publicznych na te cele.
- brak aktualnych opracowań dotyczących środowiska kulturowego (potrzeba aktualizacji ewidencji zabytków, brak dokumentu dot. polityki gminnej dot. zabytków- gminnego programu opieki nad zabytkami)- co skutkuje praktycznie niewystarczającymi formami ochrony wartościowego zasobu kulturowego
- konieczność takiego planowania rozwoju, który w maksymalnym stopniu zachowa dla funkcji rolniczych najcenniejsze areale o wysokich walorach agroekologicznych

Problemy społeczne:

- mało korzystny ruch naturalny i migracyjny ludności,
- mało korzystny potencjał dla odnowy pokoleniowej, zwłaszcza w małych jednostkach osadniczych,
- niewystarczający poziom wykształcenia ludności rolniczej, który ogranicza możliwości restrukturyzacji rynku pracy
- niezadawalające warunki zamieszkiwania
- brak kapitału umożliwiającego intensywny rozwój oraz znacząca poprawę warunków zamieszkiwania, brak miejscowych silnych inwestorów
- aktualnie niewystarczająca liczba miejsc pracy na terenie gminy, rynek pracy lokalny nie jest zrównoważony

Problemy w zakresie infrastruktury technicznej:

- brak dostatecznej ilości dróg gminnych o dobrym stanie technicznym ,
- niedoinwestowanie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej,
- brak sieci gazowej w gminie.

Główne cele polityki przestrzennej to zatem wskazanie, wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych zarówno dla rozwoju funkcji gospodarczych, jak też dla terenów mieszkaniowych i usługowych poprawiających standard życia mieszkańców, przy zachowaniu zasad racjonalnego i oszczędnego kształtowania struktur przestrzennych, koordynacja różnorodnych działań w przestrzeni, wyznaczenie obszarów priorytetowych.

Najważniejsze dla rozwoju wydaje się być przygotowanie terenów dla rozwoju funkcji gospodarczych w m. Kopytkowo, a także nowych terenów mieszkaniowych oraz mieszkaniowo-usługowych głównie w Smętowie.

1.Podstawowe cele rozwoju przestrzennego gminy wynikają z występujących uwarunkowań rozwoju gminy i zakładają wykorzystanie szans wynikających z potencjału gminy, likwidację braków i niedoborów w sferze społecznej i ochrony środowiska - przy założeniu rozwoju zrównoważonego (zatem **z ograniczeniami** dla obszarów o walorach przyrodniczych, zwłaszcza położonych w części zachodniej- proponowanego obszaru Natura 2000 oraz wschodniej- rejon Smarzewo—Kulmaga.

Jako główne funkcje w gminie Smętowo Graniczne ustala się:

- rolnictwo, wraz z rozwiniętymi funkcjami komplementarnymi i osadnictwem związanym z rolnictwem,
- funkcje mieszkaniowe (zwłaszcza dla wsi gminnej),
- funkcje gospodarcze (produkcyjne i usługowe, składowe, logistyczne itp.) związane z węzłem autostradowym w Kopytkowie,
- turystyka (głównie krajoznawcza wykorzystująca potencjał zasobów dziedzictwa kulturowego, walory krajobrazowe, ale także agroturystyka),

2.Rozwój rolnictwa i infrastruktury obsługującej następować winien poprzez:

- wprowadzanie nowych rodzajów specjalizacji gospodarki rolnej opartej o rolnictwo ekologiczne, zwłaszcza w części zachodniej objętej ochroną przyrody-Natura 2000; z tego typu upraw wyłączone powinny być grunty położone w sąsiedztwie autostrady
- ochronę przed zainwestowaniem obszarów o najwyższych wartościach agroekologicznych, grunty takie nie powinny być raczej przeznaczane na cele nierolnicze;
- pomoc organizacyjną dla rolników w zakresie: zamiany i scalania gruntów, wprowadzania nowych technologii, zmiany w strukturze obszarowej i organizacji gospodarstw rolnych,
- zwiększenie produktywności przestrzeni rolniczej, poprawa struktury jakościowej użytków rolnych poprzez wyłącznie z użytkowania rolniczego gruntów klas V i VI i innych marginalnych
- rozwój edukacji i pomoc fachową w zakresie upowszechniania nowych, specjalistycznych dziedzin rolniczych, związanych z potencjalnymi rynkami zbytu i finansowaniem przedsięwzięć związanych z rolnictwem oraz agroturystyką i obsługą ruchu turystycznego (kursy, szkolenia, informacje);
- budowanie powiązań (organizacyjnych, kapitałowych) między producentami rolnymi a przetwórstwem, rozwój np. konfekcjonowania ziemniaków, warzyw, owoców,
- wykorzystanie dla potrzeb przetwórstwa istn. nieużytkowanych obiektów gospodarczych dawnych folwarków, obiektów po PGR-ach

3. Rozwój mieszkalnictwa następować winien poprzez wyznaczenie i przygotowanie (poprzez plany miejscowe, przygotowanie infrastruktury drogowej i technicznej), oferty terenów inwestycyjnych w rejonach:

- o korzystnych warunkach inwestowania (w pobliżu istniejącego i planowanego uzbrojenia), w skoncentrowanych zespołach zabudowy- głównie w m. Smętowo Graniczne, w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu usług podstawowych
- w terenach zapewniających ochronę najwartościowszych zespołów , układów urbanistycznych, ochronę ich panoram
- położonych poza obszarami o wyjątkowych walorach krajobrazowych i cennych przyrodniczo stanowiących potencjał rozwojowy gminy, z istotnymi ograniczeniami w obszarach tzw. lokalnych korytarzy ekologicznych i w obszarach proponowanych do ochrony bądź już objętych formami ochrony
- poza terenami o najwyższych walorach agroekologicznych
- zapewniających dobry dostęp do miejsc pracy, usług, ale i do różnorodnych form spędzania wolnego czasu;
- konieczne jest zrealizowanie programu budowy mieszkań komunalnych dla uboższych, mieszkań socjalnych, realizacja programu mieszkań i opieki dla osób starszych

4. W zakresie turystyki wiodącymi formami winny być: turystyka krajoznawcza i kwalifikowana, wypoczynek pobytowy (głównie w oparciu o kwatery agroturystyczne). Rozwój tych form winien następować poprzez:

- wykorzystanie położenia pomiędzy Borami Tucholskimi a Nadwiślańskim Parkiem Krajobrazowym, w tym wykorzystanie linii kolejowej i dworca w Smętowie oraz Kopytkowa (zjazd z autostrady) jako miejsc pierwszego kontaktu turystów – nakierowanych na obsługę turysty tranzytowego
- jak najlepsze wykorzystanie istn. walorów dziedzictwa kulturowego (walorów historyczno-kulturowych zespołów ruralistycznych o zachowanych wartościowych cechach) i piękna krajobrazu naturalnego – zachowanie i ochrona najwartościowszych nieprzekształconych fragmentów krajobrazu, panoram, alei ze starodrzewiem, parków,
- poprawa estetyki zabudowy wiejskiej, ewentualne odrestaurowanie i przywrócenie użytkowania zabytkowych zespołów dworsko-parkowych
- przygotowanie terenów dla rozwoju krótkopobytowych form wypoczynku dla turystów (ewentualny zajazd, motel, schronisko) w rejonach rekreacyjnych – zachodnia część gminy, np. w pobliżu obszaru chronionego krajobrazu, w rejonie wsi Stara Jania, Rynkówka .
- organizację szlaków turystycznych (turystyki pieszej, rowerowej, konnej) stanowiących element systemu i rozpowszechnienie informacji o szlakach turystycznych, dalszy rozwój turystyki kwalifikowanej związanej z Kociewiem;
- wspomaganie rozwoju funkcji agroturystycznych – wytypowanie obszarów promocyjnego rozwoju, chronionych przed nadmiernym zainwestowaniem w zakresie funkcji produkcyjnych, np. w zachodniej części obszaru gminy (rejon Leśnej Jani, Starej Jani, Rynkówki) oraz w części wschodniej- rejon Smarzewa, Kulmagi;
- odpowiednią promocję krajobrazu, kultury, obyczajów, zachowanego dziedzictwa
- przygotowanie bazy obsługującej ruch turystyczny- głównie w Smętowie, Kopytkowie, Starej Jani, Leśnej Jani, Rynkówce, Kulmadze, Smarzewie; w tym pobytowy – zwłaszcza w granicach proponowanego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Kulmaga”

5. Rozwój funkcji gospodarczych (produkcyjnych, usługowych) winien następować poprzez

- wskazanie (poprzez plany miejscowe, przygotowanie infrastruktury drogowej i technicznej), oferty terenów dla działalności gospodarczej, w rejonie węzła autostradowego – głównie w m. Kopytkowo, Kościelna Jania blisko zewnętrznych korytarzy komunikacyjnych (autostrada A1, droga wojewódzka 231);
- wykorzystanie terenów gospodarczych w rejonie węzła – jako rodzaju lokalnej strefy ekonomicznej, konkurencyjnej w stosunku do pobliskich terenów przyautostradowych takich jak Pelplin, Warlubie, nawet zarządzanej przez specjalnie powołany podmiot;
- promocję terenów rozwojowych gospodarczych przy węźle
- promowanie rozwoju nowych form działalności gospodarczej, które dzięki rozwojowi transportu, telekomunikacji, nie są związane z konkretnym rejonem, a stwarzających nowe miejsca pracy i mogą być źródłem utrzymania ludności wiejskiej,
- zewnętrzną promocję gminy jako rejonu atrakcyjnego dla inwestorów;
- rozwój małych i średnich zakładów produkcji spożywczej różnych branż, wykorzystujący lokalną produkcję rolną
- rewitalizację istniejących zasobów kubaturowych dawnych folwarków;

6. Rozwój usług o randze lokalnej i ponadlokalnej, poprzez:

- stymulowanie rozwoju usług poprzez stworzenie oferty terenów inwestycyjnych (sporządzenie planów miejscowych dla rejonów promowanego rozwoju) i ich uzbrojenie,
- zabiegi o lokalizację usług lokalnych i ponadlokalnych (miejsca pracy, wzrost atrakcyjności gminy)- głównie w m. Smętowo ale i Kopytkowo ,
- pomoc organizacyjna i administracyjna inwestorom,

7. Działania w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców powinny zmierzać do poprawy wyposażenia w usługi w zakresie:

- przedszkolna opieka- utrzymanie i rozwój obecnego stanu, ew. powiększenie bazy lokalowej o nowy obiekt, organizacja przedszkoli prywatnych
- szkolnictwa podstawowego: utrzymanie, ew. poprawa standardów, rozbudowy, modernizacje
- szkolnictwo ponadgimnazjalne: pomoc dla ew. rozwoju szkół ponad gimnazjalnych,
- sport , rekreacja i zieleń: utrzymanie , budowa nowych terenów, odpowiednie ich wyposażenie

W każdej miejscowości postuluje się zabezpieczenie, wyznaczenie w ramach np. sporządzanego planu miejscowego tereny zieleni, sportu i rekreacji według wskaźnika min 6 m²/mieszkańca.

- opieka społeczna i ochrona zdrowia- nie przewiduje się znaczących nowych inwestycji ze względu na stan finansów, wskazane jednak powstawanie prywatnych obiektów związanych z opieką społeczną np. domy opieki całodobowej i pobytu dziennego dla osób starszych i niesprawnych, budowa domów dla osób starszych – lokalizacja w nowych terenach inwestycyjnych – zwłaszcza w rejonie m. Bobrowiec

W Studium proponuje się jedynie postulaty co do programu usługowego, skupiając się na tych rodzajach usług, które znacząco wpływają na zagospodarowanie przestrzenne, mają charakter publiczny bądź wymagają wskazania lokalizacji albo niezbędnych rezerw terenowych. Postulowane wskaźniki nie są obowiązujące, a jedynie zalecane. Najistotniejsza dla gminy jest poprawa standardów zamieszkiwania, zakresie także poprawa wskaźników dot. usług komercyjnych typu instytucje finansowe, ubezpieczeniowe, otoczenie biznesu, dot. gastronomii, handlu na terenach wiejskich, usług dla turystyki, usług związanych z wypoczynkiem, sportem, rekreacją.

Przesłanki rzutujące na rozstrzygnięcia przyjęte w Studium wynikają także z:

- zebranych wniosków dotyczących zagospodarowania
- ze Strategii rozwoju gminy
- z położenia gminy, roli w najbliższym otoczeniu, regionie, z uwarunkowań zewnętrznych
- z uwarunkowań wewnętrznych, diagnozy stanu obecnego, w tym analizy silnych oraz słabych stron gminy (materiały Strategii oraz dotychczasowe Studium), ograniczeń i możliwości rozwojowych
- z obecnej struktury i zagospodarowania przestrzeni
- z przeprowadzonych studiów i analiz oraz prognoz rozwojowych, programowych, demograficznych, gospodarczych
- z przeprowadzonych z Wójtem Gminy, radnymi oraz z pracownikami Urzędu Gminy dyskusji, a także z wniosków powiatowej komisji urbanistyczno-architektonicznej
- z uwarunkowań formalno-prawnych (regulacje ustawowe, prawna ochrona przyrody i dziedzictwa kulturowego, wymogi dot. dróg itd.)

- z innych opracowań planistycznych, projektowych dot. obszaru gminy dot. zagadnień infrastruktury, ochrony środowiska, turystyki itd.

2. Założenia dotyczące rozwoju przestrzennego gminy

Środki i możliwości działania samorządu mające wpływ na stan zagospodarowania przestrzennego i realizacji polityki przestrzennej w gminie są zróżnicowane; mogą to być na przykład:

- a) **prawo lokalne** - tj. uchwały Rady Gminy, plany miejscowe i ich zakres przestrzenny oraz przedmiotowy, podatki i ulgi podatkowe lokalne, referenda mieszkańców itp.
- b) **obsługa administracyjna** - np. dostępność informacji, poziom obsługi interesantów, jakość promocji gminy itp.
- c) **opieka komunalna** - tj. działalność instytucji gminnych usługowych i ochronnych, udział w komercyjnym zagospodarowaniu gruntów itp.
- d) **możliwości organizatorskie** - współpraca międzygminna, z administracją rządową, z powiatem, z inwestorami prywatnymi, mobilizowanie społeczności lokalnych, lokalne przedsięwzięcia grupowe itp.
- e) **gospodarka finansowa** - tj. skala i zaangażowanie finansowe gminy wyrażone odpowiednią strukturą budżetu gminy i jej jednostek organizacyjnych w realizowanie polityki przestrzennej, organizacja finansowania poszczególnych przedsięwzięć itp.
- f) **gospodarka mieniem** - tj. sposób wykorzystania gruntów, budynków, lokali, określenie standardów zagospodarowania (to np. w planach miejscowych), programy rewaloryzacji, celowość pozyskiwania i zbywania mienia itp.

W zależności od lokalnych uwarunkowań – możliwości i ograniczeń działania można wyróżnić następujące rodzaje polityk przestrzennych:

- **polityka ochronna** w stosunku do cennych elementów zagospodarowania, gdzie działania ochronne mają pierwszeństwo przed pozostałymi działaniami,
- **polityka wyrównawcza**, polegająca na niwelowaniu różnic w poszczególnych elementach zagospodarowania, poprawie obecnych warunków życia mieszkańców,
- **polityka rozwoju**, czyli tworzenie warunków rozwoju, realizacja nowych przedsięwzięć

3. Przyjęte cele polityki przestrzennej gminy

W nawiązaniu do w/wym rodzajów polityk przestrzennych oraz biorąc pod uwagę Strategię rozwoju gminy oraz wniesione wnioski, ustalono ważne dla gminy **cele generalne w dążeniu do zrównoważonego rozwoju**:

1. **POLITYKA ROZWOJU – stwarzanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, podniesienia atrakcyjności turystycznej gminy oraz zachowania funkcji rolniczej** – z wykorzystaniem szans dobrego położenia gminy – przy węźle autostradowym A1,
2. **POLITYKA WYRÓWNAWCZA - Zapewnianie wysokiej jakości środowiska naturalnego, dbałości o ład przestrzenny i rozwój infrastruktury technicznej i komunikacji** – polepszenie warunków życia mieszkańców gminy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb oraz wyrównanie standardów cywilizacyjnych życia, poprawa stanu dróg, dalszy rozwój kanalizacji sanitarnej, wyznaczenie nowych terenów mieszkaniowo-usługowych pozwalających na poprawę warunków zamieszkiwania
3. **POLITYKA OCHRONNA - ochrona cennych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego** – głównie lokalnych i ponadlokalnych elementów środowiska, a także ochrona tożsamości kulturowej w obszarze tradycyjnego osadnictwa kociewskiego, wykorzystanie tych walorów w rozwoju turystyki.

Cel główny (zgodnie z dotychczasowym Studium) - trwały, zrównoważony i harmonijny rozwój, z uwzględnieniem poprawy warunków bytowych ludności, rozwój nie powodujący degradacji środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, wykorzystujący właściwie dla rozwoju istn. walory kulturowo-przyrodnicze.

Cele strategiczne :

Ochrona i racjonalne, kształtowanie środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego., przy założeniu wykorzystania tkwiącego w nim potencjału dla rozwoju funkcji turystycznej

Poprawa stanu infrastruktury technicznej (w tym głównie system gospodarki wodno-ściekowej oraz stan zabezpieczeń przeciwpowodziowych, modernizacja systemu ogrzewania w mieście, gazyfikacja obszaru gminy)

Poprawa dostępności komunikacyjnej (gł. modernizacje dróg)

Poprawa standardów zamieszkiwania poprzez odpowiednie wyznaczenie i zagospodarowanie nowych terenów mieszkaniowych, poprawę wizerunku i estetyzację przestrzeni, wzbogacenie usług, wytyczenie terenów rozwojowych

4. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów- ustalenia ogólne

Najważniejsze główne kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy proponowane w Studium:

- ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych przestrzeni gminy, w tym poprzez ochronę gruntów rolnych o największej wartości dla produkcji rolnej, objęcie dalszą ochroną (proponowany nowy OChK-Kociewski Obszar Chronionego Krajobrazu, ochrona obszarów wyznaczonych wg koncepcji „Natura 2000”) – jako propozycja głównie dla działań Wojewody i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska;
- rozwój terenów zagospodarowania rekreacyjnego, turystycznego w atrakcyjnych obszarach gminy wykorzystanie potencjału tkwiącego w walorach kulturowych – poprzez np. trasy rowerowe, wykorzystanie obiektów i obszarów zabytkowych dla obsługi turystyki, wskazanie miejsc dla nowego zainwestowania turystycznego (rejon Kościelnej Jani na skraju Borow Tucholskich i w rejonie
- wskazanie nowych terenów inwestycyjnych dla rozwoju struktur przestrzennych wiejskich mieszkalno-usługowych dla większych miejscowości gminy, głównie jako kontynuacja i uzupełnienie obecnych terenów zainwestowanych, w tym w Smętowie Granicznym
- wzmocnienie funkcji usługowych ośrodka gminnego- wsi Smętowo Graniczne
- powiększenie terenów leśnych poprzez nowe dolesienia
- wskazanie nowych terenów inwestycyjnych – ofertowych, dla funkcji nierolniczych, gospodarczych, w tym przy na przecięciu szlaków komunikacyjnych autostrady A1 i drogi wojewódzkiej 231, w celu pozyskania inwestorów tworzących nowe miejsca pracy
- ochrona, promocja, a także planowane procesy związane z porządkowaniem i podnoszeniem jakości przestrzeni układów ruralistycznych o największych walorach kulturowych- poprzez propozycje objęcia ochroną prawną (sugestie dla służb Woj. Konserwatora Zabytków dot. ew. wpisu do rejestru, a także do gminnego programu opieki nad zabytkami), planowane studia problemowe i ew. plany miejscowe tych miejscowości, poprawa stanu środowiska kulturowego
- dalszy rozwój infrastruktury technicznej zwłaszcza dot. gospodarki wodno-ściekowej, objęcie kanalizacją sanitarną całego obszaru gminy, a zwłaszcza terenów inwestycyjnych oraz już istn. zainwestowania

5. Główne funkcje obszaru gminy. Podział obszaru gminy na strefy funkcjonalno-przestrzenne

W celu ustalenia zasad rozwoju przestrzennego poszczególnych części obszaru gminy ustala się podział na strefy funkcjonalno-przestrzenne. Podstawą wyodrębniania obszarów o zróżnicowanym sposobie użytkowania i kierunków zagospodarowania przestrzennego było:

- istniejące użytkowanie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu,
- naturalne elementy środowiska –las, łąki, zwarte areały rolne, itp.,
- główne trasy komunikacyjne, w tym także autostrada,
- predyspozycje naturalne terenu dla rozwoju nowych funkcji,

zamierzenia, plany oraz możliwości przekształceń terenów otwartych.

W obszarze gminy wyodrębniono następujące strefy:

strefy rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych

A- Rejon zachodni – leśny, o dużych przyrodniczych walorach do ekstensywnego wykorzystania rekreacyjnego i o dużych walorach krajobrazowych, w obrębie którego występują korzystne warunki środowiska przyrodniczego dla aktywnych form turystyki i rekreacji; W rejonie tym szczególnie ważne są uwarunkowania przyrodnicze, w tym ustanowiony obszar chronionego krajobrazu oraz obszar Natura 2000

B- Rejon północno-wschodni – predysponowany do rozwoju agroturystyki, obejmuje część gminy w okolicach wsi Smarzewa i Kulmagi wraz z terenami leśnymi i Jez. Smarzewskim; w rejonie tym szczególnie znaczenie mają uwarunkowania przyrodnicze, zwłaszcza planowany obszar chronionego krajobrazu oraz planowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy

C- strefa urbanizacji i rozwoju gospodarczego - rejon Smętowo-Czerwińsk oraz rejon Kopytkowa

Strefa obejmuje centralny obszar gminy, zamieszkały dotychczas przez większą część mieszkańców gminy i korzystnie położony komunikacyjnie (droga wojewódzka, linia kolejowa, węzeł autostradowy). W obszarze tej strefy występuje koncentracja obecnych i przyszłych działań inwestycyjnych, głównie tereny dla funkcji gospodarczych (Kopytkowo) ale i budownictwa mieszkaniowego jednorodzinne (Smętowo-Czewińsk) . Jest to obszar największej dostępności do sieci infrastruktury technicznej, zwłaszcza kanalizacji sanitarnej oraz o najkorzystniejszych możliwościach jej rozwoju. Ze względu na położenie w korytarzu transportowym drogi wojewódzkiej oraz z dostępnością do linii kolejowej, do węzła autostrady jest on również predysponowany do rozwoju działalności gospodarczych, w tym funkcji produkcyjnych, magazynowych, logistycznych.

D- strefa umiarkowanego rozwoju – dla pozostałych kompleksów osadniczych poszczególnych wsi

Ze względu na dotychczas przeważający mieszkaniowy charakter tych miejscowości postulowany jest dalszy taki sam kierunek rozwojowy. Należy dążyć do poprawy dostępności istniejących i planowanych terenów inwestycyjnych do sieci infrastruktury technicznej, zwłaszcza kanalizacji sanitarnej. W zagospodarowaniu wsi należy przestrzegać wskazanych w uwarunkowaniach progów fizjograficznych rozwojowych oraz uwzględniać szczególnie walory kulturowe, czyniąc z nich ważną przesłankę i wskazówkę dla dalszego rozwoju.

E- strefa ochrony walorów środowiska przyrodniczego, strefa rolno-leśna o wiodącej funkcji produkcyjnej stanowią ją pozostałe (nieobjęte powyższymi strefami) obszary gminy, które stanowią duże kompleksy rolne o wiodącej funkcji produkcji rolniczej. W strefie tej nie wyznacza się nowych terenów inwestycyjnych związanych z zabudową. Obowiązuje tutaj zakaz lokalizacji budynków niezwiązanych z rolnictwem. Dopuszcza się lokalizację urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej oraz dróg dojazdowych służących istniejącej i projektowanej zabudowie, pod warunkiem ograniczenia ich ewentualnej uciążliwości dla istniejącej zabudowy

6. Kierunki i zmiany zagospodarowania przestrzennego. Obszary urbanizacji (rozwoju oraz kontynuacji zabudowy) oraz obszary przestrzeni chronionej

W strukturze przestrzennej gminy wyznacza się w studium obszary:

1. obszary urbanizacji,
2. obszary przestrzeni chronionej.

6.1. Obszar urbanizacji

Obszar urbanizacji stanowi obszar zabudowany lub przeznaczony do zabudowy, w ramach którego zostaną zaspokojone potrzeby rozwoju przestrzennego, wynikające z przyjętych kierunków rozwoju gminy, prognoz demograficznych, możliwości rozwoju komunikacji i infrastruktury przestrzennej oraz wniosków o zmianę przeznaczenia gruntów z ostatnich kilku lat.

W obszarze urbanizacji wyznacza się:

- obszar kontynuacji zabudowy, który obejmuje obszary obecnie zabudowane i zainwestowane oraz ich najbliższe sąsiedztwo; lokalizacja nowej zabudowy nie powoduje budowy nowych oraz magistralnych

sieci infrastruktury technicznej, lecz odbywa się w oparciu o rozbudowę istniejących systemów infrastruktury transportowej i technicznej,

- obszar rozwoju zabudowy, który obejmuje nowe tereny inwestycyjne, na których przewiduje się lokalizację zabudowy o podstawowej, wiodącej funkcji określonej w studium i dla których gmina zamierza opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, rozstrzygający między innymi o sposobach zaopatrzenia terenu w sieci infrastruktury technicznej oraz obsłudze komunikacyjnej, a także ustalający lokalne parametry dotyczące zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy.

Na planszy studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” 1:10000 (zał. nr 3 do Uchwały w sprawie uchwalenia studium pokazano obszar urbanizacji, a w nim zaznaczono obszary rozwoju zabudowy, pozostałe tereny w obrębie obszaru urbanizacji, nieobjęte obszarem rozwoju zabudowy stanowią obszar kontynuacji zabudowy. Pozostały obszar gminy stanowią obszary przestrzeni chronionej.

W obszarach rozwoju zabudowy, oznaczenia terenu określają następującą podstawową funkcję terenu:

MN – zabudowa mieszkaniowa (z przewagą jednorodzinnej)

MN,U – zabudowa mieszkaniowo-usługowa

U – zabudowa usługowa,

U, P – zabudowa usługowo-produkcyjna

P – zabudowa produkcyjna, magazyny i składy, tereny działalności gospodarczej nierolniczej

UT- zabudowa usługowa z zakresu obsługi turystyki

6.2. Obszar przestrzeni chronionej

Obszar przestrzeni chronionej stanowi go obszar dotychczas niezabudowany i nie przeznaczony do zabudowy (za wyjątkiem zabudowy związanej z gospodarką rolną i leśną, infrastrukturą techniczną i komunikacyjną oraz funkcji specjalnych wskazanych w studium), na którym priorytetowym zadaniem jest ochrona walorów środowiska przyrodniczego oraz utrzymanie produkcyjnej funkcji lasów i gruntów rolnych.

Dopuszcza się lokalizację urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej oraz dróg dojazdowych służące istniejącemu i projektowanemu zagospodarowaniu.

W obszarze przestrzeni chronionej wskazano na zał. graficznym **proponowane zalesienia gruntów rolnych**. Pozostałe obszary chronione to przede wszystkim grunty rolne oraz lasy istniejące.

7. Obszary przeznaczone do zabudowy i zainwestowania

7.1. Zestawienie nowych terenów inwestycyjnych

Obszary projektowane dla nowego zainwestowania

Nr na zał.graf. studium	Wieś obrębowa Miejscowość	Przeznaczenie terenów – dominująca funkcja	Pow. terenu w ha	Uwagi, zalecenia do uwzględnienia w ewentualnych planach miejscowych
1	Bobrowiec	MN,UT- zabudowa mieszkaniowa , usługi turystyczne	7,87	Dopuszczalna zabudowa o funkcjach turystycznych np. letniskowa, hotel, motel ,
2	Bobrowiec	MN, U – zabudowa mieszkaniowa, usługi, z dopuszczeniem usług obsługi turystyki	14,99	Wskazane obiekty o funkcjach usługowych związane np. z opieką społeczną lub ochrona zdrowia;
3	Bobrowiec	MN- zabudowa mieszkaniowa	7,40	
4	Leśna Jania	MN- zabudowa mieszkaniowa	1,67	Tereny rozwojowe projektować z uwzględnieniem walorów kulturowych i przyrodniczych
5	Frąca	MN- zabudowa mieszkaniowa	3,38	
6	Frąca	MN- zabudowa mieszkaniowa	1,50	
7	Kamionka	MN- zabudowa mieszkaniowa	3,42	Tereny rozwojowe projektować z uwzględnieniem walorów kulturowych
8	Kamionka	MN- zabudowa mieszkaniowa	1,80	Tereny rozwojowe projektować z uwzględnieniem walorów kulturowych
9	Kopytkowo	P,U- tereny o funkcjach gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy oraz tereny usługowe	11,67	
10	Kopytkowo	MN,U –zabudowa mieszkaniowa, usługowa	2,16	
11	Kopytkowo	MN,U- zabudowa mieszkaniowa, usługowa	1,40	
12	Kopytkowo	P,U- tereny o funkcjach gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy oraz tereny usługowe	19,30	
13	Kopytkowo	P- tereny o funkcjach gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy	2,02	
14	Kopytkowo	P- tereny o funkcjach gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy	41,89	Wskazane opracowanie kompleksowego planu dla całej miejscowości
15	Kopytkowo	P- tereny o funkcjach gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy	15,29	Wskazane opracowanie kompleksowego planu dla całej miejscowości
16.1	Kopytkowo	P, <u>U</u> - tereny o funkcjach gospodarczych, techniczno-	21,57	~~Wskazane opracowanie kompleksowego planu dla całej miejscowości; minimalne granice opracowania~~

		produkcyjne, magazyny, składy oraz tereny usługowe, dopuszcza się urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW w postaci farmy fotowoltaicznej		planistycznego powinny obejmować obszar w granicach strefy urbanizacji ograniczony drogami (obecna dr. wojew. 231 i droga 2730G) tj także istniejące zabudowania oraz zespół dworsko-parkowy; W obrębie tego obszaru dopuszcza się opracowanie trzech planów miejscowych w granicach wskazanych na załączniku graficznym nr 2; plan powinien wyznaczyć strefy ochrony ekspozycji zespołu zabytkowego w oparciu o studia krajobrazowe; wymagane uwzględnienie istn. wartościowego drzewostanu: Las Kopycki oraz aleja prowadząca w stronę zabytkowego parku. Studium krajobrazowe – obejmujące cały obszar objęty zmianą studium – należy wykonać przed przystąpieniem do pierwszego z planów oraz przedstawić do zaopiniowania Państwowemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków.
16.2	Kopytkowo	P, U - tereny o funkcjach gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy oraz tereny usługowe, dopuszcza się urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW w postaci farmy fotowoltaicznej	27,58	
17	Kopytkowo	P- tereny o funkcjach gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy tereny infrastruktury itp	1,64	Uwzględnić rezerwy terenowe dla rozbudowy oczyszczalni ścieków
18	Kopytkowo	P, U - tereny o funkcjach usługowych oraz gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy	25,00	
19	Kościelna Jania	P, U- tereny o funkcjach gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy itp. Oraz tereny usługowe	105	Powiązanie z zagospodarowaniem terenu 24 –w Leśnej Jani
20	Kościelna Jania- Stara Jania	MN- zabudowa mieszkaniowa	4,84	Uwzględnić uwarunkowania kulturowe
21	Kościelna Jania	MN- zabudowa mieszkaniowa	12,92	Uwzględnić uwarunkowania kulturowe
22	Kościelna Jania –Stara Jania	U, UT, MN- usługi, w tym usługi obsługi turystyki oraz funkcja mieszkaniowa	27,49	Wskazane zagospodarowanie turystyczne – motel, hotel, parking turystyczny, zabudowa rekreacyjna
23	Lalkowy	MN- zabudowa mieszkaniowa	5,55	Uwzględnić uwarunkowania kulturowe
24	Leśna Jania	Rezerwa terenowa – P, U - tereny o funkcjach usługowych, gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy	34,27	Powiązanie z zagospodarowaniem terenu 19 –w Kościelnej Jani
25	Leśna Jania	MN- zabudowa mieszkaniowa	2,51	Uwzględnić uwarunkowania kulturowe
26	Rynkówka	MN – zabudowa mieszkaniowa	2,59 +1,38= 3,97	Uwzględnić uwarunkowania kulturowe
27	Rynkówka	MN – zabudowa mieszkaniowa	1,75+1, 37=3,12	Uwzględnić uwarunkowania kulturowe
28	Smętowo Graniczne	MN, U- zabudowa mieszkaniowa, usługi	8,40	Wskazane ew. dodatkowe funkcje rekreacyjne, obsługi turystyki, powiązane z ew. terenami o podobnych funkcjach w m. Bobrowiec i z sąsiednim

				planowanym OChK
29	Smętowo Graniczne	MN-zabudowa mieszkaniowa	16,05	Wskazane kompleksowe opracowanie planu dla całej miejscowości
30	Smętowo Graniczne	P, U- tereny o funkcjach gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy itp oraz tereny usługowe	5,70	Wskazane wykorzystanie terenów istn. zainwestowania o niewykorzystanym potencjale
31	Smętowo Graniczne	MN,U - zabudowa mieszkaniowa, usługi	19,48	Wskazane wykształcenie nowego ośrodka usługowego, wskazane kompleksowe opracowanie planu dla całej miejscowości lub co najmniej dla terenów 31 i 32 łącznie
32	Smętowo Graniczne	MN,U - zabudowa mieszkaniowa, usługi	12,27	wskazane kompleksowe opracowanie planu dla całej miejscowości lub co najmniej dla terenów 31 i 32 łącznie
33	Smętowo Graniczne	MN,U - zabudowa mieszkaniowa, usługi	2,17	
34	Smętowo Graniczne	MN- zabudowa mieszkaniowa	19,30	wskazane kompleksowe opracowanie planu dla całej miejscowości
35	Smętowo Graniczne	MN- zabudowa mieszkaniowa	2,71	
36	Smętowo Graniczne	MN- zabudowa mieszkaniowa	3,14	
37	Smętowo Graniczne	MN- zabudowa mieszkaniowa	3,79+0, 56= 4,35	wskazane kompleksowe opracowanie planu dla całej miejscowości, uwzględnić nowe rozwiązania drogowe
38	Smętówko	P,U - tereny o funkcjach gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy oraz tereny usługowe	1,96	Powiązanie z terenami gospodarczymi w m. Kopytkowo –teren 19
39	Smętówko	P- tereny o funkcjach gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy	4,70	
40	Smętówko	MN – zabudowa mieszkaniowa	1,85	
41	Kościelna Jania	MN- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	1,42	
42	Frąca	MN,U- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz usługi	11,99	
43	Frąca	P- tereny o funkcja gospodarczych, magazyny, składy, produkcja	3,78	
44	Kopytkowo	U, UT- usługi, w tym usługi obsługi turystyki	1,70	Wskazane zagospodarowanie turystyczne – motel, hotel, parking turystyczny
45	Kopytkowo dz 95	US – tereny sportu i rekreacji	0,1651 ha	Obszar rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym- centrum sportowo-rekreacyjne Do zmiany obecnego przeznaczenia
46	Kopytkowo dz. 98	US – tereny sportu i rekreacji	0,2095 ha	Obszar rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym- centrum sportowo-rekreacyjne Do zmiany obecnego przeznaczenia
47	Smętówko dz 29/2	US – tereny sportu i rekreacji	0,54 ha	Obszar rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym- centrum sportowo-rekreacyjne Wskazane powiązanie z rewaloryzacją całości układu przestrzennego parku z pałacem i

				folwarkiem w Smętówku
Razem			534,78	Dodano tereny 46.US i 45.US w Kopytkowie i 47.US w Smętówku
	Kopytkowo	Rezerwa terenowa -P - tereny o funkcjach gospodarczych, techniczno-produkcyjne, magazyny, składy	45, 84	

Wyznacza się obszarze gminy rejon dopuszczenia lokalizacji ewentualnych elektrowni wiatrowych: na północ oraz na wschód od m. Lalkowy oraz w obszarze pomiędzy miejscowościami Frąca-Lalkowy-Kamionka. Orientacyjny zasięg tych rejonów pokazano na załączniku graficznym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”. Lokalizacja elektrowni wiatrowych wymagać będzie sporządzenia planu miejscowego.

Większość ze wskazanych wyżej terenów to tereny wymagające zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze, zatem wymagają sporządzenia Mppz w rozumieniu art. 14 ust. 3 nowej ustawy:

„Plan miejscowy, w wyniku którego następuje zmiana przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze i nieleśne, sporządza się dla całego obszaru wyznaczonego w Studium”.

Należy jednak w uchwale o przystąpieniu do sporządzania mpzp sprecyzować zasięg terenów, obszar planu, możliwe jest przy tym wydzielenie z pokazanego w Studium zasięgu obszaru mniejszego (np. wydzielonego przez drogi, przez naturalne granice itp), o ile uzasadnione to jest istn. uwarunkowaniami rozpoznanymi w szczególowszej skali oraz jeżeli pozwala to na prawidłowe ustalenie zasad zagospodarowania przestrzennego tak wyodrębnionego obszaru.

Zasięgi terenów obejmują tereny brutto tj. z niezbędnymi układami komunikacyjnymi, parkingami, towarzyszącymi terenami zieleni czy infrastruktury technicznej integralnie związanej z funkcją, sposobem zagospodarowania terenu, czy w przypadku terenów mieszkaniowych- z podstawowymi usługami niezbędnymi dla ich funkcjonowania.

7.2. Zasady zagospodarowania w nowych terenach inwestycyjnych

7.2.1. Zasady zagospodarowania w obszarach wskazywanych do urbanizacji – strefa C oraz D

Kompleksy osadnicze.

Większość wsi z obszaru gminy Smętowo Graniczne posiada duże lub umiarkowane możliwości rozwoju (brak progów ekofizjograficznych na wszystkich lub niektórych kierunkach). Ograniczenia dla rozwoju osadnictwa znacznej części wsi wynikają tylko z występowania w ich otoczeniu gleb o dużym potencjale agroekologicznym (gleby chronione).

W odniesieniu do wszystkich wsi zaleca się lokalizację nowego zainwestowania w obrębie istniejących struktur osadniczych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie (zasada nie rozpraszania osadnictwa).

Jednym z głównych celów współczesnego planowania przestrzennego jest kształtowanie korzystnych, ekologicznych warunków życia ludzi. Ekologiczne warunki życia ludzi w strukturach osadniczych zdeterminowane są przez:

- stan czystości środowiska (warunki aerosanitarne i akustyczne, czystość wody, promieniowanie elektromagnetyczne, drgania podłoża, stan powierzchni ziemi);
- powierzchnię i jakość terenów aktywnych biologicznie, w tym terenów rekreacyjnych;
- warunki bioklimatyczne;
- jakość wody pitnej i produktów spożywczych uzyskiwanych w jednostce osadniczej i w jej otoczeniu (w strefie żywnościowej miasta);
- przyrodnicze zjawiska katastroficzne, przede wszystkim powódzie;
- potencjał percepcyjny środowiska przyrodniczego, a zwłaszcza jego walory krajobrazowe.

W nawiązaniu do przedstawionej systematykacji, w ramach kształtowania ekologicznych warunków życia ludzi na obszarze gminy Smętowo Graniczne należy:

- uzyskać pożądaną stan czystości środowiska w zakresie jego abiotycznych składowych (atmosfera, hydrosfera, litosfera);
- ukształtować pożądaną system osnowy ekologicznej, w tym terenów rekreacyjnych;
- stymulować kształtowanie się korzystnych warunków bioklimatycznych;
- zabezpieczyć ludzi przed przyrodniczymi zjawiskami katastroficznymi;
- zwiększyć potencjał percepcyjno-behawioralny środowiska przyrodniczego.

Zadania powyższe szczególnie dotyczą terenów zainwestowanych.

Na obszarze gminy Smętowo Graniczne występuje kilka typów terenów o odmiennych, dominujących funkcjach, różniących się stanem antropopresji, w tym aktualnym zainwestowaniem. Dla terenów tych określono kierunki rewitalizacji środowiska i ekologicznych warunków życia ludzi.

Tereny przemysłowe, w tym duże gospodarstwa rolne i ich bezpośrednie otoczenie:

utworzenie buforowych pasów wielowarstwowej zieleni o funkcjach aerosanitarniej, akustycznej i krajobrazowej; ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery przez zmiany technologii lub instalację urządzeń redukcyjnych;

neutralizacja ścieków komunalnych i produkcyjnych.

podczyszczanie wód opadowych przed ich skierowaniem do odbiorników;

Tereny zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej:

- rekultywacja i rewitalizacja terenów zdewastowanych mechanicznie (klepiska, dojazdy do garaży, dzikie parkingi itp.) przez ich docelowe zagospodarowanie, w tym wprowadzenie zieleni;
- wymagane uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej (modernizacja istniejącej i realizacja nowych oczyszczalni ścieków, skanalizowanie wsi, w tym realizacja indywidualnych systemów kanalizacyjnych dla jednostek osadniczych zlokalizowanych na obrzeżach gminy);
- ukształtowanie zielonych połączeń z wewnętrznymi i zewnętrznymi przyrodniczymi terenami rekreacyjnymi;
- wzrost bioróżnorodności terenów zielonych przez wprowadzenie biogrup wielowarstwowej roślinności.

Strefy uciążliwego oddziaływania komunikacji samochodowej (na odcinkach przebiegu przez tereny zwartej zabudowy) - dotyczy drogi wojewódzkiej i jej przebiegu przez wsie: Smętowo Graniczne, Kopytkowo i Starą Janię;

- ograniczenie uciążliwości akustycznej i aerosanitarniej komunikacji samochodowej i kolejowej przez zastosowanie technicznych ekranów akustycznych lub wprowadzenie w miarę istnienia rezerw terenowych pasów wielowarstwowej zieleni izolacyjnej;
- zwiększenie płynności ruchu pojazdów samochodowych i modernizacja nawierzchni dróg;
- uzupełnienie i wprowadzenie nasadzeń drzew odpornych na komunikacyjne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe;
- zagospodarowanie wolnych terenów (nieużytków) wielowarstwową zielenią;
- podczyszczanie wód opadowych przed ich skierowaniem do odbiorników.

Korytarz komunikacyjny autostrady A1 wraz z węzłami komunikacyjnymi, miejscami obsługi podróżnych i terenami przyległymi:

wykluczenie lokalizacji funkcji chronionych - zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej oraz niektórych typów usług;

utworzenie buforowych pasów wielowarstwowej zieleni o funkcjach aerosanitarniej, akustycznej i krajobrazowej; preferencje dla lokalizacji usług związanych z obsługą podróżnych (w rejonach węzłów drogowych);

dostosowanie struktury upraw do rozkładu zanieczyszczeń atmosfery i gleby.

7.2.2. Zasady zagospodarowania w obszarach wskazywanych jako kompleksy turystyczne (rekreacyjne)- strefa A i strefa B

Zabezpieczenie trwałego ekologicznie i efektywnego ekonomicznie użytkowania przyrodniczych walorów rekreacyjnych w gminie Smętowo Graniczne wymaga następujących działań:

- A** - Rejon zachodni – leśny, o dużych przyrodniczych walorach do ekstensywnego wykorzystania rekreacyjnego i o dużych walorach krajobrazowych, w obrębie którego występują korzystne warunki środowiska przyrodniczego dla aktywnych form turystyki i rekreacji:
- przystosowanie brzeżnych partii lasów dla rekreacji;
  - lokalizacja ewentualnego zainwestowania na obrzeżach lasu, w strefie o szerokości 2-3 wysokości drzewostanów.
- B** - Rejon północno-wschodni – predysponowany do rozwoju agroturystyki, obejmuje część gminy w okolicach wsi Smarzewa i Kulmagi wraz z terenami leśnymi i Jez. Smarzewskim:
- intensyfikacja infrastruktury ochrony środowiska;
  - „gniazdowy” rozwój form zainwestowania rekreacyjnego z siecią szlaków pieszych, rowerowych, konnych itp.

7.2.3. Zasady zagospodarowania w obszarach wskazywanych jako obszary chronione i rolniczo-osadnicze – strefa E

Przy wprowadzaniu nowej zabudowy w obszarach rolniczo-osadniczych, postuluje się przestrzeganie następujących zasad :

- lokalizacja zabudowy (zagrodowej) przy istniejących drogach, w sposób nawiązujący do układu zabudowy historycznej –dawnych zagród, siedlisk rolniczych,
- wprowadzenie w otoczeniu zabudowy zieleni wielowarstwowej w formie grup drzew i krzewów,
- zachowanie wglądów - panoram krajobrazowych obszarów rolniczych,
- preferowane winny być budynki parterowe, z poddaszem użytkowym o formach nawiązujących do architektury regionu (wysokość posadowienia parteru: do 0,70 m ponad poziom terenu, wysokość do kalenicy do 10 m),
- w obrębie siedlisk rolniczych dopuszcza się lokalizację budynków inwentarskich o wielkości obsady zwierząt do 100 DJP (w obszarach chronionych przyrodniczo lokalizacja obiektów o obsadzie zwierząt powyżej 40DJP wymaga przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko); powyżej tej wielkości należy przyjąć zasadę lokalizacji budynków inwentarskich w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Obszar przestrzeni chronionej stanowią wszystkie tereny położone poza obszarem urbanizacji, stanowią go tereny rolne i leśne oraz rolno-osadnicze (strefa E) .

W obrębie obszaru obowiązują następujące zasady zagospodarowania i lokalizacji zabudowy:

- ustala się kontynuację dotychczasowego sposobu użytkowania terenów,
- zabudowa dopuszczalna jest wyłącznie związana z prowadzoną gospodarką rolną lub leśną (zabudowa zagrodowa), niepowodująca konieczności zmiany przeznaczenia gruntu rolnego i leśnego na cele nierolnicze i nieleśne (za wyjątkiem komunikacji i infrastruktury technicznej),
- dopuszcza się lokalizację dróg, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej; planowane obiekty nie mogą powodować negatywnego oddziaływania na istniejącą zabudowę oraz chronione elementy środowiska przyrodniczego,
- część obszaru jest objęta prawnymi formami ochrony przyrody oraz innymi ustaleniami wynikającymi z przepisów prawa dotyczącymi ograniczeń w zabudowie i zagospodarowaniu terenu, np. grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych, chronione użytki rolne, lasy, w tym lasy ochronne, obszar Natura 2000, planowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy, obszary chronionego krajobrazu ustanowiony i planowany;
- lokalizacja farm wiatrowych wymaga ustalenia szczegółowych zasad ustalanych w planie miejscowym zagosp. przestrzennego .

8. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i zabudowy

8.1. Dla obszarów kontynuacji zabudowy w obszarze urbanizacji

Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania dla uzupełnień istniejącej zabudowy i wprowadzania nowych funkcji w terenach zainwestowanych są następujące:

- lokalizacja zabudowy jest możliwa jeśli spełnione zostaną warunki umożliwiające ustalenie warunków zagospodarowania terenu i warunków zabudowy w drodze decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego,
- w przypadku opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar kontynuacji zabudowy wymagane jest zbliżenie się z parametrami zagospodarowania terenu do określonych w studium jak dla obszaru rozwoju zabudowy, za wyjątkiem terenów, gdzie spełnienie tych parametrów nie jest możliwe ze względu na ochronę cennych walorów przyrodniczych lub kulturowych lub ochronę interesu publicznego.

8.2. Dla obszarów rozwoju zabudowy w obszarze urbanizacji

Dla poszczególnych rodzajów przeznaczenia terenów wyznaczonych w studium ustala się podstawowe wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów dotyczące:

- ustalenia dominującej funkcji terenów oraz dopuszczalnych funkcji i sposobów użytkowania terenu, a także ograniczeń i wyłączeń,
- określenia minimalnej powierzchni nowowydzielanych działek budowlanych,
- określenia dopuszczalnej powierzchni zabudowy,
- określenia wymaganego minimalnego % powierzchni biologicznie czynnej,
- ustalenia zasad polityki parkingowej,
- jakości przestrzeni, w tym przestrzeni publicznych, standardów mieszkaniowych oraz zasad obsługi infrastrukturalnej.

dla terenów MN/U mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych wsi Smętowo Graniczne i Kopytkowo - w strefie C

- funkcja podstawowa zabudowa mieszkaniowa lub zabudowa usługowa – usługi nieuciążliwe typu handel, gastronomia, administracja, drobne rzemiosło, usługi o charakterze publicznym;
- dopuszcza się podział na działki budowlane o powierzchni min 600-800m²,
- dla zespołu zabudowy w ilości 15 działek budowlanych wymagane jest urządzenie terenu zieleni publicznej o powierzchni 1000m² i co najmniej 3 miejsca postojowe ogólnodostępne,
- tereny wymagają podłączenia do sieci energetycznej, wodociągowej i kanalizacji sanitarnej
- konieczność zabezpieczenia miejsc postojowych w ramach usług na własnych działkach

dla terenu P oraz P/U– funkcja gospodarcza, przemysł, składy, magazyny, itp. oferta inwestycyjna gminy-Kopytkowo, Kościelna Jania

- przeznaczenie podstawowe funkcje produkcyjne, przemysłowe, magazyny i składy, różnorodna działalność gospodarcza, lokalna strefa ekonomiczna, związana z autostradą
- dopuszcza się wydzielanie działek budowlanych o wielkościach w zależności od prowadzonej działalności, szczególnie zasady zagospodarowania do ustalenia w planach miejscowych

w ramach poszczególnych wyznaczonych obszarów zachować należy istniejącą wartościową zielen, a tereny przemysłowe wzbogacić o odpowiednio projektowana zielen towarzyszącą

dla terenów mieszkaniowych w obszarze w strefach D – umiarkowanej urbanizacji

- podstawowe przeznaczenie terenów zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, dopuszcza się nieuciążliwe usługi oraz tereny zieleni publicznej (skwery, zieleńce, boiska, place zabaw, itp.) i komunikacja wewnętrzna;
- wydzielane działki budowlane o powierzchni min. 800m², powierzchnia zabudowy ok. 25% powierzchni działek
- dla zespołu zabudowy w ilości 15 działek budowlanych wymagane jest urządzenie terenu zieleni publicznej o powierzchni 1000m² i co najmniej 3 miejsca postojowe ogólnodostępne,
- tereny wymagają podłączenia do sieci energetycznej, wodociągowej i perspektywicznie do kanalizacji sanitarnej

dla terenów zabudowy rekreacyjnej, turystycznej w strefach A i B

- podstawowe przeznaczenie terenów zabudowa rekreacyjna w postaci usług obsługi turystyki – hotel, motel, dom wypoczynkowy, schronisko turystyczne, pole biwakowe, dopuszczalne także sytuowanie domków letniskowych, dopuszcza się nieuciążliwe usługi typu handel detaliczny, mała gastronomia;
- wydzielane działki budowlane o powierzchni nie mniejszej jak 800m², powierzchnia zabudowy maksimum 40% powierzchni działek
- dla zespołu zabudowy w ilości 30 działek budowlanych-letniskowych wymagane jest urządzenie terenu zieleni publicznej o powierzchni 1000m² i co najmniej 5 miejsc postojowych ogólnodostępnych,
- tereny wymagają podłączenia co najmniej do sieci energetycznej i wodociągowej

dla terenów usług – Bobrowiec (powiązane z terenami mieszkaniowymi)

- teren przeznaczony pod usługi publiczne, ośrodek rehabilitacji lub dom pomocy społecznej, dom dla seniorów itp. usługi kultury
- planowana zabudowa nawiązująca do charakteru rozproszonej zabudowy wsi – np. zlokalizowana w kilku mniejszych obiektach z dużym udziałem zieleni ogólnodostępnej
- teren przeznaczony pod usługi publiczne, usługi kultury i oświaty, zieleni urządzonej – boisk sportowych, dopuszczalna budowa ośrodka rehabilitacji lub domu pomocy społecznej,
- wymagane w urządzeniu terenu duży udział powierzchni biologicznie czynnej – ok. 60%

dla terenów sportowo-rekreacyjnych –US (Kopytkowo, Smętówko)

- zagospodarowanie powiązać z sąsiednimi terenami mieszkaniowymi (Kopytkowo), dawnego założenia parkowego z pałacem i folwarkiem (Smętówko)
- uwzględnić zieleń towarzysząca komponowaną, wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej min. 30 %
- tereny przeznaczone na cele sportu i rekreacji, dopuszczalne zagospodarowanie- place zabaw dla dzieci, małe boiska, mała architektura, dojścia i dojazdy, zieleń

Wskazania dla planów miejscowych

W planach miejscowych uwzględniać należy lokalne i ponadlokalne (korytarze ekologiczne) uwarunkowania przyrodnicze oraz wartości środowiska kulturowego. Istniejące zagospodarowanie i zabudowa winny podlegać przekształceniom w celu poprawy warunków życia, poziomu estetyki, w terenach określonych w Studium jako „granice obszaru urbanizacji” czy też w istn. zainwestowaniu wiejskim- obszarze kontynuacji zabudowy dopuszcza się różnorodne funkcje komplementarne do mieszkalnictwa takie jak np. usługi, zieleń, drobne funkcje gospodarcze .

Skala zabudowy nowej winna nawiązywać do tradycyjnych form budownictwa regionalnego, szczególnie ważne jest przeprowadzenie wyprzedzających studiów krajobrazowych i historyczno-kulturowych dla miejscowości wskazywanych w Studium jako „zespoły przestrzenne postulowane do wpisu do rejestru zabytków” a także „zespoły przestrzenne o walorach kulturowych do zachowania i adaptacji”.

Plany miejscowe dla takich miejscowości powinny obejmować swoim zasięgiem nie tylko obszary planowanego zainwestowania ale także otaczające grunty rolne tworzące dla tych zespołów przedpole (np. w celu ustalenia ograniczeń lub nawet wykluczeń zabudowy).

Dla większych terenów inwestycyjnych konieczne jest uwzględnienie w zagospodarowaniu odpowiedniej szerokości dróg, terenów przestrzeni wspólnej, zieleni i rekreacji, niezbędnej rezerwy na funkcje publiczne i usługowe.

We wsiach, w których proponuje się rozwój funkcji turystycznych (np. Kościelna Jania, Bobrowiec), należy przewidzieć odpowiednią do programu użytkowego wielkość terenów dla parkowania .

9. Obszary przestrzeni chronionej o istotnych ograniczeniach lub proponowane do wyłączenia z zainwestowania. (ograniczenia w lokalizacji zabudowy). Kierunki zagospodarowania dla tych obszarów

9.1. Obszary przyrodnicze chronione, objęte formami ochrony prawnej

W odniesieniu do ustanowionych w gminie Smętowo Graniczne form ochrony przyrody (zob. część I-uwarunkowania pkt. 4) obowiązują odpowiednie akty prawne, zawierające m. in. zasady gospodarowania mające na celu ochronę ich walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Nie jest to jedyny cel – drugi, zwłaszcza w odniesieniu do wielkoobszarowych form ochrony, jak obszary chronionego krajobrazu, to ochrona ich walorów użytkowych (przede wszystkim rekreacyjnych) i stworzenie podstaw dla trwałego ich użytkowania. Tak ujmowana ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych leży w interesie gminy, jako podstawa jej trwałego rozwoju.

Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich to forma ochrony wielofunkcyjna. Zgodnie z ustawową definicją (ustawa o ochronie przyrody) ... *obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, lub pełniącą funkcją korytarzy ekologicznych.*

Obszary chronionego krajobrazu są ustawowo ukierunkowane na ochronę walorów zaspokajających potrzeby związane z turystyką i wypoczynkiem.

Wykaz zakazów, które wojewoda może wprowadzić na terenie obszaru chronionego krajobrazu zawiera ustawa o ochronie przyrody (art. 24.1).

Zgodnie z Rozporządzeniem nr 5/05 Wojewody Pomorskiego z dnia 24 marca 2005 r.⁹ w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego nr 29 poz. 585) w ich obrębie, w tym w granicach OChK Borów Tucholskich, obowiązują następujące przepisy: (...)

§ 2

1. Na obszarach chronionego krajobrazu, wymienionych w zał. Nr 1 do niniejszego rozporządzenia w poz. od 1 do 43, wprowadza się zakaz lokalizowania obiektów budowlanych z zastrzeżeniem ust. 3 i 4:
  - 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
  - 2) realizacji przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;
  - 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
  - 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
  - 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
  - 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
  - 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
  - 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;
2. Na obszarach chronionego krajobrazu, wymienionych w zał. do niniejszego rozporządzenia w poz. 7,8,20,29,39,40, wprowadza się zakaz lokalizowania obiektów budowlanych z zastrzeżeniem ust. 3 i 4:
  - 1) w pasie szerokości 200 m od brzegów klifowych;
  - 2) w pasie technicznym brzegu morskiego.

⁹ Zmienione Rozp. Nr 23/07 Wojewody Pomorskiego z dnia 6 lipca 2007r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim – Dz.Urz. Nr 117 poz. 2036

3. Zakazy wymienione w ust. 1 pkt. 8 oraz w ust. 2 pkt. 1 i 2 nie dotyczą działek budowlanych wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
4. Zakazy wymienione w w ust. 1 pkt. 8 oraz w ust. 2 pkt. 2 nie dotyczą:
  - 1) obszarów zwartej zabudowy miast i wsi, w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin (lub w równorzędnych dokumentach planistycznych), gdzie dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej i usługowej pod warunkiem wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy zgodnie z linią występującą na przylegających działkach;
  - 2) siedlisk rolniczych - w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty niezbędne do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegu;
  - 3) wyznaczanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów dostępu do wód publicznych – w zakresie niezbędnym do pełnienia funkcji plaż, kąpielisk, przystani, - jeżeli w trakcie postępowania strona wykaże brak niekorzystnego wpływu planowanej inwestycji na chronione w danym obszarze ekosystemy i krajobraz.

Rozporządzenie zawiera również ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych, nieleśnych ekosystemów lądowych i ekosystemów wodnych w odniesieniu do obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa pomorskiego (załącznik 3).

Obszary Natura 2000

W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r., Nr 92, poz. 880 z późn. zm.) w odniesieniu do obszarów Natura 2000 zapisano m. in., że:

(...)

Art. 33. 1. Zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 lub
  - 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
  - 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.
2. *Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty, znajdujących się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, do czasu zatwierdzenia przez Komisję Europejską jako obszary mające znaczenie dla Wspólnoty i wyznaczenia ich jako specjalne obszary ochrony siedlisk.*
3. *Projekty polityk, strategii, planów i programów oraz zmian do takich dokumentów a także planowane przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub obszarów, o których mowa w ust. 2, lub nie wynikają z tej ochrony, wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.*

(...)

Art. 34. 1. Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszary znajdujące się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

2. *W przypadku gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może zostać udzielone wyłącznie w celu:*

- 1) ochrony zdrowia i życia ludzi;
- 2) zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;
- 3) uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego;
- 4) wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.)

(...)

Art. 35a. W przypadku działań przewidzianych do realizacji w ramach planowanych przedsięwzięć, zezwolenie, o którym mowa w art. 34 ust. 1, zastępuje się decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach lub uzgodnieniem z

regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. (...).

Art. 36. 1. Na obszarach Natura 2000, z zastrzeżeniem ust. 2, nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urzędzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybicka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000. (...)

Ponadto Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 z dnia 21.07.2004 r. (Dz. U. 229 poz. 2313) zawiera zapisy, że:

§ 4 Celem wyznaczenia obszarów, o których mowa w § 2, jest ochrona populacji dziko występujących ptaków oraz utrzymanie ich siedlisk w niepogorszym stanie.

§ 5 Przedmiotem ochrony są gatunki ptaków wymienione w załączniku 2 do rozporządzenia.
(...)

Przepisy prawa powszechnego w odniesieniu do obszarów Natura 2000 wprowadzają także

1.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz. U. z 2005 r., Nr 94, poz. 795).

Obszary Natura 2000 w rejonie gminy Smętowo Graniczne nie posiadają opracowanych planów ochrony.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy i pomniki przyrody

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody w stosunku do ww. form ochrony przyrody mogą być wprowadzone następujące zakazy (art. 45.1):

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
  - 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urzędzeń wodnych;
  - 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
  - 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybickiej;
  - 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
  - 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
  - 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
  - 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
  - 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarłisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybicką i łowiecką;
  - 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
  - 11) umieszczania tablic reklamowych.
2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą:
- 1) prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
  - 2) realizacji inwestycji celu publicznego po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
  - 3) zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
  - 4) likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Ta forma ochrony przyrody może być wprowadzona przez Wojewodę lub uchwałą Rady Gminy . Wymagane jest opracowanie odpowiedniej dokumentacji, opracowanie zasad ochrony i przygotowanie uchwały.

Pomniki przyrody na obszarze gminy Smętowo Graniczne ustanowione zostały różnorodnymi aktami prawnymi, w których określono również zakazy obowiązujące w stosunku do nich. Na przestrzeni kilkunastu lat zasady gospodarowania w stosunku do pomników przyrody zmieniały się. Poniżej przedstawiono przykładowe zakazy obowiązujące dla pomników utworzonych na mocy Rozporządzenia Wojewody Gdańskiego Nr 3/91 z dnia 25 lutego 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody niektórych drzew i głązów w województwie gdańskim (Dz. Urz. Woj. Gdańskiego. Nr 7, poz. 54), na mocy którego została uznana większość pomników przyrody w gminie Smętowo Graniczne.

Wg powyższego rozporządzenia obowiązują następujące zakazy

- 1) wycinania (pozyskiwania), uszkodzania i podkopywania drzew,
- 2) zrywania kory, pączków, kwiatów, owoców i liści z drzew uznanych za pomniki przyrody,
- 3) rycia napisów lub znaków na drzewach uznanych za pomniki przyrody, umieszczania na nich tablic, ogłoszeń, napisów albo innych znaków nie związanych z ochroną drzewa uznanego za pomnik przyrody oraz wchodzenia na te drzewa i oddziaływania na nie w jakikolwiek sposób nie związany z ich ochroną,
- 4) wznoszenia jakichkolwiek budynków, budowli, urzędzeń lub zakładania instalacji w odległości (promieniu) do 15 m włącznie od tych drzew,
- 5) w ich pobliżu zabrania się także usuwania i niszczenia pokrywy glebowej, palenia ognisk oraz zanieczyszczania terenu wszelkiego rodzaju odpadami lubi nieczystościami,

Lasy ochronne

Zgodnie z Ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. Nr 101 poz. 444 z późn. zmianami):

Art. 15.

Za lasy szczególnie chronione, zwane dalej "lasami ochronnymi", mogą być uznane lasy, które:

- 1) chronią glebę przed zmywaniem lub wyjałowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin,
- 2) chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów,
- 3) ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków,
- 4) są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu,
- 5) stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej,
- 6) mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa,
- 7) są położone:
  - a) w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców,
  - b) w strefach ochronnych wokół sanatoriów i uzdrowisk,
  - c) w strefie górnej granicy lasów.

Art. 16.

1. Minister właściwy do spraw środowiska, w drodze decyzji, uznaje las za ochronny lub pozbawia go tego charakteru, na wniosek Dyrektora Generalnego, zaopiniowany przez radę gminy - w odniesieniu do lasów stanowiących własność Skarbu Państwa.

1a. Wojewoda, w drodze decyzji, uznaje las za ochronny lub pozbawia go tego charakteru, na wniosek starosty, uzgodniony z właścicielem lasu i zaopiniowany przez radę gminy - w odniesieniu do pozostałych lasów.

2. Rada gminy powinna wyrazić opinię w ciągu dwóch miesięcy od dnia otrzymania wystąpienia o jej wyrażenie. W razie upływu tego terminu uważa się, że rada gminy nie zgłasza zastrzeżeń.

Art. 17.

Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowe zasady prowadzenia w nich gospodarki leśnej.

W gminie Smętowo Graniczne, położonej na terenie Nadleśnictwa Lubichowo (zachodnia część gminy) i Starogard (część północno-wschodnia), znaczny jest udział lasów posiadających kategorię lasów ochronnych. Są to (poza lasami objętymi formami ochrony przyrody) w lasy wodochronne.

Lasy wodochronne wyodrębnione są przeważnie wokół jezior, wzdłuż cieków i w rejonach źródliskowych, spełniają głównie funkcje wodochronne, przeciwpowodziowe.

Rozmieszczenie lasów wodochronnych w gminie Smętowo Graniczne przedstawiono na zał. graficznych studium .

Uznanie za lasy ochronne na terenie Nadleśnictwa Lubichowo nastąpiło na mocy Decyzji Nr BOA-Iplo-179/1591/2001 Ministra Środowiska z dnia 16.07.2001 r. (załącznik 1), natomiast na terenie Nadleśnictwa Starogard – na mocy Decyzji Nr DLOPiK.lp-0233-71/99 Ministra Środowiska z dnia 26.11.1999 r. (załącznik 2).

9.2. Zasoby leśne

Zgodnie z Ustawą z 03.02.95 o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późniejszymi zmianami), przeznaczenie na cele nieleśne:

gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa – wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska;

pozostałych gruntów leśnych wymaga uzyskania zgody marszałka województwa wyrażonej po uzyskaniu opinii izby rolniczej.

9.3. Zasoby glebowe

Zgodnie z Ustawą z dnia 03 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późniejszymi zmianami):

„Przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne:

gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III, jeżeli ich zwarty obszar projektowany do takiego przeznaczenia przekracza 0,5 ha – wymaga uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej [obecnie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi];

gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa – wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa [obecnie Ministra Środowiska] lub upoważnionej przez niego osoby;

gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas IV, jeżeli ich zwarty obszar projektowany do takiego przeznaczenia przekracza 1ha,

gruntów rolnych, stanowiących użytki rolne klas V i VI, wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego i torfowisk jeżeli ich zwarty obszar projektowany do takiego przeznaczenia przekracza 1 ha,

pozostałych gruntów leśnych

wymaga uzyskania zgody marszałka województwa wyrażonej po uzyskaniu opinii izby rolniczej.”

9.4. Strefy ochronne wód podziemnych

Dla ujęć wody podziemnej, dla których ustanowiono tereny ochrony bezpośredniej obowiązują zasady gospodarowania określone w decyzjach o ich ustanowieniu lub w pozwoleniach wodno-prawnych. W związku z wygrodzeniem terenów stref ochrony bezpośredniej, zostały one jednocześnie wyłączone z bezpośredniego oddziaływania nie związanego z "ujmowaniem wody pracą urządzeń ściśle z tym związanych". W obrębie terenów ochrony bezpośredniej zabronione jest:

- odprowadzanie wód opadowych w taki sposób, aby nie mogły one przedostać się do urządzeń służących do poboru wody;
- zagospodarowanie terenu zielenią;
- szczelne odprowadzenie ścieków z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy urządzeniach służących do poboru wody;
- ograniczenie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób nie zatrudnionych stale przy urządzeniach służących do poboru wody.

9.5. Inne ograniczenia w lokalizacji zabudowy

W Studium wskazano obszary o ograniczeniach dla sytuowania zabudowy- są to:

- strefy wokół istn. wysokich projektowanych linii energetycznych wysokich napięć 110 kV-35 m , 220 kV-55m (należy je wyznaczać pomiarowo, orientacyjne wielkości można określić na podstawie przepisów budowlanych)

- pas technologiczny linii elektroenergetycznej 400 kV o szerokości 70 m (2 x 35 m od osi linii),

- strefy wokół ewentualnie projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia
- strefa wokół budowanej autostrady – ze względu na uciążliwości (hałas, zanieczyszczenia) – w pasie ok. 150-200m sytuowanie obiektów budownictwa mieszkaniowego powinno być ograniczane,
- strefa wokół istniejących i projektowanych tras drogi wojewódzkiej- budynki przeznaczone na pobyt ludzi powinny być wznoszone poza zasięgiem stref uciążliwości, wyposażone w odpowiednie środki techniczne ograniczające poziom uciążliwości
- strefa wokół istniejącej linii kolejowej magistralnej- budynki przeznaczone na pobyt ludzi powinny być wznoszone poza zasięgiem stref uciążliwości, wyposażone w odpowiednie środki techniczne ograniczające poziom uciążliwości
- tereny i obszary chronione z przyczyn przyrodniczych i środowiskowych (omówiono w pkt. 4 Uwarunkowań oraz w pkt 11 Kierunków) –Obszary Chronionego Krajobrazu (zasady wg ustawy o ochronie przyrody oraz odpowiednich rozporządzeń Wojewody), tereny zieleni historycznej-cmentarze, parki, tereny stanowiące torfowiska, tereny wzdłuż cieków, tereny położone w dolinach rzecznych i rynnach jeziornych (wrażliwe na potencjalne negatywne skutki zagospodarowania), obszary chronione wg Natura 2000, tereny w sąsiedztwie pomników przyrody, a także potencjalnych pomników przyrody (aleje przydrożne)
- tereny leśne, semileśne, zakrzaczenia, zadrzewienia- wskazane jako wykluczone z zabudowy, możliwe do zmiany przeznaczenia jedynie poprzez plan miejscowy
- tereny w strefach ochrony ekspozycji układów ruralistycznych o największych walorach – obowiązuje tu wymóg respektowania historycznej kompozycji przestrzennej, ochrony istn. walorów krajobrazowych, ew. priorytet ustaleń konserwatorskich- przy sporządzaniu planów miejscowych (omówiono w pkt. 12 Kierunków)
- strefy i obszary ochrony archeologicznej (omówiono w pkt. 12 Kierunków), w tym szczególnie otoczenie obiektów archeologicznych o własnej formie krajobrazowej
- obszary gruntów rolnych o wysokim potencjale produkcyjnym, z najlepszymi kompleksami gr. rolnych – przeznaczanie na cele inwestycyjne takich obszarów powinno być ograniczane do niezbędnego minimum
- obszary proponowane do zalesień (wskazane uszczegółowienie zasięgu terenów proponowanych zalesień w planach miejscowych)
- obszary o utrudnionych, niekorzystnych warunkach gruntowo-wodnych dla realizacji budownictwa, w tym zwłaszcza tereny wskazywane jako te na których występują elementy lokalnej osnowy ekologicznej
- strefy oddziaływania ewentualnych elektrowni wiatrowych - z ograniczeniami dla zabudowy mieszkaniowej oraz dla funkcji chronionych, ewentualne planowane lokalizacje w rejonie m. Lalkowy oraz pomiędzy m. Lalkowy-Fraça-Kamionka

W Studium nie wskazano obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej z bezwzględnym zakazem zabudowy. **zakaz zabudowy na terenach rolniczych, w tym dot. zakazu lokalizacji siedlisk można ustalić poprzez plan miejscowy dla wymagających tego obszarów, w tym sporządzany w skali 1:5000, zgodnie z dyspozycjami art. 16 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ile potrzeba takiej regulacji pojawi się w gminie** (np. w wypadku silnych presji do lokalizowania zabudowy w terenach rolnych, przy ew. pojawieniu się tendencji do rozpraszania zabudowy; zakaz zabudowy może także dotyczyć gruntów rolnych w otoczeniu elektrowni wiatrakowych- ustanowiony ze względu na uciążliwości akustyczne) .

Przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę istnieje wymóg zgłaszania wszelkich obiektów stałych i tymczasowych o wysokości równej i większej od 50 m nad poziomem terenu do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego.

10. Obszary zabudowane wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekułtywacji

Szczegółowe dyspozycje dotyczące przekształceń obszarów o walorach kulturowych przedstawiono w opracowaniu „Studium kulturowe...”, zalecenia sformułowane dla wszystkich wsi. Najważniejsze obszary tej kategorii pokazano na załączniku graficznym – zał. 3 do uchwały o Studium-Kierunki zagospodarowania i polityka przestrzenna.

Obszary do przekształceń :

Folwark w Smarzewie – do uporządkowania, ukształtowania na nowo

STUDIUM uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego GMINY SMĘTOWO GRANICZNE - aktualizacja

108

Wieś Kopytkowo oraz dawny folwark Kopytkowo, z wyłączeniem parku
 Dawny folwark w Leśnej Jani
 Folwark w Smętowie
 Wieś podworska w Rynkówce i Starej Jani

Obszary rehabilitacji, rewaloryzacji:

Zespół pałacowo-parkowy w Smarzewie , z dopuszczeniem wprowadzenia nowej zabudowy
 Zespół parkowy we Frący- rewitalizacja, wprowadzenie nowej zabudowy
 Zespół dworsko-parkowy w Lalkowach
 Zespół wsi Rynkówka
 Parki w zespołach dworsko-parkowych –Kopytkowo, Leśna Jania
 Park i pozostałości folwarku w Smętówku
 Folwark w Starej Jani
 Wieś Kamionka, Kościelna Jania , Lalkowy , Leśna Jania – do rewaloryzacji

Obszary do rekultywacji:

Teren obecnego wysypiska odpadów w Bobrowcu- po zakończeniu eksploatacji

11. Obszary i obiekty chronione ze względów przyrodniczych, środowiskowych, kulturowych oraz zasady ochrony środowiska przyrodniczego, krajobrazu

11.1. Planowane formy ochrony przyrody

Wymieniono w pkt 4 w części I- Uwarunkowania. Są to : obszar chronionego krajobrazu, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, Natura 2000. Inne proponowane do ochrony elementy i obszary:

Zabytkowe aleje

Ponadto istniejące w obszarze gminy aleje drzew przydrożnych zew względu na swe walory przyrodnicze i krajobrazowe kwalifikują się do objęcia ochroną jako pomniki przyrody. Część z nich posiada dokumentację inwentaryzacyjną, dla pozostałych nie została ona dotychczas wykonana. Część drzew w alejach, jak i pojedyncze egzemplarze mają obniżony stan sanitarny, wymagają pilnych prac pielęgnacyjno-leczniczych. Są one zagrożone ze względu na tendencje do wycinki drzew przy drogach, zwłaszcza powiatowych, ze względu na potrzeby poprawy bezpieczeństwa dróg. Zaleca się zachowanie i ochronę alei, przy projektowaniu i realizacji nowych rozwiązań drogowych postuluje się nowy pas np. dla ruchu rowerowego czy też pas jezdny lokowca poza pasem drzew, w przyległych gruntach rolnych.

Tabela 6. Wykaz drzew o charakterze pomnikowym na terenie gminy Smętowo Graniczne

Lp	Gatunek	Obwód (cm)	Wysokość (m)	Wiek (lata)	Lokalizacja
1	grab pospolity <i>Carpinus betulus</i>	185	18	150	Kornatka
2	klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i>				Bobrowiec
3	3 x lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>				Bobrowiec
4	klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i>	252	24	150	Kościelna Jania
5	klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i>	260	25	180	Kościelna Jania
6	klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i>	348	27	250	Kościelna Jania
7	klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i>	292	23	200	Stara Jania-park
8	Aleja 537 drzew: - klon zwyczajny, lipa				Stara Jania-Smętowo

	drobnolistna i in. <i>Acer platanoides, Tilia cordata</i> (117 drzew pomnikowych)				
9	2 x jesion wyniosły <i>Fraxinus Excelsior</i>				Słuchacz
10	Aleja 165 drzew: lipa drobnolistna i in. <i>Tilia cordata</i> (26 drzew pomnikowych)				Leśna Jania- Frąca
11	lipa drobnolistna, klon zwyczajny <i>Tilia cordata, Acer planatoides</i>	357 272	21 21	180 180	Smętowo
12	Klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i>	270 285	22 20	180 180	Smętowo
13	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>				Smętowo
14	grab pospolity <i>Carpinus betulus</i>	240	21	200	Czerwińsk
15	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>				Luchowo
16	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>				Kulmaga
17	7 x dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>				Smarzewo-park
18	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>				Luchowo
19	grab pospolity <i>Carpinus betulus</i>				Luchowo
20	wierzba biała <i>Salix alba</i>				Lalkowy
21	kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i>	290	23	180	Smętówko
22	buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>	380	27	200	Smętówko-park
23	wiąz górski <i>Ulmus gabra</i>	292	32	200	Frąca-Lasek Kopycki
24	grab pospolity <i>Carpinus betulus</i>	195	21	150	Frąca-Lasek Kopycki
25	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>				Kopytkowo
26	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>				Kopytkowo
27	4x lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>				Rynkówka
28	2 x lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>				Frąca
29	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>				Frąca
30	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>				Frąca
31	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>				Frąca
32	klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i>				Rynkówka
33	klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i>				Rynkówka
34	lipa drobnolistna				Frąca

	<i>Tilia cordata</i>				
35	3 x lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>				Fraça
36	wierzba biała <i>Salix alba</i>				Rynkówka Park
37	topola biała <i>Populus alba</i>				Rynkówka park
38	grab pospolity <i>Carpinus betulus</i>				Kopytkowo park
39	Aleja 244 drzew: dąb szypułkowy, klon zwyczajny i in. <i>Quercus robur, Acer platanoides</i> (7 drzew pomnikowych)				Leśna Jania-Stara Jania
40	Aleja ok. 120 drzew: lipa drobnolistna, klon zwyczajny i in. <i>Tilia cordata, Acer platanoides</i>				Kopytkowo-Fraça
41	Aleja ok. 130 drzew: lipa drobnolistna, klon zwyczajny <i>Tilia cordata, Acer platanoides</i>				Kopytkowo-Leśna Jania

Źródło: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne” 2000.

Proponowana forma ochrony przyrody może być wprowadzona przez Wojewodę lub uchwałą Rady Gminy.

Użytki ekologiczne (na podstawie dotychczasowego Studium)

Na terenie gminy zarejestrowano szereg obiektów i obszarów o walorach kwalifikujących do objęcia ochroną prawną, np. poprzez formę użytku ekologicznego. Planowane użytki ekologiczne to:

-**Smugi**- torfowisko wysokie z fragmentami boru bagiennego i brzeziny bagiennnej, zlokalizowane w oddz. 201 obrębu Drewniaczki Nadleśnictwo Lubichowo; stanowisko rzadkich roślin m. inn rosiczki okrągłolistnej i widłaka jałowcowatego

- **Mirotki**- torfowisko przejściowe na granicy oddz. 163 i 164 obrębu Drewniaczki Nadleśnictwo Lubichowo ; dobrze zachowana fitocenoza zbiorowisk torfowiskowych populacja przygielki białej

Tę formę ochrony może ustanowić Wojewoda lub uchwałą Rada Gminy.

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

W obszarze gminy występują chronione gatunki roślin takich jak: kopytnik pospolity, konwalia majowa, rosiczka okrągłolistna, marzanka wonna, bluszcz pospolity, bagno zwyczajne, widłak jałowcowaty, grąźel żółty, grzybienie białe, kalina koralowa, barwinek zwyczajny, a także stanowiska gatunków rzadkich w skali Pomorza takich jak: modrzewnica pospolita, zawciąg pospolity, mikołajek płaskolistny, chmiel pospolity, oman łąkowy, tojeść rozesłana, perlówka jednokwiatowa, pięciornik biały, siedmiopalecznik błotny, włosienicznik wodny, przygielka biała, świnka łąkowa, fiołek przedziwny.

Na obszarze gminy występują chronione gatunki zwierząt takie jak: wydra, gągoł, żuraw, bocian biały. Występuje także nielicznie ropucha szara i kumak nizinny (podmokłe tereny), padalec, jaszczurka żyworodka, żmija zygzakowata. Występują tu różne gatunki ptaków, w tym chronione.

11.2. Kształtowanie środowiska przyrodniczego. Osnowa ekologiczna gminy – elementy wskazane do zachowania i ochrony

Ogólne zasady kształtowania osnowy ekologicznej przedstawiają się następująco:

- zasada utrzymania różnorodności świata żywego i nisz ekologicznych (utrzymanie bogactwa przyrody w sensie bogactwa gatunków i określonych stosunków ilościowych między podstawowymi grupami tworzącymi strukturę troficzną ekosystemów oraz utrzymanie różnorodności warunków siedliskowych);

- zasada utrzymania ciągłości w czasie ekosystemów (zniszczenie względnie zrównoważonego ekosystemu i powstanie na jego miejscu podobnego wymaga długiego czasu; pozostałości ekosystemów naturalnych ułatwiają sukcesję roślinności);
- zasada ciągłości przestrzennej ekosystemów (w związku ze zdolnością wszystkich organizmów żywych do rozprzestrzeniania się w toku czynnej lub biernej migracji należy tworzyć ciągłe systemy pozbawione barier);
- zasada adekwatności systemów ekologicznych do warunków abiotycznych (dobrze rozwijają się tylko gatunki i biocenozy dopasowane do warunków abiotycznego środowiska).

Wszystkie wymienione w części I uwarunkowania pkt. 4.3. **elementy osnowy ekologicznej gminy Smętowo Graniczne**, rangi regionalnej, subregionalnej i lokalnej wymagają ochrony w sensie terytorialnym oraz działań pielęgnacyjnych (podtrzymanie aktualnego stanu), restytucyjnych (przywracanie naturalnego stanu struktur przyrodniczych) i rewaloryzacyjnych (wzrost bioróżnorodności, zmiana funkcji).

Osnowa ekologiczna gminy może być wzmocniona przez poprawę ciągłości przestrzennej (wprowadzenie nowych elementów i eliminacja barier antropogenicznych) oraz przez wzbogacenie bioróżnorodności.

W celu wzmocnienia ciągłości przestrzennej i wzbogacenia różnorodności osnowy ekologicznej obszaru gminy Smętowo Graniczne wskazane jest:

- wzmocnienie struktury płatów i korytarzy ekologicznych przez dolesienia, zadrzewienia i zakrzaczenia itp., głównie zboczy form dolinnych i najniższych terenów rolniczych;
- wzmocnienie i wprowadzenie obudowy biologicznej cieków przez zadrzewienia i zakrzaczenia, co ma na celu kształtowanie korzystnych warunków do wypełniania funkcji hydrosanitarnej, ekologicznej i krajobrazowej.
- ograniczenie barier antropogenicznych w systemie osnowy ekologicznej - stanowią je przede wszystkim obiekty osadnicze i infrastrukturalne „przegradzające” korytarze ekologiczne i zaburzające przez to ciągłość przestrzenną systemu (możliwe jest np. skonstruowanie przepustów pod ciągami komunikacyjnymi i być może likwidacja niektórych obiektów kubaturowych);

Jako podstawową zasadę należy przyjąć:

- nie tworzenie nowych barier i nie intensyfikowanie istniejących;
- rekultywację w kierunku leśnym lub fitomelioracyjnym terenów zdewastowanych (wyrębiska i wysypiska odpadów).

12. Obszary i obiekty chronione ze względu na wartości i potrzeby ochrony środowiska kulturowego

Szczegółowe propozycje przedstawiono w opracowaniu „Studium środowiska kulturowego do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne” – Justyna Czeszek, Gdańsk 2008

W obszarze gminy występują następujące obszary i obiekty chronione oraz proponowane do ochrony :

- 12.1. **zabytki w rejestrze zabytków** – obiekty i zespoły- wymienione w części I Uwarunkowania , pkt . 5 –
- 6 zabytków archeologicznych,
  - 8 zabytków nieruchomych

Dla obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków obowiązują przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wszelkie działania wymagają uzgodnień Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, na roboty budowlane dot. zabytku i jego otoczenia wymagane jest pozwolenie konserwatora .

12.2. **stanowiska archeologiczne, strefy ochrony archeologicznej** nie wpisane do rejestru zabytków (13 wg kart katalogowych, 115 wg AZP arkusz 25-44, 24 wg AZP arkusz 26-44), do ochrony poprzez ustalenia planów miejscowych

12.3. **obiekty proponowane do wpisu do rejestru zabytków (I poziom ochrony)** – do czasu ewentualnego wpisu chronione poprzez ustalenia planów miejscowych, po wpisie- chronione zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Na podstawie dokonanej przez zespół autorski rozpoznania oraz na podstawie propozycji zawartych w programie opieki nad zabytkami (styczeń 2010) dla gminy Smętowo proponuje się w studium do objęcia ochroną poprzez wpis do rejestru następujących obiektów:

Lalkowy- 6 obiektów: kuźnia wiejska, plebania, organistówka, szpitalik przykościelny, dwór-rządówka, czworak- chata Babci Kaniowej, ewentualnie rozważyć warto także wpis całego układu wiejskiego

Bobrowiec- 1 obiekt - dom mieszkalny nr 10

Smarzewo – 2 obiekty- park podworski, czworak podworski nr 7

Smętowo Graniczne – 1 zespół – zespół dworca kolejowego i stacji kolejowej, w tym budynki nr 1,2,5

Frąca – 1 obiekt- park podworski

Kamionka – budynek na dz. geod. 103- dawn kaplica, szkoła, karczma

Zgodnie z sugestiami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku proponowane do wpisu do rejestru są: **zespół folwarczny w Lalkowach** (z budynkiem rządówki), **park i zespół folwarczny w Rynkówce**, **park w Smarzewie**, **zespół dworca kolejowego w Smętowie Granicznym**, **2 wieże ciśnień w Smętowie**

12.4. obiekty i zespoły o wartościach kulturowych do zachowania i ochrony (II poziom ochrony)- wybrane z zasobu wpisanego do gminnej ewidencji zabytków), do ochrony poprzez ustalenia planów miejscowych :

Bobrowiec- cmentarz poewangelicki

Frąca- cmentarz poewangelicki

Kamionka- zespół jednorodzinnej zabudowy w północnej części wsi

Kościelna Jania – zespół zabudowy w północnej części wsi

Kościelna Jania – zespół zabudowy południowego krańca wsi

Kościelna Jania- zespół młyński

Kopytkowo – oficyna nr 2

Kopytkowo- budynek podworski na dz. nr 52

Kopytkowo – budynek mieszkalny na dz. nr 111

Kopytkowo – cmentarz poewangelicki

Leśna Jania – dwa budynki w zespole folwarku(72- dz. nr 270, spichlerz dz. 51/7)

Leśna Jania- budynki mieszkalne na dz. o nr 113, 111/3, 109, 128, 125

Leśna Jania – cmentarz podworski

Lalkowy- 3 budynki w zespole folwarcznym (dwa gospodarcze, rządówka, dz. nr 74/101, 102, 104)

Lalkowy – domy mieszkalne na dz. 41, 43, 44

Smarzewo – domy mieszkalne na dz. 64, 65, 67/3

Smętowo - budynek mieszkalny nr 4

Smętowko – pałac

Stara Jania- dom mieszkalny nr 13

Stara Jania- cmentarz poewangelicki

12.5. Pozostałe obiekty wskazane w gminnej ewidencji zabytków – do ochrony poprzez ustalenia planów miejscowych – gminna ewidencja zabytków wg wykazu w aneksie załączonym do niniejszego studium

12.6. cmentarze zabytkowe – (15 wg dokumentacji konserwatorskiej WKZ) Bobrowiec, Czerwińsk, Frąca, Kopytkowo(2), Kościelna Jania (2), Lalkowy (2), Leśna Jania, Smarzewo, Smętowo (3), Stara Jania (2)- do ochrony poprzez ustalenia planów miejscowych, cmentarze usytuowane w parkach wpisanych do rejestru - ochrona zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

12.7 parki i aleje – chronione zapisami planów miejscowych lub poprzez objęcie prawną ochroną zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody, w tym jako pomniki przyrody, parki wpisane do rejestru zabytków chronione zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Obszary i obiekty objęte ochroną oraz proponowane do ochrony zaznaczono na załącznikach graficznych Studium kulturowego oraz na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” skala 1:10 000.

12. 8 układy przestrzenne i zespoły przestrzenne do ochrony

W studium zaproponowano podział na priorytetowo wskazywane do zachowania i ochrony, a także objęte ochroną jako poziom I i II

I. Układy przestrzenne wskazane priorytetowo do zachowania (planu i struktury): wsie Lalkowy, Kamionka, Kościelna Jania - postulat priorytetowego sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ustalającego odpowiednie strefy ochrony konserwatorskiej

Nakazy, dopuszczenia :

- zachowanie układu komunikacyjnego i historycznego planu wsi;
- zachowanie struktury historycznego podziału własności siedlisk;
- zachowanie czytelności granic historycznej zwartej zabudowy wiejskiej
- zachowanie czytelności zasad kształtowania zespołów tworzących strukturę zabudowy (zagrody i inne) z wszystkimi jej komponentami (w tym: zabudowania, podwórza i ich zagospodarowanie, zieleni towarzysząca itp.)
- wykonanie studiów architektoniczno -historycznych krajobrazowych i analizy ekspozycji przy konstruowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości;
- konserwacja istniejącej historycznej struktury zabytkowej;
- kontynuacja występujących historycznie tradycji budowlanych w nowej zabudowie;
- zachowanie skali (wysokość, szerokość, długość i wzajemne ze sobą relacje) zabudowy w historycznie ukształtowanych zespołach
- zabytkowa zieleni wysoka wymaga ochrony
- dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy w historycznych zespołach pod warunkiem scharmonizowania z istniejącą zabudową o wartościach historycznych

zakazy:

- stosowania zabudowy o gabarytach dominujących w stosunku do zabudowy historycznej;

postulaty:

- usunięcie lub rekompozycja występujących elementów dysharmonijnych zabudowy;
- opracowanie dla wsi zestawu przykładów form architektonicznych (skala, kształt bryły, detal architektoniczny, materiał, kolorystyka) oraz sposobów zagospodarowania przestrzennego w skali działki siedliskowej (rozplanowanie, ogrodzenia, rodzaj zieleni towarzyszącej) opartej na miejscowej tradycji kultury osadniczej; s
- formułowanie szczegółowych zasad kształtowania nowej zabudowy dla miejscowości
- lokowanie nowych siedlisk w obszarze zwartej zabudowy wsi (wypełnianie luk) .
- zachowanie historycznie ukształtowanych relacji- proporcji pomiędzy powierzchnią zabudowy a powierzchnią działki

II. Elementy struktury przestrzennej – zespoły i poszczególne obiekty do bezwzględnej zachowania z uwagi na ich wartość historyczną, kompozycyjną i wartości architektoniczne obiektów w tych zespołach: dot. obiektów i zespołów postulowanych wg Studium do wpisu do rejestru zabytków- I poziom ochrony :

Nakazy, dopuszczenia :

- wpisanie do rejestru zabytków;
- przedmiotem ochrony dla obiektów architektonicznych są historyczne: bryła i kształt dachu, dyspozycja ścian zewnętrznych, kształt i podziały stolarki okiennej i drzwiowej, detal architektoniczny, układ budynków i sposób zagospodarowania terenu
- dopuszcza się rozbudowę budynków na zasadzie kontynuacji pierwotnych proporcji gabarytów obiektów

zakazy:

- dokonywania jakichkolwiek przekształceń formy i kolorystyki obiektów oraz ich bezpośredniego sąsiedztwa bez zgody PWKZ w Gdańsku

postulaty:

- promocja obiektów w celu zagospodarowania i utrzymania zgodnego z ich wartością;

III. Układy przestrzenne postulowane do zachowania (planu i struktury) z uwagi na ich wartość: zespoły wiejskie- Frąca, Kopytkowo (wieś podworska, do ochrony struktura podziałów), Leśna Jania, Rynkówka, Smarzewo, Smętowo (dawny folwark), Stara Jania (wieś podworska)- II poziom ochrony

Nakazy, dopuszczenia :

- zachowanie układu komunikacyjnego i historycznego planu wsi
- zachowanie istniejącej struktury zabudowy historycznej i jej adaptacja oraz modernizacja;
- ochrona zabytkowej zieleni wysokiej
- dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy w historycznych zespołach

zakazy:

stosowania zabudowy o nadmiernych gabarytach- przeskalowanej w stosunku do historycznej zabudowy i zabudowy obniżającej estetykę otoczenia

postulaty:

- usunięcie lub rekompozycja występujących elementów dysharmonijnych zabudowy;
- stosowanie form architektonicznych kontynuujących tradycje budownictwa regionu

IV. Elementy struktury przestrzennej – zespoły i poszczególne obiekty do zachowania i adaptacji- obiekty i zespoły figurujące w gminnej ewidencji zabytków (pozostałe, nie wymienione w pkt I-III)

Nakazy, dopuszczenia :

- kontynuowania tradycji miejsca poprzez zachowanie tradycyjnych zasad kształtowania przestrzeni – układów przestrzennych (zagród, zespołów zabudowy, pojedynczych obiektów), architektury i jej otoczenia przyrodniczego;
- przedmiotem ochrony są historyczne: bryła i kształt dachu oraz układ budynków i sposób zagospodarowania terenu
- dopuszcza się rozbudowę budynków na zasadzie kontynuacji pierwotnych proporcji gabarytów obiektów,
- dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy w historycznych zespołach

postulaty:

- zalecenie korzystania przy planowaniu nowych inwestycji z zestawu przykładów form architektonicznych (skala, kształt bryły, detal architektoniczny, materiał, kolorystyka) oraz sposobów zagospodarowania przestrzennego w skali działki siedliskowej (rozplanowanie, ogrodzenia, rodzaj zieleni towarzyszącej) opartej na miejscowej tradycji budowlanej;
- - postuluje się promocję obiektów zabytkowych w celu zagospodarowania i utrzymania zgodnego z ich wartością

V. Elementy przyrodnicze (aleje, parki, cmentarze) do zachowania z uwagi na ich wartość przyrodniczą i kulturową: parki w zespołach dworsko-parkowych Frąca, Smętówko, Kopytkowo, Lalkowy, Leśna Jania, Smarzewo, Rynkówka, Stara Jania oraz pokazane na planszy graficznej aleje zabytkowe, cmentarze przykościelne, podworskie i poewangelickie

nakazy:

- dla obsadzeń alejowych – ścisła ochrona i zabezpieczenie (poprawienie stanu zdrowotnego);
- dla parków – ścisła ochrona, sporządzenie planu rekompozycji założenia i jego realizacja, prowadzenie systematycznych zabiegów pielęgnacyjnych drzewostanu
- dla cmentarzy – uczytelnienie i uporządkowanie terenu, zabezpieczenie (poprawienie stanu zdrowotnego) drzewostanu, ogrodzenie i oznakowanie jako nekropolia
- parki wymagają prac rewaloryzacyjnych i uzupełnień zieleni (Frąca, Smętówko), rewaloryzacji (Kopytkowo, Lalkowy, Smarzewo), konserwacji (Rynkówka, Stara Jania)

zakazy:

- dla obsadzeń alejowych dróg publicznych – likwidacji drzew przy modernizacji dróg;

VI. Niezbędny zasięg kształtowania otoczenia krajobrazowego chronionych zespołów przestrzennych- zwłaszcza dla wskazanych na zał. graficznym Studium stref ochrony ekspozycji – dot. miejscowości: Kopytkowo, Czerwińsk-Smarzewo, Rynkówka, Stara Jania, Kościelna Jania, Lalkowy

zakazy:

- wszelkich przekształceń stwarzających potencjalne zagrożenie ekspozycji obiektu lub zespołu bez opracowania poprzedzających studiów krajobrazowych i analizy ekspozycji; studia te wskażą rodzaj ograniczeń w zagospodarowaniu i zabudowie;

nakazy:

- usunięcie (lub restylizacja i rekompozycja) elementów dysharmonijnych zagospodarowania w obszarze ochrony ekspozycji;
- pozostawienia otwarc widokowych
- nakaz ograniczenia gabarytów zabudowy

postulaty:

- opracowania planu zagospodarowania przestrzennego zawierającego poprzedzające studia krajobrazowe i analizy ekspozycji, studia te wskażą rodzaj ograniczeń w zagospodarowaniu przestrzeni i w planowanej zabudowie
- wprowadzenie ograniczenia dopuszczalności zabudowy na przedpolach ekspozycyjnych zwartej zabudowy wiejskiej do zabudowy stanowiącej kontynuację naturalnych kierunków rozwoju chronionego układu przestrzennego;
- wprowadzenie zakazu zabudowy na przedpolu ekspozycyjnym zespołów i obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru ewentualnie rozszerzenie wpisów o otoczenie zabytku
- rekultywacja i restylizacja struktury obszarów wpływających niekorzystnie na sąsiedztwo wartościowych obiektów lub ich widoków.

Ochrona krajobrazu rolniczego

Postuluje się także ochronę otwartego krajobrazu rolniczego. Niezbędną zabudowę zagrodową należy grupować w układach wiejskich. Siedliska rolnicze lokować w przysiółkach lub jako zagrody samotnicze. We wschodniej części obszaru gminy w strefie B – rejon Kulmaga postuluje się **wyłącznie zagrody samotnicze**.

Dawne folwarki

Ze względu na zróżnicowany stan zachowania proponuje się wykorzystanie tych przestrzeni dla aktywizacji życia społeczno-gospodarczego. Proponuje się następujące typy działań:

Stara Jania- rewaloryzacja

Fraça, Kopytkowo, Lalkowy, Leśna Jania, Smętowo – modernizacja, konserwacja wybranych obiektów

Nowa zabudowa w obszarach zabytkowych

Wskazane zachowanie skali i charakteru zabudowy, nawiązujące do tradycyjnych form; postulowane utrzymanie wzajemnych relacji pomiędzy szerokością a długością (proporcje rzutu), wysokością podmurówki, wysokością kondygnacji, wysokością poddasza, kątem nachylenia połaci dachowych. W obszarach o zachowanej tradycyjnej zabudowie nie należy stosować materiałów budowlanych obcych regionalnej tradycji budowlanej. Nie stosować agresywnej kolorystyki - nie przynależnej regionalnej tradycji budowlanej.

W obszarach tradycyjnie rolniczych nie wprowadzać obiektów, formą, rozwiązaniami funkcjonalnymi i symboliką detalu architektonicznego przynależnych obszarom miejskim.

Postuluje się: propagowanie i wprowadzanie w obszar gminy obiektów harmonijnie wpisujących się w krajobraz kulturowy obszaru, nawiązujących w swoim wyrazie architektoniczno – estetycznym do kociewskich tradycji budowlanych.

Strefy ochrony konserwatorskiej

Dla układów urbanistycznych i zespołów o walorach kulturowych wskazane jest utworzenie stref ochrony konserwatorskiej w dokumentach planów miejscowych sporządzanych dla poszczególnych miejscowości. Zasięg przestrzenny, granice stref oraz zasady zagospodarowania i zabudowy w tych strefach należy zapisać w ustaleniach poszczególnych planów miejscowych w części tekstowej oraz graficznej. Wskazane w studium strefy ochrony ekspozycji zespołów, w tym zakaz zabudowy należy uszczegółowić w ustaleniach planów miejscowych, w oparciu o dodatkowe studia krajobrazowe oraz studia historyczno-ruralistyczne.

Ochrona archeologiczna

Wyznaczony na rysunku studium i wskazany w tekście zasób archeologicznego dziedzictwa kulturowego (obszary i stanowiska wpisane do rejestru zabytków, pozostałe strefy ochrony archeologicznej) podlega ochronie.

Celem ochrony obiektów wpisanych do rejestru jest zachowanie najcenniejszych zasobów archeologicznych regionu pomorskiego.

Dla obiektów, obszarów, stref ujętych w rejestrze zabytków ustala się zakaz prowadzenia działalności inwestycyjnej związanej z pracami ziemnymi bądź przekształceniem krajobrazu.

Dla stanowisk archeologicznych o własnej formie krajobrazowej (dot. grodzisk) obowiązuje ścisła ochrona i trwałe zachowanie. Na terenach zajmowanych przez te obiekty, a także w ich bezpośrednim sąsiedztwie tzw. otulinie, wyklucza się jakiegokolwiek inwestycje (np. liniowe), naruszające substancję zabytkową i ekspozycje.

W przypadku planowania podjęcia jakiegokolwiek działalności na terenie na objętym granicami strefy ochrony archeologicznej, a wynikającej ze sposobu użytkowania terenu, inwestor zobowiązany jest uzyskać zezwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, który każdorazowo określi zakres i warunki prowadzenia tych prac.

Celem ochrony pozostałych stref archeologicznych jest udokumentowanie reliktyw osadnictwa pradziejowego i wczesnośredniowiecznego poprzez przeprowadzenie archeologicznych badań o charakterze nadzoru archeologicznego, zgodnie ze wskazaniem wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Wszystkie prace ziemne planowane w obszarach stref ochrony archeologicznej muszą być poprzedzone wykonaniem wyprzedzającego rozpoznania archeologicznego.

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami :

Art. 31. 1. (utracił moc).

1a. ⁽³⁾ *Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza realizować:*

- 1) *roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru lub objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub znajdującym się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków albo*
- 2) *roboty ziemne lub dokonanie zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego*

- jest obowiązana, z zastrzeżeniem art. 82a ust. 1, pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków.

2. *Zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych, o których mowa w ust. 1a, ustala wojewódzki konserwator zabytków w drodze decyzji, wyłącznie w takim zakresie, w jakim roboty budowlane albo roboty ziemne lub zmiana charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, zniszczą lub uszkodzą zabytek archeologiczny.*

3. *Egzemplarz dokumentacji badań, o których mowa w ust. 1, podlega po ich zakończeniu nieodpłatnemu przekazaniu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.*

Zgodnie z art. 131 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003r. (Dz. U. Nr 162 poz. 1568, ze zm.) - wprowadzono zmianę do ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych i art. 34 tej ustawy otrzymał brzmienie: „*W stosunku do gruntów, na których znajdują się zabytki archeologiczne, wojewódzki konserwator zabytków może określić, w drodze decyzji, zakres i sposób eksploatacji takich gruntów*”

Lokalizacje obszarów, stref ochrony archeologicznej należy uwzględniać przy sporządzaniu planów miejscowych, a także w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydawanych w sytuacji braku planu miejscowego. Zasady zagospodarowania i ew. zabudowy wymagają każdorazowo uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

13. Kierunki rozwoju systemów komunikacyjnych

13.1. Założenia polityki transportowej w obszarze gminy

13.1.1. Problemy i potrzeby

Gmina Smętowo Graniczne posiada dobre powiązania transportowe w skali regionalnej w kierunkach północ – południe, zarówno w układzie drogowym jak i kolejowym.

Przynależność, przebiegających przez gminę, budowanej Autostrady A1 oraz linii kolejowej nr 131 do podstawowego układu transportowego województwa pomorskiego, kraju i Korytarza VI Transeuropejskiej Sieci Transportowej¹⁰, stanowić może o możliwościach rozwoju gospodarczego, inwestycyjnego, czego następstwem może być znaczny wzrost ruchu kołowego osobowego i ciężarowego. W związku z tym konieczne są inwestycje w budowę dojazdów do autostrady – w tym przede wszystkim modernizację drogi wojewódzkiej nr 231.

Gmina Smętowo Graniczne posiada wystarczającą ilość powiązań w sieci transportowej, jednak stan techniczny niejednokrotnie nie pozwala na całkowitą obsługę transportem zbiorowym oraz na komfortowe i bezpieczne przemieszczanie się pojazdami kołowymi oraz pieszo.

13.1.2. Generalne zasady

Układ drogowy skonstruowany właściwie powinien zapewnić odpowiednią obsługę ruchu zewnętrznego jak i obsługi komunikacyjnej wewnątrz gminy. Mieszkańcy powinni mieć zapewnione właściwe powiązania z centrami administracji szczebla wojewódzkiego i powiatowego, Urzędem Gminy, instytucjami i obiektami użyteczności publicznej, szkołami wszystkich szczebli. Powiązania te powinny być wspomagane komunikacją

¹⁰ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2002

zbiorową – kolejową i autobusową oraz gęstą siecią ścieżek rowerowych, które mogą spełniać ważną rolę również rekreacyjną i turystyczną.

13.1.3. Uwarunkowania dla formułowania polityki transportowej

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego¹¹ zakłada rozwój sieci drogowej województwa, który oparty jest na konieczności dostosowania sieci drogowej w Polsce do standardów Unii Europejskiej. Obejmuje to rozwój pod kątem zapewnienia dostępu do głównych ośrodków aktywności gospodarczej i administracyjnej, poprzez poprawę nośności do 115 kN/oś, wzmocnienie konstrukcji obiektów w ich ciągu, poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego. W obszarze gminy Smętowo Graniczne oraz w jej bezpośredniej bliskości działania te obejmują:

- Budowę Autostrady A1 (w ramach Programu Budowy Autostrad),
- Modernizację drogi krajowej nr 1 (w ramach zestawu możliwych zadań w zakresie budowy i modernizacji dróg krajowych),
- Modernizację drogi wojewódzkiej nr 231 – odcinek Skórcz – Autostrada A1 (węzeł Kopytkowo) – Kolonia Ostrowicka (w ramach zestawu możliwych zadań w zakresie budowy i modernizacji dróg wojewódzkich),

Plan Województwa ustala, iż droga wojewódzka nr 231 na odcinku Autostrada A1 (węzeł Kopytkowo) – Kolonia Ostrowicka powinna posiadać klasę techniczną drogi głównej – G, na pozostałym odcinku – klasę techniczną drogi zbiorczej – Z.

Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 231 jest zadaniem priorytetowym województwa pomorskiego z uwagi na znaczenie strategiczne jakim jest powiązanie z Autostradą A1, realizacja przewidziana w Regionalnym Programie Operacyjnym 2007-2013 jako zadanie własne samorządu województwa pomorskiego.

13.1.4. Cele i środki

Główne cele i kierunki polityki transportowej gminy:

- Konieczność rozbudowy i modernizacji infrastruktury służącej poprawie dostępności transportowej oraz wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu, poprzez zmniejszenie czasu dostępności do obszaru centralnego gminy oraz ośrodków regionalnych i ponadregionalnych,
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i zmniejszenie jego uciążliwości oraz szkodliwego oddziaływania na otoczenie,
- Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej,

Głównym celem polityki transportowej gminy powinna być realizacja założeń rozwojowych gminy i powiatu poprzez tworzenie warunków dla sprawnego i bezpiecznego przemieszczania się osób i towarów przy jednoczesnym zapewnieniu priorytetu dla transportu zbiorowego, rowerowego i pieszego.

Osiągnięcie wyznaczonego celu może być możliwe poprzez realizację celów szczegółowych, jak np.:

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w miejscowościach gminy,
- zmniejszanie negatywnego oddziaływania transportu na warunki życia mieszkańców,
- usprawnienie zarządzania drogami i transportem drogowym,
- poprawa jakości obsługi transportem zbiorowym,
- rozbudowa i modernizacja dróg, ulic oraz chodników.

13.2. Wstępne kierunki rozwoju infrastruktury komunikacyjnej gminy (drogowej, kolejowej, dot. tras rowerowych)

13.2.1. Rozwój sieci ulicznej / drogowej

Dominującym elementem sieci drogowej gminy Smętowo Graniczne jest Autostrada A1, której pojawienie się w przestrzeni gminy generuje zmiany w jej obecnym i przyszłym zagospodarowaniu. Priorytetem powinno być zatem zapewnienie dostępności do węzła autostradowego Kopytkowo na odpowiednim poziomie. Obsługa ruchu zewnętrznego w obszarze gminy odbywać się będzie głównie Autostradą A1 oraz drogą wojewódzką nr 231, natomiast drogi powiatowe i gminne stanowiąc będą szkielet drogowy obsługujący głównie ruch wewnątrz gminy.

Zakłada się modernizację drogi wojewódzkiej nr 231, doprowadzenie do klasy technicznej drogi głównej G wraz z korektą jej obecnego przebiegu (wykorzystanie terenu nieczynnego nasypu linii kolejowej nr 218), obejmującą budowę obwodnic zarówno Smętowa Granicznego (od południa) jak i Kopytkowa (od północy), wraz

¹¹ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2002

z koniecznymi skrzyżowaniami i obiektami – np. kolejowym z linią na skrzyżowaniu z linią nr 131. Aktualnie prowadzone są prace nad projektem budowlanym.

W rejonie Kopytkowa, jedyna droga prowadząca w kierunku północy (2730G) jest zbyt wąska aby posłużyła za główne połączenie wsi oraz terenów cennych inwestycyjnie z planowaną drogą główną a przez nią z autostradą A1. Zaproponowano dwa warianty powiązania DW 231 z terenami przyległymi w tym obszarze. Jeden wariant zakłada budowę skrzyżowania z istniejącym przebiegiem drogi wojewódzkiej na zachód od Kopytkowa. Drugi wariant zakłada budowę łącznika zlokalizowanego na wschód od Kopytkowa. Łącznik ma powiązać nowy przebieg drogi wojewódzkiej z istniejącym przebiegiem. W przebiegu występują skrzyżowania z drogą gminną nr 245015G na terenie Smętowa Granicznego, następnie z linią kolejową nr 131 (dwupoziomowe), oraz z obecnym przebiegiem drogi wojewódzkiej i drogą gminną nr 245001G w rejonie Smętówka. Połączenia te będą spełniały funkcję obsługi przyległych terenów – potencjalni inwestycyjnych z uwagi na bliski przebieg Autostrady A1.

Proponuje się ewentualną budowę bezkolizyjnego przejścia drogi powiatowej nr 2730G nad planowaną obwodnicą Kopytkowa.

Mając na uwadze perspektywę powstania mostu na Wiśle w Kwidzynie, spodziewać się można dodatkowegociążenia natężenia ruchu z prawego brzegu Wisły do autostrady A1 poprzez drogę wojewódzką nr 231. W związku z tym nie można dopuścić do rozwiązań substandardowych, droga ta powinna być przebudowana od razu do parametrów klasy drogi głównej – G.

Dążąc do zachowania dostępności jak dla drogi klasy G należy wyznaczyć miejsca głównych skrzyżowań z drogami niższych klas i ustalanie ewentualnych wjazdów. Należy przewidzieć drogi serwisowe służące obsłudze transportowej potencjalnych terenów przemysłowych, produkcyjnych i usługowych lokalizowanych w rejonie miejscowości i węzła autostradowego Kopytkowo.

Proponuje się podniesienie klasy technicznej dróg:

- Droga wojewódzka nr 231 z obecnej klasy technicznej Z do G, z uwagi na funkcję dojazdu do autostrady.
- Droga powiatowa nr 2730G z obecnej klasy technicznej L do Z, z uwagi na potencjalne pełnienie funkcji ramy drogowej gminy.

Pozostałe drogi posiadają wystarczające klasy techniczne.

Sieć dróg powiatowych i gminnych jest wystarczająco gęsta, by zapewnić mieszkańcom dostępność do podstawowych usług oraz centrum gminy – Smętowa Granicznego. Priorytetem jednak powinny być działania mające na celu stworzenie sieci dróg powiatowych o nawierzchni utwardzonej oraz sieci dróg gminnych o nawierzchni ulepszonej a docelowo utwardzonej, co zwiększy komfort i bezpieczeństwo dojazdu do miejscowości nimi połączonych. W tym zakresie w pierwszej kolejności konieczna jest przebudowa drogi powiatowej nr 2730G z Kopytkowa do Bobrowca, następnie modernizacja nawierzchni dróg nr 2728G z miejscowości Frąca do miejscowości Lalkowy oraz w obszarze tej miejscowości. Kolejnym etapem powinna być modernizacja pozostałych dróg powiatowych oraz gminnych na odcinkach wymagających poprawy i ujednolicenia nawierzchni w ich ciągu.

Należy zwrócić uwagę przy rozbudowie osiedli mieszkaniowych w miejscowościach oraz w rejonach potencjalnie rozwojowych gospodarczo, aby utrzymana została dostępność dla zadanej klasy drogi.

Przy modernizacji dróg należy zwrócić uwagę na przyrodniczo cenne drzewa i aleje. W celu zachowania takich elementów krajobrazu, ciągi pieszo-rowerowe należy starać się budować poza szpalerem drzew, przy zachowaniu priorytetu bezpieczeństwa ruchu.

13.2.2. Postulaty dot. komunikacji kolejowej i komunikacji zbiorowej

Zachowanie ruchu na linii kolejowej nr 131 jest bezdyskusyjne. Jest to linia magistralna (oznaczenie międzynarodowe CE65), która wraz z budowaną Autostradą A1 leży w południowym paśmie podstawowym układu transportowego województwa pomorskiego. Wynika to z przynależności tego pasma do Korytarza nr VI Transeuropejskiej Sieci Transportowej¹². Po linii tej odbywa się ruch pasażerski oraz, co ważne, przewozy towarowe na trasie porty Gdańsk–Gdynia – południe Polski. Należy dbać o stan infrastruktury zarówno torowej, jak i towarzyszącej stacji w Smętowie Granicznym. Z uwagi na bliskość Autostrady A1 i węzła z drogą wojewódzką nr 231 w Kopytkowie, możliwością rozwoju gospodarczego terenów znajdującym się w tym rejonie, powstania nowych usług, stacja kolejowa Smętowo Graniczne może stać się węzłem przeładunkowym mającym znaczenie w transporcie na linii nr 131.

Dla linii kolejowej nr 218 Prabuty – Szlachta została wydana decyzja o likwidacji bądź przekazaniu jednostkom samorządu terytorialnego¹³. Obecnie wznowienie ruchu na linii Smętowo – Skórcz – Szlachta, oraz przez Wisłę w stronę Prabuty, wydaje się mało prawdopodobne, z uwagi choćby na znaczne braki w infrastrukturze – np.

¹² Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2002

¹³ Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, Gdańsk 2006

odcinek linii Kopytkowo – Skórcz został rozebrany. Odcinek Smętowo Graniczne – Kopytkowo, z uwagi na prowadzone w trakcie budowy autostrady przewozy towarowe do rampy w Kopytkowie, został doprowadzony do stanu użytkowania.

Komunikacja autobusowa zapewnia obsługę większości obszaru gminy oraz powiązanie z gminami ościennymi a także niektórymi miejscowościami zarówno województwa pomorskiego jak i kujawsko-pomorskiego, np. Tczewem, Pelplinem, Gdańskiem czy Grudziądem. Istotne jest zachowanie obecnych tras komunikacji zbiorowej z uwagi na możliwość dostępności do m.in. organów administracji, kultury i nauki w ośrodkach regionalnych i ponadregionalnych, przy zapewnieniu odpowiedniego komfortu i bezpieczeństwa przewozów. Ewentualna zmiana przebiegu tras i częstotliwości uwarunkowana będzie zapotrzebowaniem mieszkańców gminy na transport zbiorowy.

13.2.3. Trasy rowerowe, turystyczne piesze, parkowanie

Trasy i ścieżki rowerowe zalicza się do elementów sieci drogowo-ulicznej. Celem budowy sieci dróg rowerowych jest zapewnienie użytkownikom rowerów bezpiecznego poruszania się w dogodnych warunkach środowiskowych. Rozwój sieci ścieżek rowerowych ma również na celu połączenia trasami wszystkich miejscowości atrakcyjnych turystycznie.

Dodatковым działaniem, przy realizacji układu ścieżek rowerowych, jest budowa bezpiecznych parkingów dla rowerów.

Proponowany w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego¹⁴ układ tras międzyregionalnych jest uzupełnieniem układu tras międzynarodowych o elementy powiązań międzyregionalnych.

Do układu tras międzyregionalnych należy trasa nr 12 – Trasa Zamków Polski Północnej: Czarne – Człuchów – Chojnice – Konarzyny – Bytów – Sulęcyno – Kościerzyna - Stara Kiszewa – Skarszewy – Tczew – Malbork – Sztum – **Gniew – Smętowo Graniczne**.

W okolicy gminy Smętowo występują miejsca powiązań trasą z sąsiednim województwem kujawsko-pomorskim – w miejscowości Silno w kierunku Tucholi oraz w Pieniążkowie w kierunku Grudziąda.

Do projektowanych¹⁵ szlaków rowerowych w rejonie gminy Smętowo Graniczne należą:

- Trasa Grzymisława – przebieg Tczew – Nowe poprzez Tczew-Śliwiny – Gniszewo – Wielogłowy – Leśnictwo Bukowiec – Rajkowy – Pelplin – Bielawki – Rombark – Nowa Cerkiew – Gętomie – Dzierżążno – Leśnictwo Brody pomorskie – Gniew – Nicponia – Gogolewo – Piaseczno – Wielkie Wyręby – Czerwińsk – **Bobrowiec – Kościelna Jania – Stara Jania – Leśna Jania – Frąca – Lalkowy** – Milewko – Twarda Góra – Nowe
- Trasa Borowiacka – skrajem Borów Tucholskich, przebieg Smętowo – Czarna Woda, przez **Smętowo – Kopytkowo – Leśna Jania – Leśnictwo Leśna Jania** – Osiek – Dobry Brat – Leśnictwo Kałębnica – Skórczenno – Skrzynia – Kalarus – Sieczna – Starzyska – Zimne Zdroje – Czarna Woda.

Z uwagi na przewidywany duży ruch pojazdów na drodze wojewódzkiej nr 231 i częstotliwość występowania miejscowości, droga powinna posiadać wydzieloną i oddzielną stosowną separacją bezpieczeństwa, ciąg dla pieszych i rowerzystów.

W miejscowościach wymagane są działania w celu uporządkowania parkowania przede wszystkim w pobliżu miejsc użyteczności publicznej, jak np. szkół, urzędów, kościołów, dworca kolejowego, centrów handlowo-usługowych.

Parkingi przewidzieć należy również we wskazanych strefach rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych lub w ich pobliżu.

Trasy turystyczne konne – projektuje się w części zachodniej gminy trasy turystyczne łączące podobne trasy wyznaczone w sąsiednich gminach, biegnące głównie przez tereny leśne i łączące miejscowości Kościelna Jania-Stara Jania i Rynkówka. Przebieg tras pokazano na zał. graficznym – Kierunki i polityka przestrzenna.

13.2.4. Niezbędne prace planistyczne i projektowe

Aktualnie nie jest ukończony projekt budowlany przebudowy drogi wojewódzkiej nr 231 wraz z budową obwodnic miejscowości. Nie ma też ostatecznych informacji i rozstrzygnięć o lokalizacji skrzyżowań. Autorzy opracowania wskazują konieczność natychmiastowych działań związanych z analizą niezbędnej dostępności do drogi wojewódzkiej nr 231 szczególnie w rejonie przebiegu autostrady A1. W związku z brakiem informacji o lokalizacji skrzyżowań w obszarze węzła autostradowego Kopytkowo, autorzy opracowania wskazali dwa

¹⁴ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2002

¹⁵ Lokalna Organizacja Turystyczna Kociewie, Tczew

warianty skomunikowania wsi Kopytkowo oraz potencjalnych terenów inwestycyjnych z drogą wojewódzką nr 231 i przez nią z autostradą A1.

13.2.5. Miejsca, obszary i punkty problemowe

- Przejazd w ostrym łuku pod wiaduktem kolejowym – zalecana przebudowa drogi wojewódzkiej – problem rozwiązany zostanie po wybudowaniu nowego przebiegu drogi wojewódzkiej 231,
- Skrzyżowanie dróg powiatowych zamiejskich (Leśna Jania) z łamanym pierwszeństwem jazdy – zalecana przebudowa na skrzyżowanie typu rondo lub inne o poprawionej czytelności organizacji ruchu,
- Wjazd do miejscowości Kamionka, przy szkole brak chodników, brak azylu dla pieszych, wąski przekrój jezdni bez poboczy, brak wydzielonych zatok autobusowych – zalecana przebudowa całego przekroju z budową chodników od przystanków do szkoły, budowa przejścia dla pieszych z azylem.

14. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

14.1. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Smętowo Graniczne w chwili obecnej zaopatrywana jest w wodę prawie w całości z wodociągu grupowego, którego ujęcie zlokalizowane jest w miejscowości Smętowo Graniczne. Trwa realizacja wodociągu Ø160 Kościelna-Jania –Stara Jania-Leśna Jania. Ujęcie wody w Starej Jani niebawem zostanie wyłączony z eksploatacji, a ujęcie wody w Leśnej Jani po przejęciu go przez Urząd Gminy w Smętowie Granicznym będzie zmodernizowane i eksploatowane jako ujęcie wspomagające. Jeżeli chodzi o ujęcie wody w Smętowie Gr. to w wieloletnim programie inwestycyjnym gminy na lata 2008-2010 przewidziana jest modernizacja ujęcia w zakresie technologii uzdatniania dotycząca redukcji związków amoniaku. Ponadto ujęcie wody jest w dobrym stanie technicznym i ma możliwości rozbudowy (ewentualnej studni zamiennej).

Docelowo projektuje się :

- rozbudowę sieci wodociągowej w kierunku zaopatrzenia w wodę zabudowy rozproszonej, zwłaszcza tam, gdzie występuje w znacznej ilości i jest dość skoncentrowana- dotyczy to głównie m. Stara Jania, Leśna Jania i Kopytkowo. Pojedyncze siedliska rolne odległe od systemów wodociągowych mogą korzystać ze źródeł wody indywidualnych, chyba że występują problemy typu np. zła jakość wody lub okresowy brak wody;
- rozbudowę sieci wodociągowej w kierunku zaopatrzenia w wodę wskazanych w studium nowych terenów inwestycyjnych
- wymianę sieci wodociągowej, będącej w złym stanie technicznym, wykonanych z rur azbestowo-cementowych lub nie posiadających normatywnych średnic

Na planszy uzbrojenia w skali 1:10000 pokazano lokalizacje ujęć wodociągowych, przebieg istniejących i projektowanych sieci wodociągowych oraz ich średnice.

Jeżeli chodzi o sieć rozdzielczą w obrębie zabudowy projektowanej zostanie ona szczegółowo zaprojektowana w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

14.2. Odprowadzenie ścieków sanitarnych

W gminie funkcjonuje 1 oczyszczalnia ścieków, zlokalizowana w m.Kopytkowo, do której docelowo planuje się odprowadzić ścieki z całej gminy. Oczyszczalnia ścieków opisana została w zakresie technologii oraz parametrów technicznych w części I –uwarunkowania. W chwili obecnej na oczyszczalnię odprowadzane są ścieki z istniejącej zabudowy (bez zabudowy rozproszonej) wsi Kopytkowo oraz zachodniej części m. Smętowo. Istniejący układ kanalizacji sanitarnej jest układem grawitacyjno-pompowym.

Plan aglomeracji ściekowej gminy Smętowo Graniczne zatwierdzony Rozp. Nr 17/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 12.01.2006r. (Dz.,Urz.Woj.Pom.Nr 10, poz. 169 z 2007r)obejmuje tereny wsi Kopytkowo, Smętowo Graniczne, Bobrowiec, Smętówko oraz Lalkowy.

Po przeanalizowaniu stanu istniejącego pod kątem koncentracji zabudowy, a także rozmieszczenia terenów inwestycyjnych wskazanych w Studium proponuje się następujące kierunki rozbudowy systemów kanalizacji sanitarnej w gminie Smętowo gr.:

- budowę kanalizacji sanitarnej w wschodniej części wsi Smętowo Gr. i w m. Czerwińsk w obrębie istniejącej zabudowy jednak w sposób umożliwiający sukcesywne kanalizowanie nowych terenów inwestycyjnych
- sukcesywną rozbudowę kanalizacji sanitarnej w obrębie terenów projektowanej zabudowy w zachodniej części wsi Smętowo
- rozbudowę kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-pompowej w m. Stara Jania i Kościelna Jania i przepompowanie ścieków do kanalizacji sanitarnej w Kopytkowie.

Wprawdzie wsie te nie były włączone w obszar aglomeracji ściekowej, jednak znaczna ilość zabudowy istniejącej oraz duża ilość zabudowy projektowanej (mieszaniowej i usługowej) predestynują je do szybkiego skanalizowania. Ponadto budowa układu kanalizacyjnego w tym właśnie kierunku umożliwiłaby także skanalizowanie rozległych terenów projektowanej zabudowy przemysłowej i przemysłowo-usługowej w rejonie węzła autostradowego i drogi wojewódzkiej nr 231.

- budowę kanalizacji sanitarnej w m. Smętówko (grawitacyjne odprowadzenie ścieków do istniejącej przepompowni zlokalizowanej przy drodze 245017G
- budowę kanalizacji sanitarnej w m. Lalkowy i przepompowanie ścieków do k.s. w m. Smętówko
- budowę k.s. w m. Bobrowiec i przepompowanie na oczyszczalnię w Kopytkowie
- budowę kanalizacji sanitarnej w m. Frąca i przepompowanie ścieków do k.s. w m. kopytkowo umożliwiające uzbrojenie inżynierskie terenów zabudowy przemysłowej
- budowę kanalizacji sanitarnej w m. Leśna Jania i przepompowanie ścieków do k.s. w m. Frąca
- budowę kanalizacji sanitarnej w m. Kamionka i przepompowanie ścieków do k.s. w m. Frąca
- budowę kanalizacji sanitarnej w m. Rynkówka i przepompowanie ścieków do k.s. w m. Kamionka
- w miarę kanalizowania poszczególnych miejscowości gminy konieczna będzie rozbudowa oczyszczalni ścieków do przepustowości stosownie do potrzeb (te mogą być określone po sprecyzowaniu rodzaju przemysłu i usług, a tym samym ilości ścieków na rozległych projektowanych terenach przemysłowych i przemysłowo-usługowych w Kopytkowie.

Koncepcję rozwoju kanalizacji sanitarnej dla gminy przedstawiono na planszy uzbrojenia w skali 1:10000.

14.3. Odprowadzenie wód opadowych

Nie przewiduje się budowy rozległych systemów kanalizacji deszczowej możliwych do określenia w skali Studium. Wyodrębnione układy kanalizacji deszczowej powinny być opracowane w szczegółowych koncepcjach branżowych dla poszczególnych wsi lub w opracowywanych planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego.

14.4. Zaopatrzenie w ciepło – kierunki rozwoju systemu

W obszarze objętym opracowaniem brak jest scentralizowanych systemów zaopatrzenia gminy w ciepło. Budynki wielorodzinne, jednorodzinne, zabudowa zagrodowa oraz obiekty użyteczności publicznej ogrzewane są z indywidualnych, względnie lokalnych źródeł ciepła, opalanych głównie węglem kamiennym, miałem węglowym, koksem, tylko niewielki procent obiektów opalanych jest paliwami ekologicznymi – olejem opalowym, energią elektryczną, gazem płynnym.

Większe kotłownie lokalne to (wg „Projekt założeń do planu zaopatrzenia gminy Smętowo Graniczne w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe” 2004):

- 1) kotłownia osiedlowa w Kopytkowie (moc 1590 kW), paliwem jest tu miał węglowy i biomasa,
- 2) 4 kotłownie bloków mieszkalnych przy Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej we Frący (moc 165 + 34 + 34 + 55 kW), paliwo – olej opałowy,
- 3) kotłownia Szkoły Podstawowej w Smętowie Granicznym (moc 160 kW), paliwo – węgiel,
- 4) kotłownia Zespołu Szkół Gospodarki Żywnościowej w Smętowie Granicznym (moc 2x60 kW), paliwo – węgiel,
- 5) kotłownia Gimnazjum Publicznego w Smętowie Granicznym (moc 100 kW), paliwo – olej opałowy,
- 6) 2 kotłownie Gminnej Spółdzielni w Smętowie Granicznym (moc 65 i 35 kW), paliwo – węgiel,
- 7) kotłownia Szkoły Podstawowej w Kamionce (moc 94 kW), paliwo – LPG,
- 8) kotłownia Szkoły Podstawowej w Lalkowych (moc 70 kW), paliwo – olej opałowy,
- 9) kotłownia Przedszkola Publicznego w Smętowie Granicznym (moc 50 kW), paliwo – węgiel,
- 10) kotłownia Urzędu Gminy w Smętowie Granicznym (moc 50 kW), paliwo – olej opałowy,
- 11) kotłownia Ośrodka Zdrowia w Kopytkowie (moc 50 kW), paliwo – węgiel,
- 12) kotłownia Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji w Smętowie Granicznym (moc 2x25 kW), paliwo – węgiel,
- 13) kotłownia Szkoły Podstawowej w Kościelnej Jani (moc 40 kW), paliwo – węgiel,
- 14) kotłownia Administracji Oświaty i Wychowania w Smętowie Granicznym (moc 26 kW), paliwo – olej opałowy,
- 15) kotłownia Banku Spółdzielczego w Smętowie Granicznym (moc 21 kW), paliwo – olej opałowy.

W/wym. większe źródła ciepła z obszaru gminy Smętowo Graniczne to urządzenia w różnym stanie technicznym i o zróżnicowanej sprawności, w znacznym stopniu wykorzystujące jako paliwo węgiel kamienny i olej opałowy. Źródła olejowe to najczęściej nowe piece, charakteryzujące się wysoką sprawnością rzędu 90%. Natomiast źródła węglowe w większości są w złym stanie technicznym.

Indywidualne (małe) źródła ciepła obiektów mieszkaniowych to najczęściej systemy grzewcze o mocy do 25 kW i sprawności 52-58 %. Struktura wykorzystywania paliw w tych źródłach ciepła przedstawia się następująco („Projekt założeń...” 2004): węgiel kamienny – 77% (udziału w produkcji ciepła); drewno – 20%; gaz płynny LPG i olej opałowy – łącznie 3%.

Docelowo nie przewiduje się znaczących zmian w sposobie zaopatrzenia gminy w energię cieplną. Źródłem zaopatrzenia w ciepło zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej pozostaną indywidualne źródła ciepła, a budownictwa wielorodzinnego i obiektów usługowych – lokalne kotłownie oraz indywidualne źródła. Projektowane nowe tereny mieszkaniowo-usługowe oraz produkcyjno-usługowe powinny być zapytywane w ciepło ze źródeł indywidualnych opalanych ekologicznymi paliwami, ewentualnie z wykorzystaniem gazu sieciowego.

Szacuje się wzrost zapotrzebowania na ciepło do roku 2020 o blisko 40%.

14.5. Zaopatrzenie w gaz – kierunki rozwoju systemu

Przez teren gminy nie przebiega jakakolwiek sieć gazowa wysokiego i średniego ciśnienia. Najbliższa sieć gazowa biegnie przez gminę Nowe oraz Gniew. W stanie istniejącym żadna miejscowość położona na terenie gminy nie jest zgazyfikowana przewodowo gazem ziemnym. Przygotowywanie posiłków i ciepłej wody użytkowej na potrzeby gospodarstw domowych odbywa się na kuchniach węglowych, elektrycznych i przy pomocy gazu propan-butan dostarczanego w butlach.

Z uwagi na położenie w sąsiedztwie Gm. Gniew i Nowe, przez które przebiegają sieci gazowe wysokiego ciśnienia DN80, wskazane byłoby także zaopatrzenie w gaz Gm. Smętowo (z przyczyn głównie ekologicznych, gdyż zamiana paliw stałych na gaz powoduje eliminację emisji pyłów, sadzy, dwutlenku siarki i tlenku węgla, a także poprawia sprawność przemiany energii).

Warunkiem przystąpienia do gazyfikacji gminy jest uzyskanie zapewnienia dostawy gazu z Pomorskiej Spółki Gazownictwa w Gdańsku, następnie opracowanie koncepcji programowej gazyfikacji gminy, określenie szczegółowej lokalizacji stacji redukcyjnej gazu I stopnia, sposobu rozprowadzenia gazu do odbiorców z określeniem średnic i tras przebiegu gazociągów średniego ciśnienia.

Obecnie prawdopodobieństwo gazyfikacji obszarów wiejskich gminy gazem ziemnym jest niewielkie, głównie z przyczyn ekonomicznych (konieczna jest ocena ekonomiczna efektywności inwestycji), jednak sytuacja ta mogłaby ulec istotnej zmianie, gdyby w ramach nowych terenów inwestycyjnych produkcyjno-usługowych pojawił się strategiczny inwestor, który potrzebowałby znacznych ilości gazu na cele produkcyjne i technologiczne. Warty rozważenia jest wariant ograniczania zasilania w gaz gminy do m. Smętowo i Kopytkowo, gdyż blisko 50% zabudowy mieszkaniowej oraz większość obiektów użyteczności publicznej skupiona jest w tym rejonie gminy, ewentualnym strategicznym odbiorcą gazu mogą być także różnorodne obiekty w nowych terenach przemysłowych w rejonie węzła autostradowego.

W opracowaniach wojewódzkich założono wstępnie taką możliwość, plan województwa przewiduje budowę gazociągu wysokiego ciśnienia z gminy Gniew w kierunku Gm. Smętowo Graniczne oraz stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia w rejonie miejscowości gminnej.

14.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Przyjmuje się następujący system i standardy zaopatrzenia obszarów wiejskich w energię elektryczną:

- a/ źródłem energii elektrycznej pozostanie główny punkt zasilania WN/SN, stacja transformatorowa 110/15kV GPZ **Majewo** z zainstalowanymi transformatorami 2 x 16MVA linia napowietrzna 15kV nr 062700 Majewo-Warlubie o przekroju przewodów 3 x 70mm² AFL na słupach betonowych wraz z odgałęzieniem nr 62705 o przekroju przewodów 3x 35 mm² AFL w miejscowości Kopytkowo i łączącej się w pobliżu miejscowości osiek z linia napowietrzna 15kV nr 060400 GPZ Skórcz-Osiek o przekroju 3 x 50mm² AFL,
- b/ projektowane tereny mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne wymagają głównie wymiany transformatorów w istniejących stacjach, tereny lokalizowane poza 500-metrową odległością od istniejących stacji wymagają realizacji nowych odcinków sieci średniego napięcia, budowy kolejnych stacji transformatorowych oraz budowy sieci niskiego napięcia,

- c/ na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej zaleca się realizację stacji transformatorowych kontenerowych oraz linii kablowych średniego i niskiego napięcia,
- d/ na terenach o rozproszonej zabudowie dopuszcza się realizację stacji słupowych oraz napowietrznych linii elektroenergetycznych,
- e/ na nowych terenach przemysłowo-usługowych i osiedli mieszkaniowych sieć niskiego napięcia należy przewidywać jako sieć kablową,
- f/ w kolejnych latach sukcesywna wymiana stacji typu ŻH na stacje słupowe nowej generacji,
- g/ w założeniach docelowych należy przyjąć, że dostarczana do odbiorców energia elektryczna winna bez żadnych ograniczeń pokrywać potrzeby gminy na cele komunalno - bytowe mieszkańców, rolnictwa, usług i drobnego przemysłu.

Na jakość dostawy energii elektrycznej do odbiorców wpływ mają m.in. ciągłość zasilania i jakość napięcia. Ciągłość może być przerwana wskutek planowanego wyłączenia napięcia, związanego z przeglądem sieci elektroenergetycznych, względnie wskutek zakłóceń w sieci. Należy dążyć do ograniczenia zarówno przerw zakłóceń jak i planowych. Zapewnienie właściwej jakości napięcia (bliskiej znamionowemu) stanowi podstawowy obowiązek służb energetycznych.

Linie najwyższych napięć 220 kV i wysokich napięć 110 kV, przebiegające przez teren gminy, wprowadzają duże ograniczenia dostępności terenów położonych w pobliżu ich przebiegu. Prowadzone są one na słupach stalowo - kratowych. Dla linii 110 kV obowiązuje 40-metrowy pas (po 20 m od osi linii) powierzchni terenu ograniczony dla zabudowy natomiast dla linii 220 kV - 55-metrowy pas. Linie te nie powinny się również krzyżować z budynkami mieszkalnymi, przemysłowymi i gospodarczymi, w których mogą stale przebywać ludzie. Na terenie gminy linie te przebiegają przez tereny rolne i w dużym stopniu ograniczają możliwość udostępniania terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie linii.

Na terenie gminy nie ma ograniczeń w dostawie energii elektrycznej. Wszystkie wnioski odbiorców o przyłączenie do wspólnej sieci, lub zwiększenie zapotrzebowania mocy załatwiane są pozytywnie. Gabaryt każdej ze stacji transformatorowej znacznie przekracza moc, zainstalowanych w nich transformatorów. Ponadto rzeczywiste obciążenia transformatorów w stacjach zawierają się w granicach od 30 do 60%. Każde to przypuszczać, że gospodarstwa domowe są słabo wyposażone w urządzenia o napędzie elektrycznym. Zakładając zmianę modelu gospodarstw na bardziej energochłonne, np. podgrzewanie wody i ogrzewanie elektryczne akumulacyjne w niektórych gospodarstwach, przyrosty mocy będą zawierały się w niewykorzystanych mocach transformatorów. Nowe stacje budowane będą jednakże dla każdej większej inwestycji lokalizowanej na terenie gminy, ze względu na ekstensywne zainwestowanie na obszarach wiejskich i znaczne odległości między stacjami transformatorowymi.

Dla założonego programu inwestycyjnego na terenie gminy, konieczna będzie wymiana transformatorów w stacjach zlokalizowanych na terenach rozwojowych, oraz ewentualnie realizacja stacji transformatorowych w przypadku znacznego zapotrzebowania na energię elektryczną. Preferuje się budowę stacji transformatorowych słupowych.

Może zachodzić potrzeba (zależne będzie to od programu funkcjonalnego i przewidywanych zapotrzebowań na energię elektryczną w nowych terenach inwestycyjnych w rejonie węzła autostradowego) nowych wyprowadzeń linii SN na teren gminy z głównego punktu zasilania.

W Studium dopuszcza się na wniosek zainteresowanych inwestorów lokalizację elektrowni wiatrowych w rejonie wsi Lalkowy oraz w rejonie m. Lakowy-Fraça - Kamionka. Szczegółowe usytuowanie elektrowni oraz granice terenów tych inwestycji oraz wynikające z ich lokalizacji ograniczenia zostaną ustalone w planach miejscowych. W związku z lokalizacją elektrowni może także wystąpić potrzeba lokalizacji nowych linii wysokich napięć.

Sposób zasilania poszczególnych terenów rozwojowych uzależniony będzie od docelowego zainwestowania na poszczególnych terenach. Każdorazowo przed przystąpieniem do realizacji należy uzyskiwać warunki techniczne zasilania, wydawane przez odpowiednie służby energetyczne. W przypadku realizacji stacji transformatorowych, w dalszym ciągu na obszarach wiejskich, ze względu na duże rozproszenie, stacje mogą być realizować jako słupowe a sieć średniego napięcia jako napowietrzna. Na terenach przewidzianych pod lokalizację budownictwa mieszkaniowego i podstawowych usług, stacje transformatorowe budowane będą przez służby energetyczne, na terenach przewidzianych pod lokalizację usług produkcyjnych, obiektów wodociągowo-kanalizacyjnych, składów itp. mogą być budowane jako stacje transformatorowe abonentkie tj. stanowiące własność odbiorcy.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (zatwierdzonego Uchwałą Nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku województwa pomorskiego z dnia 26 października 2009 roku) wskazano, że stan techniczny linii elektroenergetycznych 400 i 220 kV jest dobry, wymagają one jednak modernizacji ze względu na konieczność zwiększenia ich zdolności przesyłowych; w ramach tych działań przewiduje się zmianę napięcia z 220 kV na 400 kV (PZPW, s. 117). W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną planuje się budowę, rozbudowę i modernizację elektroenergetycznej sieci przesyłowej najwyższych napięć w tym m.in.

- budowę nowych linii elektroenergetycznych 400 kV Żydowo – Słupsk, Żydowo – Stężyca, Stężyca – Pelplin, Pelplin – Grudziądz, Żarnowiec – Stężyca;
- przebudowę istniejących linii 220 kV na 400 kV na odcinku: Żydowo – Stężyca. (PZPW, s. 253).

We wschodniej części gminy planuje się budowę dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń 400 kV (której trasa została określona na załączniku graficznym do uchwały – w części 2 i 3).

Trasa linii elektroenergetycznej 220 kV relacji GPZ Gdańsk I – GPZ Bydgoszcz Jasieniec, przeznaczona jest docelowo do likwidacji po budowie napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń 400 kV.

15. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

~~W studium nie wyznacza się w części graficznej obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.~~

We wsi Kopytkowo na dz. 95 i dz. 98 oraz we wsi Smętówko na dz. 29/2 wyznacza się obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym- centra sportowo-rekreacyjne , oznaczone na zał. 2.2. Kierunki symbolami 45.US, 46.US, 47.US.

Nie wyznacza się w części graficznej Studium innych obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, dopuszcza się ich sytuowanie na podstawie indywidualnych decyzji lokalizacji celu publicznego lub zgodnie z planami miejscowymi.

Lokalizacji nowych elementów komunikacji i infrastruktury technicznej jest dopuszczalna we wszystkich terenach inwestycyjnych oraz w terenach rolnych i leśnych.

Inwestycje celu publicznego zgodnie z Ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 o gospodarce nieruchomościami (art.6) obejmują:

- *Działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym) stanowiące realizację celów takich jak:*
  - *drogi publiczne i drogi wodne, obiekty i urządzenia transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,*
  - *ciągi drenażowe, przewody i urządzenia służące do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń,*
  - *publiczne urządzenia służące do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania i oczyszczania ścieków oraz utylizacji odpadów,*
  - *obiekty i urządzenia służące ochronie środowiska, zbiorniki i inne urządzenia wodne służące zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymanie wód oraz melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,*
  - *nieruchomości stanowiące dobra kultury w rozumieniu przepisów o ochronie dóbr kultury,*
  - *pomieszczenia dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, państwowych szkół wyższych, szkół publicznych, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo – wychowawczych,*
  - *obiekty i urządzenia niezbędne dla potrzeb obronności państwa, ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym zakłady karne oraz zakłady dla nieletnich,*
  - *poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalni stanowiących własność Skarbu Państwa,*
  - *cmentarze,*
  - *miejsca pamięci narodowej,*
  - *ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,*
  - *inne cele publiczne określone w odrębnych przepisach.*

W Studium przewiduje się realizację urządzeń i obiektów oraz sieci inżynierskiego uzbrojenia związane z zaopatrzeniem w wodę oraz odprowadzeniem ścieków w obszarze całej gminy. Lokalizacja tych sieci i urządzeń została wskazana (Schematycznie, jako ideogram obrazujący główne kierunki) na planszach graficznych Studium 1:20000 – zał. nr 4

Dla nowych terenów inwestycyjnych, zwłaszcza w m. Smętowo Graniczne, Kopytkowo będą niezbędne realizacje dróg lokalnych i dojazdowych publicznych, a także ciągów rowerowych lokalnych i pieszych. Z racji skali opracowania nie wszystkie wskazano na planszach graficznych Studium.

Lokalizacja obiektów usługowych usług publicznych możliwa jest w terenach istn. zabudowy oraz w nowych terenach inwestycyjnych i na podstawie mpzp lub na skutek ustalenia decyzją .

Działania związane z proponowanymi **rewitalizacjami, rehabilitacją obszarów zabytkowych** można także uznać za cele publiczne- najistotniejsze dotyczyć mogą miejscowości i obszarów wymienionych w pkt 12 części II Kierunki zagospodarowania i polityka przestrzenna.

Gmina zamierza także realizować program mieszkaniowy dla uboższej części społeczeństwa, budownictwo społeczne, socjalne – w miejscowościach :Smętowo Graniczne, Bobrowiec, na gruntach komunalnych.

16. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

16.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Rolnicza przestrzeń produkcyjna na terenie gminy jest jedną z głównych form użytkowania i zagospodarowania. Przestrzeń ta obejmuje obszary rolnicze pozbawione zabudowy i obszary tzw. rolniczo-osadnicze tj. gruntów rolnych z pojedynczymi rozproszonymi zabudowaniami zagrodowymi. Pow. użytków rolnych wynosi w gminie ok.73 % pow. gminy. Występują tu generalnie dobre i bardzo dobre gleby (grunty rolne klas II i II klasy bonitacyjnej zajmują blisko 55ha, klas III 2560ha). Grunty wysokich klas podlegają ochronie prawnej zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych, procedura ich zmiany określona jest w ustawie. Generalnie powinno się dokonywać takiej zmiany poprzez procedurę planistyczną (wyjątek stanowią decyzje wz dla terenów w sąsiedztwie już zainwestowanych terenów, ustalane w sytuacji braku planu miejscowego, przy spełnieniu wymogów ustawowych).

Rolnicza przestrzeń produkcyjna to jeden z najważniejszych walorów gospodarczych gminy, główny potencjał gminy, podstawa głównych funkcji gminy. **Przestrzeń ta wymaga ochrony. Na załącznikach graficznych wskazano obszary o najwyższym potencjale, postulowane do szczególnej ochrony przed inwestowaniem.**

Postuluje się, w szczególności na terenach atrakcyjnych turystycznie (północno-wschodnia część gminy), popularyzację zasad gospodarki rolnej, protegujących formy tzw. rolnictwa ekologicznego (zrównoważonego). Jego podstawowe zasady w zakresie kształtowania krajobrazu rolniczego przedstawiono poniżej.

Kształtowanie struktury krajobrazu rolniczego w sposób stymulujący utrzymanie lub wzrost różnorodności biologicznej, przez różnicowanie warunków siedliskowych roślin i przez stwarzanie warunków ostojowych dla możliwie jak największej liczby gatunków zwierząt. W tym celu należy wykorzystywać nie zagospodarowane obszary rolnicze oraz popierać i propagować przekształcanie pól o niskich klasach bonitacyjnych gleb na zadrzewienia śródpolne, zalesienia, drobne zbiorniki wodne itp.

1. Na obszarach użytkowanych rolniczo pozostawianie nie przeorywanych pasów gruntu wokół oczek wodnych i wszelkiego typu mokradeł, w celu umożliwienia rozwoju półnaturalnych zbiorowisk roślinnych, które spontanicznie tworzą się w wyniku braku bezpośredniego użytkowania (zarośla, szuwary, ugrupowania roślinności bagiennej) lub pod wpływem koszenia i wypasu.
2. W dolinach rzek zachowanie tradycyjnej gospodarki łąkowej, a zwłaszcza nie zastępowanie półnaturalnych łąk przez pola i intensywne użytki zielone, które ze względu na sposób uprawy przyczyniają się m.in. do eutrofizacji i innych zanieczyszczeń wód powierzchniowych.
3. Ochrona ekosystemów półnaturalnych (np. łąk) w warunkach normalnego użytkowania gospodarczego dużych obszarów. Ponieważ ekosystemy te powstały i utrzymują się w wyniku różnych form działalności ludzkiej, należy pielęgnować tradycyjne sposoby gospodarowania, przynajmniej w takim zakresie, aby ww. typy ekosystemów utrzymywały się.
4. Ochrona zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz dążenie do ich większego udziału powierzchniowego, przez popieranie spontanicznego rozwoju drzew i krzewów na miedzach, wokół oczek wodnych i innych miejsc nie nadających się do rolniczego wykorzystania.
5. Ochrona wszystkich torfowisk w kompleksach pól uprawnych przez zaniechanie odwodnień i zapobieganie eutrofizacji.
6. Tworzenie barier biologicznych, przeciwdziałających rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń przez migrację wodną oraz powstawaniu erozji wietrznej i wodnej.
7. Zaniechanie osuszania łąk, torfowisk i mokradeł (unikanie nadmiernych melioracji).
8. Rekultywacja drobnych terenów zdewastowanych zgodnie z zasadą kształtowania zróżnicowanych

warunków środowiskowych, stosując głównie kierunek rekultywacji fitomelioracyjny i krajobrazowy.

16.2. Zmiany przeznaczenia gruntów rolnych

Obszary na których w gminie docelowo planuje się zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze pokazano w rysunku Studium jako tereny inwestycyjne oraz jako tereny w granicach zwartej zabudowy wiejskiej.

16.3. Leśna przestrzeń produkcyjna

W zasadzie nie planuje się zmiany przeznaczenia większych obszarów stanowiących lasy na cele nieleśne. Ewentualne niewielkie fragmenty lasów zmieniające swe przeznaczenie mogą być wyznaczone na etapie planów miejscowych.

Na obszarze gminy Smętowo Graniczne grunty leśne zajmują obecnie ok. 18% pow. gminy, co daje dużo niższy niż średnio w woj. wskaźnik.

Szpecially chronione są lasy o statusie „lasów ochronnych”. W gminie występują lasy wodochronne. Uznane zostały za ochronne na podstawie decyzji nr 67 Min. Środowiska z dn. 26.11.1992r. Zostały one uwzględnione w „Planie urządzenia lasu Nadleśnictwa Starogard Gdański” zatwierdzonego w 2001r. (Dec. Min. Środowiska BOA-Ippul-66/646/2001 z dn. 04.04.2001r.) Plan ten obowiązuje do 31.12. 2009r.

Lasy ochronne (zasięg pokazano na planszach graficznych) winny być zagospodarowywane zgodnie z planami urządzenia lasu. Zasady zagospodarowania w lasach: ograniczenie zrębów zupełnych, eliminowanie monokultury sosny, odbudowa mieszanych gatunków drzewostanu, wprowadzanie na glebach torfowych gatunków zgodnych z warunkami siedliskowymi, zachowanie powierzchni zadrzewionych w dolinach cieków i dolinach suchych – za wyjątkiem rezerwatów i użytków ekologicznych, wykluczyć z zalesień łąki śródleśne.

Dolesienia. W Studium proponuje się uzupełnienie i zwiększenie obecnych terenów leśnych poprzez nowe dolesienia, głównie w zachodniej i północnej części obszaru gminy, w otoczeniu i bezpośrednim sąsiedztwie istniejących kompleksów leśnych objętych ochroną OCHK Borów Tucholskich lub proponowanych do takiej ochrony (Kociewski OChK).

Jako tereny predysponowane do wprowadzenia zalesień w celu poprawy stanu ekologicznego lasów poprzez powiększanie ich powierzchni i zawartości i wzrostu oddziaływania ekosystemów leśnych oraz kształtowanie walorów krajobrazowych, zwłaszcza terenów rolniczych wskazuje się:

- grunty rolne klasy VI i VIz, uprawy nieopłacalne ze względów ekonomicznych, wskazane do zalesienia ze względu na walory ekologiczne i krajobrazowe,
- użytki litogeniczne (jałowe siedliskowo, piaszczysto – żwirowe, przesuszone tereny z ubogą roślinnością),
- tereny zdewastowane antropogeniczne,
- tereny stref ochronnych obiektów uciążliwych dla środowiska i zdrowia ludzi,
- otoczenie zainwestowania szpecącego krajobraz (maskująca rola lasu),
- tereny korytarzy ekologicznych, ze względu na wskazane wzmocnienia osnowy ekologicznej obszaru,
- zbocza i skarpy zagrożone erozją wodną,
- obszary hydrogeologiczne,

Ogólne zasady zalesień:

- wprowadzanie gatunków drzew i krzewów zgodnych z siedliskami,
- unikanie zalesień geometrycznych – w rzędach (preferencje dla biogrup roślinności),
- nie należy wprowadzać zalesień do brzegu oczek wodnych i skraju torfowiska, z zachowaniem strefy bezdrzewnej,
- wykluczenie z wprowadzanie zalesień przedpoli punktów widokowych i ciągów widokowych.

17. Zagrożenia środowiska, obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, osuwania się mas ziemnych. Obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

17.1. Zagrożenie powodziowe

Na obszarze gminy Smętowo Graniczne nie występuje zagrożenie powodziowe. Obszar gminy lokalnie (dna hydrogenicznych obniżień terenu, dno doliny Janki oraz strefa brzegowa jeziora), może ulegać podtopieniu w wyniku wahań pierwszego poziomu wód podziemnych.

17.2. Zagrożenie erozją

Istotnym problemem jest zagrożenie erozją wietrzną i wodną. Główne uwarunkowania zjawisk erozyjnych to: ukształtowanie powierzchni, częstotliwość i natężenie opadów, gatunek i rodzaj gleby oraz pokrywa roślinna. W gminie Smętowo Graniczne zagrożenie erozją wietrzną i wodną dotyczy głównie gruntów ornych, z uwagi na okresowy brak pokrycia roślinnością.

Na terenie gminy Smętowo Graniczne erozja wodna o średnim natężeniu (3 stopień) występuje w obrębie wsi Leśna Jania na powierzchni 3,2 ha oraz w obrębie wsi Czerwińsk na powierzchni 23,8 ha („Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne” 1999-2000). Silną erozją wietrzną (4 stopień) w gminie zagrożone jest łącznie 365,8 ha. Są to głównie grunty orne wytworzone z piasków słabogliniastych lub luźnych występujące w obrębie wsi: Bobrowiec (na powierzchni 13,8 ha), Kopytkowo (9,8 ha), Smętowo (15,5 ha), Frąca (167,6 ha), Lalkowy (36 ha), Leśna Jania (5,8 ha), Rynkówka (54,4 ha) i Kamionka (48,4 ha).

Na znacznym obszarze gminy, wzdłuż dolin rzecznych zaznacza się erozja wąwozowa. Dotyczy to terenów we wsiach: Kościelna Jania, Bobrowiec, Frąca, Rynkówka, Leśna Jania, Kopytkowo, Smętowo Graniczne i Kopytkowo.

17.3. Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych

Nie wyznaczono w gminie Smętowo Graniczne obszarów narażonych na osuwanie się mas ziemnych- zagrożenie to praktycznie nie występuje.

17.4. Inne zagrożenia ze strony środowiska przyrodniczego

Powszechnym zagrożeniem w warunkach środowiska przyrodniczego Polski są ekstremalne stany pogodowe, jak bardzo silne wiatry, długotrwałe, intensywne opady deszczu lub śniegu. Zapobieganie ekstremalnym stanom pogodowym jest niemożliwe a likwidacja skutków jest kwestią organizacyjną.

Do podstawowych istniejących i potencjalnych zagrożeń środowiska przyrodniczego związanych z działalnością człowieka na terenie gminy Smętowo Graniczne należą:

1. Prowadzenie na terenach leśnych i nieleśnych melioracji osuszających, nie uwzględniających negatywnych skutków dla środowiska przyrodniczego i w rezultacie powodujących pogłębianie się przesuszania terenu, w tym:
  - postępujące przesuszenie torfowisk;
  - niszczenie cennych biotopów, zbiorowisk i stanowisk gatunków, ubożenie flory i fauny;
  - osłabienie przesuszonych lasów;
  - postępujące przesuszenie łąk;
2. Wzrost skażenia chemicznego terenu (wody, gleby, powietrza), związany z chemizacją rolnictwa, wyrażający się zwłaszcza przez kumulowanie się pestycydów w glebie, ich spływ do wód powierzchniowych i przenikanie do wód podziemnych oraz skażenia związanego z napływem zanieczyszczonych mas powietrza (w tym m.in. kwaśne deszcze, związki metali ciężkich).
3. Wzrost zanieczyszczenia terenu odpadami, zwłaszcza trudnymi do rozłożenia w przyrodzie (plastyczne opakowania).
4. Z problemów typowo sozologicznych podstawowe zagrożenia związane są i będą z:
  - słabym rozwojem sieci kanalizacji sanitarnej;
  - intensyfikacją komunikacji samochodowej (w tym przede wszystkim autostrada A1);

- procederem nielegalnego porzucania i składowania odpadów.
6. Aktualny jest i zapewne będzie problem budownictwa nie tylko niezwiązanego z tradycją regionalną, ale również odległego od jakichkolwiek wzorców estetycznych, szpecącego krajobraz.

17.5. Obszary dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Brak w gminie takich obszarów.

18. Granice terenów zamkniętych

Tereny zamknięte – linie kolejowe

W gminie Smętowo Graniczne występują tereny zamknięte będące liniami kolejowymi.

Granice terenów zamkniętych stanowią granice dz. ewidencyjnych obecnych terenów kolejowych, związanych z czynną linią kolejową znaczenia państwowego nr 131 (C-E 65) Tczew-Bydgoszcz-Inowrocław-Chorzów oraz nieczynną obecnie linią nr 218 Prabuty-Szlachta. O kwalifikacji tych terenów jako terenów zamkniętych stanowi decyzja nr 42 Min. Transportu i Gosp. Morskiej z dn. 28.12.2000r. –Dz. Urz. MTiGM nr 7 z 2000r. poz. 49 . Dla terenów zamkniętych nie sporządza się planów miejscowych. Dla terenów tych nie ustanowiono stref ochronnych.

Wg zał. do decyzji nr 42 Min. Transportu i Gosp. Morskiej z dn. 28.12.2000r. w sprawie terenów, przez które przebiegają linie kolejowe jako terenów zamkniętych , pokazano je na zał. graficznym Studium.:

Dla terenów położonych w ich sąsiedztwie obowiązuje stosowanie przepisów wynikających z ustawy z dn. 28.03.2003r. o transporcie kolejowym Dz. U. Nr 86 poz. 789 z późn. zm, a także wydanych na jej podstawie rozporządzeń (dot. m.inn, sytuowania drzew, krzewów, elementów ochrony akustycznej, wykonywania robót ziemnych, budynków i budowli), wynikających z ustawy prawo budowlane i wydanych na jego podstawie rozporządzeń dot. m.inn. warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie, dot. skrzyżowań linii kolejowych z drogami publicznymi, odległości budynków i budowli od terenów kolejowych oraz od skrajnego toru. Wszelkie projekty budowlane i decyzje wz oraz decyzje o pozwoleniach na budowę dot. obszarów kolejowych i terenów w sąsiedztwie linii wymagają opiniowania i uzgodnień z PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Zakład Linii Kolejowych w Gdańsku z siedziba w Gdyni ul. Morska 24, 81-333 Gdynia.

Decyzją Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. MiR, poz. 25) ustalone zostały tereny zamknięte. Ze względu na skalę niniejszego studium, nie jest możliwe określenie przebiegu granic ww. terenów kolejowych, a jedynie przebieg linii.

Inne tereny zamknięte

Wg informacji zawartych we wnioskach z opracowań regionalnych na obszarze gminy znajduje się także teren zamknięty MON w m. Rynkówka . Brak informacji o ustanowionej strefie ochronnej tego terenu.

19. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące w nich ograniczenia dla działalności inwestycyjnej

Obszary pomników zagłady, wyznaczone zgodnie z przepisami ustawy z dn. 7 maja 1999r. o ochronie terenów byłych obozów zagłady (Dz.U. Nr 41 poz. 412 oraz z 2002r. Nr 113 poz. 984 i Nr 153 poz. 1271) – **nie występują** w obszarze gminy Smętowo Graniczne.

20. Obszary problemowe (wynikające z uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania)

Zgodnie z definicjami zawartymi w ustawie z dn. 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003r. Nr 80 poz. 717, ze zm), jeżeli jest mowa o **"obszarze problemowym"** - należy przez to rozumieć **obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych wskazany w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lub określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;**

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego(2002) obszar gminy Smętowo Graniczne położony jest w następujących przedstawionych w tym dokumencie obszarach problemowych:

- w obszarze wiejskim stagnacji gospodarczej i strukturalnego bezrobocia , gdzie głównym problemem jest brak dostępności ludności i podmiotów gospodarczych do urządzeń kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków
- w obszarze Doliny Dolnej Wisły, gdzie problemem jest potencjalne zagrożenie środowiska naturalnego ze strony oddziaływań komunikacyjnych, w szczególności uciążliwość autostrady i drogi wojewódzkiej stanowiącej do niej dojazd, korytarz komunikacyjny przecinający struktury przyrodnicze i tworzący bariery funkcjonalne środowiskowe i społeczne, zajmujący znaczne obszary gruntów rolnych wysokich klas na inwestycje komunikacyjne

Analizując uwarunkowania lokalne należy jednak stwierdzić, że w gminie Smętowo Graniczne występują lokalne sytuacje, zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej, a obszary na których występują które można nazwać obszarem problemowym w skali gminy, są to:

- 1) rejon urbanizacji w sąsiedztwie węzła autostradowego w Kopytkowie – problemem jest tu kwestia potrzeb programowych, dostępności do dróg, sposobów zagospodarowania terenów z uwzględnieniem powiązań z obecnym zagospodarowaniem wsi, a także spodziewane nieuniknione znaczne przekształcenia funkcjonalne, środowiskowe, krajobrazowe;
- 2) obszar nowego zainwestowania w miejscowościach historycznych o najwyższych wartościach kulturowych, takich jak np. Kościelna Jania-Stara Jania, Rynkówka, Kamionka, Lalkowy, – problemem jest usytuowanie nowych terenów inwestycyjnych w bezpośrednim otoczeniu zespołu historycznego, co może stanowić potencjalne zagrożenia dla krajobrazu kulturowego; w obszarze tym szczególnego znaczenia nabiera wybór form i sposobów zagospodarowania i zabudowy obszaru;
- 3) obszary przewidywane dla zainwestowania turystycznego;
  - wieś Smarzewo, Kulmaga – w ramach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, który wymagałby ustanowienia szczegółowych zasad zagospodarowania np. w planie miejscowym dla tego obszaru;
  - obszary rekreacyjne w otoczeniu wsi Stara Jania, Lesna Jania, Rynkówka- tj. miejscowości położonych w granicach obszaru Natura 2000;
- 4) rejon dopuszczalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych wokół wsi Lalkowy – problemem jest zmiana krajobrazu rolniczego w rolniczo-przemysłowy, emisja hałasu, potencjalne oddziaływanie na zwierzęta fruujące, sąsiedztwo obszaru Natura 2000; lokalizacja elektrowni wymaga sporządzenia planu miejscowego, prace planistyczne należy poprzedzić wykoannaiem opracowania fizjograficznego problemowego, uwzględniającego uwarunkowania ekologiczne, sozologiczne, krajobrazowe i kulturowe; należy wykonać roczny przedrealizacyjny monitoring środowiska : ornitologiczny i chiropterologiczny.

21. Polityka planistyczna gminy

21.1. Obszary, dla których sporządzanie planów miejscowych jest obowiązkowe, w tym wymagające scaleń i podziału nieruchomości, obszary rozmieszczenia obiektów handlowych wielkopowierzchniowych oraz obszary przestrzeni publicznych

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27.03.2003r. obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych to dla Gminy Smętowo Graniczne:

a) Plany do opracowania na podstawie przepisów odrębnych:

Ustawa z dnia 3 lutego 1995 rok o ochronie gruntów rolnych i leśnych (art 7 ust.1):

- Obszary gruntów rolnych i leśnych przeznaczonych na cele nierolnicze i nieleśne, za wyjątkiem: gruntów rolnych klasy V i VI, nieużytków – pochodzenia mineralnego, gruntów rolnych kl. IV powyżej 1,00ha) oraz terenów, które w dotychczas obowiązujących MPZP były przeznaczone na cele nierolnicze i nieleśne.

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 rok (art. 16 i art.4 pkt.14):

- Obszary rolne i leśne położone w obszarach szczególnej ochrony środowiska (zaopatrzenia w wodę, tereny cenne przyrodniczo, obszary zdegradowane).

Plan taki może być sporządzony łącznie z „planem gospodarowania na gruntach rolnych/ leśnych poddawanych ochronie”.

Ustawa Prawo geologiczne i górnicze z dnia 04 lutego 1994r – dla obszarów przewidzianych do eksploatacji sporządza się PLAN miejscowy.

Ustawa o lasach – grunty przeznaczone pod zalesienie określa się w MPZP lub decyzjach o warunkach zabudowy.- -Dla terenów przeznaczonych pod zalesienie można sporządzić MPZP w skali 1 : 5000.

b) Plany dla obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

Na terenie gminy Smętowo Graniczne w studium niniejszym **nie wyznacza się takich obszarów.**

c) Plany dla obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m²

Na terenie gminy Smętowo Graniczne **nie wyznacza się takich obszarów.**

d) Plany dla obszarów przestrzeni publicznej

Obszary przestrzeni publicznej to: „*obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspakajania potrzeb mieszkańców, poprawy jakości życia i sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na swoje położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne*”.

Na terenie gminy Smętowo Graniczne w dokumencie Studium **nie wyznaczono** obszaru przestrzeni publicznej w w/wym rozumieniu ustawy.

Zgodnie z art.10 ust.3 Ustawy z dnia 27 marca 2003r „ obowiązek przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku, o którym mowa w ust.2.pkt.8, powstaje po upływie 3 miesięcy od dnia ustanowienia tego obowiązku.

21.2. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić plan miejscowy

Do terenów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego należą wszystkie wyznaczone w studium nowe tereny inwestycyjne – obszary rozwoju zabudowy, wymienione w części II . Wszystkie te obszary wymagają zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

Ze względu na zróżnicowanie terenów pod względem uwarunkowań fizjograficznych, atrakcyjności położenia terenu, dostępności inżynierskiego uzbrojenia oraz biorąc pod uwagę zbilansowanie potrzeb rozwojowych gminy i możliwości finansowych (również w postaci nakładów na przyszłą infrastrukturę techniczną i komunikacyjną w związku z rozwojem zabudowy) ustalono następujące priorytety sporządzania planów miejscowych w gminie:

- tereny ważne dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych: głównie w m. Smętowo Graniczne, Bobrowiec
- tereny ważne dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej: głównie w m. Kościelna Jania

- tereny ważne dla przygotowania oferty inwestycyjnej gminy w zakresie produkcji i przemysłu, działalności gospodarczej : głównie w rejonie planowanego węzła autostradowego w m. Kopytkowo i Kościelna Jania, w pasie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 231
- tereny ważne ze względu na potrzeby ochrony walorów kulturowych: głównie w miejscowościach **Lalkowy, Kamionka, Kościelna Jania , Leśna Jania**

Wskazane jest sporządzenie MPZP dla potencjalnych terenów inwestycyjnych wskazanych w Studium..., w tym dla ewentualnych lokalizacji elektrowni wiatrowych. Wyjątek od sporządzania planów miejscowych mogą stanowić mogą sytuacje inwestowania na pojedynczych działkach sąsiadujących z terenami zabudowanymi, z uzbrojeniem terenu, położonych przy drogach publicznych, na gruntach nie wymagających uzyskania zgody na przeznaczenie na cele nierolnicze (lub posiadających taką zgodę) – dla których możliwe jest ustalenie warunków zabudowy na podstawie art.61 ustawy.

UWAGA

W odniesieniu do art. 14 ust. 1 pkt. 4 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, który stanowi iż: *miejscowy PLAN zagospodarowania, w wyniku którego następuje przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze i leśnych na cele nieleśne, sporządza się dla całego terenu wyznaczonego w Studium*, ustala się:

W Studium wyznaczono zasięgi terenów rolnych potencjalnie mających zmienić swoje przeznaczenie głównie oparciu o wniesione wnioski. Ustala się możliwość podziału wyznaczonych tak obszarów na mniejsze części dla opracowań planistycznych, logicznie wyodrębnione-funkcjonalnie, przestrzennie, komunikacyjnie i zapewniające ustalenie właściwych zasad zagospodarowania, wymaga to uzasadnienia przy uchwale o przystąpieniu do sporządzania mpzp istn. uwarunkowaniami szczegółowymi, delimitacja granic planu powinna się odbyć na etapie analizy wstępnej, przed podjęciem uchwały, stosownie do regulacji przepisu art. 14 ust.5 .

Inne obszary, wskazane do objęcia planem miejscowym, postulowane:

- - **obszary zabytkowe, wskazane do objęcia ochroną poprzez ustanowienie w planie miejscowym „strefy ochrony konserwatorskiej”**
- - **obszary wartościowe przyrodniczo i krajobrazowo – z ewentualnym wprowadzeniem zakazu zabudowy – dla fragmentów lub całości strefy A i B, zwłaszcza dla terenów rolnych**

Ponadto należy zwrócić uwagę, że obecnie do każdego planu miejscowego należy obowiązkowo sporządzić prognozę finansową uchwalenia planu, określającą koszty realizacji ustaleń planu oraz ich skutki finansowe np. ew. odszkodowań, wykupów, ale i szacunek przychodów np. na skutek wzrostu wartości nieruchomości i możliwości skorzystania przez gminę z renty planistycznej. Zgodnie z art. 20 uchwałę o planie miejscowym podejmuje się rozstrzygając jednocześnie „o sposobie realizacji zapisanych w planie inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, które należą do zadań własnych gminy oraz zasadach ich finansowania, zgodnie z przepisami o finansach publicznych”. Rozstrzygnięcie takie stanowi załącznik do uchwały.

Należałoby zatem wiązać sporządzanie planów miejscowych z inwestycyjnymi planami wieloletnimi gminy oraz budżetem inwestycyjnym.

Plany miejscowe opracowywane **wyłącznie w celu zalesień** można sporządzać w skali 1:5000 , stosownie do regulacji ustawowych art. 16 ust. 1 . Przy czym w Studium wskazano tereny do zalesień na podstawie wniosków wniesionych do opracowania, a także jako „tereny o najniższych gruntach predysponowane do zalesień”. Tereny te, w wypadku zainteresowania gminy czy właścicieli terenów, można uznać także jako wskazane do potencjalnego opracowania mpzp celem dokonania zalesień.

Wskazane byłoby wyprzedzające opracowanie dokumentu określającego **granice polno-leśną**, uszczegółwiającego dyspozycje Studium w tym zakresie .

Plany miejscowe priorytetowe:

Zamiarem sporządzenia planu miejscowego proponuje się objąć przede wszystkim, priorytetowo, nowe tereny inwestycyjne dla najważniejszych miejscowości, przy czym także z powodu ich walorów kulturowych oraz ze względu na uwarunkowania komunikacyjne.

Ze względu na zróżnicowanie terenów pod względem uwarunkowań fizjograficznych, atrakcyjności położenia terenu, dostępności inżynierskiego uzbrojenia oraz biorąc pod uwagę zbilansowanie potrzeb rozwojowych gminy i możliwości finansowych (również w postaci nakładów na przyszłą infrastrukturę techniczną i

komunikacyjną w związku z rozwojem zabudowy) ustalono następujące priorytety sporządzania planów miejscowych w gminie:

- tereny ważne dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych: w m. Smętowo Graniczne, Kopytkowo, Bobrowiec .
- tereny ważne dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej: Kościelna Jania
- tereny ważne dla przygotowania oferty inwestycyjnej gminy w zakresie produkcji i przemysłu, działalności gospodarczej : Kopytkowo, Kościelna Jania
- tereny ważne ze względu na potrzeby ochrony walorów kulturowych: miejscowości proponowane do objęcia strefami ochrony konserwatorskiej **Lalkowy, Kamionka, Kościelna Jania , Leśna Jania**

Obszary priorytetowe wskazano na planszy graficznej Studium w skali 1:10000- zał. graficzny nr 3 do uchwały o studium.

Gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów przebiegu trasy dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń.

21.3. Inne postulowane działania związane z polityką przestrzenną, rekomendacje

Inne, nie będące planami miejscowymi, instrumenty polityki przestrzennej do zastosowania w Gminie Smętowo Graniczne , dla realizacji wyznaczonych celów oraz kierunków rozwoju przestrzennego to np.:

- różnego rodzaju regulacje takie jak normatywy, standardy, plany użytkowania terenu opracowane dla wybranych fragmentów gminy itp., zalecane zwłaszcza dla nowych terenów przewidywanych do intensywnego zagospodarowania w związku z usytuowaniem w sąsiedztwie węzła autostradowego
- instrumenty zarządzania ekonomicznego- np. subwencje, ulgi, podatki, obligacje, programy finansowe itd. wspierające działalności korzystne dla zagospodarowania przestrzennego gminy,
- instytucje- np. korporacje, agendy rozwojowe, ośrodki pomocy technicznej dla lokalnej społeczności itd.
- inne plany rozwoju lokalnego- np. plany struktury, plany operacyjne, plany działań, programy, strategie, programy rozwoju infrastruktury , plany „tematyczne”, studia i projekty urbanistyczne itd. – zwłaszcza dla wsi wskazywanych do specjalnych działań ze względu na uwarunkowania kulturowe,
- marketing urbanistyczny – przykłady to np. promocja, oferty lokalizacyjne, kształtowanie produktu lokalnego, strategie rynkowe, analizy rynkowe itd.- zwłaszcza dla nowych terenów inwestycyjnych
- informacja i komunikacja- gminne lokalne rejestry, katastry, np. zabytków, obserwacja, monitoring rozwoju przestrzennego, bazy danych, systemy informacji przestrzennej o terenie, programy edukacyjne dot. rozwoju przestrzennego
- działania bezpośrednio- specjalne projekty inwestycyjne gminne czy publiczno-prywatne, programy rozwoju infrastruktury powiązane z planami wieloletnimi, pozyskiwanie terenów, zbywanie nieruchomości, „dostrajanie” terenu do potrzeb inwestycyjnych np. poprzez scalanie (dot. przede wszystkim obszarów zabudowanych w m. Smętowo Graniczne, gdzie dotychczasowa zabudowa nie daje szansy bez takich działań na racjonalne i korzystne przestrzennie wyznaczenie np. układu komunikacyjnego obsługującego)

Gminna ewidencja zabytków oraz program opieki nad zabytkami

Ze względu na znaczące zasoby środowiska kulturowego postuluje się pilne uchwalenie gminnego programu opieki nad zabytkami oraz poprzedzającego go opracowania- gminnej ewidencji zabytków¹⁶. Program opieki nad zabytkami to dokument własny samorządu, służący do podejmowania planowanych działań dotyczących ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego, oparty o przepisy art. 87. ust.2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, sporządzany na okres czterech lat, aktualizowany. Program przyjmowany jest przez radę gminy uchwałą, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 87 ust.3),

¹⁶ Gminna ewidencja zabytków oraz program opieki nad zabytkami na lata 2010-2013 zostały sporządzone w II połowie roku 2009, w styczniu 2010 zostały przedstawione do zaopiniowania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków, planowana jest sesja uchwalająca w I kwartale 2010r.

ogłaszany w dzienniku urzędowym województwa. Z realizacji programu Wójt Gminy zdaje sprawozdanie po dwóch latach od publikacji radzie gminy (art. 87 ust. 4 i 5 ustawy).

Program taki byłby nie tylko realizacją obowiązku ustawowego, ale otwierałby możliwości skorzystania także z zewnętrznych form pomocy finansowe. W ramach takiego programu mogłyby znaleźć się takie zadania cząstkowe jak np.

- szczegółowe rozpoznanie zasobu- weryfikacja, uzupełnienie danych dotyczących zasobu, stworzenie gminnej ewidencji zabytków
- utworzenie bieżących (weryfikowanych stale) katalogów zasobu w różnych układach tematycznych (dla łatwiejszego operowania informacją w związku ze zróżnicowanymi potrzebami informującego się), w tym zdjęciowa dokumentacja stanu istn.
- utworzenie w celach promocyjnych informacji na stronach internetowych gminy dot. środowiska kulturowego, (np. strona na bieżąco aktualizowana)
- stały monitoring stanu zasobu
- opracowanie zestawów informacyjnych wybranych nieruchomości (lokalizacja, właściciel, uwarunkowania konserwatorskie, wyciągi ze strategii, ze studium , z planu miejscowego, inne niezbędne dane)

Proponuje się dodatkowo:

- opracowanie katalogu gminnego zabytków w formie popularyzatorskiej- np. folder, broszury o poszczególnych obiektach lub obszarach (np. wsiach)
- opracowanie odpowiednich ścieżek dydaktycznych dla turystów, z wykorzystaniem informacji o walorach kulturowych
- opracowanie zbioru lokalnych legend i opowiadań przybliżających walory kulturowe,
- opracowanie programu edukacyjnego dla szkół przybliżającego walory historyczne i kulturowe (historia, tradycja, zabytki, obyczaj, język, dawne nazwy)

Rekomenduje się opracowanie specjalistycznych **studiów np. konserwatorsko – ruralistycznych**.

W opracowaniu studium obejmującym cenne układy ruralistyczne należy określić przede wszystkim:

- przedmiot ochrony wraz ze wskazaniem wszystkich jego elementów,
- ograniczenia, nakazy i zakazy w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenów,
- działania niezbędne dla zapobiegania zagrożeniom dla zabytków,
- możliwości wykorzystania obiektów zabytkowych zgodnie z ich rangą.

Szczegółowe studia środowiska kulturowego powinny być sporządzane w fazie przedprojektowej do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a ich wyniki „skonsumowane” w ustaleniach tych planów. Dopiero plan miejscowy, stanowiący przepis prawa lokalnego stanowić może skuteczne narzędzie ochrony cennych walorów środowiska kulturowego.

Wskazane jest opracowanie ich dla miejscowości : **Lalkowy, Leśna Jania, Kościelna Jania, Kamionka**.

Rekomenduje się wykonanie tzw. „**białych kart**” :

- dla obiektów proponowanych do wpisu do rejestru zabytków- Lalkowy-kuźnia, Smarzewo –dwojak;
- dla obiektów istotnych dla krajobrazu kulturowego takich jak Kościelna Jania-zespół młyński i dawna karczma, dawny dom towarowy; Kamionka- dawna karczma, dawna szkoła

Rekomenduje się wykonanie katalogu, **dokumentacji konserwatorskiej dla parków**, zwłaszcza we Frący, Lakowach, Smarzewie.

Rekomenduje się wykonanie **inventaryzacji zieleni historycznej** , zwłaszcza zabytkowych alei.

Rekomenduje się powiązanie ochrony zabytków z programami odnowy wsi.

22. Obszary przewidywane dla realizacji zadań i programów ponadlokalnych (w tym zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagosp. przestrzennym)

Na obszarze gminy realizowana jest obecnie autostrada A1 wraz z węzłem autostradowym Kopytkowo, a także modernizacja- przebudowa, a na pewnych odcinkach budowa po nowej trasie, drogi wojewódzkiej nr 231, stanowiącej dojazd do autostrady (projekt techniczny budowlany w trakcie opracowania).

Jako obszary i obiekty o znaczeniu ponadlokalnym wskazane do ujęcia w programach ponadlokalnych, w tym powiatowych i wojewódzkich kwalifikują się :

- ustanowienie obszaru chronionego krajobrazu- planowanego Kociewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (np. poprzez rozporządzenie Wojewody)
- ustanowienie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Kulmaga” (np. poprzez rozporządzenie Wojewody)
- ew. wpisy do rejestru zabytków najbardziej wartościowych obiektów i obszarów znajdujących się w ewidencji zabytków (propozycje zawarto w pkt....dot. środowiska kulturowego)
- realizacja obejść drogowych wsi Kopytkowo, Smętowo (w ciągu drogi wojewódzkiej 231, przewidywanej do modernizacji, przebudowy)
- modernizacja istniejącej linii kolejowej państwowego znaczenia nr 131
- realizacja regionalnych oraz powiatowych, w tym wspólnie z innymi gminami powiatu starogardzkiego ścieżek rowerowych
- realizacja ponadlokalnych sieci gazowych, telekomunikacyjnych , sieci energetycznych wysokich napięć

Zadania rządowe (na podstawie inf. z opracowań regionalnych oraz wniosku Wojewody)- **nie przewiduje się** na obszarze gminy realizacji ponadlokalnych celów publicznych - w rozumieniu art. 48 ustawy o planowaniu i zagosp. przestrzennym.

CZĘŚĆ III- SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM I UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

1. Cel opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne jest dokumentem planistycznym, który określa politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego.

Główne cele opracowania to:

- rozpoznanie i ocena uwarunkowań rozwoju gminy
- określenie celów polityki przestrzennej i wynikających z nich kierunków zagospodarowania, pozwalających na koordynację zamierzeń władz samorządowych w zakresie inwestycji, aktywizacji gminy, poprawy jakości życia mieszkańców
- wskazanie postulowanych oraz niezbędnych działań lokalnych oraz ponadlokalnych dotyczących zagospodarowania pozwalających na realizację założonych celów.

Celem zmiany nr 4 Studium jest określenie nowych obszarów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, krajowym – budowy dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń.

2. Synteza ustaleń studium

Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy zostały określone w formie:

- ustaleń ogólnych odnoszących się do całego obszaru gminy
- ustaleń szczegółowych odniesionych do stref i obszarów, wyodrębnionych w granicach gminy, będących uzupełnieniem ustaleń ogólnych i wynikających z uwarunkowań tych obszarów

W zakresie funkcji gminy ustala się:

funkcjami głównymi obszaru gminy Smętowo pozostaje rolnictwo, uzupełniające funkcje to mieszkalnictwo oraz funkcje przemysłowo-usługowe, gospodarcze w rejonie węzła autostradowego, a także funkcja turystyczna oparta o walory przyrodnicze (zach i półn. -wsch. część obszaru gminy) oraz kulturowe (obszar całej gminy)

W zakresie zróżnicowania polityki przestrzennej ustala się podział obszaru gminy na strefy funkcjonalno-przestrzenne :

A- **strefa rekreacyjno-wypoczynkowa rejon zachodni – leśny**, o dużych przyrodniczych walorach do ekstensywnego wykorzystania rekreacyjnego i o dużych walorach krajobrazowych, w obrębie którego występują korzystne warunki środowiska przyrodniczego dla aktywnych form turystyki i rekreacji

B- **strefa rekreacyjno-wypoczynkowa rejon północno-wschodni – predysponowany do rozwoju agroturystyki**, obejmuje część gminy w okolicach wsi Smarzewa i Kulmagi wraz z terenami leśnymi i Jez. Smarzewskim

C- **strefa urbanizacji i rozwoju gospodarczego** - rejon Smętowo-Czerwińsk (z dominacją funkcji mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych) oraz rejon Kopytkowa (z dominacją funkcji gospodarczych przemysłowo-usługowych, są to główne tereny proponowane do zainwestowania- ofertowe)

D- **strefa umiarkowanego rozwoju** – dla pozostałych kompleksów osadniczych poszczególnych wsi

E- **strefa ochrony walorów środowiska przyrodniczego, strefa rolno-leśna** o wiodącej funkcji produkcyjnej, gdzie głównie proponuje się użytkowanie i zagospodarowanie zapewniające ochronę i zachowanie walorów środowiskowych

W zakresie hierarchii ośrodków obsługi ludności przyjmuje się:

- wieś Smętowo Graniczne- miejscowość gminna, wielofunkcyjny ośrodek o znaczeniu gminnym, z proponowanym wzmocnieniem usług istniejących i nowymi terenami i obiektami usługowymi w terenach rozwojowych
- wieś Kościelna Jania- ośrodek uzupełniając dla ośrodka gminnego, zwłaszcza w zakresie obsługi ruchu turystycznego
- wieś Kopytkowo – ośrodek uzupełniający dla ośrodka gminnego, zwłaszcza w zakresie obsługi nowych terenów o funkcjach gospodarczych oraz związanych bliskością węzła autostradowego
- pozostałe wsie sołeckie- ośrodki podstawowe o znaczeniu lokalnym

W zakresie rolnictwa i infrastruktury obsługującej ustala się:

- wprowadzanie i promowanie rolnictwa ekologicznego w części zachodniej gminy objętej ochroną jako obszar Natura 2000, stosowanie metod produkcji pozwalających zachować bioróżnorodność terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- ochronę przed zainwestowaniem najcenniejszych dla rolnictwa obszarów o najwyższym potencjale agroekologicznym
- wyłączenie z produkcji rolnej powinno dotyczyć gruntów klas V i VI oraz innych marginalnych, grunty wysokich klas powinny być jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach przeznaczane na cele nierolnicze
- wykorzystanie dla potrzeb obsługi produkcji rolnej terenów przede wszystkim w pierwszej kolejności dawniej użytkowanych przez PGR-y, dawnych folwarków, obiektów i terenów gospodarczych

W zakresie leśnictwa ustala się:

- utrzymanie obecnej powierzchni leśnej, prowadzenie w niej zasad wynikających z planów urządzenia lasów
- zwiększenie powierzchni leśnej poprzez nowe dolesienia, w tym z uwzględnieniem terenów wskazanych w Studium dla takich funkcji

W zakresie osadnictwa ustala się:

- adaptację, przekształcenia i uzupełnianie zabudowy w obrębie istniejących już wsi, z uwzględnieniem zasad wskazanych dla obszarów kontynuacji zabudowy, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony i podkreślenia walorów kulturowych poszczególnych wsi
- możliwość uzupełniania zabudowy, wprowadzania nowej zabudowy w granicach potencjalnych terenów rozwojowych w tzw. obszarach urbanizacji, a także w uzasadnionych przypadkach w obrębie lub bezpośrednim sąsiedztwie istniejących siedlisk, w miejscach zapewniających warunki prawidłowej obsługi inżynierskiej i komunikacyjnej
- zasadę nierozpraszania zabudowy, a koncentracji w istniejących i nowoprojektowanych strukturach przestrzennych, w bezpośrednim sąsiedztwie wykształconych zespołów zabudowy, z uwzględnieniem progów fizjograficznych wskazanych w studium
- większe nowe tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej proponuje się przede wszystkim w m. Smętowo, Kopytkowo, Bobrowiec, w pozostałych miejscowościach nowe tereny powinny stanowić jedynie wyraźne uzupełnienie struktur już istniejących, dodatkowo podporządkowane wymogom ochrony układów historycznych, zabytkowych
- z zabudowy wyłącza się tereny stanowiące elementy osnowy ekologicznej, czy też chronione przedpole zespołów o walorach krajobrazowych
- nowe tereny mieszkaniowe, zwłaszcza w Smętowie, należy projektować z uwzględnieniem niezbędnych rezerw terenowych dla obsługujących usług, zieleni, terenów o charakterze publicznym
- wskazanie, przygotowanie nowych terenów mieszkaniowych zapewniających poprawę standardów zamieszkiwania w gminie
- wskazanie, promowanie, preferowanie zabudowy o cechach regionalnych, wymóg harmonizowania nowej zabudowy z historycznymi zespołami oraz z krajobrazem
- projektowanie nowych struktur przestrzennych i uzupełnianie istniejących z uwzględnieniem zasad ekologicznego kształtowania warunków życia i poprawy istniejących standardów jakościowych

W zakresie funkcji produkcyjnej, działalności gospodarczo-usługowej ustala się:

- rozwój w terenach dotychczas zajętych na cele gospodarcze, a często zdegradowanych i zniszczonych (rewitalizacja obiektów, terenów po PGR-ach, po dawnych folwarkach itp.) oraz w nowych terenach ofertowych – zagospodarowywanych kompleksowo na podstawie ustaleń planów miejscowych
- główne tereny inwestycyjne dla celów gospodarczych (gminna strefa ekonomiczna) wyznacza się w rejonie korytarza komunikacyjnego drogi wojewódzkiej 23 , w rejonie węzła autostradowego w Kopytkowie
- proponuje się promocje działalności związanej z rolnictwem i przetwórstwem rolniczym, przemysłem spożywczym itp. , a także działalności zapewniającej miejsca pracy dla lokalnego rynku pracy

- stymulowanie rozwoju terenów przemysłowych i usługowych poprzez przygotowanie kompleksowe prawne (plany miejscowe) i inżynierskie (wyposażenie w energię, wodę, systemy kanalizacji, ew. drogi dojazdowe) oferty inwestycyjnej oraz promocje tych lokalizacji
- dopuszcza się lokalizacje elektrowni wiatrowych w południowo-wschodnim fragmencie obszaru gminy w rejonie wsi Ialkowy, a także pomiędzy m. Lakowy-Fraça-Kamionka

W zakresie funkcji turystyczno-wypoczynkowej ustala się:

- wykorzystanie położenia na skraju Borów Tucholskich oraz możliwości dobrej dostępności komunikacyjnej (kolej, droga wojewódzka, autostrada z węzłem) dla rozwoju turystyki, zwłaszcza obsługi turystyki tranzytowej, kwalifikowanej, agroturystyki i form turystyki pobytowej – poprzez wyznaczenie terenów i obiektów obsługujących turystykę, a także poprzez właściwą promocję
- wykorzystanie walorów środowiska kulturowego – obiektów zabytkowych, zespołów historycznych, parków, alei, otwartego naturalnego krajobrazu, panoram
- stworzenie bazy noclegowej o różnicowanym standardzie, dla różnych grup turystów (hotel, motel, schroniska, kwatery agroturystyczne)
- rozwój funkcji agroturystycznych, głównie w części zachodniej gminy oraz w rejonie Smarzewo-Kulmaga
- wyznaczenie tras turystycznych rowerowych, pieszych, konnych, łączących najcenniejsze przyrodniczo i kulturowo miejsca
- wymóg poprawy stanu ładu przestrzennego w obszarze gminy między innymi poprzez poprawę estetyki zabudowy, rewaloryzacje i remonty dawnej zabudowy

W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego ustala się:

- przestrzeganie zasad zagospodarowania i zabudowy wskazanych w studium dla poszczególnych stref funkcjonalno-przestrzennych, wykorzystywanie terenu zgodnie z jego przyrodniczymi predyspozycjami
- przestrzeganie zasad zagospodarowania w obszarach chronionych przyrodniczo zgodnie z ustanowionymi oraz proponowanymi formami prawnej ochrony (obszary OChK istn. i planowanego, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, obszaru Natura 2000)
- wymóg ochrony krajobrazu – poprzez ochronę wartościowych elementów, właściwe kształtowanie panoram, wnętrza, otwarcie i osi widokowych
- wymóg zagospodarowywania nowych terenów inwestycyjnych w sposób kompleksowy, wraz z odpowiednim przygotowaniem ich uzbrojenia inżynierskiego (dot. głównie kanalizacji sanitarnej)
- wymóg ograniczenia uciążliwości istniejących i planowanych obiektów jedynie do własnych terenów, stosowanie odpowiednich środków technicznych chroniących środowisko
- wymóg właściwego kształtowania zielonych terenów stanowiących powiązania przyrodnicze z otoczeniem

W zakresie ochrony dóbr kultury ustala się:

- respektowanie ustalonego w Studium zakresu ochrony konserwatorskiej
- postulat sukcesywnego opracowywania planów miejscowych dla cennych kulturowo miejscowości w celu ustanowienia lokalnych zasad ochrony zabytków
- dążenie do maksymalnej ochrony i zachowania wartościowej, historycznej zabudowy wskazanej w Studium
- kształtowanie nowej zabudowy uzupełniającej historyczne zespoły z poszanowaniem walorów obszarów zabytkowych
- zachowanie, rewaloryzacja zespołów dworsko-parkowych, alei przydrożnych, parków, wg wskazanych w studium zaleceń

W zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji ustala się:

- dalszą rozbudowę sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, zwłaszcza w terenach rozwojowych-priorytetowych
- dalszą rozbudowę sieci energetycznych zapewniających możliwość inwestowania w nowych terenach
- konieczność wskazanych w studium modernizacji dróg powiatowych i gminnych, poprawy ich standardów technicznych, poprawy stanu bezpieczeństwa drogowego w obszarze gminy
- konieczność właściwego powiązania obszarów inwestycyjnych rozwojowych gminy z planowaną zmodernizowaną drogą wojewódzką oraz węzłem autostradowym
- potrzebę modernizacji systemów zaopatrzenia w ciepło
- docelowo gazyfikację gminy gazem ziemnym
- budowę dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń 400 kV,
- docelową likwidację linii elektroenergetycznej 220 kV relacji GPZ Gdańsk I – GPZ Bydgoszcz Jasieniec, po budowie napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń 400 kV.

3. Uzasadnienie przyjętych rozwiązań

Przyjęte rozwiązania projektowe dotyczące kierunków zagospodarowania, celów polityki przestrzennej, sposobów i zasad zagospodarowania uzasadnione są istniejącymi uwarunkowaniami wewnętrznymi, położeniem gminy, potencjałem wynikającym z usytuowania na terenie gminy węzła komunikacyjnego o znaczeniu ponadlokalnym, z analizy obecnych silnych i słabych stron gminy, ograniczeń i możliwości rozwojowych.

Zaproponowane rozwiązania dotyczące zagospodarowania przestrzennego wynikają z wyżej wymienionych przesłanek, w tym zapisanych w dokumentach strategicznych oraz dotychczasowym studium, a także z przeprowadzonych analiz i studiów wyjściowych oraz zebranych w trakcie procedury planistycznej licznych wniosków.

Znaczna część proponowanych ustaleń, zwłaszcza dotyczących ochrony środowiska, wynika z obowiązującego stanu prawnego dotyczącego ustanowionych lub planowanych do ustanowienia form ochrony przyrody.

Budowa dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Grudziądz-Pelplin-Gdańsk Przyjaźń ma na celu poprawę bezpieczeństwa i niezawodności dostaw energii elektrycznej. Ww. linia elektroenergetyczna 400 kV ma stanowić jeden z filarów bezpieczeństwa energetycznego aglomeracji trójmiejskiej i pozostałych terenów Polski Północnej. Dla województwa pomorskiego jest to inwestycja celu publicznego o znaczeniu strategicznym, która ma zapewnić ciągłość dostaw energii oraz stworzyć pewne połączenie z elektrowniami i siecią elektroenergetyczną południa kraju. Inwestycja wpisuje się w szeroko zakrojone plany Polskich Sieci Elektroenergetycznych, będące realizacją rządowego programu Polityki energetycznej Polski do 2030 roku.

IV. Zmiany kierunków zagospodarowania w odniesieniu do dotychczas obowiązującego studium

Dotychczasowe studium ze względu na fakt istotnej zmiany przepisów prawa, w tym samej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a także między innymi takich ustaw jak prawo ochrony środowiska, o ochronie przyrody, prawo wodne, o zabytkach i opiece nad zabytkami, wymagało generalnej aktualizacji.

Zaktualizowano zawartość merytoryczną dokumentu w celu dostosowania go do obecnych wymagań określonych w art. 10 ustawy, zarówno w odniesieniu do uwarunkowań jak i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Rozwiązania oparto o aktualniejsze niż przyjęte w dotychczasowym studium prognozy demograficzne (z uwzględnieniem NSP 2002 i aktualnych danych statystycznych dot. gminy), szczegółową inwentaryzację urbanistyczną zabudowy i zagospodarowania oraz specjalistyczne szczegółowe opracowania, rozpoznanie uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych :

- „Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe gminy Smętowo Graniczne dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego „-Proeko” Gdańsk 2007
- „Studium środowiska kulturowego” – Justyna Czyszek Pracownia Dokumentacji Konserwatorskiej „Zabytek” arch Justyna Czyszek , Gdańsk 2008

W okresie sporządzania studium dotychczasowego do uchwalenia w 2000r (do czasu reformy administracyjnej kraju) istniało województwo gdańskie, w skład którego wchodziła gmina Smętowo Graniczne. Obecnie jest to województwo pomorskie, o zdecydowanie większym zasięgu przestrzennym i innych uwarunkowaniach zagospodarowania przestrzennego oraz o odmiennej polityce przestrzennej. Ustalenia wynikające z polityki ponadlokalnej opierały się podczas sporządzania starego studium na dokumencie „Studium zagospodarowania przestrzennego województwa gdańskiego z 1996r.” oraz dokumencie strategicznym „Województwo gdańskie 2000 plus” .

W znowelizowanym studium uwzględniono zapisy strategii województwa, planu woj. pomorskiego, a także uchwalonej w 2001r. strategii rozwoju gminy, zwłaszcza zawartych w niej wniosków do planów zagospodarowania. Uwzględniono także inne dokumenty i programy opracowane w ostatnich latach przez gminę Smętowo Graniczne, odnoszące się bezpośrednio lub pośrednio do przestrzeni i jej zagospodarowania.

W zakresie danych statystycznych nastąpiła zdecydowana zmiana w dostępie i aktualności od momentu przeprowadzenia Narodowego Spisu Powszechnego w 2002r. Dane, np. demograficzne, które były brane pod uwagę podczas sporządzania dotychczasowego studium gminy pochodziły z danych ewidencyjnych prowadzonych w Urzędzie Gminy w latach np. 1997-99r oraz ze spisu powszechnego w 1988r. Wymagało to

zatem aktualizacji. Prognozy demograficzne sporządzono z uwzględnieniem dostępnych aktualnych danych demograficznych.

Dotychczasowe wielkości terenów inwestycyjnych wskazywanych w części graficznej Studium z 2000r. (brak odpowiednich zapisów tekstowych, brak np. danych dot. powierzchni, bilansów) nie były uzasadnione ustaleniami tekstowymi. Brak było wyraźnego odniesienia cz. tekstowej i graficznej. Zaktualizowane studium znacznie bardziej szczegółowo traktuje te zagadnienia.

Zaproponowano, wskazano dla jakich obszarów gmina zamierza sporządzić plany miejscowe, wskazano także obszary problemowe wymagające specjalistycznych studiów lub odrębnych opracowań.

Zastosowano skalę opracowania graficznego 1:10000, wykorzystano mapy topograficzne oraz aktualne mapy ewidencyjne w skali 1:5000. Uwzględniono w opracowaniu wymagania rozporządzenia z 2004r. dotyczącego zawartości i formy ustaleń studium. Zaproponowane zmiany kierunków zagospodarowania, rozwoju przestrzennego, komunikacji i systemów infrastruktury wynikają również ze zmienionych uwarunkowań gospodarczych i politycznych gminy (m. inn trwająca realizacja autostrady z bliskim już otwarciem węzła w Kopytkowie, skutki wejścia do Unii Europejskiej).

Zmiany wprowadzone w projekcie Studium w odniesieniu do dotychczasowego dokumentu :

W zakresie kierunków rozwoju przestrzennego najważniejsze zmiany dotyczą:

a) nowe tereny inwestycyjne:

- nieco inny zakres przestrzenny dla funkcji mieszkaniowo-usługowych w m. Smętowo Graniczne, powiększenie potencjalnych terenów inwestycyjnych, wskazanie terenów inwestycyjnych w części południowo-zachodniej, w tym z potrzebę wykreowania nowych terenów usługowych
- rezygnacja z dotychczas planowanych znacznych rozmiarów terenów mieszkaniowych w rejonie węzła w Kopytkowie na południe od drogi wojewódzkiej, na rzecz funkcji gospodarczych
- ograniczenie wielkości terenów gospodarczych na północ od drogi wojewódzkiej w kierunku Bobrowca
- wskazanie nowych terenów inwestycyjnych, w tym uwzględniających wolne od zabudowy grunty gminne w m. Bobrowiec
- wskazanie nowych terenów inwestycyjnych usługowo-produkcyjnych i magazynowych, związanych z węzłem autostradowym także na zachód od autostrady- w granicach obrębów geod. Kościelna Jania i Leśna Jania
- rezygnacja z terenów mieszkaniowych usytuowanych w pasie bezpośrednio przylegającym do drogi wojewódzkiej 231 na odcinku Kopytkowo-Stara Jania
- wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych dla zagospodarowania związanego z obsługą turystyki – w rejonie m. Kościelna Jania-Stara Jania, na obrzeżach obszaru chronionego krajobrazu
- sprecyzowanie terenów wskazywanych do urbanizacji dla wszystkich miejscowości
- dopuszczenie lokalizacji ew. elektrowni wiatrowych w pld-wschodniej części obszaru gminy

b) wprowadzenie nowych zasad dotyczących warunków zabudowy i zagospodarowania

- szczegółowe zasady dla wyróżnionych stref funkcjonalno-przestrzennych gminy oraz wyróżnionych, wyznaczonych obszarów urbanizacji (rozwoju zabudowy oraz kontynuacji zabudowy) kompleksów osadniczych oraz obszarów funkcji rekreacyjnych
- szczegółowe wytyczne dotyczące przekształceń, zagospodarowania poszczególnych wsi, oparte o walory kulturowe i krajobrazowe tych miejscowości
- wprowadzenie wskaźników, wymaganych lub zalecanych parametrów dotyczących zagospodarowania

c) zmiany dotyczące środowiska przyrodniczego

- wprowadzono nowe zasady zagospodarowania wynikające z nowych form ochrony przyrody- Natura 2000

d) zmiany dotyczące środowiska kulturowego

- wprowadzono szereg nowych informacji oraz ustaleń wynikających z rozpoznania walorów środowiska kulturowego
- wskazano szczegółowe obszary do przekształceń, rewitalizacji, rehabilitacji, opracowań studialnych
- wskazano w tekście oraz na planszach graficznych strefy ochrony archeologicznej, wskazano szczegółowo obiekty i zespoły obiektów o walorach kulturowych proponowane do objęcia ochroną z wykorzystaniem różnorodnych form ochrony

e) zmiany dotyczące infrastruktury technicznej i komunikacji

- uwzględniono granice wyznaczonego obszaru aglomeracji ściekowej, wskazano sugestie co do zmiany jej granic

- uwzględniono dotychczasowe opracowania szczegółowe dot. infrastruktury, dostosowano rozwiązania do zaproponowanej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz wyznaczonych obszarów inwestycyjnych
- uwzględniono rozwiązania wynikające z prac projektowych i studialnych odnoszące się do modernizacji drogi wojewódzkiej, zaproponowano wariantowe nowe powiązania trasy nowej drogi z dotychczasowym układem komunikacyjnym m. Kopytkowo
- uwzględniono zaprojektowany w planie miejscowym m. Kolonia Ostrowicka (gmina Gniew) przebieg trasy drogi wojewódzkiej na styku obu gmin
- wskazano miejsca niebezpieczne wymagające prac poprawiających stan istniejący
- wskazano proponowaną klasyfikację techniczną układu dróg w obszarze gminy

f) inne zmiany

- określono wskaźniki dotyczące zagospodarowania i zabudowy
- wskazano elementy w dotychczasowym studium nie uwzględniane ze względu na inny wymagany wówczas zakres ustaleń studium

V. Materiały wyjściowe

Materiały archiwalne

1. Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne - zatwierdzony uchwałą Nr **XXII/108/ 1992 r.** Rady Gminy w Smętowie Gr. (Dz.U. Woj. Pomorskiego Nr. 20 poz. 113 z dnia 11.09.1992 r.) **stracił ważność 31.12.2002 r.**, wraz z jego aktualizacjami- zmianami (także sporządzane przed 01.01.1995r); autor planu- mgr inż arch Maria Landowska, Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne „DOM” Sp zo.o. Starogard Gdański
2. **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne** opracowane przez PAU-line Pracownia Architektury i Urbanistyki Sopot, mgr Krystyna Bobrowicz **styczeń-luty 2000r**, główny projektant –mgr inż arch Zbigniew Bobrowicz – uchwalone **Uchwała Nr XVI/99/2000** Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia **29 września 2000r.**
  - a. - Część tekstowa – część I-Uwarunkowania, część II- Kierunki ,
  - b. - Mapy problemowe – zał. graficzne w skali **1:25000** do części I-Uwarunkowania -9 map problemowych
  - c. - Mapy dla wsi obrębowych w skali 1:10000 dotyczące :bonitacji gleb (11map), Rolnictwa- stanu władania (11map), Rolnictwa- inne użytkowanie (11map)
  - d. Uwarunkowania :
  - e. Raport I-II- Sytuacja społeczno-ekonomiczna i struktura funkcjonalno-przestrzenne obszaru. Diagnoza stanu . sierpień-wrzesień 1999r.
  - f. Raport III-Waloryzacja środowiska przyrodniczego
  - g. Raport IV- Uwarunkowania zagospodarowania przestrzeni rolniczej
  - h. Raport V-System komunikacji drogowej
  - i. Raport VI- Infrastruktura techniczna
  - j. Kierunki :
  - k. Część tekstowa:- główne cele rozwoju społ.-gosp. gminy; przegląd możliwych scenariuszy rozwoju na tle uwarunkowań zewnętrznych , główne kierunki rozwoju, polityka przestrzenna (w tym propozycje ustaleń do projektów mpzp)
  - l. Część graficzna – **Mapa podstawowa w skali 1;25000** –Kierunki zagospodarowania
  - m. Mapy problemowe w skali 1;50000 stanowiące zał. do cz. tekstowej -10 map
3. **Strategia rozwoju gminy Smętowo Graniczne do roku 2015-** opracowana w 2001r. , autorzy Agata Chodyńska, Michał Górski, Janusz Bachrański, Janusz Karczewski , Fundacja „Agencja Rzoowju Regionalnego „ Gdańsk
4. Wykaz wydanych decyzji wz i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2003-2006, tj. po utracie ważności dotychczasowego mpzp gminy
5. Wykaz zebranych wniosków dotyczących zmiany planów miejscowych bądź opracowania nowych mpzp – zebrane przez Urząd Gminy w Smętowie Granicznym
6. Program gospodarki ściekowej dla Gminy Smętowo Graniczne- opracowanie MAS INWREST Mirosław Sieradzan, Gdynia- luty 2000r.
7. Program ochrony środowiska część I Plan gospodarki odpadami na terenie powiatu starogardzkiego na lata 2003-2010- opracowanie „Arkadis Ekokonrem Sp zo.o. Wrocław-grudzień 2002r.
8. Program ochrony środowiska na lata 2003-2010 - opracowanie w ramach projektu Pt. „program ochrony środowiska powiatu starogardzkiego i gmin powiatu na lata 2003-2010- autor- „Arkadis Ekokonrem Sp zo.o. Wrocław, styczeń 2003r.
9. Plan gospodarki odpadami na terenie powiatu starogardzkiego na lata 2003-2010 - opracowanie „Arkadis Ekokonrem Sp zo.o. Wrocław-grudzień 2002r. oraz UCHWAŁA NR XV/86/2004 Rady Gminy w Smętowie Granicznym z dnia 31 marca 2004 roku w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska

dla gminy Smętowo Graniczne na lata 2003-2010” oraz „Planu Gospodarki Odpadami dla powiatu starogardzkiego i gmin powiatu na lata 2003-2010” w części dotyczącej gminy Smętowo Graniczne

10. Projekt założeń do planu zaopatrzenia Gminy Smętowo Graniczne w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe –opracowanie Instytut Energetyki Jednostka Badawczo-Rozwojowa Oddział Gdańsk – Gdańsk kwiecień 2004r.
11. Wieloletni Plan Inwestycyjny oraz Analiza finansowa dla Gminy Smętowo Graniczne – opracowanie P.W. „Nord” Janusz Karczewski, Janusz Karczewski, Michał Karczewski, Gdańsk 2000r.

Inne materiały:

12. Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Smętowo Graniczne – opracowanie „DOM” Sp. zo.o.- wrzesień 2006r., opracowanie tekstowe ora graficzne w skali 1:25000
13. Mapy topograficzne 1:10000 obszaru gminy (aktualne na 2002r)
14. Mapy ewidencyjne w skali 1:5000- stan na rok 2007
15. Informacje z Urzędu Gminy Smętowo Graniczne dotyczące stanu własności komunalnej, liczby mieszkańców zameldowanych na stałe, struktury wieku, stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną oraz społeczną , budżetu, zakresu pomocy socjalnej udzielanej przez gminę,
16. Inwentaryzacja urbanistyczna gminy Smętowo dla potrzeb aktualizacji studium, w tym dokumentacja fotograficzna - opracowanie „DOM” Sp. zo.o.- maj-lipiec 2007r.
17. dane NSP 2002 dotyczące obszaru gminy
18. wnioski zebrane przez Wójta Gminy Smętowo po zawiadomieniu o przystąpieniu do opracowania aktualizacji studium, w tym wniesione przez organy i instytucje oraz mieszkańców, właścicieli nieruchomości – 2007
19. wnioski dotyczące zmian w zagospodarowaniu zebrane w gminie w latach 1992- 2007
20. wykaz wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania – w latach 2003-2008 (po utracie ważności planu miejscowego- ogólnego gminy)
21. wykazy dróg publicznych w obszarze gminy – gminnych, powiatowych , w tym Uchwała Nr 196/181/05 Zarządu województwa Pomorskiego z dnia 15.03.2005r w sprawie nadania numeracji drogom gminnym na obszarze województwa
22. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego zatwierdzony Uchwałą Nr 639/XLVI/02 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 30 września 2002r.
23. Projekt regionalnego programu operacyjnego dla województwa pomorskiego na lata 2007-2013 – opracowanie Urzędu Marszałkowskiego Woj.Pomorskiego – Gdańsk , kwiecień 2006 oraz dokumenty przekazane do konsultacji społecznych- kwiecień- lipiec 2006r.
24. Mapy topograficzne wraz z otoczeniem w skali 1:25000 oraz w skali 1:10000 z wojewódzkiego zasobu geodezyjno-kartograficznego
25. Materiały informacyjne dot. gminy Smętowo na stronach internetowych .
26. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków woj.pomorskiego oraz wykaz obiektów znajdujących się w ewidencji zabytków woj.pomorskiego – pismo Woj. Konserwatora Zabytków w Gdańsku do Gminy z dnia 24 luty 2003r. z prośbą o założenie i prowadzenie ewidencji dóbr kultury znajdujących się na terenie gminy
27. Rozporządzenie Wojewody Pomorskiego Nr 15/06 z dn. 12 stycznia 2006r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Smętowo Graniczne - z oczyszczalnia ścieków w Kopytkowie, której obszar obejmuje położone w gminie miejscowości Bobrowiec, Kopytkowo, Lalkowy, Smętówko, Smętowo Graniczne, Czerwińsk.
28. **Uchwała Nr XXVI/145/ 2005** Rady Gminy w Smętowie Granicznym z dnia 31 marca 2005 roku w sprawie przyjęcia projektu granic aglomeracji dla Gminy Smętowo Graniczne w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

29. Uchwała nr XXXIV/194/06 Rady Gminy w Smętowie Granicznym z dnia 29 marca 2006r. w sprawie przystąpienia do **pomorskiego programu odnowy wsi edycja 2006**, sołectw **Kamionka, Leśna Jania, Rynkówka** oraz o przyjęciu planu odnowy sołectwa dla **Kamionki, Leśnej Jani i Rynkówki**
30. Uchwała Nr XXXIII/186/06 Rady Gminy w Smętowie Granicznym z dnia 07 lutego 2006r. w sprawie przystąpienia do **Stowarzyszenia pod nazwą Lokalna Grupa Działania „Chata Kociewia”**.
31. **Uchwała Nr XXIII/ 131 /2005** Rady Gminy w Smętowie Granicznym z dnia 27 stycznia 2005 roku w sprawie akceptacji **„Opisu planowanych do realizacji zadań” dla sołectw: Kopytkowo, Luchowo, Stara Jania, Rynkówka**, stanowiących załącznik wniosków, składanych do **Programu Odnowa Wsi** oraz **Zachowanie i Ochrona Dziedzictwa Kulturowego** w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich
32. **UCHWAŁA Nr XVII/93/2004** Rady Gminy w Smętowie Granicznym z dnia 23 czerwca 2004 roku w sprawie przystąpienia do **Związku Miast i Gmin Zlewni Rzeki Wierzycy** i przyjęcia przez Gminę Smętowo Gr. Statutu Związku Miast i Gmin Rzeki Wierzycy
33. **„Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe gminy Smętowo Graniczne dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego „–Proeko” Gdańsk 2007-** opracowanie tekstowe oraz graficzne w skali 1:10000 (2 mapy tematyczne)
34. **„Studium środowiska kulturowego”** – Justyna Czyszek Pracownia Dokumentacji Konserwatorskiej „Zabytek” arch Justyna Czyszek , Gdańsk 2008 - opracowanie tekstowe oraz graficzne w skali 1:10000 (2 mapy tematyczne) oraz dokumentacja fotograficzna
35. Projekt modernizacji drogi wojewódzkiej 231 – opracowywany na zlecenie Zarządu Dróg Wojewódzkich- opracowania z 2008r.
36. Gminna ewidencja zabytków dla gminy Smętowo Graniczne oraz projekt Gminnego programu opieki nad zabytkami nalata 2010-2013 dla gminy Smętowo Graniczne (grudzień 2009).

Aneks do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

GINA SMĘTOWO GRANICZNE – EWIDENCJA KONSERWATORSKA PKWZ

Stan- październik 2008 (wg danych i materiałów PKWZ w Gdańsku)

Lp	powiat	gmina	miejsowość	nr	obiekt	czas powstania-wiek	przedział wieku	czas powstania-data
1	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec		dom strażaka	20	p	
2	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	1	dom mieszkalny	20	p	
3	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	2	dom mieszkalny	20	p	
4	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	4/5	dom mieszkalny	20	w	1910
5	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	6	dom mieszkalny	20	p	
6	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	10	dom mieszkalny	19	3ćw	
7	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	12	dom mieszkalny	19	3ćw	
8	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	12	obora/chlewnia	19	2poł	
9	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	12	stodoła	19	2poł	
10	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	14	dom mieszkalny-d.szkoła	19/20	w	
11	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	14	bud.gosp.d.szkoły	19/20	w	
12	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	16	dom mieszkalny	20	w	1914
13	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	18	dom mieszkalny	19/20		
14	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	18	stodoła/chlewnia	19/20	w	
15	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	29	dom mieszkalny	20	w	194
16	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	32	dom mieszkalny	20	w	1910
17	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	32	obora	20	w	1910
18	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	32	stodoła	20	w	1910
19	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	33	dom mieszkalny	20	w	1914
20	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	35	dom mieszkalny	20	w	1914
21	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec		obora wł. Przewoźnik	20	w	1914

22	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	39 ?	dom mieszkalny z cz.gosp.-w zesp.kolonii wł. Gardynik	20	w	1.20
23	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	40	dom mieszkalny z cz.gosp.-w zesp.kolonii wł. Gardynik	20	w	1.20
24	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	42	dom mieszkalny	20	w	1940
25	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	43	dom mieszkalny	20	p	
26	starogardzki	Smętowo Graniczne	Bobrowiec	44	dom mieszkalny	20	p	
27	starogardzki	Smętowo Graniczne	Czerwińsk	3	dom mieszkalny	20	p	
28	starogardzki	Smętowo Graniczne	Czerwińsk	3	bud.gosp.	20	p	
29	starogardzki	Smętowo Graniczne	Czerwińsk	9;5;8; 10;12	dom mieszkalny-poniatówka - inne 58;10;12 -rozbud.	20	w	1.30
30	starogardzki	Smętowo Graniczne	Czerwińsk	9	stodoła w zesp.poniatówki	20	w	1.30
31	starogardzki	Smętowo Graniczne	Czerwińsk	d.20	dom mieszkalny w zesp.poniatówek, wł.Barabaś	20	w	1.30
32	starogardzki	Smętowo Graniczne	Frąca		kapliczka-fig.M.Boskiej	20	w	1956
33	starogardzki	Smętowo Graniczne	Frąca		dwór-nie istnieje ?	19	k	
34	starogardzki	Smętowo Graniczne	Frąca		park dworski			
35	starogardzki	Smętowo Graniczne	Frąca		spichlerz podworski	19	k	
36	starogardzki	Smętowo Graniczne	Frąca	5	dom mieszkalny-d.szkoła	20	w	1900
37	starogardzki	Smętowo Graniczne	Frąca	5	bud.gosp. d.szkoły	20	w	1900
38	starogardzki	Smętowo Graniczne	Frąca	7	dom mieszkalny-poniatówka ;obora;stodoła	20	w	1936
39	starogardzki	Smętowo Graniczne	Frąca	27	dom mieszkalny pofolwarcz.	20	p	
40	starogardzki	Smętowo Graniczne	Frąca	28	dom mieszkalny	20	p	
41	starogardzki	Smętowo Graniczne	Frąca	29	dom mieszkalny	20	p	
42	starogardzki	Smętowo Graniczne	Frąca	31	dom mieszkalny z cz.gosp.-w zesp.kolonii 8 budynków	20	w	1932
43	starogardzki	Smętowo Graniczne	Frąca	31	stodoła	20	w	1932
44	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka		kapliczka przydrożna	20	w	1945
45	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka		szkoła podst.	19/20	w	
46	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka		bud.gosp.szkoły	20	p	

47	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	4	dom mieszkalny	19/20	w	
48	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	5	dom mieszkalny	19/20	w	
49	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	6	dom mieszkalny	20	w	1913
50	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	7	dom mieszkalny	20	w	1912
51	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	8	dom mieszkalny	20	w	1900
52	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	8	bud.gosp.	20	w	1900
53	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	9	dom mieszkalny	20	w	1905
54	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka		bud.-warsztat;stolarnia	20	p	
55	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	9	bud.gosp.	20	w	1905
56	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	10	dom mieszkalny	20	w	1910
57	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	11	dom -szkoła filia połz. z d. kaplicą	19	4ćw	
58	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	11	dom -d.kaplica-ob.sklep	19	w	1880
59	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	17	dom mieszkalny	20	1ćw	
60	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	18	dom mieszkalny	20	w	1925
61	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	22	dom mieszkalny	19	4ćw	
62	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	22	bud.gosp.	19	4ćw	
63	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	26	dom mieszkalny	20	w	1936
64	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	27	dom mieszkalny	19	w	1.70
65	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	37	dom mieszkalny	20	1ćw	
66	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	37	bud.gosp. -stodoła	20	1ćw	
67	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	46	dom mieszkalny z cz.gosp.	19	w	1800
68	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	49	dom mieszkalny z cz.gosp.	19	4ćw	
69	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	53	dom mieszkalny	19	4ćw	
70	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	53	bud.gosp.	19/20	w	
71	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	67	dom mieszkalny z cz.gosp.-opuszczony 1991-ruina	19	2poł	
72	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	69	dom mieszkalny	20	1ćw	
73	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	69	stodoła	20	1ćw	
74	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	73	dom mieszkalny	19	2poł	
75	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	76	bud.gosp. stodoła z cz.mieszkalną	19/20	w	

76	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	77	dom mieszkalny	20	1ćw	
77	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kamionka	78	dom mieszkalny z cz. gosp.	19	2poł	
78	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo		zespół dworsko-parkowy-dwór	19	w	1825
79	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo		zespół dworsko-parkowy-park	18	w	
80	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo		zespół dworsko-parkowy - owczarnia	19	w	1810
81	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo		zespół dworsko-parkowy - gorzelnia	19	w	1860
82	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo		pałac	19	w	1825
83	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo		park dworski	19	w	
84	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo		aleja m.pałacem a zesp.folwarku	19	w	
85	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo		ogrodzenie zesp.pałacowo-parkowego	19	2poł	
86	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo		owczarnia w zesp.pałacowo-folwarcz.	19	w	
87	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo		spichlerz w zesp.pałacowo-folwarcz. - ob.magazy zbozowy	19	2poł	
88	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo		gorzelnia w zesp.pałacowo-folwarcz.	19	w	1860
89	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo		bud.podworski mieszkalny	19	poł	
90	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo	6	dom mieszkalny	20	w	1920
91	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo	11	dom mieszkalny	20	w	1913
92	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo	17	szkoła podst.	20	w	1913-1914
93	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo	19	dom mieszkalny	20	w	1910-1912
94	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo	36;32;33;34;35	dom mieszkalny-poniatówka ;inne 32;33;34-zmoderniz.;35	20	w	1938
95	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kopytkowo	36	obora	20	w	1938
96	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania		kościół parafialny p.w.św.Trójcy	14	w	
97	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania		kościół paraf.pw. św. Trójcy	14	2poł	
98	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania		ogrodzenie cmentarza przykośc. i kośc. paraf.św. Trójcy	18	w	1773
99	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania		kostnica cmentarza przykosc.	18	k	
100	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania		plebania			

101	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania		szkoła	20	w	1914
102	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania		d.rządcówka -ob.poczta	20	w	
103	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania		d.bud.gosp.	19	w	1880
104	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	3	dom mieszkalny-1991 - połowa domu przeznacz. do rozbiórki	19	2poł	
105	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	5	dom mieszkalny-1991 - przeznacz. do rozbiórki	19	1poł	
106	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	6	dom mieszkalny	19/20		
107	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	10	dom mieszkalny	20	w	1900
108	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	13	dom mieszkalny	19/20	w	
109	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	14	dom mieszkalny	20	p	
110	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	15	dom mieszkalny	20	w	1905
111	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	16	bud.inwentarski-stodoła	19/20	w	
112	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	17	dom mieszkalny	20	w	1901
113	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	18	dom mieszkalny	20	w	1900
114	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	28	młyn	20	w	1930
115	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	29	dom mieszkalny	19/20	w	
116	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	31	dom mieszkalny	18	k	
117	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	32	dom mieszkalny-d.szkoła	19/20	w	
118	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	33	dom mieszkalny	19/20	w	
119	starogardzki	Smętowo Graniczne	Kościelna Jania	35	dom mieszkalny	19/20	w	
120	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		kościół parafialny p.w.św.Barbary	14/15	w	
121	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		kościół paraf.pw. św. Barbary	14	w	
122	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		ogrodz. z bramą cmentarza paraf.	20	1ćw	
123	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		ogrodz. z bramami i furtami cmentarza przykość. i kość. paraf.św.Barbary	19	w	1895
124	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	33	plebania	18	poł	
125	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		dwór	19	4ćw	
126	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		park podworski			

127	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		obora w zesp.dworsko-folw.-ob.magazyn nawozów	19/20	w	
128	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		gorzelnia w zesp.dworsko-folwarcz.	19/20	w	
129	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		magazyn w zesp.dworsko-folwarcz.	19/20	w	
130	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		budynek inwentarski w zesp.dworsko-folwarcz.-cielenik;0b.chlewnia	19/20	w	
131	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		stodoła w zesp.dworsko-folwarcz.	19/20	w	
132	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		brama w zesp.folwarcz.park.	19	4ćw	
133	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	129	bud. gosp.PKP	20	w	1908
134	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		bud.podworski mieszkalny	19	4ćw	
135	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	35	d.szkoła i organistówka	20	w	1900
136	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	22	dom mieszkalny	20	1ćw	
137	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	22	bud.gosp.	20	1ćw	
138	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	23	dom mieszkalny w zesp.pofolw.	19/20	w	
139	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	23;25;26	bud.gosp.	19/20	w	
140	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	24	dom mieszkalny	19/20	w	
141	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	26	dom mieszkalny	19/20	w	
142	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	34	dom mieszkalny	19	2ćw	
143	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	37	dom mieszkalny	19	4ćw	
144	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	39	dom mieszkalny-1991-opuszczony	19/20	w	
145	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	41	dom mieszkalny	19	w	1.760/70
146	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	41	obora/chlewnia	20	w	1918
147	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		kapliczka przydrożna-fig.Chrystusa	20	w	1945
148	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	48	dom mieszkalny	19	poł	
149	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy		figura Chrystusa			
150	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	49	dom mieszkalny	19	1poł	
151	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	49	bud.gosp.	19	w	
152	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	51	dom mieszkalny	19	w	1.80

153	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	51	obora	19	w	1.80
154	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	52	dom mieszkalny	20	w	1914
155	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	52	bud.inwentarski-obora	19/20	w	
156	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	52	dom mieszkalny	19/20	w	
157	starogardzki	Smętowo Graniczne	Lalkowy	129	dom mieszkalny	20	w	1908
158	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		Zespół dworsko-parkowy-dwór	19	w	1882
159	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		Zespół dworsko-parkowy-spichlerz "willa włoska"	19	k	
160	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		Zespół dworsko-parkowy-park	18	w	
161	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		Zespół dworsko-parkowy-cmentarz rodowy			
162	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		kapliczka			
163	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		dwór	19	k	
164	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		park podworski			
165	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		spichlerz podworski	19	k	
166	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		stodoła w zesp.dworsko-folwarcz.	19/20	w	
167	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		gorzelnia w zesp.dworsko-folwarcz.	19	1ćw	
168	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		transformator w zesp.dworsko-folwarcz.	20	p	
169	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		d.obora w zesp.dworsko-folwarcz.-ob.chlewnia	19/20	w	
170	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		chlewnia w zesp.dworsko-folw.	19/20	w	
171	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		szkoła	19/20	w	
172	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		dom mieszkalny osady leśnej -1991.niezamieszkały	20	w	1900
173	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania		bud.gosp. osady leśnej	20	w	1900
174	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	7	dom mieszkalny	19/20	w	
175	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	8	dom mieszkalny	19	4ćw	
176	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	9	dom mieszkalny	20	w	1930
177	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	10	dom mieszkalny	19	w	1870

178	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	12	dom mieszkalny	20	p	
179	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	15	dom mieszkalny	20	w	1900
180	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	15	bud.gosp.	20	w	1900
181	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	16	dom mieszkalny	20	w	1910
182	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	18	dom mieszkalny	20	p	
183	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	18	bud.gosp.	20	p	
184	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	31	dom mieszkalny	19/20	w	
185	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	31	bud.inwentarski	19/20	w	
186	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	40	dom mieszkalny	20	p	
187	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	40	obora	20	p	
188	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	41	dom mieszkalny	20	p	
189	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	41	dom mieszkalny	20	p	
190	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	41	stodoła	20	p	
191	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	42	dom mieszkalny	19	4ćw	
192	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	63	dom mieszkalny	19	poł	
193	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	63	stodoła/stajnia	20	w	1.20
194	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	65	dom mieszkalny pofolwarcz.	19	k	
195	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	66	dom mieszkalny pofolwarcz.	19/20	w	
196	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	68	dom mieszkalny	20	p	
197	starogardzki	Smętowo Graniczne	Leśna Jania	72	dom mieszkalny w zesp.pofolwarcz.	20	w	1914
198	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka		pałac	16	w	
199	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka		park	19	w	
200	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka		kapliczka			
201	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka		pałac	15	w	
202	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka		park przy pałac u			
203	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka		obora podworska	19	w	
204	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka		bud.gosp.podworski	19	w	

205	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka		bud.podworski mieszkalny	19	w	
206	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka		szkoła	20	w	1905
207	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka	4	dom mieszkalny	20	p	
208	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka	16	dom mieszkalny-poniatówka	20	w	1935
209	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka	20	dom mieszkalny	20	w	1935
210	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka	43	dom mieszkalny	19/20	w	
211	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka	46	dom mieszkalny	20	1ćw	
212	starogardzki	Smętowo Graniczne	Rynkówka	48;21;22	dom mieszkalny-poniatówka w zespole inne-21;22 i 5 dalszych	20	w	1935
213	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo		Zespół dworsko-parkowy-piwnice dworu i oficyny wraz z łącznikiem	19	poł	
214	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo		Zespół dworsko-parkowy-dwór-skreślone z rejestru zab. części naziemne dworu i oficyny wraz z łącznikiem , pozostawione w rej.zab.piwnice ww. obiektów	19	poł	
215	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo		Zespół dworsko-parkowy-obora-brak indyw. wpisu do rej.	19	k	
216	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo		Zespół dworsko-parkowy-spichlerz-brak indyw. wpisu do rej.	19	k	
217	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo		Zespół dworsko-parkowy-park-brak indyw. wpisu do rej.	19	w	
218	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo		pałac -ruina	19	poł	
219	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo		park dworski	19	w	
220	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo		spichlerz podworski-ruina	19	w	
221	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo		oficyna pałac owa-ruina	19	poł	
222	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo		gorzelnia podworska-ruiny	19	w	
223	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo		fragmenty dwóch bram w zesp.dworsko-park.	19	w	
224	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo		transformator w zesp.dworsko-folwarcz.	20	1ćw	
225	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo	5	dom mieszkalny	20	w	1912

226	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo	6	dom mieszkalny- 1982 - opuszczony	20	w	1912
227	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo	6	bud.gosp.	20	w	1912
228	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo	7	dom mieszkalny	20	w	1912
229	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo	8	dom mieszkalny	20	w	1912
230	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo	9	dom mieszkalny	20	w	1912
231	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smarzewo	10	dom mieszkalny	20	w	1912
232	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		kościół ewangelicki- ob.parafialny rzym-kat. p.w.Ciała i Krwi Pańskiej	20	w	1904
233	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		pastorówka (plebania)	20	w	1904
234	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		teren przykościelny			
235	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		kościół paraf. pw. Krwi Przenajświętszej	20	w	1904
236	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		plebania	19	poł	
237	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		aleja lipowa d.cmentarza poewangel.	19	w	
238	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	16	dom mieszkalny pofolwarcz.	20	w	1911
239	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	3	dom mieszkalny w zesp.dworsko-folw. -do 1.60 był dwór-ob.nowy bud.	19	4ćw	
240	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	17	dom mieszkalny pofolwarcz.	20	w	1911
241	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		obora w zespole pofolwarcznym	19	4ćw	
242	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		fragmenty parku w zesp. dworsko-parkowym	19-20	w	
243	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	15	dom mieszkalny pofolwarcz.	20	w	1911
244	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	21	dom mieszkalny	20	w	1908
245	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	21	bud.gosp.	20	w	1908
246	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		piwnica -bunkier-magazyn PKP	20	p	
247	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		bud.biurowy w zespole dworca PKP	20	p	
248	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		nastawnia kolejowa SM	20	w	1908
249	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	11	d.świetlica -ob.magazyn PKP w zesp.dworca	20	w	1933

250	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		dworzec PKP	20	w	1908
251	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		wieża ciśnień II	20	w	1908
252	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		wieża ciśnień I w zesp.dworca kolejowego	20	w	1908
253	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		bud.gosp.WC w zesp.dworca kolejowego	20	w	1908
254	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		nastawnia kolejowa SMI w rejonie dworca PKP	20	w	1908
255	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		budynek d.ekspedycji PKP-ob.magazyn	20	w	1910
256	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne		nastawnia kolejowa SM w rejonie wiaduktu	20	w	1908
257	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	1	dom mieszkalny	20	p	
258	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	1	bud.gosp.	20	p	
259	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	3	dom mieszkalny	20	w	1908
260	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	3	bud.gosp.	20	w	1908
261	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	5	bud.kolejowy -ob.biura w zesp.dworca PKP	20	p	
262	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	7	bud.pompowni PKP w zesp.dworca kolej.-wew.pompa Mamut 1935 r.	20	w	1920
263	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	9	dom mieszkalny - d.noclegownia kolejowa w zesp.dworca PKP	20	w	1908
264	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	12	dom mieszkalny	19	k	
265	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	12	bud.gosp.	19	k	
266	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	14	dom mieszkalny	19/20	w	
267	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	17	dom mieszkalny; restauracja "Pod Lipami"	20	w	1901-1904
268	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	20	dom mieszkalny-poniatówka w zespole innych	20	w	1935-1936
269	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	20	stodoła w zespole poniatówki	20	w	1937
270	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	20	obora -ob. z cz.mieszk. w zespole poniatówki	20	w	1937
271	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	28	dom mieszkalny-1992 niezamieszkały	20	w	1938
272	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	1	szkoła -ob.Gminny Zesp. Ekon-Adminstr.szkół i mieszkania	20	w	1903
273	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	1	dom mieszkalny	20	w	1908

274	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	1	bud.gosp.	20	w	1908
275	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	2	dom mieszkalny	20	w	1908
276	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	4	dom mieszkalny	20	w	1908
277	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	3	bud.gosp.	20	w	1908
278	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	4	dom mieszkalny	20	w	1908
279	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	5	dom mieszkalny	20	w	1908
280	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	5	bud.gosp.	20	w	1908
281	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	6	dom mieszkalny	20	w	1908
282	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	6	bud.gosp.	20	w	1908
283	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	7	dom mieszkalny	20	w	1908
284	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	7	bud.gosp.	20	w	1908
285	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	8	dom mieszkalny	20	w	1908
286	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	8	dom mieszkalny	20	w	1908
287	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	5	dom mieszkalny	20	w	1934
288	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	9	dom mieszkalny	20	p	
289	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	1	dom mieszkalny- ob.Schronisko im.św.Brata Alberta	20	w	1.20
290	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	1	obora	20	1ćw	
291	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	1	stodoła	20	1ćw	
292	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	4	dom mieszkalny	20	w	1900
293	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowo Graniczne	2	dom mieszkalny	20	w	1900
294	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko		dwór	20	p	
295	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko		park dworski			
296	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko		d.obora /stajnia w zesp.dworsko-parkowym - ob.magazyn	20	p	
297	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko		grobowiec d.właścicieli majątku - ruina	19	2poł	
298	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko	18	dom mieszkalny podworski	20	w	1912
299	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko	4	dom mieszkalny poniatówka	20	w	1937
300	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko	13	dom mieszkalny pofolwarczny	20	p	

301	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko	18	bud.gosp.	20	w	1912
302	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko	25;22 ;23;2 4;28	dom mieszkalny poniatówka w zespole 22;23;24;26;27;28;29	20	w	1938
303	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko	26	dom mieszkalny poniatówka w zespole 22;23;24;26;27;28;29	20	w	1937
304	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko	26	stodoła w zespole poniatówki	20	w	1937
305	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko	27	dom mieszkalny poniatówka w zespole 22;23;24;26;27;28;29	20	w	1937
306	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko	29	dom mieszkalny poniatówka w zespole 22;23;24;26;27;28;29	20	w	1938
307	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko	29	stodoła w zespole poniatówki	20	w	1938
308	starogardzki	Smętowo Graniczne	Smętowko	29	obora w zespole poniatówki	20	w	1938
309	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		Zespół dworsko-parkowy-dwór	19	w	
310	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		Zespół dworsko-parkowy-kurnik	20	p	
311	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		Zespół dworsko-parkowy-piwniczka-lodownia	20	p	
312	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		Zespół dworsko-parkowy-magazyn	20	p	
313	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		Zespół dworsko-parkowy-oficyna	19/20	w	
314	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		Zespół dworsko-parkowy-dom mieszkalny	20	p	
315	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		Zespół dworsko-parkowy-obora I;II;III	20	p	
316	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		Zespół dworsko-parkowy-stodoła	20	p	
317	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		Zespół dworsko-parkowy-brama wjazdowa	19	w	
318	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		Zespół dworsko-parkowy-park	19	w	
319	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		kapliczka			
320	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		kapliczka	20	w	1945
321	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		dwór	20	p	
322	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		park podworski			
323	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		dom mieszkalny czworaki	20	p	
324	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		pralnia podworska	20	p	

325	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		brama z fragm.ogrodzenia w zesp.dworsko-folw.	20	p	
326	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		ogrodzenie z bramą w zesp.dworsko-folw.	20	p	
327	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		ogrodzenie z ud.ogrodniczym w zesp.dworsko-folw.	20	p	
328	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		stodoła w zespole dworsko-folw.	20	lćw	
329	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		d.obora w zesp.dworsko-folw. 1991 nieuzytkowany	20	p	
330	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania	17	dom mieszk.-d.rządcówka w zesp.dworsko-folw.	20	p	
331	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania	16	dom mieszkalny-d.dom ogrodnika w zesp.dworsko-folw.	20	p	
332	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		lodownia w zesp.dworsko-folw.	20	lćw	
333	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		kuźnia w zesp.dworsko-folw.	20	p	
334	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		chlewnia w zesp.dworsko-folw.	20	p	
335	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		wozownia w zesp. dworsko-folw.	20	lćw	
336	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		spichlerz -magazyn w zesp.dworsko-folw.	20	p	
337	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		d. stajnia w zesp. dworsko-folw. - magazyn; remiza	20	p	
338	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		d.stelmacharnia w zes.dworsko-fowl-stolarnia	20	p	
339	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		dom mieszkalny-d.PGR	20	w	1905
340	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania	3	dom mieszkalny	20	w	1906
341	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania	3	bud.gosp.	20	p	
342	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		dwa budynki gosp.	20	p	
343	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania	13	dom mieszkalny	20	p	
344	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania	13	bud.gosp.	20	p	
345	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania	14	dom mieszkalny pofolwarczny	20	p	
346	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania	18	dom mieszkalny d.leśniczego;kowala folwarku	20	w	1913
347	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania	33;34 ;36;3 7;39	d.dom mieszkalny z cz.gosp.-ob.bud.gosp. w zesp. kolonii	20	w	1934
348	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania	37	dom mieszkalny z cz.gosp. w zesp.kolonii	20	w	1934

349	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania	38	dom mieszkalny z cz.gosp. w zesp.kolonii-1991 niezamieszkały	20	w	1934
350	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania	47	dom mieszkalny	20	p	
351	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania	48	dom mieszkalny	20	p	
352	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		dworzec PKP	20	w	1906
353	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		piwniczka	20	lćw	
354	starogardzki	Smętowo Graniczne	Stara Jania		bud.gosp.;WC w zesp.dworca PKP	20	w	1906

UWAGA – wymagane sporządzenie gminnej ewidencji zabytków, która zweryfikuje w/wym wykaz

Spis treści:

0.WSTĘP. CZĘŚĆ OGÓLNA	6
0.1.Wstęp.....	6
0.2.Podstawa opracowania	8
CZĘŚĆ I- UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO	9
1. Uwarunkowania ponadlokalne, wynikające z położenia oraz ze strategii rozwoju gminy	9
1.1. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju województwa pomorskiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa	9
1.2. Uwarunkowania wynikające z powiązań zewnętrznych gminy z otoczeniem	11
1.3. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju gminy oraz innych opracowań, programów dotyczących gminy.....	12
2. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu	14
2.1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego stanu zainwestowania i użytkowania terenów	14
2.2. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego i planowanego przeznaczenia terenów	21
2.3. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony	22
2.4. Stan uzbrojenia inżynierskiego obszaru gminy.....	23
3. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska oraz wymogów jego ochrony	23
3.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego	23
3.2. Uwarunkowania wynikające ze struktury środowiska przyrodniczego	27
3.2. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska	28
3.3. Ekofizjograficzne uwarunkowania rozwoju gminy	30
4. Uwarunkowania wynikające z wymogów ochrony przyrody	33
4.1. Ustanowione formy ochrony przyrody	33
4.2. Planowane formy ochrony przyrody	35
4.3. Inne wartościowe przyrodniczo obszary, osnowa ekologiczna obszaru gminy.....	35
5. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	36
5.1. Zabytki w rejestrze zabytków oraz w ewidencji konserwatorskiej	36
5.2. Strefy ochrony konserwatorskiej	40
5.3. Strefy ochrony archeologicznej, obszary i obiekty archeologiczne chronione	41
5.4. Krajobraz kulturowy. Elementy tożsamości kulturowej gminy	45
5.5. Dobra kultury współczesnej	48
6. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia	48
6.1. Ludność	48
6.2. Stan mieszkalnictwa	54
6.3. Stan rynku pracy. Sfera gospodarcza	55
6.4. Usługi dla ludności.....	58
6.5. Prognoza demograficzna do roku 2025	61
6.6. Syntetyczna ocena jakości życia mieszkańców gminy	66
6.7. Uwarunkowania funkcjonowania przestrzeni rolniczej gminy.....	66
7. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i ich mienia	67
7.1. Zagrożenia technologiczne	67
7.2. Zagrożenia ze strony środowiska przyrodniczego.....	67
8. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów	67
9. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy	68

10. Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych	69
11. Uwarunkowania wynikające z występowania naturalnych zagrożeń geologicznych	69
12. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych	69
13. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych	69
14. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji.....	69
14.1. Drogi	69
14.2. Koleje	73
14.3. Komunikacja zbiorowa-PKS	74
14.4. Podsumowanie	74
15. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami	75
15.1. Zaopatrzenie w wodę.....	75
15.2. Odprowadzenie ścieków sanitarnych	77
15.3. Odprowadzenie ścieków opadowych	78
15.5. Zaopatrzenie w gaz.....	79
15.6. Zaopatrzenie w ciepło	79
15.7. Gospodarka odpadami	79
15.8. Zaopatrzenie w energię elektryczną	79
16. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych	80
16.1. Zadania rządowe służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych dotyczące gminy	80
16.2. Zadania samorządowe określone przez sejmik województwa pomorskiego	80
17. Ocena jakości przestrzeni gminy Smętowo Graniczne – synteza.....	80

CZĘŚĆ II- KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO, POLITYKA PRZESTRZENNA .....

1. Wpływ uwarunkowań na ustalenia kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego. Problemy dotyczące zagospodarowania	87
2. Założenia dotyczące rozwoju przestrzennego gminy	91
3. Przyjęte cele polityki przestrzennej gminy	91
4. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów- ustalenia ogólne ...	92
5. Główne funkcje obszaru gminy. Podział obszaru gminy na strefy funkcjonalno-przestrzenne.....	92
6. Kierunki i zmiany zagospodarowania przestrzennego. Obszary urbanizacji (rozwoju oraz kontynuacji zabudowy) oraz obszary przestrzeni chronionej	93
6.1. Obszar urbanizacji.....	93
6.2. Obszar przestrzeni chronionej	94
7. Obszary przeznaczone do zabudowy i zainwestowania	95
7.1. Zestawienie nowych terenów inwestycyjnych	95
7.2. Zasady zagospodarowania w nowych terenach inwestycyjnych	98
8. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i zabudowy.....	101
8.1. Dla obszarów kontynuacji zabudowy w obszarze urbanizacji	101
8.2. Dla obszarów rozwoju zabudowy w obszarze urbanizacji	101

STUDIUM uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego GMINY SMĘTOWO GRANICZNE - aktualizacja 163

9. Obszary przestrzeni chronionej o istotnych ograniczeniach lub proponowane do wyłączenia z zainwestowania. (ograniczenia w lokalizacji zabudowy). Kierunki zagospodarowania dla tych obszarów	103
9.1. Obszary przyrodnicze chronione, objęte formami ochrony prawnej	103
9.2. Zasoby leśne	107
9.3. Zasoby glebowe	107
9.4. Strefy ochronne wód podziemnych	107
9.5. Inne ograniczenia w lokalizacji zabudowy	107
10. Obszary zabudowane wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji	108
11. Obszary i obiekty chronione ze względów przyrodniczych, środowiskowych, kulturowych oraz zasady ochrony środowiska przyrodniczego, krajobrazu	109
11.1. Planowane formy ochrony przyrody	109
11.2. Kształtowanie środowiska przyrodniczego. Osnowa ekologiczna gminy – elementy wskazane do zachowania i ochrony	111
12. Obszary i obiekty chronione ze względu na wartości i potrzeby ochrony środowiska kulturowego ...	112
13. Kierunki rozwoju systemów komunikacyjnych	117
13.1. Założenia polityki transportowej w obszarze gminy	117
13.2. Wstępne kierunki rozwoju infrastruktury komunikacyjnej gminy (drogowej, kolejowej, dot. tras rowerowych).....	118
14. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	122
14.1. Zaopatrzenie w wodę.....	122
14.2. Odprowadzenie ścieków sanitarnych	122
14.3. Odprowadzenie wód opadowych	123
14.4. Zaopatrzenie w ciepło – kierunki rozwoju systemu	123
14.5. Zaopatrzenie w gaz – kierunki rozwoju systemu	124
14.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną	124
15. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	127
16. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	128
16.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna	128
16.2. Zmiany przeznaczenia gruntów rolnych.....	129
16.3. Leśna przestrzeń produkcyjna	129
17. Zagrożenia środowiska, obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, osuwania się mas ziemnych. Obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	130
17.1. Zagrożenie powodziowe.....	130
17.2. Zagrożenie erozją	130
17.3. Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych.....	130
17.4. Inne zagrożenia ze strony środowiska przyrodniczego	130
17.5. Obszary dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.....	131
18. Granice terenów zamkniętych	131
19. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące w nich ograniczenia dla działalności inwestycyjnej	131
20. Obszary problemowe (wynikające z uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania)	132
21. Polityka planistyczna gminy	132
21.1. Obszary, dla których sporządzanie planów miejscowych jest obowiązkowe, w tym wymagające scaleń i podziału nieruchomości, obszary rozmieszczenia obiektów handlowych wielkopowierzchniowych oraz obszary przestrzeni publicznych.....	132
21.2. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić plan miejscowy	133
21.3. Inne postulowane działania związane z polityką przestrzenną, rekomendacje.....	135

22. Obszary przewidywane dla realizacji zadań i programów ponadlokalnych (w tym zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagosp. przestrzennym) 136

CZĘŚĆ III- SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM I UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ..... 138

1. Cel opracowania..... 138

2. Synteza Ustaleń studium..... 138

3. Uzasadnienie przyjętych rozwiązań 141

IV. ZMIANY KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA W ODNIESIENIU DO DOTYCHCZAS OBOWIĄZUJĄCEGO STUDIUM 141

V. MATERIAŁY WYJŚCIOWE 144

ANEKS DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 147